REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

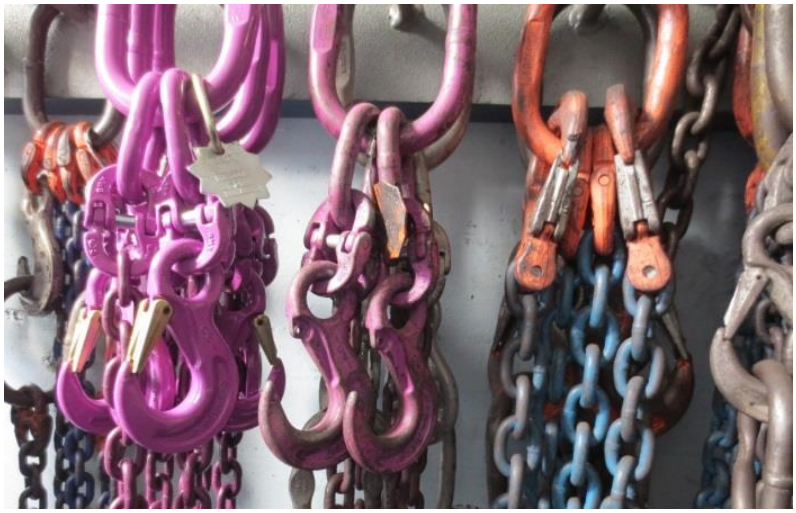

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2017

Pripravil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), Verovškova ulica 64a, Ljubljana
Za IRSD: Nataša Trček, glavna inšpektorica RS za delo
Uredila: Romana Košorok
Pri pripravi poročila so sodelovali: Nataša Trček, Slavko Krištofelc, Jasmina Rakita Cencelj, Peter Stefanoski, Branka Knafelc, Romana Košorok, Marko Vaupotič, mag. Boštjan Hartner, mag. Lidija Korat, Aleš Ažman, mag. Sonja Konestabo, Tina Princes, Suzana Mašat, Vesna Kerčmar, Gloria Čuže, Ana Cepič, Tatjana Arnšek, Zita Koželj, Sendi Murgel, Tanja Cmrečnjak Pelicon, Polona Grobelnik Jurjovič, Georgina Jotanovič, Marjan Rosa
Fotografije v 2. poglavju: Mostphotos / arhiv Urada Vlade RS za komuniciranje. Druge fotografije, grafi in tabele so delo Inšpektorata RS za delo.

V letnem poročilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

KAZALO

UVOD ……1
POVZETEK ... 3
1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE ... 6
1.1. DRUGI PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ ... 7
1.2. DRUGI PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU ... 8
1.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALE ... 10
2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO ... 12
2.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA ... 12
2.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST ... 12
2.2.1. Kadrovska problematika ... 13
2.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA ... 15
2.3.1. Proračun ... 15
2.3.2. Prostorska problematika ... 15
2.3.3. Službena vozila ... 16
2.3.4. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo zaposlenih ... 16
2.3.5. Informatika ... 16
2.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA ... 17
2.5. DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM PROSTORU ... 18
2.6. STROKOVNO USPOSABLJANJE, DODATNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO ... 20
3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2017 ... 23
3.1. SPLOŠNO ... 23
3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR ... 25
3.2.1. Uvod ... 25
3.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi ... 25
3.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogosteje ugotovljene kršitve ... 29
3.2.3.1. Ugotovitve ... 29
3.2.4. Izjava o varnosti z oceno tveganja ... 31
3.2.5. Usposabljanje delavcev za varno delo ... 32
3.2.6. Zdravstveno varstvo delavcev ... 33
3.2.7. Reprezentativni vzorec ... 35
3.2.8. Druge pomembnejše kršitve ... 37
3.2.8.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme ... 37
3.2.8.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme ... 38
3.2.8.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja ... 39
3.2.8.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih ... 40
3.2.8.5. Gradbeništvo in delo na višini ... 42
3.3. NEZGODE PRI DELU ... 44
3.3.1. Uvod ... 44
3.3.2. Smrtne nezgode pri delu ... 45

3.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu ... 47
3.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu ... 51
4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ ... 52
4.1. SPLOŠNO ... 52
4.1.1. Statistični pregled ... 53
4.2 UKREPI ... 55
4.3. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V JAVNEM SEKTORJU ... 55
4.4. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V ZASEBNEM SEKTORJU ... 55
4.5. PLAČILO ZA DELO ... 56
4.6. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA ... 59
4.7. ZAPOSLOVANJE ... 59
4.7.1. Pogodba o zaposlitvi ... 59
4.7.2. Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi pogodbe civilnega prava ... 62
4.7.3. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu ... 63
4.8. TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI ... 65
4.9. ZAKON O UREJANJU TRGA DELA ... 67
4.10. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ ... 68
4.10.1. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi ... 68
4.10.2. Letni dopust ... 68
4.10.3. Varstvo nekaterih kategorij delavcev ... 68
5. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA RS ZA DELO V LETU 2017 ... 69
6. PROJEKTNA ENOTA INŠPEKTORATA RS ZA DELO ... 71
7. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA ... 74
7.1. SPLOŠNO ... 74
7.2. STATISTIČNI PODATKI O DELU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2017 ... 74
7.2.1. Inšpekcijski nadzori ... 74
7.2.2. Število izrečenih naročil in ukrepov ... 75
7.3. VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE ... 75
7.3.1. Centri za socialno delo (CSD) ... 75
7.3.1.1. Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti ... 76
7.3.1.2. Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok ... 77
7.3.1.3. Obravnava nasilja v družini ... 78
7.3.1.4. Skrbništvo ... 79
7.3.1.5. Rejništvo ... 80
7.3.1.6. Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev ... 80
7.3.1.7. Prva socialna pomoč ... 81
7.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa ... 81
7.3.3. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov ... 87
7.3.4. Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje ... 87

SEZNAM PREDPISOV 89

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (31.12.2017) 13
Slika 2: IMI - zahtevki za informacije o napotenih delavcih (vir: Evropska komisija (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_sl.htm)) 18
Slika 3: Simulacijska delavnica OVSE in CoEspu o boju proti trgovini z ljudmi vzdolž migracijskih tokov (vir: CoEspu) 18
Slika 4:Strokovno usposabljanje uslužbencev IRSD – o diskriminaciji. 20
Slika 5: Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer na letni konferenci IRSD 2017. 21
Slika 6: Konferenca IRSD 2017 – zaposlovanje in delo tujcev. 22
Slika 7: Opravljanje dela s kotno brusilko 32
Slika 8: Posluževanje delovne opreme 39
Slika 9: Nezaščiteni robovi objekta in nevarnost padca delavcev z višine 42
Slika 10: Mesto, kjer je prišlo do smrtne nezgode 45
Slika 11: Primeri diskriminacije pri kandidatih za zaposlitev. 64
Slika 12: Gradbeništvo je dejavnost, kjer opravljajo delo večinoma tuji delavci 65
Slika 13: Mobilna informacijska pisarna 72

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v RS in število inšpektorjev (na dan 31. 12.) 14
Tabela 2: Število ugotovljenih kršitev ter število inšpekcijskih nadzorov, 2009 – 2017 54
Tabela 3: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju nadzora delovnih razmerij, 2010 – 2017 56
Tabela 4: Usmerjeni nadzori Inšpektorata RS za delo v letu 2017 69

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, za obdobje 2015 – 2017 26
Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največje število nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2017 27
Graf 3: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največje število nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število nadzorov / 1000 zaposlenih), 2017 27
Graf 4: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2015 – 2017 28
Graf 5: Delež ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2017 28
Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo izrečenih največje število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število ukrepov / 100 nadzorov), 2017 29
Graf 7: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2017 29

Graf 8: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2017 30
Graf 9: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število kršitev / 100 pregledov), primerjava 2016/2017 30
Graf 10: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2017 31
Graf 11: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2017 . 33
Graf 12: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2017 35
Graf 13: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2011 – 2017 36
Graf 14: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec, obdobje 2013 – 2017 . 36
Graf 15: Povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2013 – 2017 (*v letu 2017 med pregledanimi subjekti ni bilo subjekta, ki bi zaposloval 250 ali več delavcev) 37
Graf 16: Število smrtnih nezgod na prijavljeno klasično gradbišče, 2010-2017 43
Graf 17: Število vseh smrtnih nezgod na deloviščih in delež smrtnih nezgod na deloviščih zaradi padca v globino, 2011–2017 43
Graf 18: Število smrtnih nezgod pri delu, 1998–2017 45
Graf 19: Vzroki smrtnih nezgod pri delu, 2012–2017 46
Graf 20: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2012–2017 47
Graf 21: Vzroki za nastanek nezgode pri delu v odstotkih, 2015–2017 48
Graf 22: Načini nastanka poškodb v odstotkih, 2015–2017 49
Graf 23: Nezgode pri delu po mestu nastanka v odstotkih, 2015–2017 49
Graf 24: Starostna struktura poškodovanih delavcev v odstotkih, 2015–2017 50
Graf 25: Državljanstvo poškodovanih delavcev v odstotkih, 2017 50
Graf 26: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2008 – 2017 57
Graf 27: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2017 58
Graf 28: Deleži kršitev znotraj instituta pogodbe o zaposlitvi v letu 2017 61

UVOD

Preteklo leto smo na Inšpektoratu Republike Slovenije za delo vse leto veliko pozornost namenili nadzorom nad izplačilom plač in regresa. Iz tega razloga je tudi število ugotovljenih kršitev na tej podlagi izredno narastlo. Akcije smo izvajali sami in tudi skupaj s Finančno upravo RS ter ob sodelovanju Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, vse s ciljem, da se zagotovi zakonitost na tem področju, hkrati pa delavcem zagotovi najbolj pomembno pravico iz dela. Opažali smo, da veliko delodajalcev plače izplačuje prepozno, regresa pa jih še vedno veliko sploh ne izplača. Akcije bomo nadaljevali tudi v tem letu.

V letu 2017 smo zaznali velike spremembe na trgu dela, in sicer v razmerju med ponudbo in povpraševanjem po določenih profilih kadrov oziroma po kadrih v določenih dejavnostih. Delavcev je premalo, kar zatrjuje tudi vsak dan več delodajalcev, ki kljub pripravljenosti zaposliti nove delavce slednjih ne dobijo. Na žalost to vodi v večje obremenitve že zaposlenih delavcev in kršitve predpisov glede delovnega časa, počitkov in odmorov, ki jih vsako leto ugotavljamo v velikem številu.

Reševanje kadrovskih težav delodajalcev dodatno otežuje toga zakonodaja na področju zaposlovanja tujcev, zato menimo, da bi bilo treba preučiti ustreznost veljavne zakonodaje z vidika pogostnosti in nabora kršitev, ki vplivajo na možnost zaposlovanja tujcev. Ugotavljamo namreč, da so inšpektorji za delo po veljavni ureditvi, kjer izrečene globe za različne kršitve delovnopravne zakonodaje za delodajalce pomenijo prepoved zaposlovanja tujcev eno oziroma dve leti od pravnomočnosti odločbe, s strani delodajalcev izpostavljeni nesorazmernim pritiskom po milejši obravnavi, kar je nedopustno.

Ravno tako ostaja pereča problematika prekarnih oblik dela, na področju katerih menimo, da nas, kljub po naši oceni uspešnemu delu inšpektorata v letu 2017, čaka še ogromno dela. Nadzor nad prekarnimi zaposlitvami bo rdeča nit nadzorov v letu 2018, ne glede na to pa ocenjujemo, da bi bilo na tem področju treba predvsem spremeniti obremenitve posameznih oblik dela in s tem vplivati na zmanjšanje števila delavcev, ki dela ne opravljajo na podlagi pogodb o zaposlitvi.

Na področju varnosti in zdravja pri delu ostaja naša glavna naloga ozaveščanje delodajalcev, delavcev in njihovih predstavnikov o njihovi odgovornosti za varno in zdravo delovno okolje, pri čemer želimo tudi aktivno vplivati na njihovo večje medsebojno sodelovanje na tem področju in s tem na izboljšanje razmer. Poleg tega želimo izboljšati raven dela strokovnih delavcev, ki opravljajo svoje delo na področju varnosti in zdravja pri delu. Prav zato smo v letu 2017 s finančno pomočjo Evropskega socialnega sklada začeli izvajati projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu. Namen projekta, ki ga bomo izvajali šest let, je okrepitev svetovalne in posredovalne vloge inšpektorata s spodbujanjem uporabe in promocijo izvajanja instituta posredovanja v reševanju sporov med delavcem in delodajalcem ter seznanitev delodajalcev glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja. Prvo leto izvajanja projekta smo zaključili izredno uspešno, saj smo ne samo dosegli, ampak povečini celo močno presegli zastavljene cilje.

Na socialni inšpekciji bomo, kot že nekaj let, v letu 2018 v prvi vrsti prednostno obravnavali pobude, iz katerih bo mogoče sklepati, da bi očitana nepravilnost ogrožala koristi otrok, položaju otroka v dejavnostih in postopkih državnih organov, izvajalcev javnih služb in nosilcev javnih pooblastil pa bo namenjena tudi letošnja konferenca Inšpektorata RS za delo. Letošnje poročilo na tem področju smo zastavili povsem na novo in prepričani smo, da bo pomenilo dodano vrednost.

V zadnjih letih novi predpisi oziroma spremembe obstoječih predpisov inšpektoratu določajo nove pristojnosti za nadzor, nekatere tudi ne glede na sistemsko ureditev pristojnosti nadzornih organov v Republiki Sloveniji. To še dodatno vpliva na že siceršnjo kadrovsko podhranjenost inšpektorata in preobremenjenost inšpektorjev, na katero opozarjamo že leta in ki jo ugotavljajo tudi Državni zbor RS, Državni svet RS, Varuh človekovih pravic, sindikati in nevladne organizacije. S pomanjkanjem kadrov

se srečujemo tudi na področju podpornih služb, zato pozdravljamo prenos nekaterih nalog na Ministrstvo za javno upravo, želeli pa bi si tudi čimprejšnjo vzpostavitev skupne informacijske infrastrukture za elektronsko vodenje evidenc prekrškovnih organov, ki bi nas administrativno razbremenila dajanja podatkov posameznim prosilcem.

Kakovost opravljenega dela ter enotno uresničevanje politike in ukrepov na področju inšpekcije dela bo ena prednostnih usmeritev za delo inšpektorjev tudi v letu 2018. Na Inšpektoratu RS za delo teče tudi razprava, kako bi glede na naše obsežne pristojnosti oziroma njihovo širitev dosegli čim večjo strokovnost dela naših inšpektorjev, pri čemer bomo razmišljali tudi o specializaciji dela na posameznih področjih.

Nataša Trček
glavna inšpektorica

POVZETEK

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) opravlja inšpekcijski nadzor na področju delovnih razmerij, varnosti in zdravja pri delu ter na področju socialnega varstva, se pravi pokriva tri področja nadzora.

Inšpektorji so v letu 2017 opravili **14.541 inšpekcijskih pregledov**, od tega na področju nadzora delovnih razmerij 7.649, na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu 6.659 nadzorov in **raziskali 66 nezgod pri delu** ter na področju socialne inšpekcije 233 nadzorov.

Z vseh treh področij dela inšpektorata smo v letu 2017 ugotovili **29.513** različnih **kršitev** in na podlagi tega izdali **10.534 različnih ukrepov** (upravne ureditvene in prepovedne odločbe, prekrškovne odločbe z izrekom globe ali opomina, plačilni nalogi, naznanila sumov storitve kaznivega dejanja oziroma kazenske ovadbe, opozorila kršiteljem, naročila) ter izrekli za **nekaj več kot 3 milijone evrov glob**.

Na dan 31. 12. 2017 je bilo **v Poslovni register Slovenije** (po podatkih Ajpesa) **vpisanih 210.884 poslovnih subjektov** oziroma delodajalcev ali subjektov nadzora. Od začetka leta 2008 se je število poslovnih subjektov **povečalo za okrog 40 tisoč**.

Število zaposlenih inšpektorjev temu ne sledi. Leta 2008 je bilo na primer pri IRSD zaposlenih 87 inšpektorjev, **31. 12. 2017** pa poleg glavne inšpektorice le **77 inšpektorjev**.

Število prijav, ki jih prejmemo na IRSD, se je v zadnjih letih ustalilo – v letu 2017 smo prejeli **6.777 novih prijav**, ob tem pa so prijave **vse bolj prepletene** in se nanašajo na **področja, ki zahtevajo bolj poglobljene nadzore** in daljše obdobje preučevanja poslovanja delodajalca.

Na področju nadzora delovnih razmerij smo v letu 2017 **prejeli 5.573 novih prijav**, inšpektorji pa že od leta 2009 **največji delež kršitev** ugotavljajo **na področju plačila za delo**. V letu 2017 so ugotovili kar **6064 kršitev** na tem področju, kar je največ doslej, med njimi so najbolj izstopale kršitve v zvezi s plačilnim dnem ter (ne)izplačilom regresa za letni dopust, res pa je, da smo temu področju dali izredno velik poudarek. S **spremembo Zakona o inšpekciji dela**, ki je začela veljati v oktobru 2017, pa je bila v zvezi z neizplačilom plač dodana možnost ukrepanja inšpektorju za delo, in sicer lahko v primeru, ko je bil pri zavezancu v obdobju preteklih 12 mesecev dvakrat ali večkrat pravnomočno ugotovljen prekršek, da ni izplačal plače v skladu z določbami o plačilnem dnevu, kot to določa zakon, ki ureja delovna razmerja, začasno prepove opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti.

Na drugo mesto po številu kršitev na področju delovnih razmerij se uvrščajo **kršitve v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu** (1732), tem pa sledijo **kršitve glede evidenc na področju dela in socialne varnosti** (1152) in kršitve glede **delovnega časa ter zagotavljanja odmorov in počitkov** (733).

Tudi v letu 2017 smo **v številnih primerih beležili kršitve prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju z Zakonom o delovnih razmerjih**, na kar opozarjamo že nekaj let. Tudi na tem področju je **sprememba Zakona o inšpekciji dela** v lanskem letu prinesla dodatne pristojnosti Inšpektorata RS za delo v primeru ugotovljenih kršitev. V primeru sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju s predpisi inšpektor v odločbi, s katero začasno prepove opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, hkrati odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, v roku treh delovnih dni izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi.

Pri opravljanju svojega dela zaznavamo kršitve delovnopravne zakonodaje delavcem, napotenim v tujino. Obstoječo problematiko v zvezi z izdajanjem A1 obrazcev naj bi razrešil **Zakon o čezmejnem izvajanju storitev**. Navedeni zakon je namreč na novo uredil pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v Republiki Sloveniji, začasno izvajajo storitve v drugi državi članici EU (in posledično izdajanje potrdil A1) ter pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v drugi državi članici EU, začasno izvajajo storitve v Republiki Sloveniji.

Na podlagi navedenega ocenjujemo, da je **raven spoštovanja delovnopravne zakonodaje v Sloveniji še vedno zaskrbljujoča. Število ugotovljenih kršitev** je na primer **od leta 2008** (tudi ob precej zmanjšanem številu inšpektorjev in vse težavnejših nadzorih) **skokovito naraslo** – s 5.466 kršitev na področju delovnih razmerij v letu 2008 na 11.363 kršitev v letu 2017.

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu so ugotovili skupno **18.098 kršitev**. **Tudi na tem področju nadzora** menimo, da se razmere v Sloveniji niso izboljšale v takšnem obsegu, da bi jih lahko ocenili kot spodbudne. Po daljšem obdobju se je sicer število ugotovljenih kršitev v letu 2017 malenkost znižalo, vendar je bilo še vedno ugotovljenih **17.900 kršitev** predpisov o varnosti in zdravju pri delu (v letu 2016 pa 21.521 kršitev), ob enakem številu nadzorov.

Še vedno ugotavljamo, da se večina delodajalcev ne zaveda, da so odgovorne osebe **na področju varnosti in zdravja pri delu** in se preveč zanašajo na **zunanje strokovne delavce**, ki pri njih v večini opravljajo naloge s tega področja. Vsekakor je ena prednostnih nalog inšpektorata, da ozavestimo delodajalce glede njihove vloge in odgovornosti ter da spodbudimo njihov interes za področje varnosti in zdravja pri delu.

Na tem področju smo sicer **v letu 2017 prejeli 931 novih prijav** in vse tudi obravnavali. **Inšpektorji** pa so tako kot v zadnjih nekaj letih **najpogosteje ugotavljali kršitve glede izjave o varnosti z oceno tveganja,** glede **usposabljanja delavcev za varno delo** ter glede **zagotavljanja zdravja delavcev**. Podobno kot v preteklem letu je tudi v letu 2017 število **kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja** predstavljalo skoraj **20 % vseh ugotovljenih kršitev**.

Kršitve glede **usposabljanja delavcev za varno delo** pa so v letu 2017 predstavljale že **več kot 12-odstotni delež**. Pri tem je zaskrbljujoče predvsem to, da je delodajalcem najpomembnejše, da si glede usposabljanja pridobijo dokazila, s katerimi inšpektorjem dokazujejo, da je bilo usposabljanje izvedeno, vsebina oziroma strokovnost izvedenega usposabljanja pa za številne ni pomembna.

Za leto 2017 ugotavljamo tudi, da **delodajalci** delavcem **zelo pogosto ne zagotavljajo varne delovne opreme.** Slednja **ni ustrezno vzdrževana**, za dosego čim višjega števila izdelkov pa delodajalci **pogosto odstranjujejo zaščitne in varovalne elemente**, s čimer **povečujejo tveganja za nezgode** ter varnost in zdravje delavcev. Tudi drugim sredstvom za delo delodajalci **ne namenjajo zadostne pozornosti**, kar velja predvsem **za zagotavljanje in uporabo osebne varovalne opreme** ter **za delo z nevarnimi snovmi**. V**sebina varnostnih listov** je pogosto **pomanjkljiva**, to pa **onemogoča sprejetje primernih varnostnih in zdravstvenih ukrepov**.

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu so v letu 2017 **zaključili z raziskavo 66 nezgod pri delu**, od tega 10 smrtnih, 37 težjih, 17 lažjih in 2 kolektivni. Najpogostejši vzrok za nezgode, ki so imele za posledico smrt delavca, je bil povezan s prometnimi nesrečami. Sicer smo skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu evidentirali **9.781 nezgod pri delu** (med drugim 9.289 lažjih, 458 težjih in 17 kolektivnih nezgod), od tega **17 smrtnih nezgod**, kar je podobno kot v letu 2016 (15 nezgod) in bistveno manj kot v prejšnjih nekaj letih.

V letu 2017 je **Socialna inšpekcija** prejela **273 prijav za inšpekcijske nadzore** (v letu 2016 236 prijav) ter **zaključila z obravnavo 283 inšpekcijskih zadev** (v letu 2016 267 zadev).

Največ inšpekcijskih zadev, kar 58 odstotkov, se je nanašalo na **ravnanja centrov za socialno delo**. Približno 21 odstotkov zaključenih inšpekcijskih zadev se je nanašalo na **delo izvajalcev institucionalnega varstva starejših**.

V zaključenih inšpekcijskih zadevah Socialne inšpekcije so bila izvajalcem **v 96 zadevah izrečena naročila oziroma ukrepi za odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ali pa je izvajalec dejavnosti na zahtevo inšpektorja še pred izvedbo inšpekcijskega nadzora odpravil pomanjkljivosti, ki so bile navedene v prijavi za nadzor**. V prekrškovnih zadevah je bilo izdanih 11 odločb o prekršku, podano pa je bilo tudi eno naznanilo kaznivega dejanja.

IRSD je v letu 2017 na področju nadzora delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu izvedel tudi **16 usmerjenih akcij nadzora**, in sicer **v dejavnostih, v katerih posamezne kršitve pogosteje ugotavljamo** oziroma kjer smo **preverjali izvajanje določenega instituta delovnega prava**, ter **v dejavnostih, za katere ocenjujemo, da predstavljajo največje tveganje** z vidika pojavljanja kršitev

ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. V okviru akcij je bilo **opravljenih 5.795 inšpekcijskih pregledov.**

Poleg nadzorov in ukrepanj so uslužbenci IRSD opravljali tudi **drugo strokovno delo**, nudili strokovno pomoč delavcem in delodajalcem, v skladu s 7. členom Zakona o inšpekciji dela je Inšpektorat RS za delo dal tudi **več predlogov za spremembo zakonodaje**, ki izhajajo iz zaznanih praks na terenu.

Tudi v letu 2017 smo skrbeli za **sodelovanje z institucijami z različnih delovnih področij**, tako z drugimi državnimi organi kot s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev. Sodelovanju namenjamo veliko pozornosti v smislu izmenjave informacij, učinkovitejšega opravljanja poslanstva ter tako preventivnega kot represivnega delovanja.

V letu 2017 je začel inšpektorat izvajati **projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu** – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem, ki je financiran s prispevkom Evropskega socialnega sklada (80%) in pripadajoče udeležbe Republike Slovenije (20%). Projekt bomo izvajali šest let, in sicer v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020, prednostne osi 8. Namen projekta je okrepitev svetovalne in posredovalne vloge inšpektorata z spodbujanjem uporabe in promocijo izvajanja instituta posredovanja v reševanju sporov med delavcem in delodajalcem kot sredstvom za alternativno reševanje spora ter opolnomočenje delodajalcev glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja, z namenom preprečevanja delovnih sporov.

1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

V skladu z določbo 7. člena **Zakona o inšpekciji dela** (v nadaljevanju ZID-1) so ena od obveznih sestavnih poročila o delu inšpektorata za delo predlogi, s katerimi inšpektorat za delo poskuša predlagati čim bolj konstruktivne rešitve za reševanje vprašanj s področja 5. in 6. točke 1. odstavka 7. člena ZID-1, ki se nanašata na podatke:

- o vloženih prijavah, ugotovljenih kršitvah in vloženih ovadbah za kazniva dejanja, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
- o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah, nezgodah pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.

Uvodoma želimo opozoriti, da se zadnje desetletje družbene in gospodarske razmere v Republiki Sloveniji hitro spreminjajo, čemur pa zakonodaja mnogokrat ne sledi. Zaradi navedenega želimo v letnem poročilu Inšpektorata RS za delo posebej izpostaviti nekaj naših **predlogov za spremembo zakonodaje, ki jih ocenjujemo kot najbolj pomembne za naše delo** oziroma jih ocenjujemo kot tiste, ki jih najbolj potrebujemo za strokovno in uspešno izvajanje naših nadzorov tako s področja delovnih razmerij kot s področja varnosti in zdravja pri delu.

Menimo, da bi bilo treba proučiti ustreznost veljavne zakonodaje z vidika **pogostnosti in nabora kršitev, ki vplivajo na možnost zaposlovanja tujcev**. **Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev** (v nadaljevanju ZZSDT) namreč, med drugim, določa, da je delodajalcu **prepovedano zaposlovanje tujcev**, če mu je bila pravnomočno izrečena globa po 1., 3., 8., 9., 12., 23., 27., 29. ali 31. točki prvega odstavka oziroma po drugem ali tretjem odstavku 217. člena Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1) oziroma pravnomočno izrečena globa po 14., 17., 19., 24., 25., 26. ali 28. točki prvega odstavka 217. člena ZDR-1 ali po 8., 9., 11., 13., 15. ali 16. točki prvega odstavka oziroma po drugem ali tretjem odstavku 217.a člena ZDR-1, eno oziroma dve leti od pravnomočnosti odločbe. Tako strogi ukrepi niso določeni v nobeni drugi zakonodaji in so po mnenju inšpektorata prestrogi do delodajalcev. Ena sama kršitev z globo lahko za delodajalca, ki je odvisen od večjega števila zaposlenih tujcev pomeni, da dejavnosti ne more nadaljevati. Zato je nujno spremeniti določbo tako, da bo šlo za najmanj dve pravnomočni kršitvi z globo v določenem času (enega, dveh ali petih let).

Nadalje menimo, da bi bilo nujno **Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti** spremeniti tako, da bi določili, da se v **evidenco o izrabi delovnega časa** dnevno vpisuje tudi **čas prihoda in odhoda delavca na delo**, saj je drugače oteženo oziroma onemogočeno ugotavljanje zagotavljanja prisotnosti na delu, počitkov, nočnega dela, in podobno.

Zakon o gospodarskih družbah bi bilo, zaradi številnih težav z vročanjem dokumentov, s katerimi se inšpektorji soočajo v praksi, po naši oceni nujno dopolniti tako, da bi se določila **obveznost priglasitve varnega elektronskega predala gospodarskega subjekta in odgovorne osebe pravne osebe** ob ustanovitvi ter določilo prehodno obdobje za priglasitev varnega elektronskega predala s strani že obstoječih gospodarskih subjektov in že vpisanih odgovornih oseb pravnih oseb.

Nadalje ocenjujemo, da je zaradi ugotovljenih zlorab instituta dela s krajšim delovnim časom **ZDR-1** treba spremeniti tako, da se po vzoru preračuna delovnega časa v skladu s 149. členom ZDR-1, ki zdaj velja le za delavce, ki opravijo delo prek polnega delovnega časa, predvidi tudi **preračun delovnega časa za delavce**, ki imajo sicer z delodajalcem **sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas, a opravijo več ur dela, kot je določeno v pogodbi o zaposlitvi.**

Ocenjujemo tudi, da bi bilo treba posodobiti ali na novo sprejeti **Zakon o stavki**, za katerega se v praksi vsakič znova izkaže, da ne ponuja sodobnih rešitev.

Na področju varnosti in zdravja pri delu pa želimo izpostaviti predvsem predlog sprememb in dopolnitev **Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih**, ki smo ga ob koncu leta 2017 že posredovali na Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti. Obrazložen predlog sprememb in dopolnitev posameznih določil navedene uredbe se nanaša zlasti na **naloge in delo koordinatorjev** ter na **obveznosti naročnikov in delodajalcev**, in sicer v smislu **zagotavljanja večje varnosti na gradbiščih in odgovornejšega dela prisotnih oseb na gradbiščih.** Z uveljavitvijo predlaganih sprememb bi povečali učinkovitost dela inšpektorjev ter posledično izboljšali stanje na gradbiščih.

1.1. DRUGI PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ

Poleg poostrenega nadzora v izpostavljenih dejavnostih, po številu ugotovljenih kršitev podajamo še nekatere predloge, in sicer bi bilo treba:

- **Zakon o delovnih razmerjih spremeniti tako, da:**

  - se v kazenskih določbah ločeno opredelita prekrška za kršitev 134. (plačilni dan) in 135. člena (kraj in način izplačila plače). V kazenskih določbah sta oba omenjena člena navedena pod isto točko, vendar v praksi ni nujno, da sta hkrati kršena oba;
  - se v prekrškovnih določbah razmeji kršitve v zvezi z izplačilom regresa in izplačilom plače na tiste, kjer delodajalec ni izplačal regresa oziroma plače in tiste, kjer je regres oziroma plačo izplačal z zamudo;
  - se črta drugi odstavek določbe 73. člena navedenega zakona, ki omogoča sklenitev pogodbe o zaposlitvi poslovodne osebe z družbo;
  - se razloge za izredno odpoved delavca (1. alineja prvega ostavka 111. člena ZDR-1) dopolni tudi z neizplačilom drugih nadomestil (npr. nadomestilo v času začasne nezmožnosti delavca za delo), ne zgolj nadomestila zaradi odsotnosti delavca iz razlogov na strani delodajalca;
  - se opredeli tudi časovne omejitve dela pri institutu pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom (v primerih, ko ne gre za varovane kategorije delavcev), saj se delavec in delodajalec lahko s pogodbo o zaposlitvi dogovorita za delo preko dogovorjenega delovnega časa, ki pa časovno ni omejeno. Ravno tako predlagamo, da se določijo ostrejše sankcije za prekoračitev dogovorjenega delovnega časa oziroma druge ukrepe, s katerimi bi zajezili zlorabe tega instituta;
  - bi dolžino poskusnega dela vezali na zahtevnost dela oziroma razvrstitev v tarifni razred;
  - bi vgradili dodatne varovalke pri odpovedi delovnega razmerja delavcu zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, saj ugotavljamo, da institut poskusnega dela delodajalci zlorabljajo, da se izognejo plačilu odpravnine;
  - bi natančneje določil, kakšni so minimalni standardi oziroma »ustrezni ukrepi«, ki jih mora delodajalec sprejeti za zaščito delavcev pred nadlegovanjem in/ali trpinčenjem na delovnem mestu;
  - se določi minimalno višino dodatkov po 128. členu (dodatki za delo v posebnih pogojih dela) in 129. členu (dodatek za delovno dobo) omenjenega zakona, saj se ZDR-1 v tem delu sklicuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, v praksi pa se v nekaterih dejavnostih soočamo z odsotnostjo kolektivnih pogodb na ravni dejavnosti;
  - se nekatere kršitve dodatno opredeli kot prekrške (npr. kršitve v zvezi s prevozom na delo, neustreznim plačilom za delo v tujini, nadomestilom za prehrano, kriteriji za odmero dopusta in podobno).

- **Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti spremeniti tako, da:**

  - se, kljub določbi 9. alineje prvega odstavka 2. člena omenjenega zakona, ki se nanaša na širši pojem delavca, izrecno določi, da se v ta pojem štejejo tudi funkcionarji, saj smo v praksi priča izogibanjem uporabe omenjenega zakona s strani funkcionarjev, glede katerih pa zakon ne dopušča izjem;
  - se delodajalcem določi obveznost, da morajo na sedežu hraniti vso delovnopravno dokumentacijo, saj se pri inšpekcijskih nadzorih pogosto dogaja, da delodajalec z dokumentacijo ne razpolaga oziroma zatrjuje, da se le-ta v času nadzora nahaja na računovodskem servisu;
  - se določi sankcija za odgovorno osebo za primer kršitve opustitve vodenja, hrambe ali posodabljanja evidenc iz 12. člena navedenega zakona.

- **Zakon o gospodarskih družbah spremeniti tako, da:**

  - se določi obveznost gospodarskemu subjektu, da v primeru izbrisa zakonitega zastopnika predlaga vpis novega, saj se soočamo s situacijami, ko zakoniti zastopnik v registru enostavno ni vpisan;
  - se sprejmejo ustrezne določbe o prenehanju gospodarskih subjektov, ki so neaktivni.

- **Zakon o matični evidenci uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja spremeniti tako, da:**

  - se delodajalcu določi obveznost, da mora ob odjavi delavca iz socialnega zavarovanja predložiti ustrezna dokazila o prenehanju pogodbe o zaposlitvi (na primer odpoved pogodbe o zaposlitvi), v primeru odjave za nazaj pa bi moral biti izveden dokazni postopek.

V nadaljevanju podajamo še nekatere predloge, menimo, da bi bilo treba:

- določiti enako obdavčitev za vse oblike dela, saj bi se tako izognili številnim kršitvam in zlorabam zakonodaje z izbiro široke palete obstoječih pravnih podlag za opravljanje dela namesto pogodbe o zaposlitvi, in sicer v primerih, ko obstajajo elementi delovnega razmerja;
- razmisliti o posodobitvi Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju;
- preučiti možnost spremembe Zakona o kolektivnih pogodbah v smeri opredelitve prekrškov za kršitev kolektivnih pogodb. Ravno tako bi bilo, glede na nekatere težave, ki se pojavljajo v praksi v zvezi z veljavnostjo kolektivnih pogodb pri delodajalcih, ki opravljajo več dejavnosti, smiselno razmisliti o tem, da bi v Zakonu o kolektivnih pogodbah določili, da bi se kot glavna dejavnost (poleg dejavnosti, priglašene pri registrskemu organu) štela tudi dejavnost, v okviru katere delodajalci zaposlujejo določeno število delavcev (na primer več kot 30). Tako bi lahko delodajalca, ki opravlja več dejavnosti hkrati, v okviru katerih zaposluje več delavcev (na primer v vsaki več kot 30), poleg glavne dejavnosti (priglašene pri registrskem organu), zavezovalo več kolektivnih pogodb;
- določiti posledice v drugih predpisih v povezavi s pravnomočno izrečenimi globami v primerih, ko zavezanec ovira ali onemogoči vstop inšpektorja v prostore, objekte ali k napravam, in ko zavezanec inšpektorju ne omogoči nemotenega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora (kot to velja za nekatere druge prekrške po vzoru ureditev v ZGD-1, ZZSDT ter ZJN-3);
- v ZZSDT in Zakonu o čezmejnem izvajanju storitev določiti več obveznosti oziroma odgovornosti za naročnike del, po vzoru prej veljavnega ZZDT (na primer v primeru ugotovitve, da se storitev izvaja kljub neizpolnjenim pogojem ali v nasprotju s podatki na potrdilu A1, predvideti možnost izreka prepovedne odločbe tudi naročniku);
- omejiti število podizvajalcev na gradbiščih, kar bi zagotavljalo preglednost števila delavcev na gradbiščih oziroma prenesti več odgovornosti na glavnega izvajalca;
- pri izbiri glavnega izvajalca za projekte, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev med pogoji za izvedbo določiti, da mora biti glavni izvajalec sposoben z lastnimi delavci zagotoviti izvedbo vsaj 50 odstotkov del. S tem bi se izognili situacijam, pri katerih na gradbišču naletimo le na enega delavca glavnega izvajalca, vsi ostali pa so podizvajalci;
- določiti solidarno odgovornost izvajalca in podizvajalcev za izplačilo plače in drugih prejemkov iz delovnega razmerja;
- v Zakonu o zdravniški službi natančneje opredeliti pristojnosti nadzornih organov, predvsem v zvezi z licencami, saj inšpektorji za delo niso usposobljeni za presojo ustreznosti licenc;
- v Zakonu o urejanju trga dela določiti prekršek za primere prekoračitve zakonsko dopustne višine zaslužka upravičenca začasnega ali občasnega dela;
- v Zakonu o splošnem upravnem postopku določiti možnost vročanja z javnim naznanilom tudi v primerih, ko na registriranem naslovu gospodarskega subjekta ni znakov poslovanja (kot je v 96.a členu navedenega zakona to podobno urejeno za fizične osebe).

1.2. DRUGI PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

- **Pravilnik o stalnem strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu:**

Enako kot v preteklih letih tudi v letu 2017 ugotavljamo, da razmere na področju varnosti in zdravja pri delu niso zadovoljive. Delni razlog za to je v nestrokovnem delu strokovnih delavcev, ki za delodajalce izvajajo strokovne naloge s področja varnosti in zdravja pri delu. Za dosego cilja bi bilo nujno posodobiti oblike strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja ter jih prilagoditi trenutnim razmeram. Enako velja za delodajalce, ki skladno z določili Zakona o varnosti in zdravja pri delu (v nadaljevanju ZVZD-1) sami prevzamejo vodenje in zagotavljanje varnosti pri delu. Poleg tega predlagamo, da bi za

vse omenjene uvedli preizkuse znanja, saj ugotavljamo, da prisotnost na organiziranih usposabljanjih ne zadošča za dvig strokovnega izvajanja nalog varnosti pri delu.

- **Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu v povezavi s Pravilnikom o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu:**

  - treba je opredeliti zahteve v zvezi s ponovnim preizkusom znanja v primerih, ko kandidati niso bili uspešni;
  - nujno je treba spremeniti vsebino izdanih potrdil o opravljenem strokovnem izpitu (splošni del strokovnega izpita, strokovni izpit) tako, da bo iz potrdila razvidna pridobljena izobrazba strokovnega delavca, kar je bistvenega pomena za določitev, pri katerih delodajalcih glede na tveganje in število zaposlenih lahko opravlja strokovne naloge;
  - doreči je treba možnost opravljanja strokovnega izpita v primeru družboslovne izobrazbe.

- **Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih:**

  - vsebino pravilnika je treba uskladiti z določili predlagane spremembe Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih;
  - programi obdobnih usposabljanj koordinatorjev, ki so prijavljeni inšpektoratu, niso dovolj kakovostni in raznoliki, zato za usposabljanje ni pravega zanimanja, kar je treba spremeniti;
  - s pravilnikom predpisan program obdobnega usposabljanja ni aktualen, zato ga je treba posodobiti in razširiti tako, da bo zanimiv za koordinatorje;
  - inšpektorji in strokovni delavci ugotavljajo, da je znanje koordinatorjev pomanjkljivo in je v zvezi s tem treba opredeliti konkretne rešitve, ki se nanašajo na programe in izvajalce usposabljanj;
  - v pravilniku je opredeljena tudi vsebina obdobnega preizkusa znanja in se nanaša samo na poznavanje veljavne zakonodaje s poudarkom na novostih, kar ni več aktualno in smiselno za učinkovito delo koordinatorjev, zato je treba tudi to vsebino posodobiti.

- **Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme:**

  - pravilnik je treba nujno dopolniti s posameznimi določili glede varnosti delovne opreme, ki je bila opredeljena v pravilnikih, ki so z uveljavitvijo ZVZD-1 prenehali veljati (motorna vozila, viličarji, lesno-obdelovalni stroji, livarska in grafična industrija);
  - dopolniti je treba določila glede izpolnjevanja pogojev (usposobljenost za varno delo, NPK) za uporabo delovne opreme z lastnim pogonom (dvigala, viličarji, težka gradbena
  - mehanizacija in podobno).

- **Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih:**

  - pravilnik je treba dopolniti s posameznimi določili glede varnosti delovnih mest, kar je bilo opredeljeno v pravilnikih, ki so z uveljavitvijo ZVZD-1 prenehali veljati (kemično-tehnološki procesi, steklarne, kmetijsko delo);
  - spremeniti in dopolniti ga je treba predvsem v zvezi z zahtevami, ki inšpektorjem pri nadzoru povzročajo največ težav, in sicer zlasti glede:
    - zagotavljanja osvetljenosti delovnih mest, praviloma z naravno svetlobo in zagotavljanja vidnega stika z okolico;
    - opredelitve najvišje dovoljene temperature v delovnih prostorih (+28 stopinj C), kar je v praksi težko zagotavljati;
    - dovolitve nižje svetle višine od predpisane s strani pristojnega organa, kar predstavlja poseganje v gradbeno zakonodajo.

- **Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu:**

Vsebino pravilnika bi bilo treba dopolniti pri navedbi splošne mejne vrednosti 6 mg/m3 za prah (seštevek posameznih nevarnih snovi, ki so prisotne v prahu), saj se ne navaja, za katero frakcijo je opredeljena mejna vrednost (npr. inhalabilno, alveolarno ali morebiti za skupen prah).

Omenjeni pravilnik tudi navaja, da so mejne vrednosti prahu in dima praviloma podane za osem urno izpostavljenost, razen mejnih vrednosti kremena, aluminija in njegovih oksidov (brez vlaken), grafita (vsebnost kremena 1%), železovih oksidov, magnezijevega oksida, titanovega dioksida, PVC in silicijevega karbida (brez vlaken), ki se vrednotijo v daljšem obdobju. Mejne vrednosti za naštete vrste prahov in splošno mejno vrednost za prah se vrednoti v obdobju enega leta, za alveolarno frakcijo kremena v obdobju dveh let. Glede na dejstvo, da so v tem obdobju lahko koncentracije dima in prahu občasno tudi višje od mejne vrednosti, nikakor pa ne smejo preseči kratkotrajnih vrednosti (KTV), je potrebno v pravilniku konkretneje opredeliti zahteve glede vrednotenja v daljših enoletnih oziroma dvoletnih obdobjih.

- **Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu:**

Za učinkovitejše varovanje delavcev je treba vsebino pravilnika s stališča obremenitve delavca dopolniti s konkretno časovno opredelitvijo uporabe osebne varovalne opreme za zaščito dihal. V kolikor to ni opredeljeno, je delavec dolžan neprestano uporabljati osebno varovalno opremo za zaščito dihal tudi v obdobju 8 ur, kar pa nikakor ni sprejemljivo. Takšna rešitev izhaja tudi iz ureditev v drugih državah EU.

V nadaljevanju podajamo še nekatere predloge, in sicer bi bilo treba:

- uskladiti Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev s spremembo določb ZVZD-1, ki določa izvajanje zdravstvenih pregledov delavcev, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu; trenutno se zdravstveni pregledi še vedno izvajajo enako kot pred spremembo zakona in še vedno ne vključujejo samo dejanskih tveganj na delovnih mestih;
- urediti področje usposabljanja za nudenje prve pomoči, saj zdajšnja ureditev (izvajanje je omogočeno le Rdečemu križu Slovenije) zaradi premajhnega števila oseb, ki usposabljajo, povzroča precej težav inšpektorjem pri izvajanju inšpekcijskih postopkov;
- črtati ali spremeniti zahtevo iz tretjega odstavka 61. člena ZVZD-1, po kateri mora delodajalec v primeru prenehanja predati dokumentacijo, opredeljeno v prvem odstavku 61. člena ZVZD-1, Inšpektoratu RS za delo, saj je za inšpektorat neizvedljiva, ker za to nimamo ne potrebnih kadrov ne prostorov;

ZVZD-1 v VIII. poglavju opredeljuje zahteve za opravljanje strokovnih nalog ter za izdajo dovoljenj za delo. Inšpektorat meni, da je strokovnih služb, ki jim je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izdalo dovoljenje za delo za opravljanje strokovnih nalog preveč, zato bi bilo nujno poiskati rešitve za znižanje njihovega števila. **Predlagamo, da resorno ministrstvo dovoljenja podeli le tistim, ki imajo zaposlenih dovolj strokovnih delavcev vseh potrebnih vrst izobrazbe.**

1.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALE

- **Zakon o socialnem varstvu**

Za učinkovitejše strokovno sodelovanje centrov za socialno delo s strankami bi bilo potrebno spremeniti zakonska določila o krajevni pristojnosti. Predlagamo, da se uporabi načelo ustalitve krajevne pristojnosti, kot ga pozna Zakon o splošnem upravnem postopku, saj po veljavni ureditvi vsaka selitev stranke zahteva spremembo krajevne pristojnosti centra za socialno delo. Zlasti na področju urejanja zaščite otrok to predstavlja pomembno težavo pri ugotavljanju dejanskega stanja. Zaznali smo namreč več primerov, ko so se starši v trenutku, ko so ocenili, da bo pristojni center za socialno delo izrekel ukrep za zaščito otrok (na primer namestitev v rejniško družino), preselili. V teh primerih se je s spremembo krajevne pristojnosti in ob spoštovanju načel strokovnega dela na področju socialnega varstva prepogosto podaljšal čas za ugotovitev dejanskega stanja in izrek ustreznega ukrepa za zaščito otrok.

- **Zakon o zakonskih zvezi in družinskih razmerjih oziroma Družinski zakonik**

Večino področja družinskih razmerij trenutno še ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, že sprejeti Družinski zakonik se bo v celoti začel uporabljati v letu 2019.

Na Socialni inšpekciji med drugim prepoznavamo strokovno negotovost centrov za socialno delo v zvezi z odločanjem o prenehanju ukrepov za zaščito otrok. Predlagamo, da se izrecno določi možnost oziroma obveznost, da otrok pred dokončno odločitvijo o prenehanju ukrepa določen čas biva s svojimi starši, s čimer se preveri njihova sposobnost za neposredno izvajanje ustrezne skrbi za otroka.

- **Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakon o socialno varstvenih prejemkih**

  - Ocenjujemo, da so določbe navedenih zakonov, ki se nanašajo na način in pogoje za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, nedorečene oziroma dvoumne. Sistem uveljavljanja pravic je potrebno čim bolj poenostaviti. Vlagatelji večinoma ne zmorejo v celoti sami pravilno izpolniti vlog, strokovni delavci centrov za socialno delo pa jim zaradi preobremenjenosti ne morejo pomagati. Prav tako potrebujejo strokovni delavci za odločanje v konkretnih zadevah jasne in enoznačne zakonske določbe, ki dopuščajo čim manj različnih interpretacij tudi zato, da jih znajo enostavno razložiti vlagateljem. S tem se bo zagotovo preprečilo vlaganje večjega števila pritožb.

  - Pri ugotavljanju upravičenosti do varstvenega dodatka se med drugim preverja tudi, ali si vlagatelj lahko zagotovi preživetje s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati, na primer polnoletnih otrok. Veljavna zakonodaja ne določa meril o primerni oziroma ustrezni višini zneska za preživljanje, ki ga mora zavezanec za preživljanje zagotoviti upravičencu. Tako zadostuje, da upravičenec in zavezanec skleneta dogovor o preživljanju v obliki notarskega zapisa tudi v višini samo nekaj evrov mesečno, center za socialno delo pa mora pri odločanju o pravici do varstvenega dodatka tak dogovor upoštevati. Predlagamo, da se centrom za socialno delo v zadevah odločanja o varstvenem dodatku podeli pristojnost ugotavljanja primerne višine preživnine, ki bi bila upoštevana pri odmeri višine varstvenega dodatka in hkrati določijo merila za ugotavljanje primerne višine preživnine.

- **Področje uveljavljanja pravice do institucionalnega varstva**

Ocenjujemo, da brez zagotovitve dodatnih prostorskih in kadrovskih kapacitet ne bo mogoče več zagotavljati pravice do institucionalnega varstva različnim skupinam prebivalstva (tudi tistim, ki so nameščeni na varovane oddelke na podlagi odločitev sodišč) na način, ki ne bo kršila posameznikovega dostojanstva. Preobremenjenost neposrednih izvajalcev socialne oskrbe in prezasedenost nastanitvenih kapacitet ni več občasna, pač pa je postala vsakdanja realnost. Menimo, da je navedeno eden od razlogov, zaradi katerih je nujno sprejeti že večkrat obravnavani zakon, ki bo urejal raznoliko področje dolgotrajne oskrbe.

2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA DELO

2.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Inšpektorat Republike Slovenije za delo je organ v sestavi Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom, urejata **Zakon o inšpekciji dela** (ZID-1) in **Zakon o inšpekcijskem nadzoru** (ZIN).

V skladu z 2. členom ZID-1 opravlja Inšpektorat RS za delo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področij varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk, če ni z zakonom drugače določeno. Inšpektorat opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Inšpekcijski nadzor na področju socialnega varstva zagotavlja nadzor nad opravljanjem socialnovarstvenih storitev in spoštovanjem predpisov, s katerimi so izvajalcem socialnovarstvene dejavnosti podeljena javna pooblastila.

Inšpektorat opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij. Zakon o urejanju trga dela daje inšpektoratu pravno podlago tudi za nadzor na področju zaposlovanja, nadzor pa se opravlja v okviru nadzora delovnih razmerij. Inšpektorji za delo opravljajo nadzor tudi nad zakoni in drugimi predpisi, ki to posebej določajo. Seznam predpisov je na koncu poročila.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo je na podlagi **Zakona o prekrških** (ZP-1) tudi prekrškovni organ.

Področje dela organa določajo še nekateri mednarodni pravni viri, med katerimi izpostavljamo predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropsko socialno listino (spremenjeno) – 3. člen in
- Direktivo št. 89/391/EGS - „Okvirna direktiva“ o varnosti in zdravju pri delu.

V skladu s 4. členom ZID-1 nudi Inšpektorat RS za delo delodajalcem in delavcem strokovno pomoč glede uresničevanja zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Pri svojem delu sodeluje z drugimi inšpekcijami, zavodi, pristojnimi za zaposlovanje in zdravstveno zavarovanje, pa tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev.

Poročilo Inšpektorata RS za delo je pripravljeno na podlagi 7. člena ZID-1.

2.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST

Vlada RS je s kadrovskim načrtom določila, da ima lahko Inšpektorat RS za delo v letu 2017 zaposlenih 106 uslužbencev (v letu 2016: 107, v letu 2015: 107, v letu 2014: 108 uslužbencev, v letu 2013: 109 uslužbencev). Na dan 31. 12. 2017 je bilo zaposlenih **106 uslužbencev**, od tega je bilo 91 uradniških delovnih mest in 15 strokovno-tehničnih delovnih mest. Na IRSD poleg teh opravlja delo tudi 6 uslužbencev na projektu EU.

Od navedenega števila zaposlenih je bilo poleg glavne inšpektorice zaposlenih **77 inšpektorjev** (v letu 2016: 78, v letu 2015: 77, v letu 2014: 81). V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je delo opravljalo 41 inšpektoric in inšpektorjev (v letu 2016: 42, v letu 2015: 41, v letu 2014: 45, v letu 2013:

46), v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 31 inšpektoric in inšpektorjev (v letu 2016: 31, v letih 2015 in 2014: 32), v socialni inšpekciji pa 5 inšpektoric in inšpektorjev (v letu 2016: 5, v letu 2015: 4, v letu 2014: 4). **Povprečna starost zaposlenih** je bila **50,82 let** (v letu 2016: 50,37 let, v letu 2015: 50 let, v letu 2014: 49,59 let).

V okviru Inšpektorata RS za delo delujejo glede na področje nadzora tri inšpekcije, in sicer:

1. inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu,
2. inšpekcija nadzora delovnih razmerij in
3. socialna inšpekcija.

Z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za delo je določena organizacija in način dela na sedežu organa na Verovškovi ulici 64a v Ljubljani, v 5 območnih enotah in 9 inšpekcijskih pisarnah.

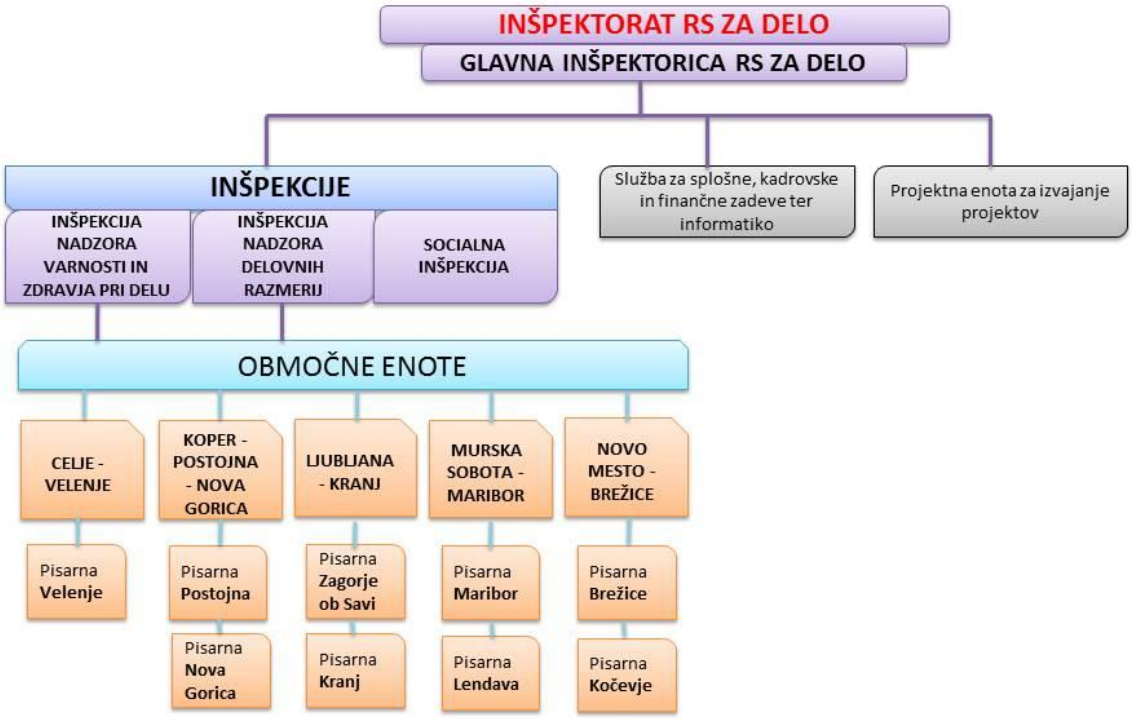

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata RS za delo (31.12.2017)

2.2.1. Kadrovska problematika

Kljub različnim organizacijskim ukrepom **kadrovska podhranjenost in preobremenjenost inšpektorjev** za delo ostajata resna težava. Število poslovnih subjektov iz leta v leto narašča, na dan 31. 12. 2017 je bilo v Poslovnem registru Slovenije evidentiranih **210.884 poslovnih subjektov** (v letu 2016: 206.101, v letu 2015: 202.057), kar pomeni, da se je njihovo število od začetka leta 2008 zvišalo za okrog 40 tisoč. **Število inšpektorjev za delo** pa **se je od leta 2008 praktično nenehno zniževalo**, tako je na dan 31. 12. 2017 inšpekcijske nadzore opravljalo **77 inšpektorjev**, ki pa ne morejo sproti obravnavati vseh prejetih **prijav.** Njihovo število se namreč zadnja leta giblje **okrog števila 6500**, pri čemer jih **več kot 80 odstotkov odpade na inšpekcijo nadzora delovnih razmerij**, njihova vsebina pa je vse bolj kompleksna.

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v RS in število inšpektorjev (na dan 31. 12.)

Leto	Število poslovnih subjektov	Število vseh inšpektorjev	Število inšpektorjev za delovna razmerja	Število inšpektorjev za varnost in zdravje/delu	Število inšpektorjev za socialne zadeve
2008	171.126	87	43	41	3
2009	177.281	86	47	36	3
2010	180.501	84	40	40	4
2011	185.585	88	44	40	4
2012	187.426	81	44	33	4
2013	193.412	81	46	30	4
2014	198.521	81	45	32	4
2015	202.057	77	41	32	4
2016	206.101	78	42	31	5
2017	210.884	77	41	31	5

Trenutne razmere na trgu dela zahtevajo višje število inšpektorjev za delo, zato nam je Vlada RS v okviru kadrovskega načrta dovolila 5 novih zaposlitev za leto 2018, kar pa ocenjujemo še vedno kot nezadostno, saj **»preprostih« inšpekcijskih nadzorov dejansko ni več,** v vsakem nadzoru, ki izhaja iz prijave ali usmerjene akcije, inšpektorji nadzorujejo specifične zahteve, ki od njih terjajo **poglobljena znanja in veliko izkušenj**, za ugotovitev dejanskega stanja pa je treba **preveriti delovanje delodajalca v daljšem časovnem obdobju**. **Veliko** je tudi **primerov, ko delodajalci na različne načine ovirajo delo inšpektorjev**, na primer ne omogočijo inšpektorju nemotenega opravljanja inšpekcijskega nadzora, ne posredujejo zahtevane dokumentacije ali pojasnil, ne spoštujejo z odločbo odrejenih ukrepov inšpektorja.

Tudi **obseg administrativnih opravil**, povezanih z upravnimi in prekrškovnimi postopki, predvsem v povezavi s pripravo številnih poročil, je vse večji in jemlje čas, namenjen opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora, ter povečuje birokratizacijo.

S pomanjkanjem števila zaposlenih se srečujemo **tudi na področju podpornih služb**. IRSD ima zgolj dve javni uslužbenki za kadrovske zadeve, ki jih organ vodi samostojno, in tudi samo dve javni uslužbenki za finančno poslovanje, čeprav je IRSD samostojni proračunski uporabnik – sam vodi vse postopke glede svojih proračunskih sredstev, postopke javnega naročanja in glede sredstev iz lastne dejavnosti. Kot prekrškovni organ inšpektorat sam v celoti vodi tudi upravljanje s terjatvami, ki nastanejo v prekrškovnem postopku – letno med tremi in štirimi milijoni evrov – poleg tega tudi s terjatvami, ki nastanejo v upravnem postopku, kar skupno predstavlja izjemen obseg dela. Ob tem zavezanci manj kot polovico glob plačajo prostovoljno, za ves preostali znesek je treba terjatve odstopiti v prisilno izterjavo Finančni upravi RS.

Vse navedeno se je začelo odražati tudi **pri bolniških odsotnostih**. Število izgubljenih dni zaradi bolniške odsotnosti je sicer še vedno nižje kot v povprečju v Sloveniji, vendar daljše odsotnosti predstavljajo še dodaten izpad pri že tako nizkem številu inšpektorjev in tudi drugih zaposlenih.

Vlada RS je že v letu 2015 sprejela poseben **Akcijski načrt v zvezi z organizacijo in izvedbo opravljanja pripravništev v RS**, s katerim je mladim iskalcem prve zaposlitve omogočila opravljanje pripravništva pri organih državne uprave (na podlagi posebne kvote) in jim s tem omogočila pridobitev ustreznih znanj in usposobitev za nadaljnjo zaposlitev. Poleg tega je s posebnim programom Pripravništvo za mlade iskalce prve zaposlitve, ki je bil 9. 5. 2016 objavljen v Katalogu ukrepov aktivne politike zaposlovanja, omogočila dodatne zaposlitve večjemu številu pripravnikov pri Finančni upravi RS, Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter Inšpektoratu RS za delo.

Pri inšpektoratu so bile tako v letu 2017 **v subvencionirano zaposlitev za obdobje izvajanja pripravništva vključene 4 brezposelne osebe**, prvi iskalci zaposlitve, **2 pripravnika pa sta bila v letu 2017 zaposlena na podlagi posebne dovoljene kvote za zaposlitev pripravnikov**.

2.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA

2.3.1. Proračun

Proračunska sredstva Inšpektorata RS za delo so bila po načelu gospodarnosti in ekonomičnosti porabljena za izplačila plač, nadomestil in drugih stroškov dela zaposlenih ter za plačilo materialnih stroškov, ki zajemajo tekoče stroške organa, ki so nujno potrebni za nemoteno delovanje inšpektorata na vseh lokacijah (vzdrževanje informacijskega sistema, pisarniški material, gorivo, vzdrževanje in servisiranje službenih vozil in podobno). S postavke materialni stroški smo delno krili tudi stroške zdravstvenih pregledov uslužbencev, nakup obvezne varovalne opreme ter stroške strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja zaposlenih.

V letu 2017 je Inšpektorat RS za delo porabil **3.947.536 EUR proračunskih sredstev**. Za **plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke** delodajalca za socialno varnost je bilo porabljenih **3.592.000 EUR**, od tega za plače in druge izdatke zaposlenim 3.113.000 EUR. **Materialni stroški** so znašali **268.481 EUR**, za **investicije** pa je IRSD v letu 2017 porabil **65.373 EUR**.

Inšpektorat kot **lastno dejavnost** opravlja **preizkuse znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih**. Iz tega naslova je inšpektorat v letu 2017 ustvaril **9.689 EUR namenskih sredstev**, 1.420 EUR smo prenesli v proračunsko leto 2018. Prihodki iz lastne dejavnosti so **odvisni od števila prijavljenih kandidatov** na preizkuse, saj se kandidati prijavijo sami oziroma jih prijavljajo izvajalci prvih usposabljanj.

V letu 2017 je Inšpektorat RS za delo **iz naslova nedavčnih prihodkov** – globe za prekrške, sodne takse, stroški postopka, upravne takse in drugo – obračunal **3.286.057 EUR terjatev**. Na dan 31. 12. 2017 je bilo na tej podlagi na prehodne račune IRSD **plačanih 1.483.451 EUR** (45,14 % obračunanih terjatev; v letu 2016: 28 %), terjatve v višini 2.568.460 EUR pa smo prenesli na Finančno upravo RS, ki opravlja izterjavo. Na dan 31. 12. 2017 je imel IRSD 3.810.592 EUR odprtih terjatev, kar je posledica nedokončanih sodnih postopkov, stečajnih postopkov, postopkov, ki so še v teku, ter postopkov, ki še niso bili oddani v izterjavo Finančni upravi RS.

2.3.2. Prostorska problematika

Inšpektorat RS za delo je uporabnik poslovnih prostorov na 15 lokacijah po državi. Nekateri prostori so v lasti Republike Slovenije, za druge prostore pa ima Republika Slovenija sklenjene najemne pogodbe z najemodajalci. Republika Slovenija je tudi plačnik teh najemnin, Inšpektorat RS za delo je le uporabnik pisarn in spremljajočih prostorov.

Na podlagi Sklepa Vlade RS, št. 47800-3/2015, z dne 2. 4. 2015 je **1. 1. 2017 Ministrstvo za javno upravo** (MJU) **postalo upravljavec nepremičnega premoženja države**, s tem pa je od **1. 1. 2017** prevzelo tudi plačevanje obveznosti inšpektorata (obratovalni stroški poslovnih prostorov, stroški storitev čiščenja,…), za kar je moral inšpektorat del svojih proračunskih sredstev prenesti na MJU.

Za Inšpektorat RS za delo je vprašanje prostorskih pogojev z različnih vidikov zelo pomembno, saj se nahajamo na 15. lokacijah. V letu 2017 je MJU po več letih opozarjanj in priprav izvedel selitev in ureditev prostorskih pogojev v Murski Soboti. Navedena selitev za naše inšpektorje pomeni veliko izboljšanje pogojev za delo. Prostori so lepi, ustrezni in dovolj veliki, kar je popolno nasprotje prejšnjim. Delno ostaja odprta **problematika prostorov v Novem mestu in Kranju**, kar naj bi uredili v letu 2018. Na nekaterih lokacijah so zgradbe stare in potrebne obnove (električne napeljave ipd.), otežen je dostop invalidom. Zaradi finančne krize se je žal tudi reševanje prostorske problematike, ki je sicer v pristojnosti osrednjega državnega organa za to področje – MJU – odvijala počasi.

Vlada RS je 15. 6. 2017 sprejela tudi sklep, številka 47802-1/2017/3, na podlagi katerega je v letu 2018 predvidena tudi selitev sedeža Inšpektorata RS za delo na novo lokacijo skupaj z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Za ta namen so bile v letu 2017 opravljene številne aktivnosti, ki pa se intenzivno nadaljujejo tudi v letu 2018.

Inšpektorat ob iskanju rešitev za neustrezne prostorske pogoje opozarja na zahteve za **zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev**, ki jih mora delodajalec upoštevati pri načrtovanju, opremljanju in vzdrževanju delovnih mest. Pri tem izpostavljamo na primer osnovno površino delovnega prostora,

višino prostorov, volumen, prosti zračni volumen na delavca pri delu, zahteve glede zračenja, naravne razsvetljave, poti za gibanje, sanitarnih prostorov in podobno. Opozarjamo pa tudi, da začasne selitve pomenijo dvojne stroške, so moteče tako za stranke kot tudi za zaposlene in seveda povzročijo tudi izpad dela. Zato morajo biti odločitve, ki se pri tem sprejemajo, dobro premišljene in – če je to le mogoče – dolgoročno vzdržne.

2.3.3. Službena vozila

Inšpektorat RS za delo je imel na dan 31. 12. 2017 39 službenih vozil. Posodabljanje voznega parka je za inšpektorat velik strošek in je zato odvisno od zagotovljenih finančnih sredstev. Skoraj polovica službenih vozil IRSD pred letom 2016 je bila starejših od 10 let. Zato smo v letu 2017, tako kot že v letu 2016, kar 80 % finančnih sredstev za investicije namenili obnavljanju voznega parka, saj so službena vozila osnovna sredstva za opravljanje inšpekcijskih nadzorov, ki so glavna dejavnost inšpektorata. Kupili smo 3 nova službena vozila in 3 rabljena vozila, stara tri leta. Zaradi dotrajanosti smo morali odpisati 8 vozil.

Inšpektorat ima tudi 7 službenih koles, saj to predvsem v večjih mestih omogoča inšpektorjem racionalnejšo opravljanje delovnih nalog. Bo pa treba še na vseh lokacijah, kjer so službena kolesa, zagotoviti kolesarnice oziroma primerne prostore za hrambo koles.

2.3.4. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo zaposlenih

Zaposleni v Inšpektoratu RS za delo se še vedno soočajo s hudimi in raznovrstnimi oblikami pritiskov. Tako inšpektorji kot drugi zaposleni so preobremenjeni in ne zmorejo sproti reševati vseh dodeljenih zadev. Zaposleni so deležni tudi veliko žalitev in nedostojnega vedenja tako prijaviteljev kot delodajalcev, večjo agresivnost strank je zaznati tudi po telefonu ter v elektronski pošti.

Kot ugotavljamo že leta, se inšpektorji redno soočajo s prevelikimi pričakovanji prijaviteljev, ki od inšpektorjev pričakujejo ukrepanje, za katerega niso pristojni (na primer izterjavo neizplačanih plač ali regresa od delodajalca, pridobivanje dokumentacije, ki bi jo prijavitelji lahko uporabili v sodnem postopku proti delodajalcu, in podobno), ukrepanje praktično še isti dan, ko so inšpektorat seznanili z nepravilnostmi, kar pa ob več kot 6.500 prijavah kršitev letno žal ni mogoče. Vse pogostejši so primeri vsakodnevnih klicev in dopisov enih in istih prijaviteljev, ki zahtevajo pojasnila, utemeljitve in skušajo na podlagi različnih pravnih institutov pridobiti informacije in dokumentacijo, ki jih ne uspejo pridobiti pri delodajalcih, menijo pa, da bodo z njimi dokazali osebno škodo oziroma da jih bodo lahko uporabili v civilnih postopkih proti delodajalcem. Vse to so dodatne obremenitve in pritiski na že sicer preobremenjene inšpektorje, katerih temeljna naloga v skladu z zakonom je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov.

2.3.5. Informatika

V letu 2017 smo nadaljevali z nadgradnjo informacijskega sistema zaradi sprememb zakonodaje – Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS) in drugi področni zakoni – in zahtev uporabnikov.

Na podlagi ZČmIS, ki se je začel uporabljati 1. 1. 2018, si Inšpektorat RS za delo izmenjuje podatke z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), in sicer za izvajanje svojih z zakonom določenih nalog oziroma za vodenje in odločanje v postopkih, ki jih vodita v okviru predpisanih pristojnosti, nanašajo pa se na predvsem na izdajo in veljavnost potrdila A1, ki potrjuje, da se za napotenega delavca oziroma samozaposleno ali tujo samozaposleno osebo v času čezmejnega izvajanja storitve še naprej uporabljajo predpisi o socialni varnosti države članice EU, v kateri ima delodajalec ali tuji delodajalec oziroma samozaposlena ali tuja samozaposlena oseba sedež.

Za izvajanje navedenih pristojnosti in izmenjavo podatkov iz uradnih evidenc med organoma je IRSD v letu 2017 zagotovil izdelavo spletnega servisa, tako da se je lahko začel ZČmIS 1. 1. 2018 dejansko nemoteno izvajati.

IRSD je v letu 2017 pripravil tudi osnove za izdelavo spletnega servisa za izmenjavo podatkov iz uradnih evidenc z Zavodom RS za zaposlovanje, in sicer na podlagi Zakona o urejanju trga dela, Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev in ZČmIS.

Tudi v letu 2017 smo vsem uporabnikom posodabljali operacijski sistem Windows 7 in Microsoftovo pisarno.

V skladu s sklepom Vlade RS, številka 38200-3/2015/33, z dne 18. 3. 2015 je MJU s 1. 1. 2017 postal novi upravljavec večjega dela informacijsko-komunikacijske (IK) infrastrukture inšpektorata, poleg tega je bil na MJU prenesen en naš uslužbenec. V letu 2017 se je prenos poznal predvsem v bistveno počasnejšem dostopu do potrebne IK opreme, obseg nalog pa se še ni bistveno zmanjšal, drugačna je samo njihova vsebina. Počasnost dostopa do nove IK opreme se kaže kot precejšnja težava, saj so javna naročilu redno deležna revizijskih postopkov, kar močno podaljša roke za dobavo zahtevane opreme. IRSD se je v letu 2017 srečeval tudi s težavami pri (prepočasnem) delovanju programskih orodij, ki jih uporabljamo za svoje delo, kar nam je močno oteževalo delo, zato je bilo odkrivanju vzrokov za težave in njihovemu odpravljanju namenjenega veliko napora.

2.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA

Inšpektorji so v letu 2017 opravili **14.541 inšpekcijskih pregledov** (2016: 14.691). Na področju nadzora delovnih razmerij so opravili 7.649 inšpekcijskih pregledov (2016: 7.754), na področju varnosti in zdravja pri delu 6.659 pregledov (2016: 6.815), raziskali pa so tudi **66 nezgod pri delu** (2016: 46), inšpektorji za socialne zadeve so opravili 233 (2016: 122) inšpekcijskih pregledov.

Inšpektorji so v letu 2017 ugotovili **29.513 različnih kršitev** (2016: 33.360) in na tej podlagi izrekli **10.534 prekrškovnih in upravnih ukrepov** (leto 2016: 10.791 ukrepov) ter obračunali za **3.017.168,92 EUR terjatev**.

V skladu z Zakonom o prekrških so inšpektorji **izdali 5.609 ukrepov** (2016: 5.257), dali so tudi **37 kazenskih ovadb in naznanil kaznivega dejanja** (2016: 58). Glede slednjega ponovno poudarjamo, da bi **želel biti IRSD samodejno seznanjen z rezultati danih kazenskih ovadb in naznanil kaznivega dejanja**.

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku so inšpektorji na prvi stopnji v letu 2017 **vodili 22.873 upravnih zadev** in jih rešili 10.802, 12.071 zadev ostaja v reševanju. Inšpektorji so **izrekli 4.888 upravnih – inšpekcijskih ukrepov**.

Zunaj upravnega postopka smo obravnavali **6.294 novih zadev**. Med njimi so bile tudi strokovne pomoči inšpektorata v smislu 4. člena Zakona o inšpekciji dela ter druge skupne zadeve s področja poslovanja inšpektorata.

Aktivno smo sodelovali v več delovnih skupinah v RS in EU, sodelovali pri oblikovanju sprememb predpisov, posodabljali informacijski sistem, tudi za izvajanje določb Zakona o čezmejnem izvajanju storitev in svojo spletno stran, opravljali strokovne izpite za koordinatorje, sodelovali v Komisiji za ugotovitev podlag za odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi ugotovljene invalidnosti, v komisijah za podelitev dovoljenj za opravljanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu, v Komisiji za preverjanje strokovne usposobljenosti za delo z eksplozivi in pirotehničnimi izdelki ter v Komisiji Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, aktivno smo sodelovali tudi v medresorskih delovnih skupinah za boj proti trgovini z ljudmi in za implementacijo Zakona o čezmejnem izvajanju storitev, v delovni skupini za oblikovanje zagonskega elaborata za inšpekcijski informacijski sistem.

Opravljali smo tudi druge naloge s področja splošnih, kadrovskih in finančnih zadev, upravljanja s človeškimi viri, integritete, vodenja analitično-statističnih evidenc in različnih obdelav.

2.5. DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM PROSTORU

Inšpektorat RS za delo je vključen v **Odbor glavnih inšpektorjev za delo** pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committe), poleg tega pa občasno sodeluje še z Mednarodno organizacijo dela in Mednarodno organizacijo inšpektorjev dela. Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, nekaterih drugih konvencij, iz spremenjene Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

Z državami članicami EU sodelujemo tudi preko evropskega centra za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu (CIRCA-KSS). V obravnavanem obdobju je bilo glede izmenjave informacij v sistemu objavljenih 44 vprašanj, od katerih smo 3 pripravili na Inšpektoratu RS za delo. Odgovorili smo na 11 vprašanj.

Slika 2: IMI - zahtevki za informacije o napotenih delavcih (vir: Evropska komisija (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_sl.htm))

Inšpektorat RS za delo je vključen tudi v sistem IMI. Sistem IMI je varna spletna aplikacija, ki nacionalnim, regionalnim in lokalnim organom Evropske Unije omogoča hitro in preprosto medsebojno sporazumevanje. S področja Inšpektorata RS za delo je bil sistem IMI vzpostavljen za upravno sodelovanje med pristojnimi organi v zvezi z napotenimi delavci, in sicer lahko pošiljamo pristojnim organom EU zahtevke za informacije, s katerimi preverjamo zaposlitvene pogoje delavcev, ki jih napotijo na delo v RS delodajalci s sedežem v EU. Hkrati na podlagi prošenj pristojnih organov drugih držav članic EU zagotavljamo preverjanja, preglede in preiskave, kar vključuje tudi pridobivanje informacij s strani delodajalcev, ki napotujejo delavce v druge države članice EU, potrebnih za izvajanje učinkovitega nadzora s strani pristojnih organov v državi napotitve. Sodelovanje poteka na podlagi Direktive 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. 12. 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev, ki jo je spremenila Direktiva 2014/67/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. 5. 2014 o izvrševanju Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev in spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IMI). Na podlagi slednje se sistem IMI uporablja tudi za sodelovanje pri izvrševanju sankcij, kjer v skladu z Zakonom o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 10/17), ki vsebinsko povzema direktivi, inšpektorat zdaj poleg upravnega sodelovanja tudi vroča odločbe, ki nalagajo sankcije delodajalcem, če so odločbe izdali pristojni organi države napotitve, vendar jih ni bilo mogoče vročiti v skladu s predpisi države napotitve. Inšpektorat nemalokrat naleti na težave pri vročanju, predvsem v primerih, ko gre za zakonite zastopnike, ki so državljani tretjih držav in v Republiki Sloveniji nimajo prijavljenega prebivališča.

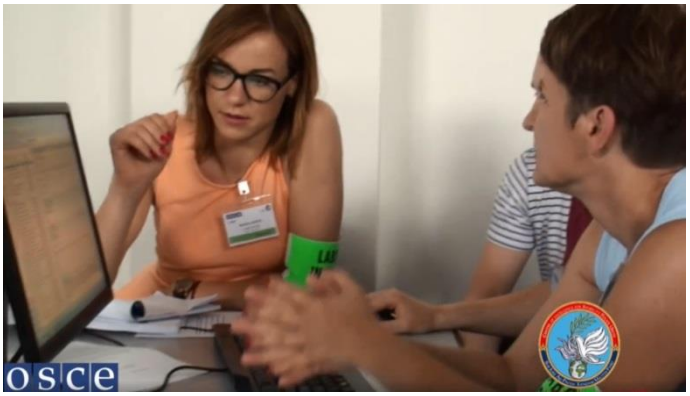

Slika 3: Simulacijska delavnica OVSE in CoEspu o boju proti trgovini z ljudmi vzdolž migracijskih tokov (vir: CoEspu)

V letu 2017 smo na Inšpektoratu RS za delo po naših podatkih prek sistema IMI obravnavali **293 novih zahtevkov**, od katerih je Inšpektorat RS za delo poslal **7 zahtevkov** (v 5 zadevah je inšpektorat zaprosil tuje organe za podatke, v 2 zadevah za vročanje dokumentov). V **286 zadevah** pa so se na nas obrnili organi iz držav članic EU, in sicer so tuji organi zaprosili za podatke v 71 zadevah ter dali 215 zahtevkov za vročanje dokumentov. Precej zahtevkov, ki smo jih obravnavali, je bilo nepopolnih ali pa so sodili v pristojnost drugih organov.

Mednarodna srečanja in delovni sestanki, ki so se jih udeležili predstavniki inšpektorata v letu 2017:

- Konferenca delovne skupine Machex v okviru SLIC-a (8. in 9. marec 2017, Luksemburg) – temeljni cilj delovne skupine je spodbujati skladnost pri uporabi direktive o delovni opremi po celotnem Evropskem gospodarskem prostoru – za ta namen si inšpektorati za delo izmenjujejo informacije in ideje o varnosti na delovnem mestu, še posebno v zvezi z dejavnostmi z visokim tveganjem in nevarno opremo, njeno prepletanje z izkušnjami pri nadzoru trga, pristopi odkrivanja in druge pobude, ki se nanašajo na uporabo direktiv v praksi,
- delovni sestanki na temo boja proti trgovini z ljudmi – JAD 2017 (9. in 10. marec 2017 (Haag), 13. in 14. december 2017 (Nordwick) – sestanki so bili namenjen skupnemu sodelovanju policije, delovnih inšpektorjev in drugih organov, ki se ukvarjajo z bojem proti trgovini z ljudmi, za uspešno izvedbo skupnih akcij nadzora na tem področju v letu 2017 ter pregledu rezultatov JAD 2017 in načrtovanju akcije JAD 2018; sestanek v decembru je bil namenjen tudi razgovoru s predstavniki posameznih držav o izkušnjah iz akcije 2017,
- sestanek delovne skupine SLIC WG Enforcement, ki spremlja delo vseh delovnih skupinah SLIC-a in skrbi za izmenjavo informacij o delu inšpektorjev v posameznih državah članicah (20. april 2017, Luksemburg) – izredni sestanek delovne skupine, na katerem so predlagali nov osnutek mandata za skupino,
- delavnica OVSE o boju proti trgovini z ljudmi vzdolž migracijskih tokov (od 5. do 9. junija 2017, Vicenza) – pod okriljem Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in v sodelovanju s CoEspu so v Vicenzi predstavniki različnih državnih organov (inšpektorji za delo, kriminalisti, tožilci, predstavniki finančnih uradov in različnih nevladnih organizacij) iz različnih evropskih držav izvedli simulacijo delovanja v primeru boja proti trgovini z ljudmi z namenom izkoriščanja delovne sile – simulacija je pokazala pomen dobrega sodelovanja med državnimi organi, da je mogoče neko ravnanje pravno opredeliti kot kaznivo dejanje trgovanja z ljudmi – video posnetki simulacije so objavljeni na facebook strani CoEspu,
- redni srečanji Odbora glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji: na obeh srečanjih je bil prvi dan namenjen izbrani tematiki, drugi dan pa poročanju delovnih skupin SLIC-a o svojem delu (8. in 9. junij 2017, Malta; 8. in 9. november 2017, Estonija):
    - junijski tematski dan je bil namenjen razpravi o pomenu inšpektorjev za delo za varovanje zdravja delavcev pri delu,
    - novembrski tematski dan pa se je osredotočil na nove oblike dela ter s tem povezanim zagotavljanjem varnosti in zdravje pri delu,
- pripravljalni sestanek za izvedbo postopka ocenjevanja inšpektorata za delo Republike Irske (21. junij, Luksemburg),
- začetni seminar za izvedbo SLIC-ove kampanje o varnosti in zdravju pri delu agencijskih in napotenih delavcev (20. in 21. september 2017, Luksemburg),
- delavnice predstavnikov oziroma nacionalnih koordinatorjev za KSS (Knowledge Sharing Site), ki so vključeni v izmenjavo podatkov v okviru SLIC-a (27. in 28. september 2017, Luksemburg) – udeleženci so se seznanili s KSS statistiko za leti 2016 in 2017 (do septembra), z nadgradnjo programa in predlogi za izboljšave pri zastavljanju vprašanj in odgovarjanju,
- sestanek delovne skupine SLIC WG Enforcement, katerega namen je bil vzpostaviti delovne skupine in razdeliti delovne naloge med skupinami (12. oktober 2017, Luksemburg),

Inšpektorji s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu so se skupaj s Finančno upravo RS in Policijo pridružili skupni evropski akciji z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev (trgovina z ljudmi), ki jo je v okviru predsedovanja Evropski uniji pripravil nizozemski inšpektorat za delo v sodelovanju z Gangmasters Licencing Authority (GLA). Opravljeni so bili inšpekcijski nadzori po gradbiščih po celotni Sloveniji.

2.6. STROKOVNO USPOSABLJANJE, DODATNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA RS ZA DELO

Inšpektorat RS za delo strokovnemu usposabljanju in dodatnemu izpopolnjevanju namenja posebno pozornost. Inšpektorji praktično nimajo več preprostih nadzorov, predpisi so vse bolj prepleteni in medsebojno vplivajoči, inšpektorji za učinkovit nadzor poleg dobrega poznavanja predpisov potrebujejo tudi konkretne izkušnje s posameznih področij. Vse bolj zahtevna in spreminjajoča se so tudi druga področja dela inšpektorata, zato sistematični pristop na področju strokovnega usposabljanja, dodatnega izpopolnjevanja in izobraževanja pomembno vpliva na zagotavljanje ustrezne ravni znanja ter veščin javnih uslužbencev in prispeva k optimalnejšemu doseganju skupnih ciljev. Delavnice in druga strokovna usposabljanja s posameznih področij, v okviru katerih inšpektorji opravljajo nadzor, letni posvet zaposlenih in druge oblike pridobivanja znanj pripomorejo k bolj kakovostnemu in bolj strokovnemu delu javnih uslužbencev. Pomembna pa je tudi izmenjava mnenj in strokovnih stališč, ki prispeva k poenotenju politike izvajanja inšpekcijskega nadzora in drugih nalog javnih uslužbencev.

Večje število javnih uslužbencev se je tako udeležilo osvežitvenih seminarjev o Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, Zakonu o upravnem postopku, Zakonu o prekrških oziroma o aktualnih vprašanjih izvajanja inšpekcijskega nadzora, ki jih organizira Upravna akademija. Posamezni javni uslužbenci so se udeležili brezplačne izobraževalne delavnice o dostopu do informacij javnega značaja, ki jo je organiziral Informacijski pooblaščenec, pri čemer je bila delavnica pripravljena posebej za posebne zahteve inšpekcijskih organov, seznanili smo se tudi z novostmi na področju varstva osebnih podatkov.

Javni uslužbenci so se udeležili tudi več drugih aktualnih seminarjev, ki jih je organizirala Upravna akademija, na primer glede novosti na področju javnega naročanja, o mediaciji in o vodenju v javni upravi, nastopanju v javnosti, o zbiranju podatkov s spletnimi anketami, o odprtih podatkih javnega sektorja, o integriteti in preprečevanju korupcije, o plačnem sistemu.

V sodelovanju z Upravno akademijo in njenimi izvajalci je inšpektorat za večje število javnih uslužbencev organiziral delavnice o obvladovanju težavnih situacij in ljudi, o obvladovanju stresa, o telefoniranju in pisanju dopisov v angleščini ter o uporabi jezikovnih pravil v stalnih oblikah upravnih besedil.

Več inšpektorjev s področja varnosti in zdravja pri delu se je udeležilo različnih posvetov, konferenc, seminarjev, delavnic s področja varnosti in zdravja pri delu (strateška konferenca za trajnostno gradbeništvo, konferenca o varnosti in zdravju pri delu napotenih delavcev, posvet sekcije za gradbeništvo in koordinatorjev VZD, posvet za zdrava delovna mesta, seminar za koordinatorjev VZD na gradbiščih in za strokovne delavce VZD, mednarodna konferenca o varnosti in zdravju pri delu v spreminjajočem se svetu dela, mednarodna konferenca o varnosti in zdravju pri delu, simpozij Varno in zdravo delo, delavnica o izkušnjah pri izvajanju sistema VZD).

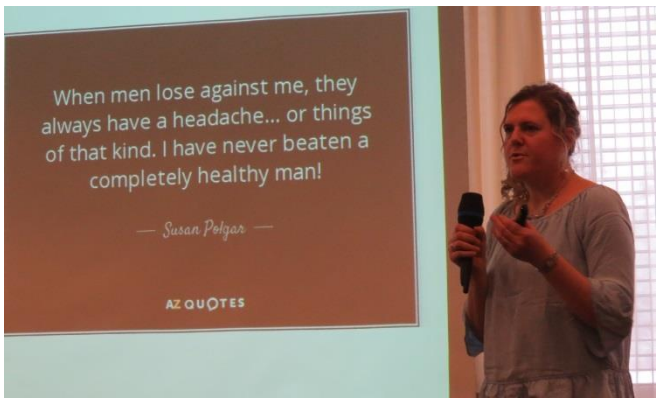

Slika 4:Strokovno usposabljanje uslužbencev IRSD – o diskriminaciji.

Javni uslužbenci s področja delovnih razmerij so se udeležili različnih usposabljanj in strokovnih dnevov s področja delovnih razmerij (aktualna vprašanja delovnega prava – povezujemo teorijo s prakso, o zlorabah na področju urejanja statusa tujcev, dnevov prekrškovnega in delovnega prava, o kreiranju delovnih mest na lokalnem nivoju, o raznolikosti in vključenosti na delovnem mestu, o zakonu o športu in urejanju zaposlitev športnikov, predstavitev modula IMI za področje napotenih delavcev).

Javni uslužbenci s področja socialnih zadev so se udeležili različnih posvetov in delavnic ter seminarjev v povezavi z obravnavo ogroženih otrok, o reorganizaciji centrov za socialno delo, o

področju duševnega zdravja, o delu psihologov v socialnem varstvu, o depresiji, o aktualnih vprašanjih s področja družinskih razmerij v povezavi z delom sodišč, z direktorji centrov za socialno delo.

Ena uslužbenka je sodelovala na delovnem srečanju za oblikovanje zagonskega elaborata za inšpekcijski informacijski sistem, nekateri javni uslužbenci IRSD so aktivno sodelovali tudi na nekaterih drugih že navedenih posvetih, delavnicah, konferencah.

Inšpektorat vsebinska poročila in gradiva z usposabljanj objavlja na intranetu in s tem omogoča dodatno širjenje in prenašanje znanja.

V okviru promocije zdravja se je 70 javnih uslužbencev udeležilo tečaja varne vožnje, s katerim odpravljamo tveganje na podlagi izjave o varnosti IRSD. Napotovanje javnih uslužbencev bomo nadaljevali tudi v letu 2018.

Več uslužbencev se je udeležilo priprav na strokovni izpit za inšpektorja in so tudi opravili strokovni izpit za inšpektorja, več uslužbencev se je udeležilo tudi usposabljanja za imenovanje v naziv; vse v izvedbi Upravne akademije. Ena javna uslužbenka se je udeležila priprav na strokovni izpit s področja socialnega varstva.

Slika 5: Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer na letni konferenci IRSD 2017.

V letu 2017 smo enega pripravnika, ki smo ga zaposlili na podlagi programa aktivne politike zaposlovanja Pripravništvo za mlade iskalce prve zaposlitve, v skladu s pogodbo o izvajanju programa napotili na priprave za strokovni izpit iz upravnega postopka, dva pa sta opravila tudi strokovni izpit (eden izmed njiju se je priprav udeležil že v letu 2016). Dva pripravnika sta se v letu 2017 udeležila tudi usposabljanja za imenovanje v naziv. Zavod RS za zaposlovanje nam je v skladu s pogodbo o izvajanju programa vse te stroške povrnil.

Ministrstvo za finance brezplačno zagotavlja usposabljanja za uporabo enotnega računovodskega sistema MFERAC, v letu 2017 se je ena uslužbenka udeležila tečaja za uporabo modula na področju izobraževanja, usposabljanja ter izpopolnjevanja javnih uslužbencev.

Inšpektorat je v letu 2017 z javno uslužbenko sklenil pogodbo o izobraževanju za pridobitev dodatne izobrazbe v skladu z interesom delodajalca in v skladu z vlogo javne uslužbenke.

Inšpektorat RS za delo pa že tradicionalno kot lastna strokovna srečanja, s katerimi strokovno javnost opozarjamo na aktualne tematike s področja dela inšpektorata, organizira letne konference in na ta način pristojne spodbuja k ustreznejšim rešitvam različnih vprašanj. Prepričani smo, da konference ponujajo možnosti za ustvarjalno druženje ter koristno izmenjavo strokovnih mnenj in izkušenj.

V letu 2017 smo tako organizirali že 15. letno konferenco, ki je bila tokrat namenjena zaposlovanju in delu tujcev, pri čemer smo poseben poudarek namenili napotenim delavcem. Na konferenci smo skupaj s sodelujočimi opozorili na pomen tematike ter nujnost sodelovanja vseh, ki izvajajo strokovne naloge oziroma druge aktivnosti s tega področja. Izpostavili smo tudi povezavo s prikritimi oblikami prisilnega dela ter izzive, s katerimi se pristojni srečujejo pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi za namen prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja. Predstavili smo tudi Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki je bil sprejet konec februarja 2017 in prinaša nekatere spremembe na tem področju.

Glede na aktualnost in novosti na tem področju smo isti tematiki kot na letni konferenci namenili pozornost tudi na strokovnem usposabljanju uslužbencev IRSD, ki je bilo novembra na Brdu pri Kranju. Na njem smo v okviru področja zaposlovanja in dela tujcev ter čezmejnega izvajanja storitev podrobneje predstavili sistem IMI, poleg tega pa so govorci sodelavce spodbudili tudi k razmišljanju o diskriminaciji in njenem (pre)poznavanju, o moralnem razvoju posameznika, pa tudi o elektromagnetnih sevanjih v praksi.

Vsi zaposleni so se v letu 2017 usposabljali in izpopolnjevali 528 dni, kar znaša povprečno 4,63 dni na uslužbenca. Skozi vse leto smo se trudili izkoristiti različne možnosti, ko smo se usposabljanj lahko udeležili brezplačno oziroma z nižjimi kotizacijami.

Slika 6: Konferenca IRSD 2017 – zaposlovanje in delo tujcev.

Uslužbenci inšpektorata so se poleg tega usposabljali in izpopolnjevali tudi v manj formalnih oblikah usposabljanja in izpopolnjevanja, na primer s sistematičnim spremljanjem in svetovanjem, konzultacijami, mentorstvom, navodili, samoizobraževanjem prek študijske literature ter z uporabo različnih informacijskih baz in portalov.

Tudi v letu 2017 smo aktivno sodelovali s posameznimi izobraževalnimi organizacijami, sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev ter jim tako poskušali približati delo organa in osvetliti posamezna strokovna vprašanja na različnih specializiranih področjih. Tudi na ta način prispevamo k vzpostavitvi vsestranskega, pravočasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja.

Učinkovit sistem usposabljanja in izpolnjevanja je ključnega pomena tudi pri zagotavljanju načela celovite kakovosti v delu organa, zato bomo še naprej pozorno analizirali potrebe po usposabljanju in izpopolnjevanju uslužbencev in z letnim načrtom tudi v bodoče sledili tistim vsebinam, ki jih za svoje delo najbolj potrebujemo.

3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V LETU 2017

3.1. SPLOŠNO

Podobno kot za leto 2016 in nekatera pretekla leta, tudi za leto 2017 na Inšpektoratu RS za delo ocenjujemo, da se razmere na področju varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji niso izboljšale v takšnem obsegu, da bi jih lahko ocenili kot spodbudne, kljub dejstvu, da se gospodarske razmere izboljšujejo. Veliko delodajalcev se še vedno ne zaveda, kako pomembno je imeti to področje dobro urejeno. Vseeno pa opažamo, da se vedno več delodajalcev zaveda odgovornosti do zaposlenih in jim ni vseeno, kako je poskrbljeno za varnost in zdravje delavcev in v kakšnem delovnem okolju opravljajo svoje delo.

Preteklih nekaj let se je število ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu povečevalo, za leto 2017 pa smo prvič po daljšem obdobju ugotovili manj kršitev. Prvo večje povečanje smo beležili v letu 2013, in do leta 2016 se je število povečalo za skoraj 19%. V letu 2017 pa so inšpektorji ugotovili **17.900 kršitev** s področja varnosti in zdravja pri delu, kar pomeni zmanjšanje za 8,3 % glede na leto 2016. Poleg predhodno omenjenega števila kršitev so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu ugotovili še **196 kršitev,** ki so se nanašale na izvajanje določil Zakona o inšpekciji dela in Zakona o inšpekcijskem nadzoru, torej **skupaj 18.096 kršitev.**

Med vsemi ugotovljenimi kršitvami še vedno izstopajo tiste, ki jih ugotavljamo že vsa zadnja leta, in sicer **v zvezi z ocenjevanjem tveganj, zagotavljanjem zdravstvenega varstva delavcem ter usposabljanjem delavcev za varno delo**. V letu 2017 so navedene kršitve predstavljale 49,0 % vseh ugotovljenih kršitev, v letu 2016 je bil ta delež 50,1 %, v letu 2015 44,5 %, v letu 2014 pa 42,2 %.

Glede Izjave o varnosti z oceno tveganja je bilo ugotovljenih skoraj 20 % kršitev od vseh ugotovljenih kršitev, največ v zvezi z vsebino in revizijo tega dokumenta. Ni odveč poudariti, da se delodajalci pogosto ne posvetujejo z delavci glede ustreznosti ukrepov, s katerimi zagotavljajo delavcem varno in zdravo delovno okolje oziroma jih ne vključujejo v postopke ocenjevanja tveganj.

Na področju zagotavljanja zdravja delavcev se razmere ne izboljšujejo in ugotovljene kršitve v letu 2017 predstavljajo več kot 17 % glede na vse ostale. Največje število ugotovljenih kršitev se nanaša na zagotavljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev, ki jih delodajalci delavcem ne zagotavljajo v periodičnih rokih ali pa sploh ne, ter na neizvajanje nalog izvajalcev medicine dela, kakor to določa **Zakon o varnosti in zdravju pri delu** (v nadaljevanju ZVZD-1). Ravno tako velja opozoriti na ugotovljene kršitve glede promocije zdravja na delovnih mestih, glede zagotavljanja prve pomoči delavcem ter kršitve v zvezi s psihosocialnimi dejavniki, ki so pomembno povezani z varnostjo in zdravjem v delovnih procesih.

Pomembno je opozoriti tudi na kršitve, ki so jih inšpektorji ugotovili glede usposabljanja delavcev za varno delo. Te so v letu 2017 predstavljale več kot 12 % vseh ugotovljenih kršitev. Delodajalci ne namenjajo veliko pozornosti usposabljanju delavcev, ki jih premeščajo trajno ali začasno na druga, običajno bolj nevarna delovna mesta za nastanek poškodb ali okvar zdravja. Zaskrbljujoče je, da je delodajalcem najpomembnejše, da si glede usposabljanja pridobijo dokazila, s katerimi inšpektorjem dokazujejo, da je bilo usposabljanje izvedeno, vsebina oziroma strokovnost izvedenega usposabljanja pa za številne ni pomembna.

Prav tako je bilo v letu 2017 ponovno ugotovljeno, da delodajalci delavcem zelo pogosto ne zagotavljajo **varne delovne opreme**. Tovrstne kršitve predstavljajo več kot 8 % vseh ugotovljenih nepravilnosti. Delovna oprema, ki jo delavci uporabljajo v delovnih procesih delodajalcev, je velikokrat neustrezno vzdrževana, za dosego čim večjega števila izdelkov pa se odstranjujejo zaščitni in varovalni elementi, s čimer se povečuje tveganje za nastanek poškodb pri delu. Zelo pogosto delovna oprema tudi ni periodično pregledana in preizkušena, ali pa je to storjeno pomanjkljivo, kar velja zlasti za bolj nevarne in kompleksnejše stroje.

Tudi ostalim sredstvom za delo delodajalci ne namenjajo posebne pozornosti, kar velja predvsem za zagotavljanje in uporabo **osebne varovalne opreme** in **delo z nevarnimi snovmi**. Glede uporabe osebne varovalne opreme je treba še poudariti, da je delavci pogosto ne uporabljajo, čeprav jim jo

delodajalec daje na razpolago, delodajalci pa ne najdejo ustreznih organizacijskih oblik, s katerimi bi pri delavcih zagotavljali dosledno uporabo osebne varovalne opreme.

Inšpektorji so v letu 2017 pogosto ugotavljali kršitve glede ustreznosti vsebin varnostnih listov, saj so vsebine teh listin pomanjkljive in ne omogočajo sprejemanja primernih varnostnih in zdravstvenih ukrepov za varovanje delavcev pred vplivi nevarnih kemičnih snovi. Prav tako je zaskrbljujoče, da delavcem, ki opravljajo delo z nevarnimi snovmi, delodajalci ne zagotavljajo ustreznega zdravstvenega varstva, biološkega monitoringa in delovnih pogojev, kjer škodljive koncentracije nevarnih snovi v zraku niso presežene.

Prav tako je treba opozoriti na neustrezno ergonomsko **urejenost delovnih mest**, zlasti na neustrezno ročno premeščanje bremen ter neustrezno ergonomsko urejenost delovnih mest v proizvodnji in pisarnah, kjer se delo večinoma opravlja z računalniki. Ta problematika močno povečuje število mišično-kostnih obolenj, kar se v zadnjem obdobju izpostavlja kot težava tako v EU kakor tudi v RS.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so nadzore opravljali v vseh dejavnostih in pri vseh delodajalcih, ne glede na število zaposlenih delavcev. Največ jih je bilo opravljenih v dejavnostih, kjer je registriranih večje število pravnih subjektov, v dejavnostih, kjer je zaposlenih več delavcev in v dejavnostih, kjer delovni procesi pomenijo večja tveganja za nezgode pri delu in okvare zdravja. Še vedno je največ nadzorov opravljenih na gradbiščih, saj izvajanje različnih gradbenih del predstavlja velika tveganja za varnost in zdravje delavcev. Takšnih nadzorov je bilo skoraj za četrtino glede na nadzore, opravljene v ostalih dejavnostih. Na gradbiščih je bilo največ nepravilnosti ugotovljenih v zvezi z urejenostjo delovnih mest, zlasti na višini in v globini. Ugotavljamo, da se izboljšujejo varnostne razmere na večjih gradbiščih, česar pa ne moremo trditi za manjša gradbišča in delovišča, kjer se izvajajo pretežno kratkotrajna in vzdrževalna dela.

Na Inšpektoratu RS za delo smo na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2017 opravili **6.659 inšpekcijskih nadzorov**, največ v mikro in malih podjetjih.

V poročevalskem letu smo s tega področja prejeli **931 prijav** in vse so bile tudi obravnavane ali odstopljene drugim pristojnim organom.

Ravno tako smo v tem letu, kakor že zadnjih 13 let, izvajali nadzore pri naključno izbranih delodajalcih (računalniško izbran vzorec), kjer so bili nadzorovani osnovni in najpomembnejši dejavniki s področja varnega in zdravega dela (ocenjevanje tveganj, usposabljanje delavcev za varno delo, zagotavljanje varnega in zdravega delovnega okolja, in podobno). V ta vzorec je bilo vključenih **preko 1.000 naključno izbranih delodajalcev** po vsej Sloveniji, ki so zaposlovali različno število delavcev.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2017 izrekli skupaj **4.230 ukrepov.** Med temi ukrepi so bile najštevilčnejše **ureditvene odločbe (2.741 primerov)**, s katerimi je bila delodajalcem odrejena odprava ugotovljenih nepravilnosti ali jim je bilo prepovedano izvajanje delovnih procesov do odprave nepravilnosti. Izdanih je bilo tudi **576 odločb, ki so se nanašale na delo otrok**, mlajših od 15 let. Inšpektorji so na področju varnosti in zdravja pri delu v prekrškovnih postopkih izrekli **1.489 ukrepov**.

Inšpektorat RS za delo na področju varnosti in zdravja pri delu aktivno sodeluje z drugimi inšpekcijami in Policijo, s slednjo predvsem glede obravnavanja nezgod pri delu. Pristojni inšpektorji so v letu 2017 zaključili z raziskavami **66 nezgod pri delu**, od tega je bilo raziskanih 10 smrtnih, 37 težjih, 17 lažjih in 2 kolektivni nezgodi. Najpogostejši vzrok za nezgode, ki so imele za posledico smrt delavca, je bil povezan s prometnimi nesrečami.

Število prijavljenih nezgod pri delu se je v letu 2017 glede na predhodno leto, ko je bilo prijavljenih 9.186 nezgod (brez poti na in z dela), **povečalo**. Iz statistike v informacijski sistem vnesenih prijavljenih nezgod je bilo na dan 15. 2. 2018 razvidnih skupaj **9.781 prijavljenih nezgod pri delu**. Delodajalci so prijavili tudi **42 nevarnih pojavov**, **ni pa bila prijavljena nobena poklicna bolezen**.

Prijave nezgod pri delu s smrtnim izidom in nezgod pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni ter prijave kolektivnih nezgod, nevarnih pojavov in ugotovljenih poklicnih bolezni, so podatki, na podlagi katerih Inšpektorat RS za delo med drugim vrednoti in načrtuje svoje

aktivnosti. Močno si prizadevamo, da bi se v praksi začel izvajati pred več leti pripravljen projekt elektronske prijave podatkov o nezgodah pri delu s strani delodajalcev na portalu e-VEM. Sistem je že dlje časa pripravljen in tudi preizkušen, še vedno pa niso pripravljene rešitve in podlage za obravnavanje zdravstvenega vidika poškodb pri delu. Ministrstvo za zdravje s predpisi še ni uredilo drugačnega načina prejemanja podatkov o poškodbah pri delu. Prav tako posamezni organi, ki so vključeni v projekt elektronskega prijavljanja poškodb pri delu, v letu 2017 niso opravili svojih nalog, zato spletna prijava nezgod še vedno ni mogoča, kar pomeni težavo za tako za delodajalce kot za inšpektorat, saj podatke še vedno vnašamo ročno, kar po zanesljivosti, ustreznosti in stroških ni primerljivo spletni aplikaciji. Samo vnos v informacijski sistem na inšpektorat prijavljenih nezgod pri delu sta v letu 2017 zagotavljala dva javna uslužbenca.

Kakor v vseh preteklih letih, so inšpektorji tudi v letu 2017 posebno pozornost namenjali svoji preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v obliki nudenja **strokovne pomoči**, najpogosteje delavcem. To velja tako za pisne vloge, ki jih je bilo v letu 2017 s področja varnosti in zdravja pri delu **253**, kot za svetovanja po telefonu, svojo svetovalno vlogo pa opravijo inšpektorji tudi ob nadzorih.

Še vedno ugotavljamo, da se večina delodajalcev ne zaveda, da so odgovorne osebe na področju varnosti in zdravja pri delu in se preveč zanašajo na zunanje strokovne delavce, ki pri njih v večini opravljajo naloge s tega področja. Vsekakor je ena prednostnih nalog inšpektorata, da ozavestimo delodajalce glede njihove vloge in odgovornosti ter da spodbudimo njihov interes za področje varnosti in zdravja. Enako velja tudi za delavce in njihove predstavnike, še zlasti delavske zaupnike in predstavnike sveta delavcev, ki morajo biti v kar največji možni meri strokovni, saj le tako lahko odigrajo svojo vlogo. Inšpektorat RS za delo od leta 2017 dalje izvaja EU projekt, s katerim osvešča delodajalce, delavce in njihove predstavnike, strokovne delavce in vse ostale zainteresirane glede zahtev, ki jih opredeljuje veljavna zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu.

Vsekakor je treba opozoriti tudi na delo strokovnih delavcev, ki za delodajalce opravljajo strokovne naloge s področja varnosti in zdravja pri delu, še zlasti tiste, ki imajo dovoljenje za delo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Veliko jih dela ne opravlja strokovno. Po mnenju inšpektorata je občutno preveliko število zunanjih strokovnih služb (preko 300 v slovenskem prostoru) privedlo do medsebojne konkurenčnosti in nižanja cene, žal pa se je istočasno zmanjšala tudi strokovnost njihovega dela. Takšno stanje ni dobro ne za delodajalce, ne za delavce in ne za stroko varnosti in zdravja pri delu. Nikakor ne moremo mimo ugotovitve, da strokovni delavci, ki so zaposleni pri delodajalcih, bolj strokovno opravljajo svoje delo kakor zunanje strokovne službe, vseeno pa bo treba tudi njim zagotoviti boljše pogoje za opravljanje dela, zlasti glede njihovega stalnega izobraževanja in izpopolnjevanja.

3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR

3.2.1. Uvod

Zakon o inšpekciji dela opredeljuje pristojnosti Inšpektorata RS za delo in določa, da inšpektorji opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov. Tako so inšpektorji v letu 2017, enako kot v preteklih letih, pri opravljanju nadzorov delovali tako proaktivno kakor reaktivno in v ta namen izvajali redne, izredne ter kontrolne nadzore. Največ je bilo opravljenih izrednih nadzorov. Ti so obsegali le nadzor posameznih določil zakonodaje in so izhajali iz predhodno sprejetih usmeritev inšpektorata, prejetih prijav ali zaznane aktualne problematike. Rednih nadzorov, pri katerih se je istočasno nadziralo izvajanje večjega števila določil veljavne zakonodaje, je bilo opravljenih manj in na nivoju preteklih let. Enako velja za kontrolne nadzore, pri katerih se je preverjala dejanska izvedba ukrepov, ki so jih delodajalcem odredili inšpektorji ter tudi, ali so bili ukrepi izvedeni skladno z zakonodajo. Izvajanje kontrolnih ukrepov predstavlja pomembno obliko nadzora, saj se z njimi vpliva na disciplino delodajalcev pri izvajanju naloženih ukrepov.

3.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji v letu 2017 opravili skupaj **6.659 inšpekcijskih nadzorov. Izredni inšpekcijski nadzori** so po številu močno izstopali, in sicer z **79,9 %** (2016: 78,5 % in 2015: 73,6 %). Izredni inšpekcijski nadzori so bili večinoma opravljeni v zvezi s predhodno

načrtovanimi in usmerjenimi akcijami in kampanjami, takih je bilo 62,1 % nadzorov (2016: 65,8 % in 2015: 58,5 %). Poleg izrednih nadzorov so inšpektorji opravljali tudi redne in kontrolne inšpekcijske nadzore. Teh nadzorov je bilo precej manj, in sicer **rednih 6,8 %** in **kontrolnih 13,3 %**.

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, za obdobje 2015 – 2017

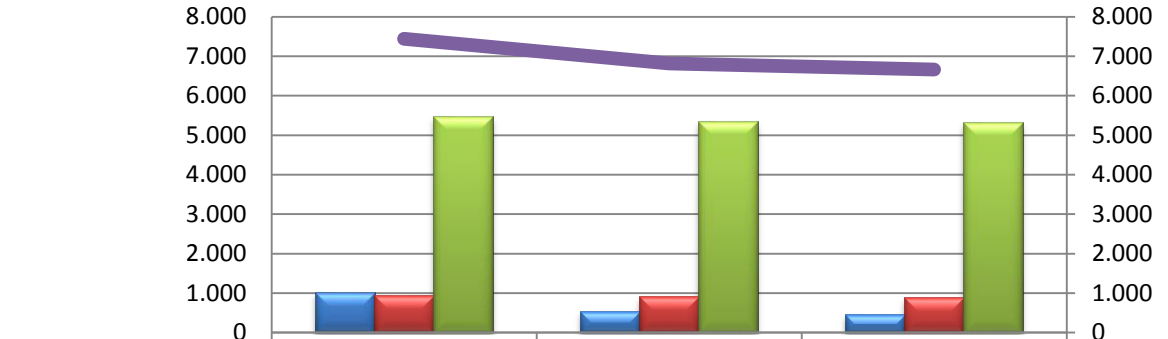

	2015	2016	2017
Redni pregledi	1.016	545	454
Kontrolni pregledi	947	918	885
Izredni pregledi	5.475	5.352	5.320
Skupaj	7.438	6.815	6.659

Pomemben delež med izrednimi inšpekcijskimi nadzori predstavljajo nadzori, opravljeni na podlagi prijav, ki jih v veliki večini podajo delavci ter v manjšem številu občani. Delavci so se najpogosteje pritoževali, da jih delodajalci ne napotujejo na zdravstvene preglede, glede usposabljanja za varno delo ter glede neustreznih delovnih pogojev. Občani se najpogosteje pritožujejo zaradi motečega, glasnega, prašnega in podobnega izvajanja delovnih procesov v neposredni bližini njihovih bivališč. V letu 2017 je bilo na inšpektorat s področja varnosti in zdravja pri delu podanih **931 prijav** (2016: 798, 2015: 689, 2014: 734, 2013: 547 in 2012: 405).

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo **konec leta 2017** (december) v Sloveniji **856.201 delovno aktivnih oseb**. Največ delavcev je opravljalo delo v predelovalni dejavnosti (SKD dejavnost: C), in sicer 23,0 %. V tej dejavnosti sta po številu zaposlenih izstopali dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov razen strojev in naprav ter proizvodnje električnih naprav. Predelovalni dejavnosti po številu zaposlenih sledijo dejavnost trgovine z vzdrževanjem in popravilom motornih vozil (SKD dejavnost: G) z 12,9 %, dejavnost izobraževanja (SKD dejavnost: P) z 8,3 %, dejavnost zdravstva in socialnega varstva (SKD dejavnost: Q) s 7,2 % in dejavnost gradbeništva (SKD dejavnost: F) s 6,8 % delovno aktivnih oseb.

Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES) navaja, da je bilo **konec leta 2017 v RS registriranih 210.884 poslovnih subjektov**. Ker je bilo na inšpektoratu ob zaključku leta 2017 na področju varnosti in zdravja pri delu zaposlenih 31 inšpektorjev, odpade na **posameznega inšpektorja nadzor 6.803 poslovnih subjektov** (2016: 6.441 in 2015: 6.314) oziroma **27.619 delavcev** (2016: 25.765 in 2015: 25.114).

V **dejavnosti gradbeništva** so delodajalci ob koncu leta 2017 zaposlovali 58.400 delavcev. Na inšpektorat so prijavili skupaj 706 nezgod pri delu. Ker se v tej dejavnosti vsako leto zgodi veliko število nezgod pri delu, smo ji tudi v letu 2017 namenili večjo pozornost. Kot v preteklih letih, je bilo tudi v tem letu v dejavnosti gradbeništva opravljenih največ nadzorov, in sicer 1.546. Usmerjeni nadzori so se na gradbiščih izvajali skozi celo leto. Nadzori so se izvajali tako na večjih kot na manjših gradbiščih ter tako na gradbiščih, ki so bili prijavljeni na inšpektorat kot na tistih, katerih ni bilo treba prijaviti. V sklopu teh nadzorov so bili opravljeni tudi enotedenski nadzori, v katere so bili vključeni vsi razpoložljivi inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu. Pri delodajalcih, ki imajo kot glavno dejavnost registrirano dejavnost gradbeništva, je bilo v preteklem letu opravljenih 23,2 % vseh nadzorov (2016: 25,0 % in 2015: 28,3 %). Posebno pozornost smo namenili delodajalcem, ki se ukvarjajo s specialnimi gradbenimi deli (55,5 % nadzorov), sledijo delodajalci, ki delujejo na področju gradnje stavb (31,4 % nadzorov) in delodajalci na področju gradnje inženirskih objektov (13,1 % nadzorov).

Zelo pogosto smo nadzirali delodajalce v predelovalni dejavnosti (C10 do C33), in sicer smo pri njih opravili 16,1 % nadzorov (2016: 18,3 % in 2015: 20,1 %). V tej dejavnosti sta po številu nadzorov izstopali proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov ter dejavnost lesne in pohištvene industrije. Večje število nadzorov je bilo opravljenih tudi v dejavnosti trgovine – 14,7 % vseh nadzorov (2016: 12,0 % in 2015: 12,0 %), v strokovni, znanstveni in tehnični dejavnosti – 9,1 % vseh nadzorov (2016: 6,8 % in 2015: 6,8 %), v gostinstvu – 6,7 % vseh nadzorov (2016: 11,0 % in 2015: 8,1 %) ter v dejavnosti prometa in skladiščenja – 5,9 % vseh nadzorov (2016: 4,5 % in 2015: 4,1 %).

Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največje število nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2017

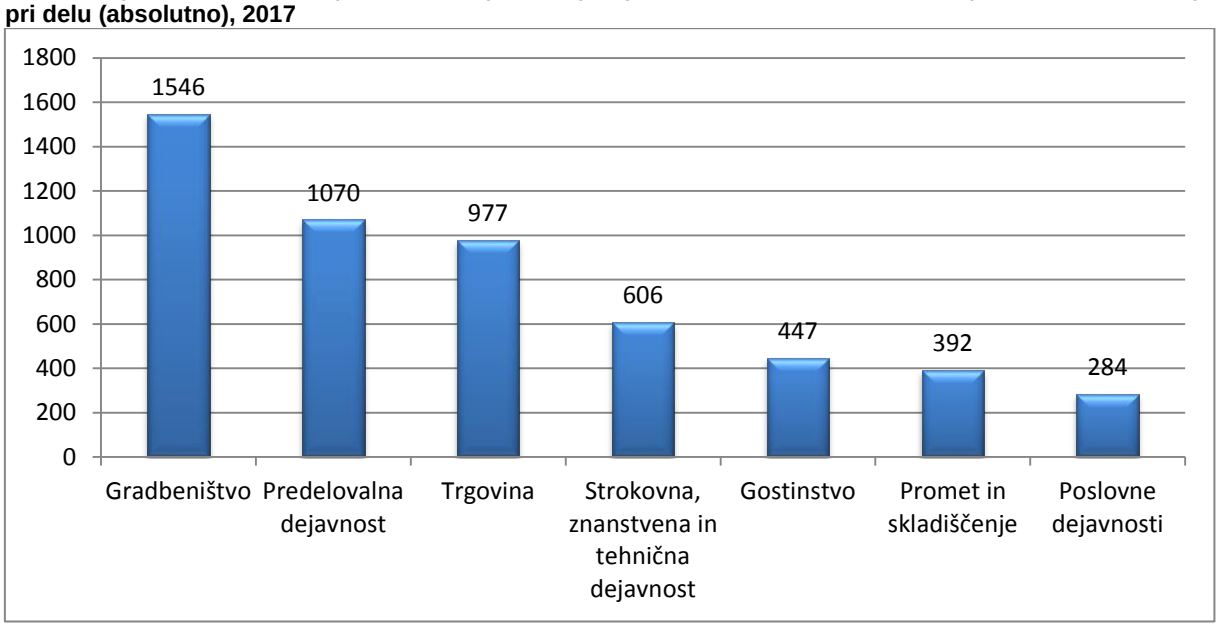

Iz grafa 3 pa je razvidna tudi primerjava števila opravljenih inšpekcijskih nadzorov v različnih dejavnostih z upoštevanjem števila zaposlenih v posamezni dejavnosti.

Graf 3: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največje število nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število nadzorov / 1000 zaposlenih), 2017

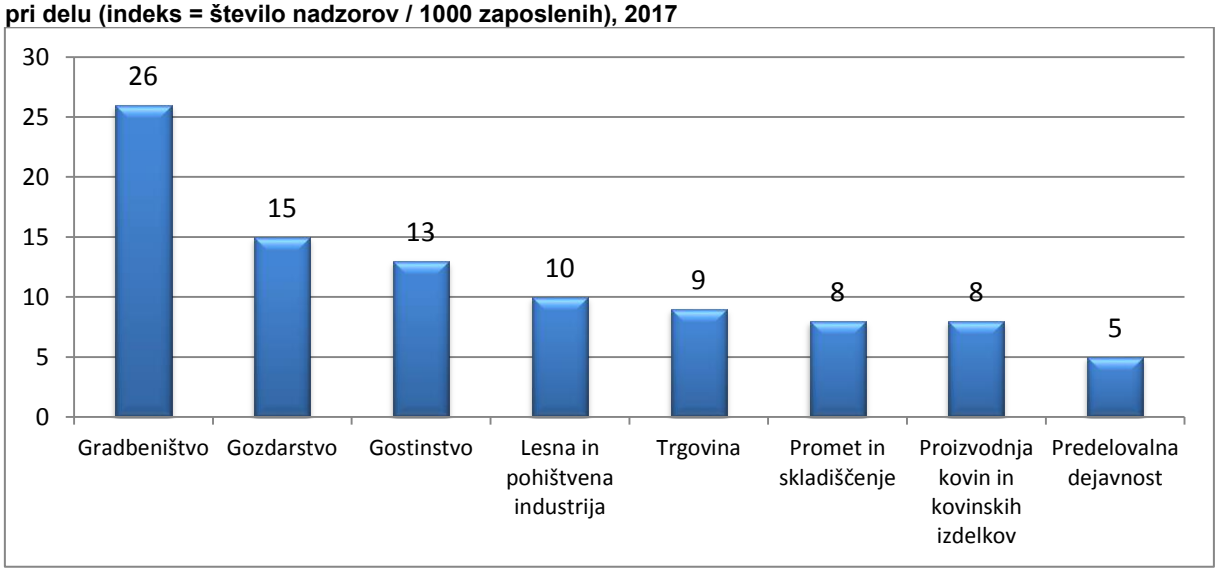

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji v letu 2017 **izrekli skupaj 4.230 ukrepov**. Kot že omenjeno, so med izrečenimi ukrepi največje število predstavljale **upravne odločbe,** ki jih je bilo **2.741 (64,8 %)**. S temi odločbami so inšpektorji delodajalcem odredili odpravo nepravilnosti, ugotovljenih pri inšpekcijskih nadzorih, ali prepovedali opravljanje delovnega procesa ali prepovedali uporabo delovne opreme zaradi neustreznega delovnega okolja in nevarnega delovnega procesa

oziroma zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev. Takšnih **prepovednih odločb so inšpektorji v letu 2017** izdali **327** (2016: 276), od katerih se je **32 odločb** (2016: 59) nanašalo na **prepoved opravljanja dela zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev**.

Graf 4: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2015 – 2017

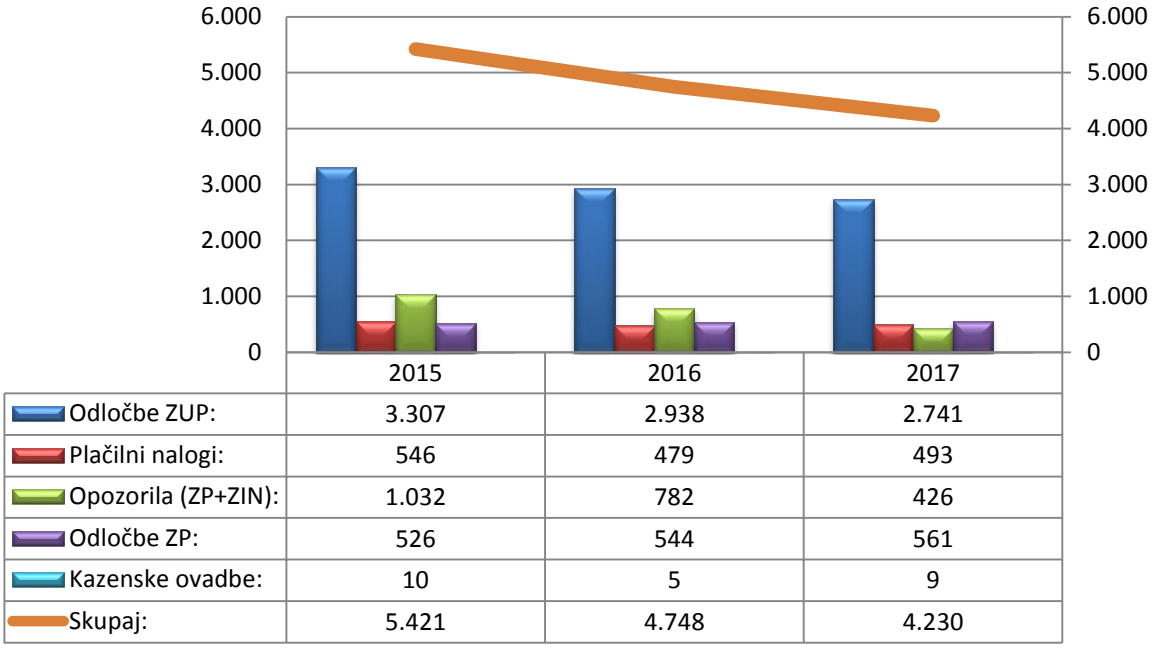

	2015	2016	2017
Odločbe ZUP:	3.307	2.938	2.741
Plačilni nalogi:	546	479	493
Opozorila (ZP+ZIN):	1.032	782	426
Odločbe ZP:	526	544	561
Kazenske ovadbe:	10	5	9
Skupaj:	5.421	4.748	4.230

Na prekrškovnem področju je bilo v letu 2017 izrečenih skupaj 1.489 ukrepov, med njimi največ pisnih prekrškovnih odločb, in sicer **561 (**164 z izrečeno globo in 379 z izrečenim opominom). Sledijo izreki glob s plačilnimi nalogi **(493 primerov).** Inšpektorji so podali **6 kazenskih ovadb, v 3 primerih** pa so naznanili **sum storitve kaznivega dejanja.** Inšpektorji so izrekli **238 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ter **188 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Graf 5: Delež ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2017

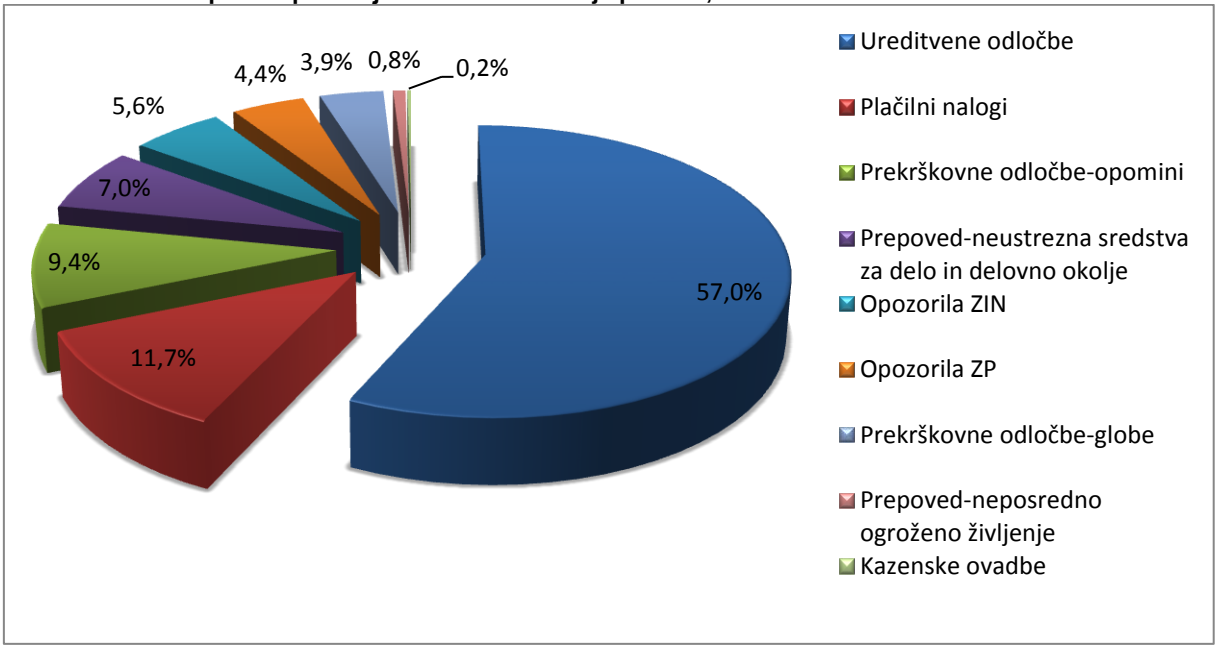

Največ ukrepov je bilo, enako kot v letu 2016, izrečenih delodajalcem v dejavnosti **gradbeništva – 27,5 %** (2016: 27,2 %, in 2015: 23,3 %) in delodajalcem v predelovalni dejavnosti – 14,5 % (2016: 17,9 % in 2015: 16 %). Znotraj predelovalne dejavnosti izstopajo delodajalci v dejavnosti proizvodnje kovin in kovinskih izdelkov z 32,3 % ter delodajalci v lesni in pohištveni industriji z 11,9 %.

Delodajalcem v predelovalni dejavnosti sledijo delodajalci v dejavnosti trgovine z 10,5 % (2016: 10,0 % in 2015: 8,3 %) in v dejavnosti gostinstva s 6,1 % izrečenih ukrepov (2016: 10,5 % in 2015: 7,3 %).

V grafu št. 6 so prikazane dejavnosti, v katerih je bilo izrečenih največ ukrepov glede na 100 opravljenih nadzorov v tej dejavnosti.

Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo izrečenih največje število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število ukrepov / 100 nadzorov), 2017

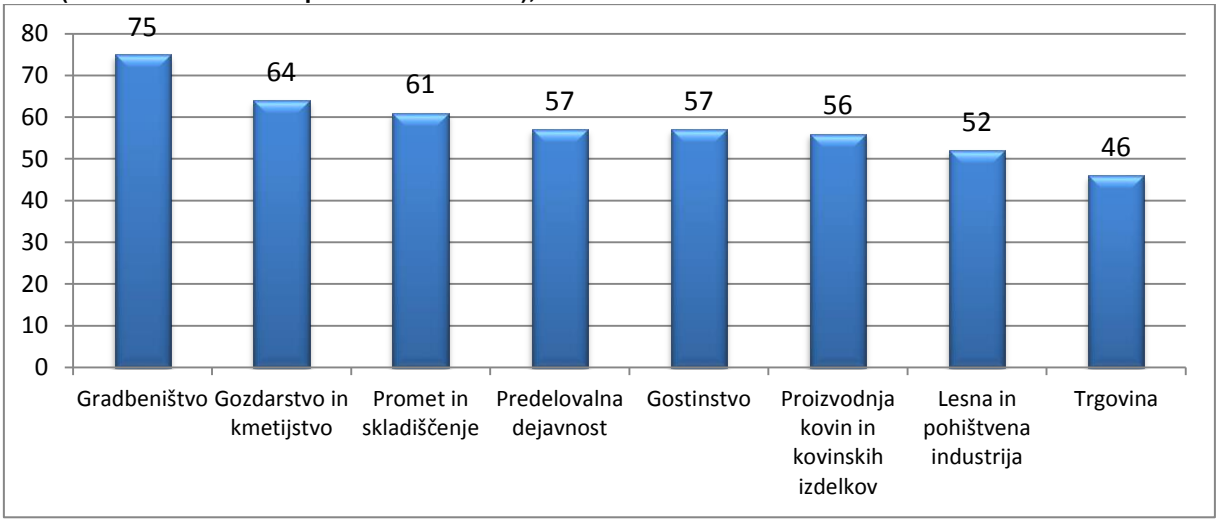

3.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogosteje ugotovljene kršitve

3.2.3.1. Ugotovitve

V letu 2017 je bilo na področju varnosti in zdravja ugotovljenih skupaj **17.900 kršitev**. Največ kršitev je bilo ponovno ugotovljenih v zvezi z ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja **(3.458 kršitev),** sledijo jim kršitve glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev **(3.130 kršitev)** ter glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela **(2.182 kršitev)**. Te kršitve ugotavljajo inšpektorji kot najbolj pogoste že vrsto let, še vedno pa izstopajo kršitve glede ocenjevanja tveganj. Kot omenjeno že uvodoma, je v letu 2017 skupni delež predhodno omenjenih najpogosteje ugotovljenih kršitev znašal 49,0 % (2016: 50,1 % in 2015: 44,5 %).

Graf 7: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2017

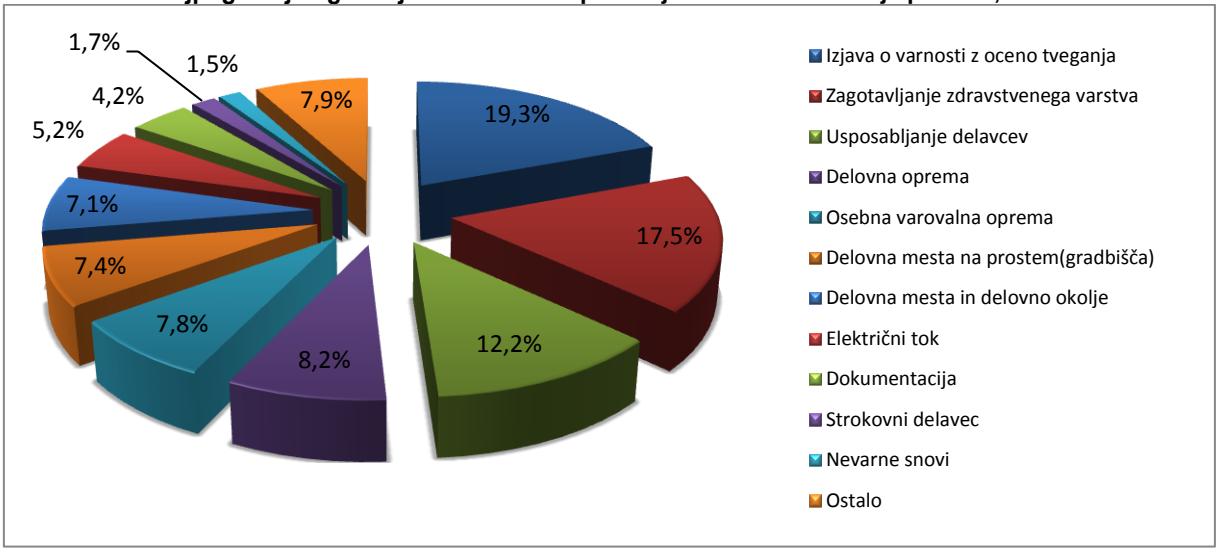

Največ kršitev je bilo ugotovljenih v dejavnostih gradbeništva, predelovalnih dejavnostih, dejavnosti trgovine, gostinstva, strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter v dejavnosti prometa in skladiščenja. V dejavnosti gradbeništva je bilo ugotovljenih 24,5 % nepravilnosti (2016: 22,4 % in

2015: 23,3 %), sledi predelovalna dejavnost z 18,4 % (2016: 22,8 % in 2015: 22,3 %), dejavnost trgovine z 12,6 % (2016: 13,2 % in 2015: 13,4 %) in dejavnost gostinstva z 10,8 % kršitev (2016: 14,6 % in 2015: 15,3 %). Število kršitev v nekaterih ostalih dejavnostih je razvidno iz grafa 8.

Graf 8: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), 2017

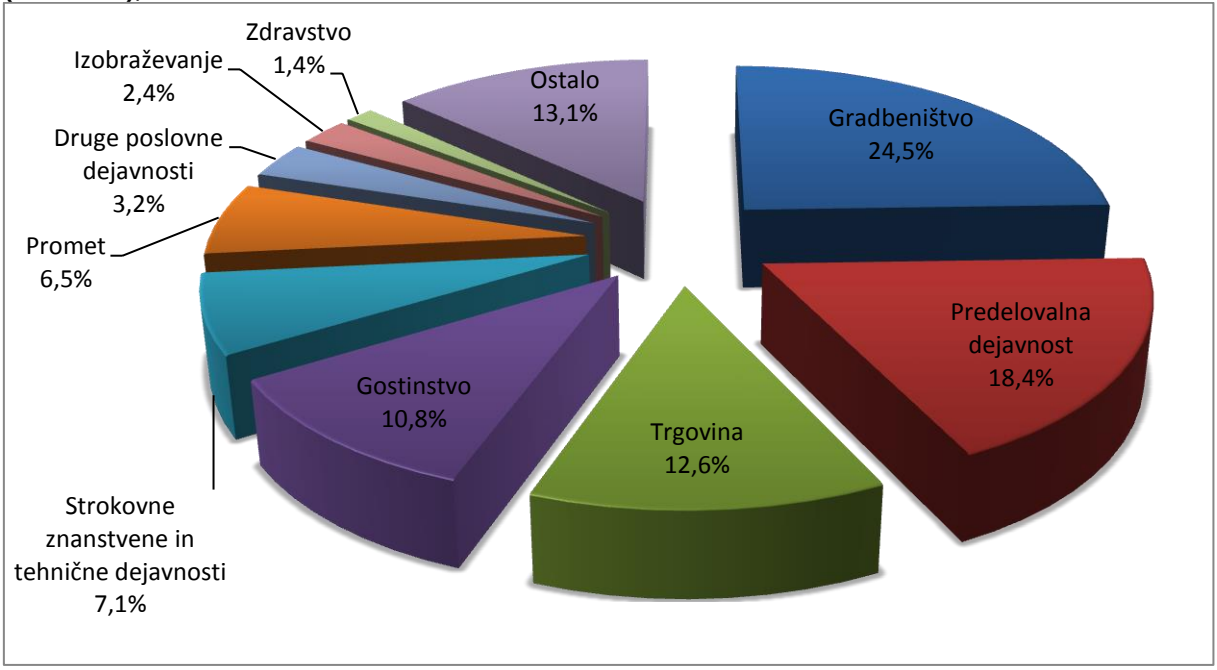

Pri analizi števila kršitev glede na 100 opravljenih nadzorov lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2017 največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu ugotovljenih v dejavnosti gostinstva, sledijo pa dejavnost zdravstva, predelovalne dejavnosti in informacijsko-komunikacijske dejavnosti. Ugotovitve za ostale dejavnosti in primerjave z letom 2016 so razvidne iz grafa št. 9.

Graf 9: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število kršitev / 100 pregledov), primerjava 2016/2017

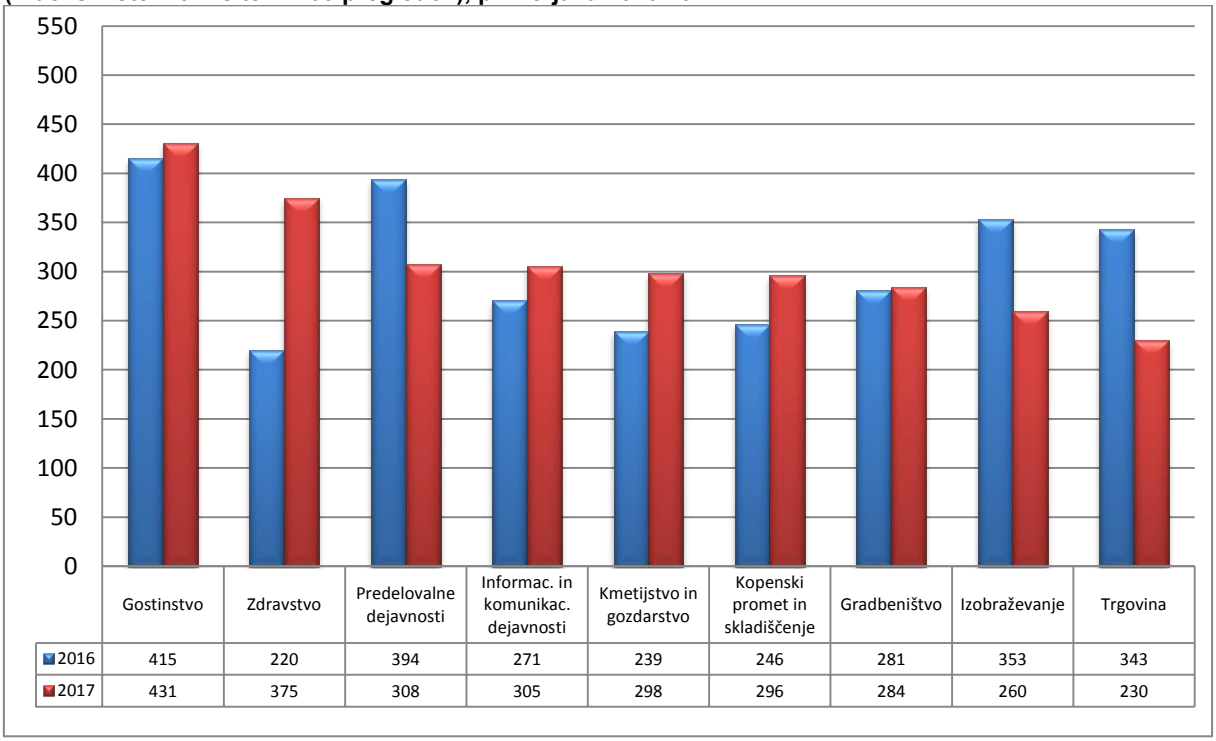

	Gostinstvo	Zdravstvo	Predelovalne dejavnosti	Informac. in komunikac. dejavnosti	Kmetijstvo in gozdarstvo	Kopenski promet in skladiščenje	Gradbeništvo	Izobraževanje	Trgovina
2016	415	220	394	271	239	246	281	353	343
2017	431	375	308	305	298	296	284	260	230

3.2.4. Izjava o varnosti z oceno tveganja

Delodajalec je dolžan zagotavljati varnost in zdravje delavcev pri delu in v ta namen izvajati ustrezne ukrepe ter v najprej ocenjevati tveganja, ki izhajajo iz delovnega procesa. Ocenjevanje tveganj se izvaja skladno z določili ZVZD-1 in obsega po vrstnem redu zlasti identifikacijo nevarnosti, ocenitev tveganj, presojo sprejemljivosti ocenjenih tveganj ter sprejetje ukrepov za zmanjšanje nesprejemljivih tveganj. Prav tako je delodajalec dolžan dopolnjevati oziroma popravljati oceno tveganja vedno, kadar pride do pomembnejših sprememb v njegovem delovnem procesu, ki vplivajo na nivo varnosti in zdravja delavcev. Delodajalec je dolžan opredeliti obveznosti in odgovornosti na področju varnosti in zdravja pri delu ter v zvezi z ukrepi, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti delavcev. Pomembno je tudi, da delodajalec v sodelovanju z izvajalcem medicine dela opredeli posebne zdravstvene zahteve delovnih mest. Delodajalec mora v postopek ocenjevanja tveganj vključevati tudi delavce oziroma njihove predstavnike, delavci pa morajo biti seznanjeni z vsebino sprejetega dokumenta. Dolžnost ocenjevanja tveganj velja tudi za samozaposlene osebe.

V zvezi z izjavo o varnosti z oceno tveganja je bilo v letu 2017 ugotovljenih **3.458 kršitev** (2016: 4.199 kršitev in 2015: 3.746 kršitev). Največ kršitev, in sicer 1.628 (2016: 1.887 kršitev in 2015: 1.759 kršitev) smo ugotovili glede neustrezne vsebine izjave o varnosti z oceno tveganja ter glede identifikacije tveganj, postopkov ocenjevanja tveganj ter opredelitve potrebnih ukrepov. Inšpektorji so pogosto tudi ugotavljali, da delodajalci glede na spremenjene delovne pogoje niso izvedli potrebnih revizij izjav o varnosti z oceno tveganj, in to kar v 770 primerih (2016: 1.188 primerov in 2015: 1.035 primerov). Kršitve glede opredelitve odgovornosti in obveznosti odgovornih oseb so bile ugotovljene v 154 primerih (2016: 170 primerov in 2015: 161 primerov), kršitve glede zahtev za sodelovanje delavcev pri postopkih ocenjevanj tveganj pa v 423 primerih (2016: 555 primerov in 2015: 466 primerov).

Posebnih zdravstvenih zahtev, katere bi morali delavci izpolnjevati pri izvajanju svojega dela, nadzorovani delodajalci niso opredelili v 355 primerih (2016: 279 primerov in 2015: 224 primerov), v 76 primerih (2016: 86 primerov in 2015: 58 primerov) pa delavci niso bili seznanjeni z vsebino sprejete izjave o varnosti z oceno tveganja. Kršitve so bile ugotovljene tudi pri samozaposlenih osebah. V 52 primerih (2016: 34 primerov in 2015: 43 primerov) samozaposlene osebe niso ocenjevale tveganj in pisno izdelale izjave o varnosti z oceno tveganja, čeprav so v njihovem delovnem procesu obstajale nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom.

Graf 10: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2017

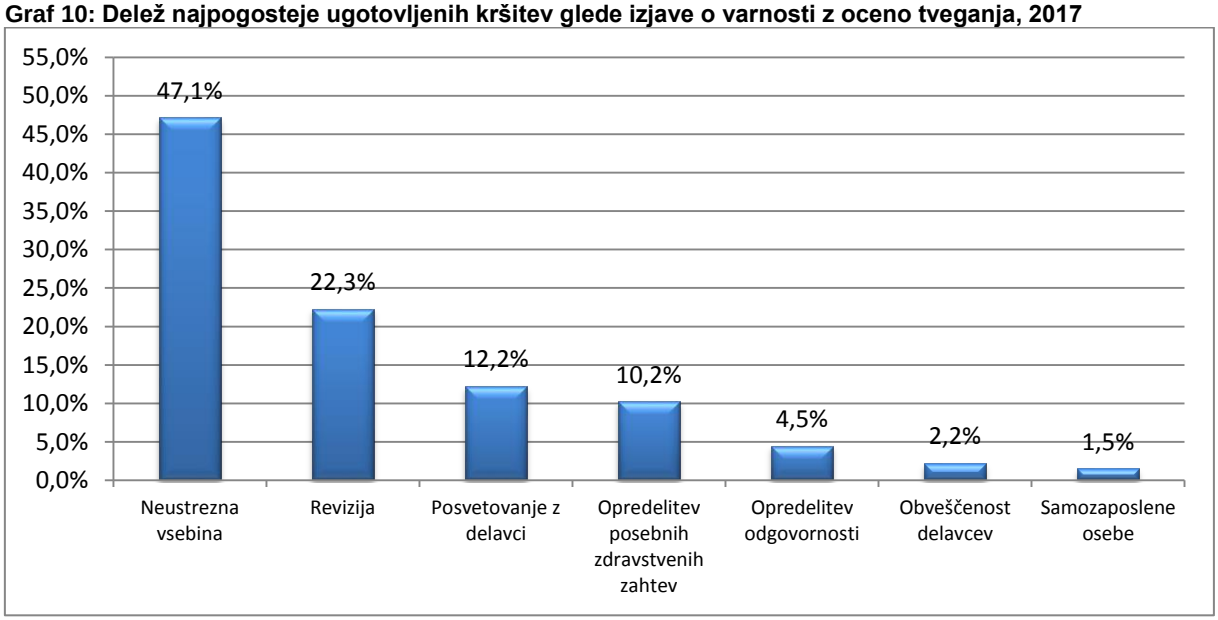

Iz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov v zvezi z ocenjevanjem tveganj izhaja, da je bilo ugotovljenih kršitev na tem področju v letu 2017 manj kot v preteklih letih. Število večine kršitev, ki so se v letu 2017 ugotavljale glede posameznih dejavnikov ocenjevanja tveganj (vsebina ocene tveganja, postopki revizije, opredelitev odgovornih oseb delodajalca za izvedbo ukrepov, opredelitev posebnih zdravstvenih zahtev, sodelovanje delavcev v postopkih ocenjevanja tveganj ter obveščanje delavcev o

vsebini dokumenta), se je zmanjšalo, razen števila kršitev glede opredelitve posebnih zdravstvenih zahtev. Ugotavljamo, da se delodajalci vedno bolj zavedajo, da je ocena tveganja tisti dokument, ki ga morajo izdelati in sprejeti, še vedno pa je malo tistih delodajalcev, za katere je pomembna tudi vsebina tega dokumenta, saj se svoje odgovornosti glede zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev ne zavedajo v celoti. Ne glede na navedeno ocenjujemo, da se razmere na področju ocenjevanja tveganj počasi rahlo izboljšujejo, kar potrjuje tudi manjše število ugotovljenih kršitev.

Še vedno pa veliko ocen tveganj ne odraža dejanskega stanja pri delodajalcih, saj pogosto niso ocenjena tveganja, ki predstavljajo večje nevarnosti za poškodbe, okvare zdravja ali nastanek poklicnih bolezni. Ocenjevanje tveganj v zvezi s toplotnimi in svetlobnimi razmerami ter hrupom običajno ne predstavlja večjih težav. Težave pa se pojavijo, ko se ocenjujejo tveganja glede uporabe nevarnih snovi, ročnega premeščanja bremen, ergonomske ureditve delovnih mest, sevanj, vibracij, in podobno. Ugotavljamo, da strokovni delavci, ki pri delodajalcih izvajajo strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu, med katerimi je tudi ocenjevanje tveganj, niso zadosti strokovni in usposobljeni za zahtevnejša področja. Zato se ocenjevanje teh tveganj sploh ne izvaja ali pa se to opravi zelo nestrokovno. Že vrsto let ugotavljamo, in to velja tudi za leto 2017, da so tiste ocene tveganj, ki jih za delodajalce pripravijo pri njih zaposleni strokovni delavci, precej boljše in realneje odražajo dejansko stanje kot tiste, ki jih pripravijo zunanje službe z izdanim dovoljenjem za delo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. S strani slednjih se pripravljene ocene tveganja med seboj skoraj ne razlikujejo in mnogo delodajalcev ima v svojih ocenah obravnavana tveganja, ki iz njihovega delovnega procesa ne izhajajo. Ravno tako veliko zunanjih strokovnih organizacij za potrebe ocenjevanja tveganj uporablja metode, ki ne zagotavljajo pravilne končne ocene ter ustreznega vrednotenja tveganj. Velika nedoslednost zunanjih strokovnih služb pa se kaže tudi v tem, da se v izdelanih ocenah tveganja pogosto navaja neveljavna zakonodaja.

3.2.5. Usposabljanje delavcev za varno delo

Usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela je ena od predpisanih obveznosti, s katerimi delodajalec zagotavlja delavcem varnost in zdravje pri delu. Vsak delavec mora biti pri delodajalcu, pri katerem opravlja delo, teoretično in praktično usposobljen za varno delo, tako ob sklenitvi delovnega razmerja, ob uvajanju novih tehnologij in sredstev za delo, kot ob premestitvah na drugo delovno mesto. Usposabljanje mora potekati po programu, ki ga je delodajalec dolžan predhodno sprejeti, vsebina pa mora biti prilagojena posebnostim delovnih mest oziroma se mora nanašati na nevarnosti, ki izhajajo iz delovnega okolja. Delodajalec je dolžan delavcem zagotavljati tudi preizkuse usposobljenosti v obdobjih, ki niso daljša od dveh let. To velja za delavce, ki delajo na delovnih mestih, na katerih iz ocen tveganj izhajajo večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni ter za delavce, ki delajo na delovnih mestih, na katerih so nezgode pri delu in poklicne bolezni pogostejše. Usposabljanje delavcev se mora izvajati v delovnem času in delavcem ne sme povzročati finančnih obveznosti. Delodajalec je dolžan stalno hraniti vso dokumentacijo, ki se nanaša na opravljeno usposabljanje za varno delo in preizkuse usposobljenosti.

Slika 7: Opravljanje dela s kotno brusilko

V letu 2017 so inšpektorji v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno opravljanje dela ugotovili **2.182 kršitev** (2016: 2502 in 2015: 2355). Največ nepravilnosti je bilo ponovno ugotovljenih glede zagotavljanja usposabljanj delavcev za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja oziroma ob premestitvah delavcev na drugo delo ter pri spremembah v delovnem procesu, in sicer 747 (2016: 917 kršitev in 2015: 776 kršitev).

Veliko kršitev se nanaša tudi na obdobne preizkuse usposobljenosti delavcev za varno delo, in sicer je bilo v letu 2017 takšnih kršitev 509 (2016: 578 in 2015: 586). 394 kršitev (2016: 427 in 2015: 422) je bilo ugotovljenih v zvezi z ustreznostjo programov, po katerih so se delavci usposabljali za varno delo. Glede praktičnega usposabljanja, ki ni bilo ustrezno preverjeno na delovnem mestu, je bilo ugotovljenih 212 kršitev (2016: 237 kršitev in 2015: 259 kršitev). Najmanj kršitev, in sicer 155 (2016: 187 in 2015: 163) je bilo ugotovljenih v primerih, ko delodajalci niso razpolagali z ustrezno dokumentacijo glede usposabljanja delavcev. Inšpektorji so v 165 primerih (2016: 155 in 2015: 149) tudi ugotovili, da so delodajalci usposabljali delavce izven njihovega delovnega časa.

Graf 11: Delež najpogosteje ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2017

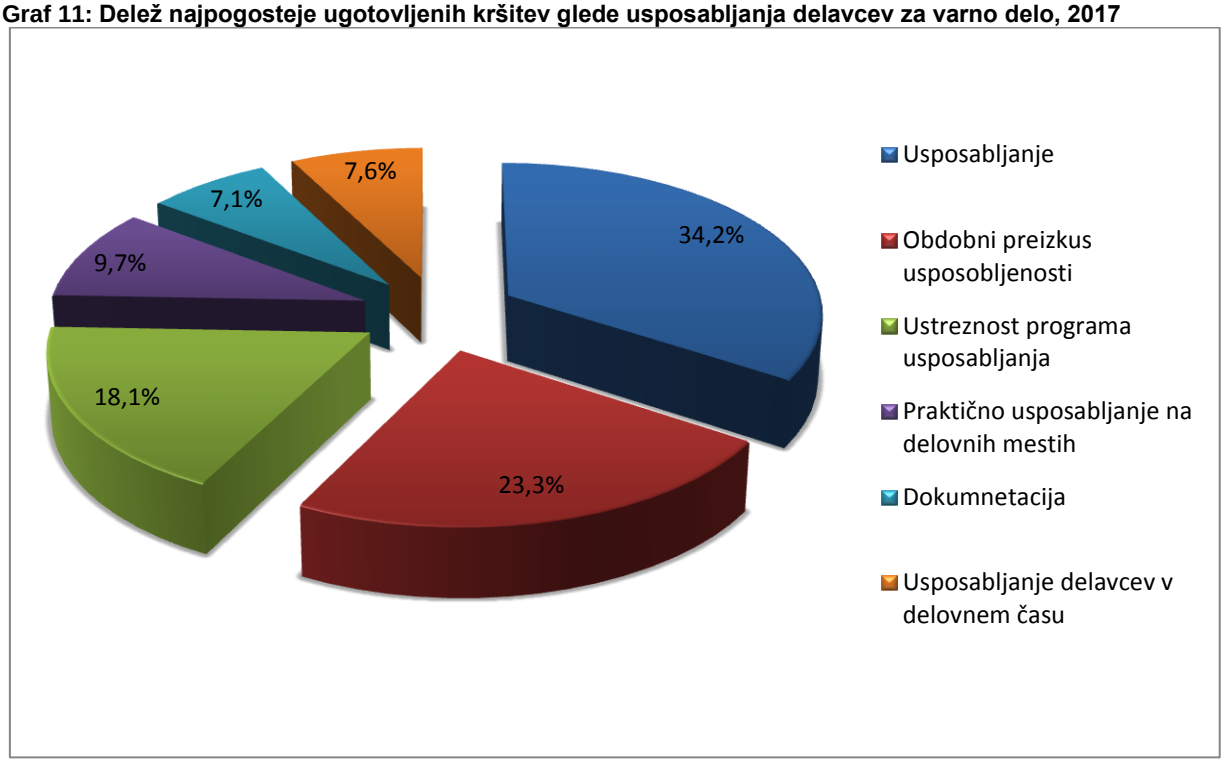

Iz statističnih podatkov za leto 2017 je razvidno, da je bilo glede usposabljanja delavcev za varno izvajanje dela ugotovljenih manj kršitev kot leto prej, vendar menimo, da bi delodajalci tudi na tem področju lahko storili še več. Za večino delodajalcev je pomembno, da razpolagajo z dokumentacijo (običajno potrdili), s katero dokazujejo, da so delavce formalno usposobili za varno delo, ni pa jim pomembna vsebina usposabljanj. Vsebina se mnogokrat izkaže kot nezadostna v kazenskih in odškodninskih postopkih pred sodišči, kar tudi odločilno vpliva na odločitev sodišč. Še vedno ugotavljamo, da delodajalci ne usposobijo delavcev za varno izvajanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, temveč pogosto precej kasneje, kar velja tudi v primerih, ko se delavce premesti na druga delovna mesta oziroma ob uvajanju novih tehnologij in sredstev za delo. Programi usposabljanja, zlasti teoretičnega, so še vedno preveč splošni in niso prilagojeni posebnostim delovnih mest, kjer delavci opravljajo delo. Tudi glede praktičnih usposabljanj lahko ugotavljamo, da so izvedena zelo pomanjkljivo ali pa sploh ne. Pogosto se tudi dogaja, da delavce praktično (in zgolj formalno) usposabljajo kar njihovi neposredno nadrejeni, čeprav za to ne izpolnjujejo zahtevanih pogojev. Vse omenjeno se pogosteje ugotavlja v primerih, ko delodajalci izvajanje usposabljanja delavcev za varno delo zaupajo zunanjim strokovnim službam.

Tudi v letu 2017 so se pojavljale elektronske oblike usposabljanja delavcev za varno delo s strani zunanjih strokovnih služb, čeprav do opaznega povečanja glede na predhodno leto ni prišlo. Ugotavljamo, da takšne oblike usposabljanj ne izboljšujejo razmer na obravnavanem področju, saj se ravno tako izvajajo po vse preveč splošnih teoretičnih programih, ki niso prilagojeni posebnostim delovnih mest pri posameznem delodajalcu. Programi usposabljanj so za vse delodajalce skoraj enaki in to ne glede na tveganja, ki izhajajo iz delovnega procesa. Po opravljenem teoretičnem usposabljanju v elektronski obliki se praktično usposabljanje ne izvede in delodajalci se pogosto sploh ne zavedajo, da tako niso izpolnili zakonskih zahtev, opredeljenih v ZVZD-1. S strani izvajalcev elektronskih usposabljanj prejmejo potrdila, iz katerih izhaja, da so njihovi delavci v celoti usposobljeni za varno delo, torej tako teoretično kakor praktično, kar pa v primeru elektronskega usposabljanja ne drži.

3.2.6. Zdravstveno varstvo delavcev

Delodajalci so poleg zagotavljanja varnosti pri delu dolžni delavcem zagotavljati tudi zdravje pri delu, in sicer tako, da poverijo izvajanje zdravstvenih ukrepov izvajalcu medicine dela. Na inšpektoratu vsako leto ugotavljamo, da od vseh nalog, ki jih opredeljuje zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu, izvajalci medicine dela v sodelovanju z delodajalci najpogosteje zagotavljajo zdravstvene

preglede delavcev. Pričakujemo njihovo aktivnejšo vlogo pri izdelavi strokovnih podlag za izjavo o varnosti, predvsem glede ogledov delovnih mest.

Na inšpektoratu še vedno ugotavljamo, da obsegi opravljenih zdravstvenih pregledov pogosto ne ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu na delovnem mestu ali v delovnem okolju. Zdravstveni pregledi se večinoma nanašajo na osnovne laboratorijske preiskave krvi in urina, biometrijo, EKG, kapaciteto pljuč ter na osnovne vidne in slušne funkcije. Zelo redko se izvajajo zdravstveni pregledi v zvezi s posebnimi zdravstvenimi zahtevami, ker jih delodajalec v izjavi o varnosti z oceno tveganja praviloma ne določi. Predlagani roki s strani izvajalcev medicine dela za izvajanje obdobnih zdravstvenih pregledov so za enaka tveganja zelo različni, kar močno nakazuje na neusklajenost izvajalcev medicine dela ter tudi na dejstvo, da so predlagani roki zelo odvisni od pričakovanega števila pregledov, ki jih izvajalci medicine dela zagotavljajo delodajalcem.

Pristojni inšpektorji še vedno ugotavljajo, da delodajalci določenim kategorijam delavcev ne zagotavljajo ustreznih zdravstvenih pregledov. To velja zlasti za dijake in študente, ki opravljajo delo na podlagi napotnic, v določeni meri pa tudi delavce, zaposlene za krajši čas ter delavce, posredovane s strani delodajalcev, ki zagotavljajo delo delavcev drugemu uporabniku. Ravno tako se zagotavljanje periodičnih zdravstvenih pregledov ne izvaja v rokih, ki so opredeljeni v internih aktih, ti roki so pogosto prekoračeni celo za več mesecev.

Veljavni ZVZD-1 veliko pozornost namenja področju psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnih mestih in promociji zdravja. Delodajalec je dolžan sprejeti ukrepe za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnih mestih, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev. Ne moremo mimo ugotovitve, da v tem procesu delodajalci v nezadostni meri uporabljajo stroko, na primer izvajalca medicine dela in strokovnega sodelavca. Istočasno pa tudi ugotavljamo, da izvajalci medicine in strokovni sodelavci ne izkazujejo velikega interesa v zvezi s tem področjem. Vsekakor je treba omeniti, da obstajajo učinkoviti primeri dobrih praks in rešitev za različne dejavnosti in oblike dela, ki pomembno zmanjšajo tveganja za zdravstvene okvare kot posledice delovanja psihosocialnih dejavnikov tveganja v delovnem okolju. Vse navedeno velja tudi za promocijo zdravja na delovnih mestih. Delodajalec jo je dolžan načrtovati in spremljati njeno izvajanje ter zanjo zagotoviti potrebna sredstva. Vključevanje delavcev v proces promocije zdravja je sicer prostovoljno, vendar je dolžnost delodajalca, da za vse delavce najde in v praksi uveljavi ustrezne rešitve zagotavljanja zdravja. Pri nadzorih inšpektorji pogosto ugotavljajo, da je promocija zdravja prilagojena le določenim strukturam delavcev, običajno tistim, ki so športno aktivni tudi v prostem času. V letu 2017 je bilo pri 214 delodajalcih (2016: 286 delodajalcih) ugotovljeno, da niso sprejeli ukrepov glede psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnih mestih. Pri 222 nadzorovanih delodajalcih (2016: 371 delodajalcih) v obravnavanem obdobju pa je bilo ugotovljeno, da niso načrtovali in izvajali promocije zdravja na delovnih mestih.

Na inšpektoratu dolga leta opozarjamo na problematiko glede poklicnih bolezni v skladu z ZVZD-1, saj v Sloveniji še vedno nimamo ustrezne sistemske rešitve za ugotavljanje, potrjevanje in prijavljanje poklicnih bolezni. Delodajalci so na inšpektorat dolžni prijavljati ugotovljene poklicne bolezni, vendar v **letu 2017 ni bilo prijavljene nobene,** kar velja tudi za leto 2016. Leta 2015 je bila na inšpektorat prijavljena 1 poklicna bolezen.

Pristojni inšpektorji se pri nadzorih pogosto srečujejo tudi s problematiko usposabljanja delavcev za dajanje prve pomoči. Težave se pojavljajo v zvezi z edinim pooblaščenim izvajalcem usposabljanja, to je Rdečim križem. ZVZD-1 določa, da izvajalec medicine dela, kateremu je delodajalec poveril opravljanje nalog zdravstvenega varstva, sodeluje pri pripravi načrta in pri usposabljanju delavcev za dajanje prve pomoči. V praksi se ta zahteva ne izvaja, tudi zaradi zavračanja sodelovanja oziroma zaradi zatrjevanja Rdečega križa, da takšno sodelovanje ni potrebno.

V letu 2017 so inšpektorji pri nadzorih na področju zagotavljanja zdravstvenega varstva ugotovili **3.130 kršitev** (2016: 3.946 kršitev). Največji delež kršitev predstavlja neizvajanje zdravstvenih pregledov delavcev, tako predhodnih kakor obdobnih, in sicer je bila kršitev ugotovljena v 1273 primerih (2016: 1493 in 2015: 1230). Ustreznega sodelovanja z izvajalcem medicine dela in izvajanja zahtevanih nalog skladno z določili ZVZD-1 v letu 2017 delodajalci niso imeli urejenega v 751 primerih (2016: 837 in 2015: 765). Tudi neustrezno zagotavljanje prve pomoči je bila pogosto ugotovljena kršitev v preteklem letu, in sicer je bilo ugotovljenih 245 primerov kršitev (2016: 428 in 2015: 290). Glede

hrambe dokumentacije, ki se nanaša na zdravstvene preglede delavcev, je bilo pri nadzorih ugotovljenih 116 kršitev (2016: 156 in 2015: 130).

Uživanje alkohola in kajenje predstavljata pomembna dejavnika tveganja, ki vplivata tako na varnost kot na zdravje delavcev. Kajenje v zaprtih delovnih prostorih je prepovedano, ravno tako je prepovedano ponujanje in pitje alkoholnih pijač na delovnih mestih, delavci pa med opravljanjem dela ne smejo biti pod vplivom alkohola. V zvezi s prepovedjo dela pod vplivom alkohola so inšpektorji v letu 2017 ugotovili 270 kršitev (2016: 355 kršitev), od katerih se jih je 248 nanašalo na sprejetje internega akta, v 10 primerih pa so ugotovili, da so delavci opravljali delo pod vplivom alkohola. Glede prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih so inšpektorji ugotovili 39 kršitev (2016: 20 kršitev).

3.2.7. Reprezentativni vzorec

Tudi v letu 2017 so inšpektorji opravljali usmerjene nadzore nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na osnovi tako imenovanega »reprezentativnega vzorca« poslovnih subjektov. Delodajalci, pri katerih so bili opravljeni inšpekcijski nadzori v zvezi z osnovnimi zahtevami s področja varnosti in zdravja pri delu, so bili izbrani s pomočjo računalniškega programa z uporabo metodologije naključnih številk. V preteklih letih se je izkazalo, da ugotovitve pri naključno izbranih subjektih dokaj realno prikazujejo stanje v RS na tem področju. Namen takšnih nadzorov je tudi zniževanje števila tistih delodajalcev, pri katerih predhodno še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski pregled s področja varnosti in zdravja pri delu.

Vzorec tisoč delodajalcev je bil izbran iz poslovnega registra, ki ga vodi Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (Ajpes), in sicer glede na število zaposlenih pri delodajalcih in glede na osnovno dejavnost, ki jo delodajalci opravljajo na celotnem območju RS.

V letu 2017 se je delež subjektov, pri katerih smo inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu opravili prvič, odkar subjekt izvaja dejavnost, v primerjavi z letoma 2015 in 2016 rahlo povečal in predstavlja 71 % glede na število vseh opravljenih nadzorov v okviru akcije reprezentativni vzorec. Zelo velik delež (20 %) imajo tudi subjekti, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor nazadnje opravljen pred petimi ali več leti (2016: 22 %, 2015: 20 % in 2014: 15 %).

Graf 12: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2017

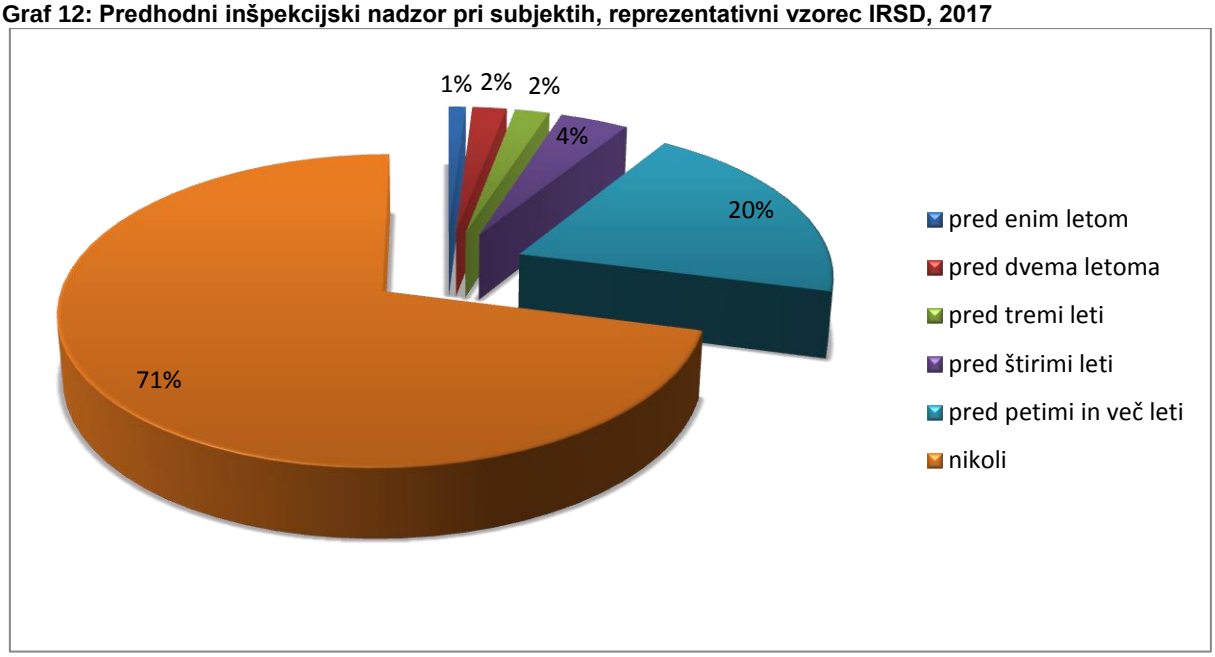

Graf št. 13 prikazuje, kako se je v letih 2011 do 2017 gibalo število pravnih subjektov, ki do inšpekcijskega nadzora v sklopu »reprezentativnega vzorca« še niso bili nadzirani na področju varnosti in zdravja pri delu.

Graf 13: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2011 – 2017

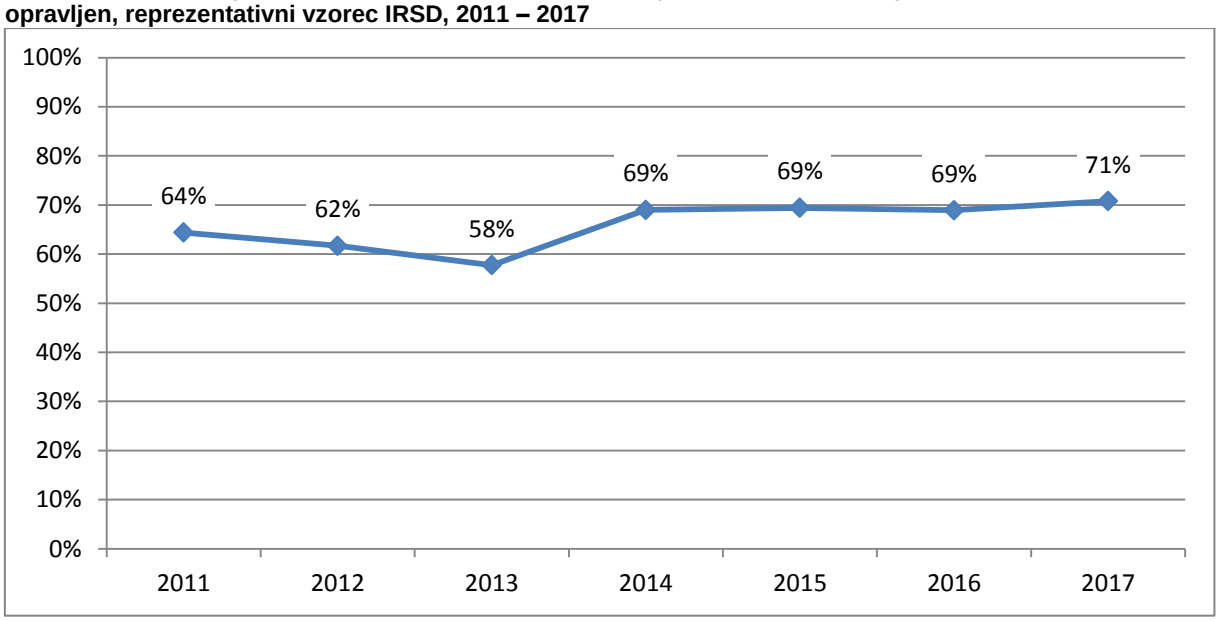

Nadzor po reprezentativnem vzorcu se opravi s pomočjo zapisnika, po katerem se ugotavlja izpolnjevanje osnovnih desetih zahtev s strani delodajalca in vprašalnika, po katerem inšpektor oceni stanje pri delodajalcu na področju varnosti in zdravja pri delu. Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru inšpektor izpolni vprašalnik, v katerega vpiše osnovne podatke o subjektu nadzora ter oceno stanja na desetih področjih nadzora z ocenami od 1 do 4. Na podlagi številčnih ocen od 1 (neustrezno) do 4 (popolnoma ustrezno), ki izhajajo iz ugotovitev inšpekcijskega nadzora, se izdela povprečna ocena desetih nadzorovanih dejavnikov (izjava o varnosti, usposabljanje delavcev, preiskave delovnega okolja, pregledi in preizkusi delovne opreme, preventivni zdravstveni pregledi, osebna varovalna oprema, dokumentacija, obveščanje delavcev, sodelovanje delavcev, obveščanje inšpekcije). Spodnji graf in tabela prikazujeta povprečne ocene za vse nadzorovane dejavnike v obdobju 2013 do 2017.

Graf 14: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec, obdobje 2013 – 2017

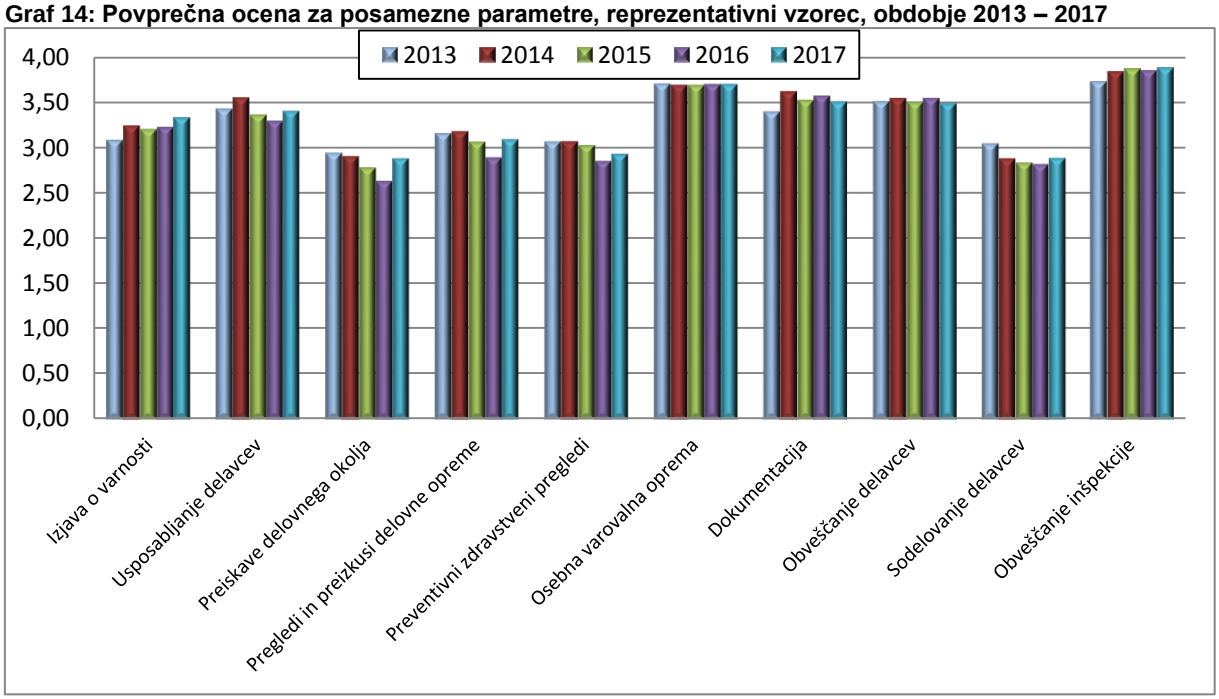

Skupna povprečna ocena se je v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 zvišala iz 3,24 na 3,32, kar pomeni prvo zvišanje po letu 2014. K zvišanju skupne povprečne ocene v primerjavi z letom poprej sta največ prispevali oceni, ki se nanašata na preiskave škodljivosti delovnega okolja in na preglede ter

preizkuse delovne opreme. Pri navedenih dveh parametrih se je v preteklih letih pojavljal trend zniževanja ocen, ki pa se je v letu 2017 ustavil oziroma celo obrnil v pozitivno smer. Pri ostalih ocenjevanih parametrih ni bilo možno zaznati bistvenih znižanj ali zvišanj ocen. Skupna povprečna ocena se od vključno leta 2007 naprej ni bistveno spreminjala in se je gibala med 3,23 in 3,36.

Povprečne ocene v odvisnosti od števila zaposlenih pri delodajalcih se med seboj razlikujejo, vendar ta razlika ni občutna. So pa ocene pri delodajalcih z več zaposlenimi nekoliko višje kot pri delodajalcih z manjšim številom zaposlenih delavcev. Več je razvidno iz grafa št. 15.

Graf 15: Povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2013 – 2017 (*v letu 2017 med pregledanimi subjekti ni bilo subjekta, ki bi zaposloval 250 ali več delavcev)

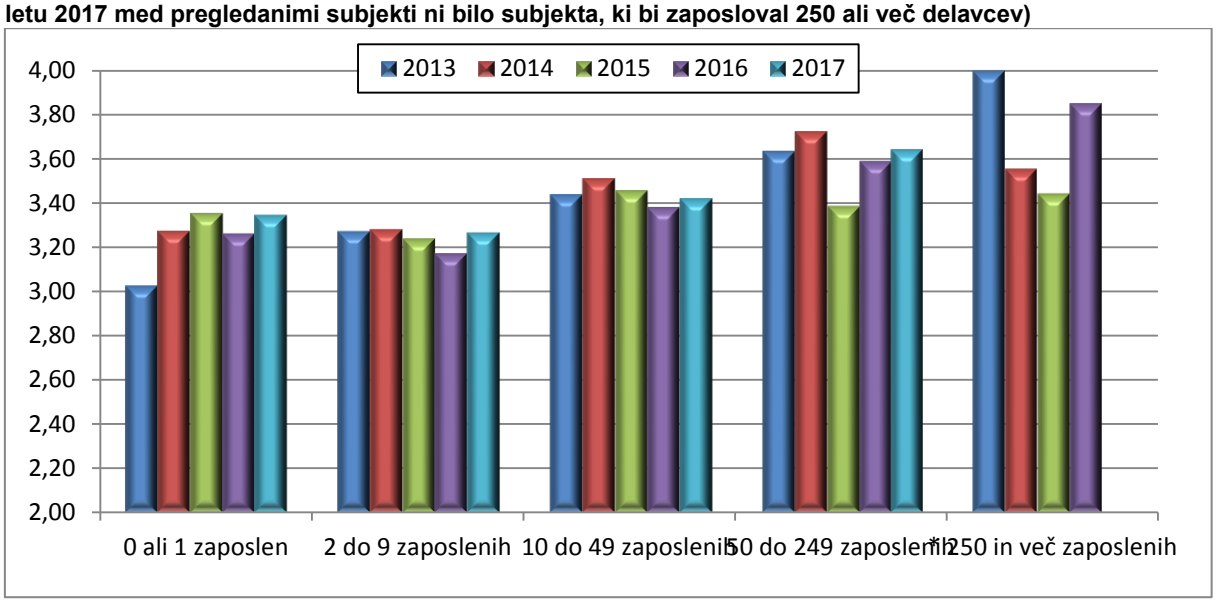

Močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ima tudi dejstvo, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že kdaj opravljen. To se je ponovno izkazalo tudi v letu 2017, ko je bila povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov pri subjektih, pri katerih je bil nadzor s področja varnosti in zdravja opravljen že vsaj enkrat, za 8 % višja kot pri subjektih, pri katerih ta nadzor še nikoli ni bil opravljen. Prav tako je povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov odvisna tudi od tega, kdaj je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu nazadnje opravljen – v letu 2017 so pogosteje nadzorovani subjekti v povprečju prejeli višje ocene.

3.2.8. Druge pomembnejše kršitve

3.2.8.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje delavcev pri delu in v ta namen izvajati vse ukrepe, ki so potrebni za varovanje delavcev pred enim ali več istočasno nastopajočimi tveganji. Eden izmed ukrepov je tudi zagotavljanje osebne varovalne opreme in njene uporabe, če sredstva za delo in delovno okolje kljub varnostnim ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja pri delu. Pri načrtovanju zagotavljanja osebne varovalne opreme je delodajalec dolžan upoštevati temeljna načela varnosti in zdravja pri delu, med katerimi je tudi dajanje prednosti kolektivnim varnostnim ukrepom pred individualnimi. Zagotovitev osebne varovalne opreme kot individualni ukrep predstavlja zadnjega izmed možnih ukrepov, ki naj bi ga uporabil delodajalec za obvladovanje nastopajočega tveganja, čeprav je v praksi dejansko to prvi in pogosto edini ter za delodajalca tudi najcenejši ukrep.

Osebna varovalna oprema je vsaka oprema, ki jo delavec nosi, drži ali kako drugače uporablja pri delu in ga varuje pred enim ali več istočasno nastopajočimi tveganji. Osebno varovalno opremo uporabljajo delavci pri delih, pri katerih se ni mogoče izogniti tveganjem za varnost in zdravje, ter v primerih, ko delodajalec ne more v zadostni meri omejiti tveganj s tehničnimi sredstvi kolektivnega varstva ali ustrezno organizacijo dela. Osebna varovalna oprema, ki naj bi jo delavci uporabljali pri delu zaradi nastopajočih tveganj na delovnem mestu, **mora biti opredeljena v internem aktu delodajalca**. Običajno delodajalec osebno varovalno opremo opredeli v oceni tveganja. To mora storiti na način, da

nedvoumno in konkretno opredeli varnostne zahteve, s katerimi se delavca ščiti pred tveganji. Tako mora biti navedba osebne varovalne opreme zapisana predvsem s konkretnimi opisi, navedbo standardov, konkretnimi opredelitvami nivojev varovanja, mesti uporabe ter periodiko zamenjave izrabljene ali neučinkovite osebne varovalne opreme.

Osebna varovalna oprema mora biti namenjena varovanju pred pričakovanimi tveganji ter izpolnjevati zahteve, pod katerimi jo je sploh mogoče dati v promet in uporabo. Označena mora biti s CE oznako, uporabnik oziroma delodajalec pa je dolžan pridobiti izjavo o skladnosti, navodila za uporabo in po potrebi tehnično dokumentacijo. Delodajalec mora stalno zagotavljati brezhibnost osebne varovalne opreme in jo ustrezno vzdrževati ter shranjevati skladno z navodili proizvajalca, saj le na ta način lahko vzdržuje in zagotavlja njeno učinkovitost.

V letu 2017 so inšpektorji na področju zagotavljanja ustrezne in namenske osebne varovalne opreme delavcem ter uporabe le-te ugotovili **1.395 nepravilnosti** (2016: 1.592 in 2015: 1.661). Največ nepravilnosti se je nanašalo na splošne obveznosti delodajalca v zvezi z ustreznostjo osebne varovalne opreme, katero so delavci dobili v uporabo (namenskost, skladnost s predpisi, obveščanje delavcev in podobno), kjer je bilo ugotovljenih 425 nepravilnosti (2016: 573 in 2015: 546). Med prej navedenimi ugotovljenimi nepravilnostmi najbolj izstopajo obveznosti delodajalca glede upoštevanja temeljnih načel varnosti in zdravja pri delu. Poleg tega delodajalci v 298 primerih delavcem niso zagotavljali osebne varovalne opreme ali njene uporabe (2016: 309 primerov in 2015: 334 primerov). **V 481 primerih (2016: 248 primerov in 2015: 304 primeri) so inšpektorji ugotovili, da delavci niso uporabljali osebne varovalne opreme, čeprav jim jo je delodajalec zagotavljal in je bila delavcem na razpolago**. Na gradbiščih je bilo to ugotovljeno v 162 primerih (2016: 129 primerov). Glede izpolnjevanja pogojev, pod katerimi se lahko osebna varovalna oprema daje v promet in uporabo, je bilo skupaj ugotovljenih 39 nepravilnosti (2016: 54 nepravilnosti). V 30 primerih so bile ugotovljene kršitve glede ES izjave o skladnosti, v 7 primerih osebna varovalna oprema ni izpolnjevala osnovnih varnostnih zahtev, v 2 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti glede CE označevanja osebne varovalne opreme. Ustrezne dokumentacije, ki se nanaša na preglede in preskuse osebne varovalne opreme ni imelo 146 delodajalcev (2016: 215 delodajalcev).

V zvezi s samo uporabo osebne varovalne opreme lahko ugotovimo, da se je število kršitev v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 povečalo. Inšpektorji tudi ugotavljajo, da delodajalci priskrbijo delavcem osebno varovalno opremo, vendar v mnogo primerih ta ni namenska in ne varuje delavcev pred dejanskimi tveganji, ki nastopajo v delovnih procesih. Velikokrat je to tudi posledica neprimerne opredelitve lastnosti osebne varovalne opreme v internih aktih delodajalca. Delavci pa v vedno več primerih dodeljene osebne varovalne opreme ne uporabljajo. Prav tako se delodajalci premalo zavedajo, da ni dovolj, da osebno varovalno opremo le priskrbijo, z vso odgovornostjo so dolžni zagotavljati, da jo delavci tudi uporabljajo.

3.2.8.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme

ZVZD-1 določa, da mora delodajalec zagotavljati delavcem brezhibna sredstva za delo, vključno z delovno opremo, ki ob pravilni uporabi ne sme povzročati nevarnosti in škodljivosti. Ravno tako je delodajalec dolžan zagotoviti, da je delovna oprema stalno vzdrževana ter da je varna za uporabo. Delovno opremo, katere uporaba je lahko nevarna ali škodljiva za delavce, mora delodajalec pregledovati in preizkušati v rokih, ki jih določi proizvajalec oziroma v rokih, ki niso daljši od treh let. Prav tako mora delodajalec zagotoviti pregled in preizkus delovne opreme po namestitvi in pred prvim zagonom ali po premestitvi na drugo delovno mesto.

Inšpektorji so glede ustreznosti delovne opreme pri delodajalcih v letu 2017 ugotovili **1.464 kršitev** (2016: 1.909 in 2015: 1.892). V zvezi s pregledi in preizkusi delovne opreme so bile kršitve ugotovljene v 452 primerih (2016: 612 in 2015: 716). Delodajalci delavcem pogosto niso zagotovili varno delujoče delovne opreme, vendar v manj primerih kot v preteklih letih – v letu 2017 je bilo ugotovljeno 284 takih primerov (2016: 327 in 2015: 778). V inšpekcijskih nadzorih je bilo ugotovljenih tudi 608 nepravilnosti (2016: 835 nepravilnosti), ki so se nanašale na izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme. Delodajalci nadalje nimajo ustrezno urejene dokumentacije glede pregledov in preizkusov delovne opreme, inšpektorji so ugotovili 89 tovrstnih nepravilnosti (2016: 107 in 2015: 127), v 17 primerih pa so ugotovili nepravilno rabo delovne opreme s strani delavcev. Inšpektorji so v 14 primerih ugotovili nepravilnosti, ki so se nanašale na zahteve Pravilnika o varnosti strojev glede izpolnjevanja zahtev dajanja delovne opreme na trg in v

obratovanje, in sicer v 4 primerih nepravilnosti glede ES Izjave o skladnosti ter v 10 primerih glede CE oznake, izpolnjevanja bistvenih zahtev, tehnične dokumentacije, navodil in ugotavljanja skladnosti. Dve nepravilnosti sta bili ugotovljeni tudi v zvezi z izpolnjevanjem varnostnih zahtev za dvigala, namenjena za prevoz oseb in/ali blaga.

Slika 8: Posluževanje delovne opreme

Kot zgoraj omenjeno, največ pomanjkljivosti glede delovne opreme inšpektorji ugotavljajo v zvezi z izpolnjevanjem minimalnih varnostnih zahtev, ki izhajajo iz Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme. Najpogosteje je bilo ugotovljeno, da delodajalci delavcem ne zagotavljajo brezhibne delovne opreme ter da ta ogroža njihovo varnost in zdravje. Pomanjkljivosti se kažejo predvsem v tem, da funkcionalni in pomembni deli strojev niso brezhibni in ne delujejo pravilno. Ravno tako je treba opozoriti, da so varnostne naprave in varovala, ki varujejo delavce pred gibljivimi deli delovne opreme in preprečujejo dostop do nevarnih območij te opreme, pogosto poškodovani, blokirani ali celo odstranjeni. Pogosto se ugotavljajo tudi nepravilnosti v zvezi s seznanjanjem delavcev z nevarnostmi, ki se lahko pojavijo pri uporabi nevarne delovne opreme. V ta namen bi morali delodajalci zagotoviti, da so v neposredni bližini delovne opreme ali na njej trajno nameščena opozorila in navodila v delavcu razumljivem jeziku. Delodajalci tudi mnogokrat uporabljajo delovno opremo, za katero s strani proizvajalca ali dobavitelja niso pridobili potrebne dokumentacije, kot je Izjava o skladnosti, navodila proizvajalca in tehnična dokumentacija.

3.2.8.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja

Delodajalci so dolžni delavcem poleg varne delovne opreme stalno zagotavljati tudi varno in zdravo delovno okolje. Zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu določa, da delodajalci s preiskavami škodljivosti, ki izhajajo iz delovnega okolja, preverjajo ustreznost delovnih razmer. Tako je treba preverjati škodljivosti delovnega okolja, ki izhajajo iz delovnega procesa na posameznih delovnih mestih in iz delovnega okolja. V praksi se še vedno najpogosteje izvajajo preiskave škodljivosti glede ustreznosti svetlobnih in toplotnih razmer, čeprav inšpektorji ugotavljajo, da so takšne meritve zelo pogosto nepotrebne, saj toplotne in svetlobne razmere običajno ne pomenijo tveganj za varnost in zdravje delavcev pri delu. Delodajalci ne namenjajo potrebne pozornosti prepihu na delovnih mestih, kar se ugotavlja zlasti v vročih poletnih dneh in je posledica naravnega prezračevanja ali pa delovanja prezračevalnih naprav. Prezračevalne naprave pogosto niso nameščene na ustreznih mestih, temveč v neposredni bližini delovnih mest, s čimer se vpliv njihovega delovanja na delavce močno poveča.

V zvezi z ustreznostjo delovnih prostorov, urejenostjo delovnih mest v delovnih prostorih in ustreznostjo delovnega okolja so inšpektorji v letu 2017 ugotovili 1.269 nepravilnosti (2016: 1.501 in 2015: 1.118). Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih glede neustreznih delovnih mest ter prostorov, in sicer 646. Pri tem izstopajo neurejene transportne in gibalne poti za delavce (86 kršitev), neustrezne garderobe in sanitarni prostori (48 kršitev), neustrezno vzdrževana delovna mesta (42 kršitev), neustrezna tla delovnih prostorov (27 kršitev), neustrezne svetlobne razmere (42 kršitev), neustrezne temperature v delovnih prostorih (46 kršitev) in neustrezno prezračevanje (38 kršitev). V letu 2017 so inšpektorji pri 363 delodajalcih ugotovili, da niso opravili preiskav škodljivosti delovnega okolja skladno z internimi akti, poleg tega delodajalci v 94 primerih niso razpolagali z ustrezno dokumentacijo o tem. Glede urejenosti računalniških delovnih mest so inšpektorji ugotovili 15 nepravilnosti, 34 nepravilnosti glede varnostnih in opozorilnih znakov na delovnih mestih ter 23 nepravilnosti glede ročnega premeščanja bremen.

Neurejeno stanje električnih inštalacij so inšpektorji ugotovili v 61 primerih, temu številu pa je treba dodati še 658 kršitev zaradi neopravljenih meritev. Nepravilnosti so ugotovili tudi glede drugih dejavnikov tveganj, ki vplivajo na zdravo delovno okolje. Tako so inšpektorji ugotovili 66 kršitev glede škodljivega hrupa v delovnem okolju, 2 kršitvi glede bioloških dejavnikov tveganja in 1 kršitev glede škodljivih vplivov vibracij. Inšpektorji so pri svojih pregledih izvajali nadzor tudi na delovnih mestih, kjer so delavci lahko izpostavljeni potencialno eksplozivnim atmosferam. Med inšpekcijskimi pregledi v letu

2017 so inšpektorji v zvezi z nadzorom določil Pravilnika o protieksplozijski zaščiti, kjer so opredeljene zahteve za potencialno eksplozivne atmosfere, ugotovili 23 kršitev.

3.2.8.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih

Nevarne kemične snovi in ostale nevarne snovi, ki se uporabljajo v delovnih procesih ali nastajajo v proizvodnih procesih, predstavljajo veliko tveganje za zdravje delavcev. Čeprav se večinoma delodajalci teh tveganj zavedajo, jih v praksi ne znajo konkretno identificirati in posledično zelo pogosto ne izvajajo ustreznih ukrepov, s katerimi bi učinkovito zaščitili delavce.

Veliko delodajalcev je seznanjenih z zahtevo, da morajo pridobiti in imeti na razpolago varnostne liste za konkretne nevarne snovi, s katerimi rokujejo delavci pri delu. V kolikor delodajalec ne pridobi varnostnih listov oziroma so pridobljeni varnostni listi po vsebini pomanjkljivi, ne more izdelati ustrezne ocene tveganja, ki se nanaša na nevarne kemične snovi. Inšpektorji pri svojih nadzorih ugotavljajo, da so varnostni listi, s katerimi razpolagajo delodajalci pomanjkljivi, zlasti glede navedb, ki se nanašajo na biološki monitoring (točka 8.1 varnostnega lista) ter na lastnosti osebne varovalne opreme, katera mora učinkovito varovati zaposlene pred poškodbami in poklicnimi boleznimi (točka 8.2.1 varnostnega načrta). Inšpektorji ugotavljajo predvsem pomanjkljivosti pri navedbi osebne varovalne opreme za zaščito dihal, kjer za posamezne vrste osebne varovalne opreme ni navedenega zaščitnega faktorja (angl. Protection factor, PF), ki podaja razmerje med koncentracijo nevarnih snovi v zraku in koncentracijo nevarnih snovi v območju dihanja. Prav tako pri navedbi ustreznega čistilnega sredstva za pline, hlape in meglice pogosto poleg tipa filtra A, B, E in K ni navedenega razreda.

Scenarij izpostavljenosti, ki mora biti priložen varnostnemu listu nevarne snovi, mora vsebovati informacije o tem, kako se snov proizvaja in uporablja v svojem življenjskem ciklu. Scenarij lahko zajema določen proces ali pa opisuje več procesov oziroma aktivnosti. Ukrepi za obvladovanje tveganja se za isto snov spreminjajo v odvisnosti od načina uporabe in delovnih pogojev. Scenarij izpostavljenosti mora biti izdelan za vsako uporabo snovi, vendar v praksi omenjenih scenarijev skoraj ni zaslediti.

Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu je bil sprejet v začetku leta 2017 in je opredelil pomembne zahteve za izboljšanje ravni varnosti in zdravja delavcev. Ena od teh je vzorčenje in analiza nevarnih kemičnih snovi po akreditiranih metodah. Pravilnik tudi določa prehodno obdobje, v katerem morajo delodajalci, ki izvajajo meritve nevarnih kemičnih snovi v delovnem okolju, akreditirati metode vzorčenja. V tem prehodnem obdobju smejo opravljati vzorčenje nevarnih snovi samo tiste pravne osebe ali samostojni podjetniki posamezniki, ki opravljajo strokovne naloge obdobnih preiskav škodljivosti nevarnih kemijskih snovi na delovnem mestu na podlagi izdanega dovoljenja za delo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in ki imajo s Slovensko akreditacijo sklenjeno pogodbo o vzpostavitvi in vzdrževanju akreditacije. **Ugotavljamo, da se je z uveljavitvijo tega pravilnika zavedanje za varno delo s kemičnimi snovmi precej izboljšalo, kar pa še ne velja za stanje varnosti pri delu s kemičnimi snovmi.** V letu 2017 je bilo glede postopkov vzorčenja kemičnih snovi ugotovljenih manj nepravilnosti kot v preteklih letih, saj so vzorčenje opravljale strokovne službe, ki so se že seznanile z zahtevo po uporabi akreditiranih metod oziroma so že imele akreditirane vzorčevalne metode. Z uveljavitvijo navedenega pravilnika se je uveljavila zahteva, da je treba pri izvajanju preiskav škodljivosti kemijskih snovi upoštevati standard SIST EN 689, ki glede izvajanja preiskav opredeljuje minimalno število vzetih vzorcev glede na čas trajanja vzorčenja. To je zelo pomembno pri ugotavljanju dejanskih koncentracij škodljivih kemijskih snovi, katerim so izpostavljeni delavci. Pri homogenosti vzorcev, npr. v primeru, da je čas trajanja vzorčenja 10 s, je potrebnih najmanj 30 vzorcev na izmeno. V kolikor se vzorči 15 minut, so potrebni 4 vzorci na izmeno, ko pa se vzorči 2 uri, je potreben samo 1 vzorec na izmeno. Z uveljavitvijo navedenega standarda se določi tudi periodika izvajanja meritev in sicer, ko koncentracije presegajo ½ mejne vrednost, je treba izvesti ponovne meritve v roku 16 tednov in ne v treh letih, kakor imajo delodajalci običajno predpisano periodiko obdobnih preiskav škodljivosti nevarnih kemijskih snovi na delovnem mestu.

Z uveljavitvijo predhodno omenjenega pravilnika se v praksi dogaja, da postopek vzorčenja kemičnih snovi v večini primerov traja 2 uri, s čimer se izvajalci meritev in delodajalci izognejo večjemu številu meritev v krajših časovnih intervalih. Takšen način vzorčenja v določenih primerih ni ustrezen, saj delodajalec ne dobi pravih podatkov o kratkotrajni izpostavljenosti delavca. To velja v primerih, ko delavci pri svojem delu niso izpostavljeni enakomernim koncentracijam kemičnih snovi, pač pa se

koncentracije kemičnih škodljivosti zvišujejo in znižujejo zaradi poteka tehnološkega postopka. V določenih primerih se tako prekoračujejo tudi predpisane kratkotrajne koncentracije kemičnih snovi, ki pa se v daljšem časovnem obdobju vzorčenja izničijo in izgubijo svoj pomen. Podatki o kratkotrajni vrednosti izpostavljenosti delavca na delovnem mestu so za delodajalca zelo pomembni in to velja tudi za podatke o tem, kolikokrat je delavec v osmih urah izpostavljen takšni vrednosti, kakšen je čas te izpostavljenosti in kakšni so razmiki med temi izpostavljenostmi. Vsi ti podatki so ključnega pomena, da delodajalec ugotovi, ali je delavec v osmih urah prekomerno izpostavljen kemični snovi pri delu ali ne.

Tudi v letu 2017 so inšpektorji ugotavljali, da delodajalci v ocenah tveganj ne določijo periodičnih rokov, v katerih je potrebno pri določenih delovnih opravilih zamenjati filtre za pline in pare. Pravočasna zamenjava filtrov še pred prebojem določene nevarne snovi skozi filter je izjemnega pomena za varovanje zdravja delavcev, čemur pa delodajalci ne namenjajo velike pozornosti.

Delodajalci bi morali tudi na področju kemijske varnosti določiti stopnjo sprejemljivega tveganja v zvezi s prisotnostjo kemičnih snovi na delovnem mestu, in to tako glede koncentracij kemičnih škodljivosti v delovnem okolju kakor tudi glede rezultatov biološkega monitoringa. V kolikor delodajalci v svojih delovnih procesih spoštujejo le predpisane mejne vrednosti (MV), se v praksi hitro pojavi prekoračenje bioloških mejnih vrednosti (BAT) pri delavcih.

V zvezi z ugotavljanjem ustreznosti delovnega okolja na delovnih mestih, kjer so prisotne kemične snovi ugotavljamo, da delodajalci oziroma strokovni delavci oceno tveganja naredijo preveč splošno in ne prepoznajo nevarnih kemičnih snovi, ki so prisotne na delovnem mestu. Zelo pogost razlog za to je pomanjkljiva strokovna usposobljenost strokovnih delavcev za varnost pri delu, saj povečini nimajo kemijske izobrazbe in znanja.
V letu 2017 je bilo ponovno ugotovljeno, da so nekateri delodajalci po reviziji ocene tveganja za varnost in zdravje delavcev glede prisotnosti nevarnih kemičnih snovi na delovnem mestu in izvedbi meritev, katere prej nikoli niso bile narejene ugotovili, da so bili delavci vrsto let izpostavljeni koncentracijam, ki presegajo mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost ter da izvajani ukrepi za zaščito delavcev niso bili ustrezni in niso varovali delavcev pred škodljivimi vplivi nevarnih snovi.

Delodajalec bi moral določiti sprejemljivost tveganja v zvezi z izpostavljenostjo kemičnim snovem pri delu z upoštevanjem izmerjenih koncentracij, načina dela in vpliva na zdravje preko biološkega monitoringa. V primerih, ko koncentracije kemičnih snovi na delovnih mestih presegajo 50 % mejnih vrednosti, bi moral delodajalec področju kemijske varnosti nameniti veliko pozornost in izdelati načrt meritev na način, ki bi zajemal čas merjenja (na primer: ena meritev 7 ur, 4 meritve po 15 minut), določiti lokacijo meritev, rezultate sistemsko urediti, beležiti časovno izpostavljenost delavca in spremljati biološki monitoring izpostavljenih delavcev. Treba se je zavedati, da je vpliv kemičnih snovi na zdravje delavca lahko zelo različen in pogosto individualen.

Vsebina poročila o opravljenih meritvah kemičnih snovi ni zakonsko opredeljena in je prepuščena izvajalcu vzorčenja. Pri nadzorih inšpektorji ugotavljajo, da so nekatera poročila izdelana zelo strokovno, druga pa ne vsebujejo vseh potrebnih podatkov, ki jih delodajalec potrebuje za ocenitev tveganj. V kolikor se v poročilih navajajo le izmerjene vrednosti, brez podatkov o načinu vzorčenja in analiziranja, o uporabljenih aparaturah in agensih, napakah in podobno, se vrednosti ne morejo primerjati in uporabiti za analizo ugotovitev pri zdravstvenem nadzoru.

V preteklem letu je bilo tudi ugotovljeno, da delodajalec, ki je izvajal vzorčenje inhalabilnega prahu, pri postopku ni uporabljal ustreznega vzorčevalnika za takšno vrsto prahu. Nestrokovno izvajanje vzorčenja je treba v prehodnem obdobju, dokler ni pridobljena ustrezna akreditacija, preprečiti, saj so nekateri aerosoli celo rakotvorni, na kar je treba biti še posebej pozoren. Veliko pozornost je treba nameniti tudi sprejetju Direktive 2017/2398/ES, ki spreminja Direktivo 2004/37/ES o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu in znižuje mejne vrednosti nekaterim rakotvornim snovem oziroma postavlja mejne vrednosti za nekatere nove snovi, ki niso navedene v Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu. Navedeno direktivo je treba implementirati v slovenski pravni red do 17. januarja 2020. Delodajalci bodo morali vložiti veliko truda predvsem pri iskanju tehničnih rešitev za znižanje koncentracij določenih snovi na delovnih mestih (prah trdih lesov, kromove 6+ spojine in podobno), saj se bo pri nekaterih nevarnih snoveh mejna vrednost znižala kar za 20 krat (na primer kromove 6+ spojine).

Inšpektorji so v letu 2017 ugotovili **303 kršitve** (2016: 418 kršitev) v zvezi z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih. Največ nepravilnosti se je nanašalo na kršitev določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu, in sicer 103 kršitve (2016: 88 kršitev). Posamezne nepravilnosti so ugotovili tudi glede določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu in REACH zakonodaje. Še vedno ugotavljamo, da delodajalci ne zagotavljajo ustreznih varnostnih listov, inšpektorji so ugotovili 73 kršitev (2016: 140 kršitev), v 77 primerih (2016: 117) pa so delodajalce opozorili na neustrezno dokumentacijo v zvezi z nevarnimi snovmi.

3.2.8.5. Gradbeništvo in delo na višini

Po podatkih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj so se aktivnosti v gradbeništvu v prvih devetih mesecih leta 2017 zvišale za 14,2 %. Višja raven gradnje stavb je bila odraz splošnega izboljšanja gospodarskih razmer, okrepljene investicijske aktivnosti in okrevanja nepremičninskega trga ter predvsem ponovno večjih državnih investicij pri gradnji inženirskih objektov.

V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (v nadaljevanju Uredba) so naročniki Inšpektoratu RS za delo v letu 2017 prijavili začetek gradenj na 2514 gradbiščih, kar je skoraj enako kot leto prej (2016: na 2512 gradbiščih in 2015: na 2345 gradbiščih). Prijavljena gradbišča so imela v letu 2017 povprečno aktivno dobo 5 mesecev, kar je veljalo tudi za leto 2016. V kriznih letih se je v dejavnosti gradbeništva popolnoma spremenil trg subjektov in pri njih zaposlenih delavcev. Propadla so vsa velika gradbena podjetja, ki so imela svoje službe za varnost in zdravje pri delu, katerih strokovni delavci so pogosto (večkrat na teden) izvajali preglede na gradbiščih. Srednje velika in majhna gradbena podjetja, ki so po propadu velikih podjetij prevzela gradbeni trg, imajo večinoma enega strokovnega delavca. Ti imajo v podjetju še druge funkcije, tako da ne uspejo izvajati rednih pregledov po gradbiščih. Mnogo majhnih delodajalcev pa zaposlenih strokovnih delavcev nima in izvajanje strokovnih nalog poverja zunanjim strokovnim službam. Izkušeni gradbeni delavci so v času krize odšli na delo v tujino, zlasti v Nemčijo in Avstrijo, v Slovenijo pa so prišli in še prihajajo nekvalificirani delavci z bivše Jugoslavije. Omenjeni delavci nimajo ustreznega znanja in izkušenj s področja gradbeništva kot tudi ne s področja varnosti in zdravja pri delu.

Slika 9: Nezaščiteni robovi objekta in nevarnost padca delavcev z višine

V letu 2017 smo na inšpektoratu izvedli devetmesečni nadzor delodajalcev v dejavnosti gradbeništva in pregledali 373 gradbišč (leta 2016: 451) ter 76 delovišč, kjer so se izvajala kratkotrajna vzdrževalna dela na višini (2016: 77 delovišč). Od leta 2013, ko se poostreno izvaja nadzor kratkotrajnih del na višini, se stalno ugotavlja, da obrtniki pri teh delih praviloma ne upoštevajo predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2017 so se na slovenskih klasičnih gradbiščih zgodile 3 nezgode pri delu, v katerih so delavci izgubili življenje. V letu 2016 takih nezgod nismo zabeležili. V enem primeru se je na delavca prevrnila cev, drugi je umrl zaradi udarca roke črpalke za beton med betoniranjem, tretji delavec pa zaradi prevrnitve zidane stene nanj in zasutja z zemljino. V zadnjih letih je na slovenskih gradbiščih občutno upadel delež nezgod s smrtnim izidom zaradi padca v globino ali z višine. Ta delež je bil glede na vse smrtne nezgode na gradbiščih leta 2007 skoraj 63 %, leta 2008 50 % in leta 2009 skoraj 37 %. Od leta 2010 do 2016 smo zabeležili samo 3 primere smrtno poškodovanih delavcev zaradi padca z višine ali v globino.

Graf št. 16 prikazuje gibanje števila smrtnih nezgod na slovenskih klasičnih gradbiščih, kar ponazarja količnik »št. smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče – 1/2«. Zaradi možnosti prikaza v istem grafu je vrednost dejanskega količnika »1/2« pomnožena z vrednostjo 1000, število dejansko prijavljenih gradbišč pa z vrednostjo 100.

Graf 16: Število smrtnih nezgod na prijavljeno klasično gradbišče, 2010-2017

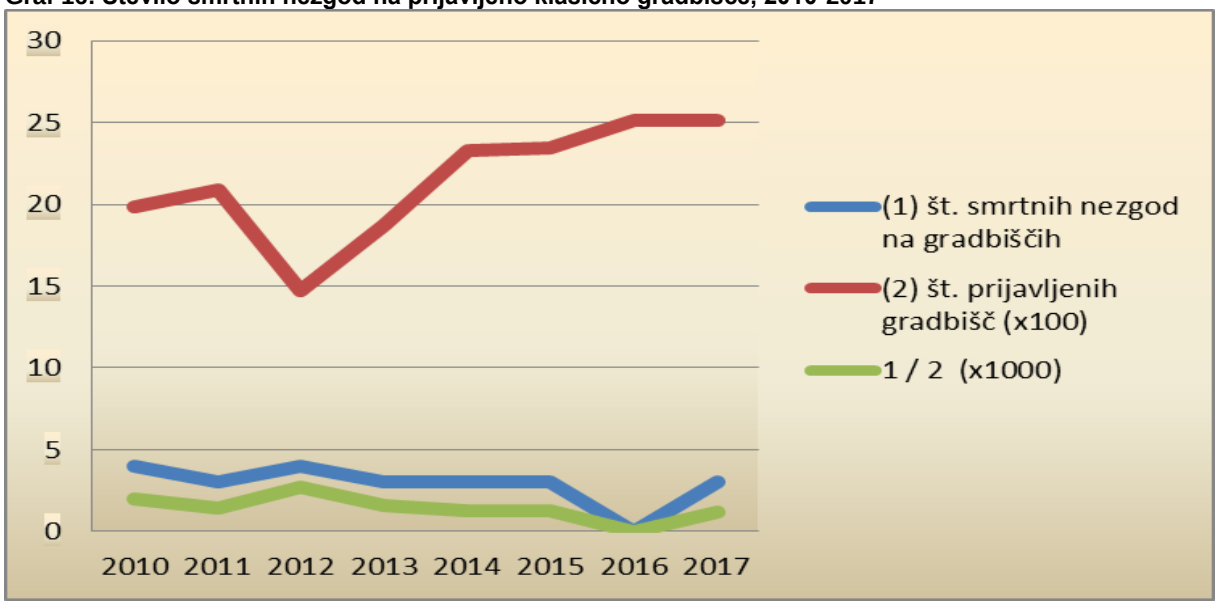

Stanje na deloviščih, kjer je sicer treba upoštevati določila Uredbe, vendar ne izpolnjujejo pogojev za prijavo na inšpektorat, po ocenah inšpektorata ni spodbudno**. Na deloviščih, kjer se izvajajo kratkotrajna dela, je bil padec z višine od leta 2010 večinoma glavni vzrok za smrtne nezgode delavcev**. Na omenjenih deloviščih sta se v letu 2017 zgodili dve smrtni nezgodi (2016: 1 in 2015: 6). En delavec je pri vzdrževalnih delih padel z balkona z višine 8m na tla, drugega pa je zasula izkopana zemljina.

Graf 17: Število vseh smrtnih nezgod na deloviščih in delež smrtnih nezgod na deloviščih zaradi padca v globino, 2011–2017

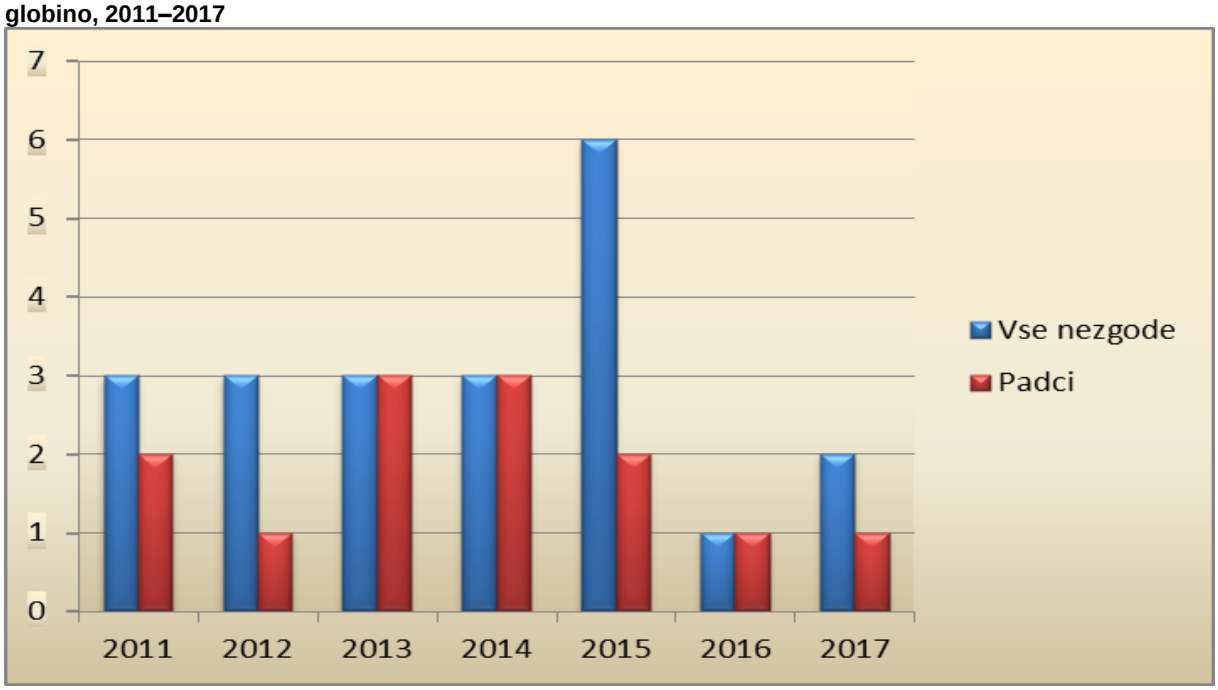

V letu 2017 se je tako na klasičnih gradbiščih kakor tudi na predhodno omenjenih deloviščih zgodilo 30 težjih nezgod, kar je manj kot leto oziroma dve leti prej (2016: 32 in 2015: 46). V zadnjih letih se je

na večjih gradbiščih in pri gradnji zahtevnih objektov izboljšalo stanje glede zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, in to predvsem pri delodajalcih, ki so že bili obravnavani s strani inšpektorjev. Stanje pa se ne izboljšuje pri manjših delodajalcih in obrtnikih pri opravljanju kratkotrajnih del.

Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih zelo konkretno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je treba izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako pa določa tudi načine varovanja. Delu na višini se v praksi nikakor ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora v ta namen določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe in pri tem upoštevati temeljna načela varnosti in zdravja pri delu. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so nezavedanje nevarnosti, neustrezno usposabljanje za varno delo, neustrezni zdravstveni pregledi za delo na višini, neizdajanje navodil za varno delo in neuporaba osebne varovalne opreme (varnostni pas).

Pri nadzorih v letu 2017 je bilo ugotovljeno, da pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 delodajalci niso sklenili na 143 gradbiščih, na 153 gradbiščih delodajalci niso določili delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev, na 128 gradbiščih pa delodajalci niso določili delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 85 primerih niso upoštevali navodil koordinatorjev, vpisanih v knjigo ukrepov. V 346 primerih so bile ugotovljene nepravilnosti v zvezi z odri, v 60 primerih pa so bili ugotovljeni neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji za delo so ugotovili, da izvajalci v 227 primerih niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je bila nevarnost padca z višine ali v globino oziroma so bile te varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v 59 primerih, v zvezi z varovanjem odprtin v tleh v 40 primerih, v 77 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti pri delu na strehah. 19 nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci z višine je bilo ugotovljenih pri odprtinah v stenah na višini več kot 2 m in pri višini parapeta manj kot 85 cm. 558 nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme in njene uporabe ter neuporabe s strani posameznih delavcev. 157 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z varovanjem gradbenih jam in izkopov. V zvezi z električnimi inštalacijami na gradbiščih je bilo ugotovljenih 79 kršitev ter glede vozil in delovne opreme na gradbiščih 32 kršitev. 53 kršitev je bilo ugotovljenih tudi v zvezi z urejenostjo gradbišč in varovanjem gradbišč proti okolici na način, da se onemogoča dostop na gradbišča nezaposlenim osebam.

V letu 2017 je bilo na Inšpektorat RS za delo od vseh prijavljenih nezgod 3,4 % takšnih, ki so imele za vzrok padec z višine (2016: 3,5 %). Od teh nezgod je bilo 89 % takšnih (2016: 90 %), v katerih so se delavci lažje poškodovali in 11 % takšnih, v katerih so bili delavci težje poškodovani. Padec z višine je v letu 2017 predstavljal vzrok za 8,6 % (2016: 8 %) vseh prijavljenih težjih nezgod.

3.3. NEZGODE PRI DELU

3.3.1. Uvod

Delodajalci so skladno z določili ZVZD-1 dolžni na Inšpektorat RS za delo takoj prijaviti vse nezgode pri delu, v katerih so se delavci smrtno poškodovali ali so bili zaradi poškodb nezmožni za delo več kot tri delovne dni ter tudi vsako kolektivno nezgodo. Nezgoda je vsak nepredviden dogodek na delovnem mestu ali v delovnem okolju delodajalca, ki se zgodi v času opravljanja dela ali izhaja iz dela ter pri tem povzroči poškodbo delavca. Pomemben pogoj za obravnavo nezgode pri delu s strani pristojnega inšpektorja je ugotovitev, ali se je nezgoda zgodila v času opravljanja delovnega procesa pri delodajalcu in na lokaciji, kjer je za varnost in zdravje delavcev odgovoren delodajalec ter ali je bil v nezgodi poškodovan delavec. Tudi resnost nastale poškodbe je dejavnik, ki močno vpliva na to, ali inšpektorat nezgodo obravnava ali ne.

Inšpektorat RS za delo poleg nezgod evidentira in spremlja tudi prijavljene nevarne pojave na delovnih mestih, ki imajo za posledico večjo materialno škodo ali neposredno ogrožajo življenje in zdravje delavcev pri delu. V letu 2017 so delodajalci prijavili 42 nevarnih pojavov (2016: 23 in 2015: 28).

Pristojni inšpektorji so v letu 2017 zaključili z raziskavami 66 nezgod pri delu, od tega je bilo 37 težjih, 10 smrtnih, 17 lažjih in 2 kolektivni nezgodi pri delu.

Poleg delodajalcev sta o nezgodah inšpektorat obveščala tudi Operativno komunikacijski center Policije in Center za obveščanje RS (CORS). Tako smo bili v letu 2017 s strani Operativno komunikacijskega centra Policije in CORS obveščeni o 371 nezgodah pri delu (2016: 294 obvestil), v katerih so bili delavci smrtno, težje ali lažje poškodovani, pogosto pa teže poškodbe v času obveščanja ni bilo mogoče opredeliti.

3.3.2. Smrtne nezgode pri delu

V letu 2017 je bilo na Inšpektorat RS za delo prijavljenih 17 nezgod pri delu, v katerih so delavci izgubili življenje in so se zgodile na delovnem mestu ali delovnem okolju med opravljanjem rednega dela ali na službeni poti. Seznanjen je bil tudi s 3 smrtnimi primeri, ki pa niso vključeni v statistiko smrtnih nezgod, in sicer je bil v enem primeru zabeležen samomor, v dveh primerih pa se je smrtno poškodoval občan. Za obdobje od leta 1998 do leta 2017 ugotavljamo, da je bilo v letu 2007 zabeleženih največ smrtnih nezgod pri delu, in sicer kar 29. Od leta 2008 do leta 2011, ko je bilo zabeleženih 20 smrtnih nezgod, je bil zabeležen zmeren padec smrtnih nezgod na letni ravni. Od leta 2012 do leta 2015 pa je zabeležena ponovna rast smrtnih nezgod na letni ravni, vse do 24 smrtnih nezgod v letu 2015. Gibanje števila prijavljenih smrtnih nezgod pri delu od leta 1998 do 2016 je razvidno iz spodnjega grafa št. 18.

Graf 18: Število smrtnih nezgod pri delu, 1998–2017

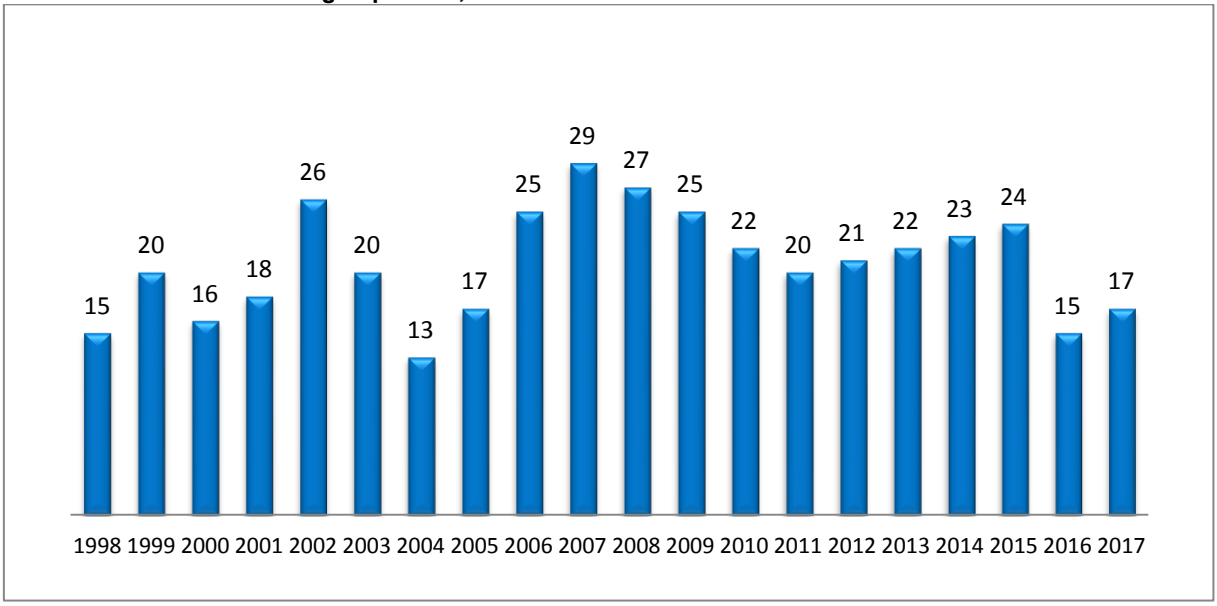

Inšpektorji so v letu 2017 od 17 smrtnih nezgod obravnavali 8 nezgod, niso pa obravnavali 2 smrtni nezgodi v tujini, 4 prometne nezgode v Sloveniji, 2 smrtni nezgodi na kmetijah in 1 smrtne nezgode zaradi umora delavca.

Slika 10: Mesto, kjer je prišlo do smrtne nezgode

Vzroki smrtnih nezgod v letu 2017 so bili različni. Najpogosteje so se delavci smrtno poškodovali v prometnih nesrečah, in sicer v 5 primerih, od katerih se je ena zgodila v tujini. V 2 primerih je bil vzrok smrtne nezgode porušitev izkopa oziroma brežine, ko je enega delavca zasula izkopana zemlja v vinogradu, drugega pa zemlja skupaj s podrto steno zidanega objekta. V 2 primerih sta delavca umrla zaradi prevrnitve sredstva za delo, in sicer je se je na enega delavca prevrnila kanalizacijska cev, na drugega pa del jeklene strešne konstrukcije, katero je delavec varil. Gradbena mehanizacija je bila vzrok 2 smrtnih nezgod, ko je v enem primeru prišlo do udarca delavca z žlico dvigala, v drugem pa je na delavca padla roka avto črpalke

za beton. Po en primer smrtne nezgode se je zgodil zaradi padca delavca z balkona brez ograje, zaradi spotika delavca med umikanjem padajočemu drevesu ter udarca z glavo ob skalo in zaradi udara električne napetosti. Prav tako smo beležili po en primer smrtne nezgode delavca zaradi prevrnitve traktorja in stisnjenja delavca v kabini traktorja, zaradi stisnjenja delavca med vrata tovornega vozila in tovor zaradi burje (v tujini) ter zaradi nasilja na delovnem mestu.

Graf 19: Vzroki smrtnih nezgod pri delu, 2012–2017

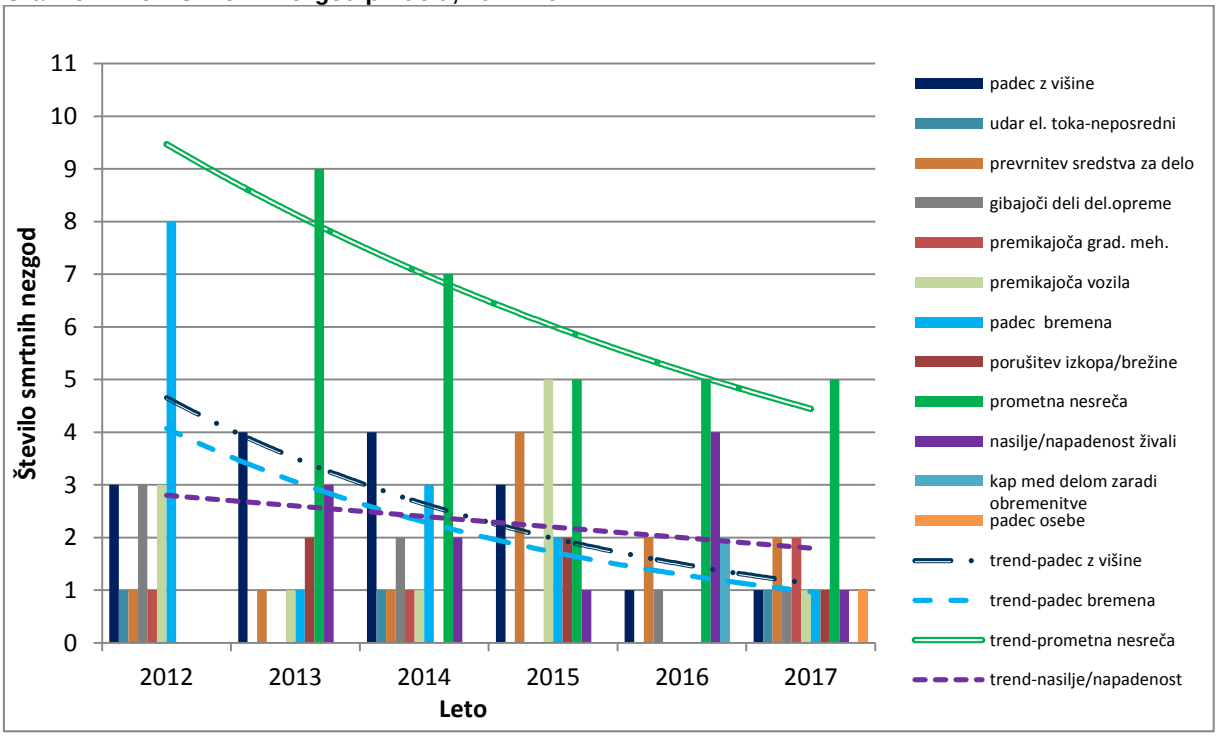

Največ smrtnih nezgod se je v letu 2017 zgodilo v dejavnosti gradbeništva (SKD dejavnost: F), kjer so bili smrtno poškodovani 4 delavci in kar predstavlja slabo četrtino vseh prijavljenih smrtnih nezgod. Sledi ji dejavnost kopenskega prometa in cevovodni transport (SKD dejavnost: H49), kjer so se zgodile 3 smrtne nezgode, po 2 delavca pa sta umrla pri delodajalcih, ki so imeli priglašene strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (SKD dejavnost: M), predelovalne dejavnosti (SKD dejavnost: C) in dejavnost kmetijstva (SKD dejavnost: A). V dejavnosti gostinstva (SKD dejavnost: I), prometa in skladiščenja (SKD dejavnost: H), finančni in zavarovalniški dejavnosti (SKD dejavnost: K) in v drugih poslovnih dejavnostih (SKD dejavnost: N) je umrl po 1 delavec.

V letu 2017 je bilo največ smrtno poškodovanih delavcev, in sicer kar 6, starih med 40 do 49 let, kar predstavlja skoraj tretjino vseh smrtno ponesrečenih. V tej starostni skupini je bilo največ smrtno ponesrečenih tudi v letih 2016, 2014 in 2011. Naslednja najbolj ogrožena starostna skupina v letu 2017 so bili zaposleni, stari med 30 in 39 let, kjer je bilo zabeleženih 5 smrtnih nezgod. Trije primeri smrtno poškodovanih delavcev so bili zabeleženi v starostni skupin od 50 do 59 let, dva primera v starostni skupini 60 let in več, en primer smrtne nezgode pa je zabeležen v starostni skupini od 20 do 29 let. Najmlajši smrtno poškodovan v letu 2017 je bil star 20 let, najstarejši pa 65 let.

Na lokaciji delodajalca, kjer ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost, sta bili zabeleženi 2 smrtni nezgodi, 15 smrtnih nezgod pa je bilo zabeleženih zunaj lokacije delodajalca. Od teh 15 smrtnih nezgod, ki so se zgodile zunaj lokacije delodajalca, so se 3 zgodile na klasičnih gradbiščih, 2 pa na deloviščih, kjer so se izvajala vzdrževalna dela.

Največ prijavljenih smrtnih nezgod v letu 2017 se je zgodilo pri delodajalcih, ki so zaposlovali od 20 do 49 oseb, in sicer kar pet. Trije smrtni primeri so bili zabeleženi pri delodajalcih, ki so zaposlovali do štiri delavce, dva smrtna primera pa smo zabeležili pri delodajalcih, ki so zaposlovali od 50 do 99 delavcev. Po en primer smrtnih nezgod smo zabeležili pri samozaposlenih osebah, pri delodajalcih s 5 do 9 zaposlenimi, pri delodajalcih z 250 do 499 zaposlenimi ter pri delodajalcih s 500 in več zaposlenimi, prav tako pa je en smrtno ponesrečeni imel status kmeta. V dveh primerih smo ugotavljali

tudi sum zaposlovanja na črno, ko naj bi en smrtno ponesrečeni delavec nezakonito opravljal delo pri delodajalcu z do 4 zaposlenimi, en smrtno ponesrečeni pa je bil prisoten pri opravljanju del na kmetiji.

V letu 2017 je bilo 16 smrtno poškodovanih delavcev moškega spola. Ena smrtno poškodovana, ki je umrla zaradi napada s strani tretje osebe, je bila ženskega spola.

Delo v Republiki Sloveniji poleg delavcev s slovenskim državljanstvom opravljajo tudi tujci, ki prihajajo tako iz držav EU kakor tudi iz držav, ki niso članice EU, zlasti iz Bosne in Hercegovine, Srbije ter Makedonije. V letu 2017 se je v Sloveniji smrtno poškodovalo 9 državljanov Republike Slovenije, sedem smrtno poškodovanih je prihajalo iz ostalih držav nekdanje Jugoslavije, in sicer je bilo 5 državljanov Bosne in Hercegovine, 1 državljan Srbije in 1 državljan Makedonije. En umrli delavec je prihajal iz Bolgarije.

Glede na zaposlitveni status smrtno poškodovanih ugotavljamo, da je bilo 12 smrtno poškodovanih delavcev zaposlenih za nedoločen čas, 2 za določen čas in 1 s statusom kmeta. V dveh primerih so inšpektorji ugotavljali sum zaposlovanja na črno.

3.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu

Delodajalci so na Inšpektorat RS za delo v letu 2017 prijavili skupaj 9.781 nezgod pri delu. V tem številu ni upoštevanih 77 nezgod, ki so se zgodile na poti na delo ali z dela in ena smrtna nezgoda, pri kateri vzrok ni bil nezgoda pri delu. Število prijavljenih nezgod na inšpektorat se je v zadnjih treh letih zmanjševalo, saj je bilo v letu 2016 prijavljenih 9.186 nezgod pri delu, leto prej 9.367 nezgod pri delu, v letu 2014 pa 9.457 nezgod pri delu. V letu 2017 smo torej beležili precejšen porast prijavljenih nezgod pri delu v primerjavi s predhodnimi leti.

Delodajalci so v letu 2017 na inšpektorat prijavili 458 nezgod pri delu (brez nezgod na poti na delo oziroma z dela), za katere so ocenili, da so težje. Omenjeno število prijavljenih težjih nezgod predstavlja 4,7 % vseh prijavljenih nezgod. Največ prijavljenih nezgod v letu 2017 je bilo lažjih, in sicer 9.289. Poleg težjih in lažjih nezgod je bilo v letu 2017 na inšpektorat prijavljenih tudi 17 kolektivnih nezgod (2016: 5 kolektivnih nezgod) in 17 nezgod, ki so imele za posledico smrt delavca. Inšpektorat je bil obveščen tudi o dveh nezgodah, za kateri se je izkazalo, da smrtno ponesrečena nista imela statusa delavca, ampak sta bila občana.

Iz spodnjega grafa št. 20 je razvidno število prijavljenih lažjih in težjih nezgod na Inšpektorat RS za delo v obdobju 2012-2017.

Graf 20: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2012–2017

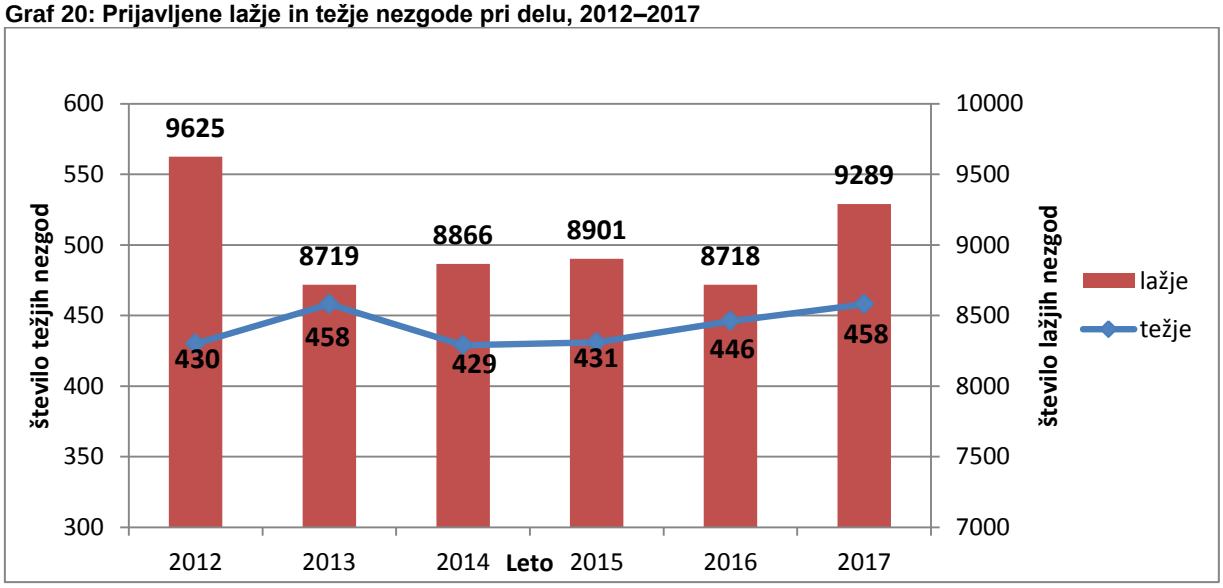

Že nekaj let ugotavljamo, da se ponavljajo enaki vzroki za nastanek nezgod. Tako je bila v letu 2017 poglavitni vzrok za nastanek nezgod, v katerih so bili delavci poškodovani, izguba nadzora nad delovno opremo (stroji, ročno orodje, transportna sredstva, ipd.), in to kar v 29,8 %, kar je glede na

leto 2016 za 0,6 odstotne točke več. Še vedno se ugotavlja, da delavci nevarnostim, ki jih povzroča delovna oprema, pri opravljanju dela ne namenjajo zadostne pozornosti. Inšpektorji ugotavljajo, da pogosto prihaja do nedovoljenih posegov v notranjost stroja v času delovanja, da varnostne naprave niso v funkciji, da se ne upošteva navodil za varno delo ter da delavci večkrat improvizirajo in delovno opremo uporabljajo nenamensko. Kot naslednji najbolj pogosti vzrok za nezgode pri delu v letu 2017 se pojavljajo zdrsi, spotiki in padci delavcev (na nižji nivo, na istem nivoju in neopredeljeni padci), in to v 19,5 %. Ugotavlja se, da so prometne poti, po katerih se gibljejo delavci, slabo vzdrževane, založene in tudi slabo označene. Večkrat prihaja do zdrsov in padcev delavcev zaradi uporabe neustreznih, nenamenskih in neustrezno vzdrževanih lestev. V 14,9 % je bil vzrok za nezgodo pri delu materialni povzročitelj oziroma padec bremena na delavca, samo gibanje telesa z obremenitvijo pa je bil vzrok za nezgodo pri delu v 13,4 % vseh prijavljenih nezgod. Vzroki za nastanek nezgod v obdobju 2015-2017 so podrobneje razvidni iz spodnjega grafa št. 21.

Graf 21: Vzroki za nastanek nezgode pri delu v odstotkih, 2015–2017

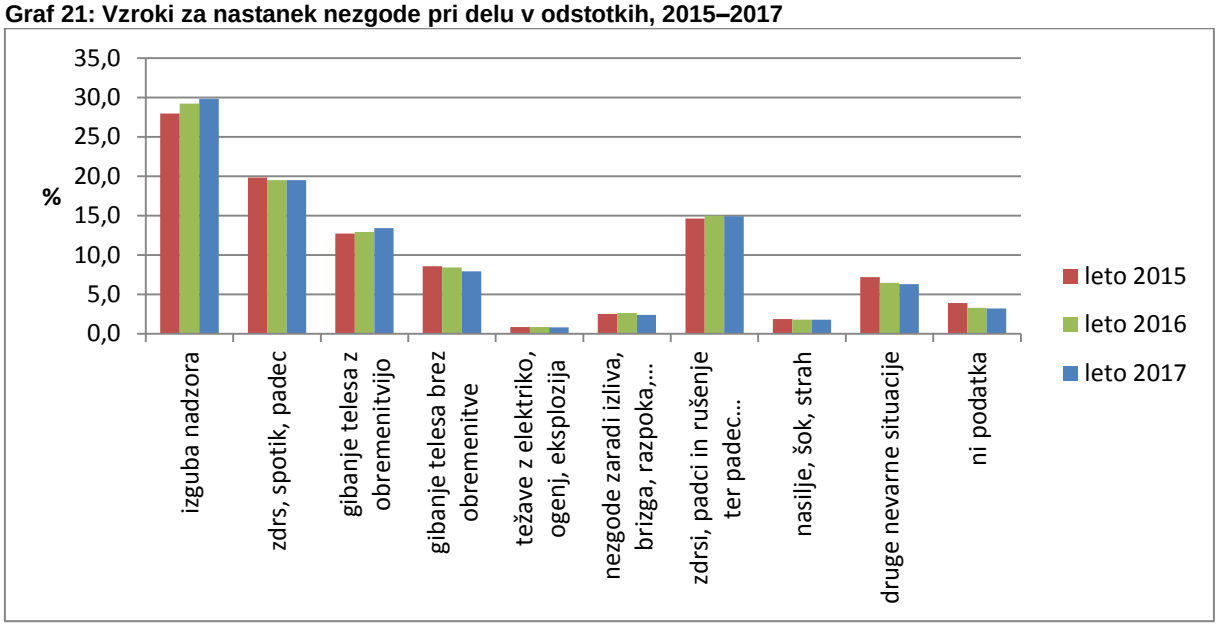

Pri analizi nezgod glede na posamezne gospodarske dejavnosti lahko najprej izpostavimo predelovalno dejavnost (SKD dejavnost: C), saj iz statističnih podatkov izhaja, da se je v tej dejavnosti v letu 2017 zgodilo kar 26,5 % vseh prijavljenih nezgod. Ugotavljamo, da se je v tej dejavnosti število prijavljenih nezgod v primerjavi z letom 2016 zmanjšalo za dobrih 11 % (37,6 % vseh prijavljenih nezgod v letu 2016). Znotraj predelovalne dejavnosti izstopata dejavnost proizvodnje kovin in kovinskih izdelkov (SKD dejavnosti: C24 in C25), kjer je bilo zabeleženih 29,7 % prijavljenih nezgod pri delu ter dejavnost proizvodnje električnih naprav, drugih strojev in naprav, kjer je bilo zabeleženih 18,1 % vseh prijavljenih nezgod v predelovalni dejavnosti. V predelovalni dejavnosti bi izpostavili še proizvodnjo izdelkov iz gume (SKD dejavnost: C22), kjer smo zabeležili 8,0 % prijavljenih nezgod, proizvodnjo živil (SKD dejavnost: C10) s 7,7 % prijavljenih nezgod pri delu in dejavnost obdelave ter predelave lesa (SKD dejavnost: C16), kjer je bilo zabeleženih 6,2 % prijavljenih nezgod glede na celotno predelovalno dejavnost. Naslednja dejavnost, kjer so delodajalci prijavili največ nezgod pri delu, je dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (SKD dejavnost: G), kjer je bilo zabeleženih 11 % prijavljenih nezgod. Sledi dejavnost prometa in skladiščenja (SKD dejavnost: H), kjer so delodajalci na inšpektorat prijavili 8,3 % nezgod. S 7,2 % prijavljenih nezgod sledi dejavnost gradbeništva (SKD dejavnost: F) ter dejavnost javne uprave in obrambe, socialne varnosti (SKD dejavnost: O), kjer smo zabeležili 7,0 % prijavljenih nezgod. Dejavnosti, v katerih se je zgodilo od 2,7 % do 6,1 % prijavljenih nezgod pri delu, so strokovne znanstvene in tehnične dejavnosti (SKD dejavnost: M), gostinstva (SKD dejavnost: I), dejavnost izobraževanja (SKD dejavnost: P), druge raznovrstne poslovne dejavnosti (SKD dejavnost: N) in dejavnost zdravstvenega in socialnega varstva (SKD dejavnost: Q).

Kakor pri vzrokih za nastanek nezgod pri delu tudi pri načinu nastanka nezgod že nekaj let opažamo, da so ti skoraj identični. Tako kot v letu 2016 se je tudi v letu 2017 ugotavljalo, da se je 25,0 % vseh nezgod zgodilo zaradi stika z ostrim, koničastim ali grobim materialom. 24,6 % vseh prijavljenih nezgod se je zgodilo zaradi trčenja delavca ob oviro, v 19,6 % pa je način povzročitve poškodbe

predstavljal udarec oz. trčenje delavca s predmetom. V 7,6 % nezgod pri delu je bil kot način nastanka poškodbe zabeležen ujetje ali stisnjenje delavca. Več načinov nastanka poškodb v obdobju od 2015 do 2017 je razvidnih iz spodnjega grafa št. 22.

Graf 22: Načini nastanka poškodb v odstotkih, 2015–2017

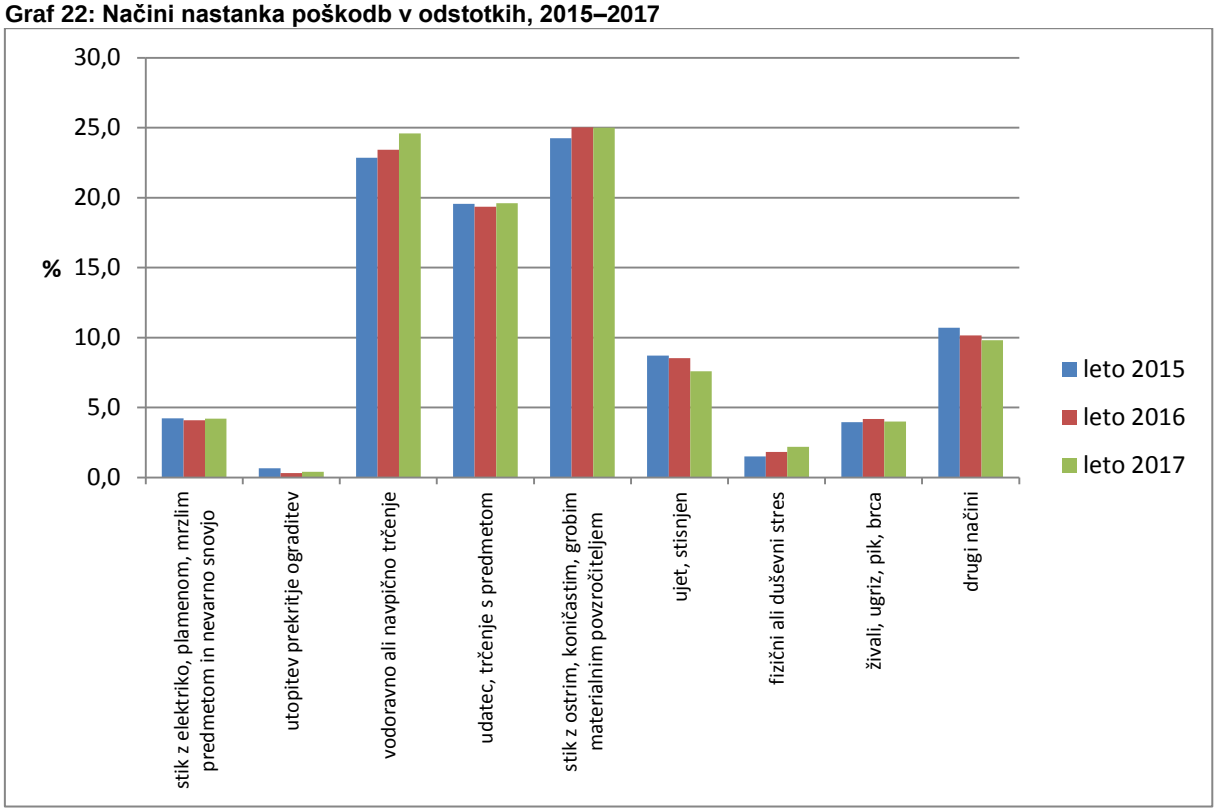

V preteklem letu so si delavci največkrat poškodovali prste rok, in to kar v 29,2 % primerov glede na vse prijavljene nezgode. Sledijo poškodbe skočnih sklepov, stopal in prstov na nogah s 14,5 % ter poškodbe nog, kolen in kolkov s 14,0 %. V 10,6 % so bile zabeležene poškodbe vratu, glave in obraza. Delavci so utrpeli tudi poškodbe rame, nadlahti, podlahti in komolca v 9,3 %, poškodbe zapestij, hrbtišč rok in dlani pa v 9,0 %. Ostale poškodbe so porazdeljene na ostale dele telesa ali pa je v poškodbe vključenih več delov telesa.

Po mestu nastanka nezgode se je največ nezgod zgodilo na običajnem delovnem mestu, in to kar v 87,4 %. Podrobnejši podatki o mestu nastanka nezgode so razvidni iz spodnjega grafa št. 23.

Graf 23: Nezgode pri delu po mestu nastanka v odstotkih, 2015–2017

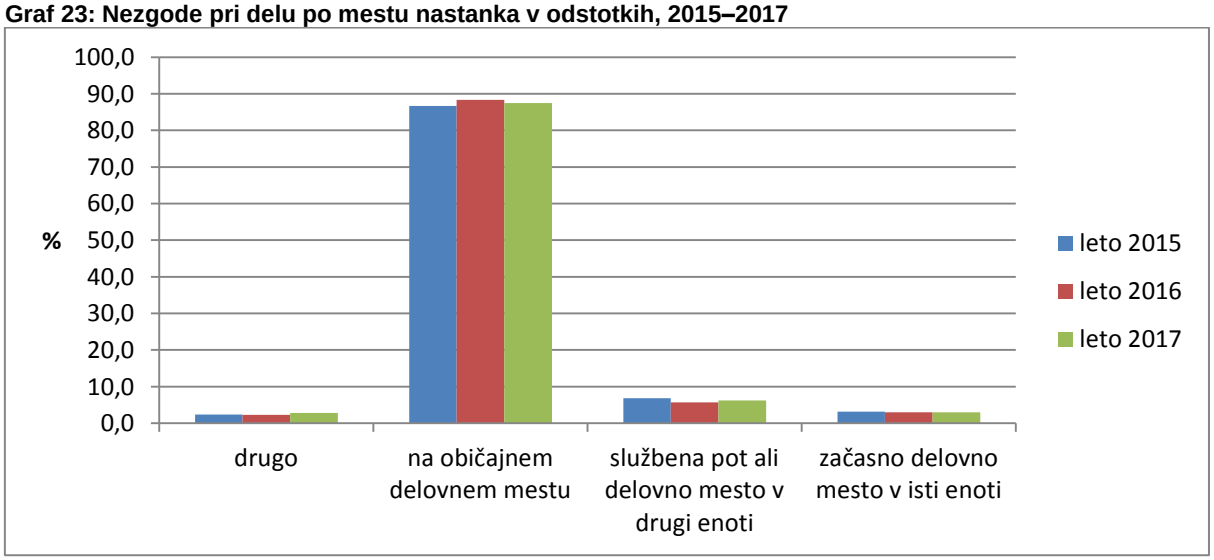

Ko analiziramo podatke po starosti poškodovanih delavcev vidimo, da jih je bilo 77,6 % starih med 25 in 54 let. V tej starostni skupini so bili najpogosteje poškodovani delavci, stari od 35 do 44 let (27,1 % vseh prijavljenih nezgod), 25,4 % nezgod pa je bilo zabeleženih v starostni skupini od 45 do 54 let. V starostni skupini od 25 do 34 let je bilo zabeleženih 25,1 % vseh prijavljenih nezgod. Delež zabeleženih nezgod v starostni skupini od 55 do 64 je znašal 10,9 % , v starostni skupini od 18 do 24 let pa 11,0 %. Med zaposlenimi, starejšimi od 65 let naprej in mlajšimi od 18 let smo skupno zabeležili 0,5 % poškodovanih delavcev. Najmlajši poškodovani, katerih nezgode so bile prijavljene na inšpektorat RS za delo, so bili stari 15 let. Teh poškodb je bilo 5 in so bile prijavljene kot lažje. Vzroki poškodb so bili urezi z nožem v dveh primerih, stisnjenje prsta v enem primeru ter udarnina rok v dveh primerih. Najstarejša poškodovana sta bila stara 72 let. Poškodbi sta bili ravno tako prijavljeni kot lažji. V enem primeru je šlo za urez z ostrim predmetom, v drugem pa za ugriz s strani živali.

Graf 24: Starostna struktura poškodovanih delavcev v odstotkih, 2015–2017

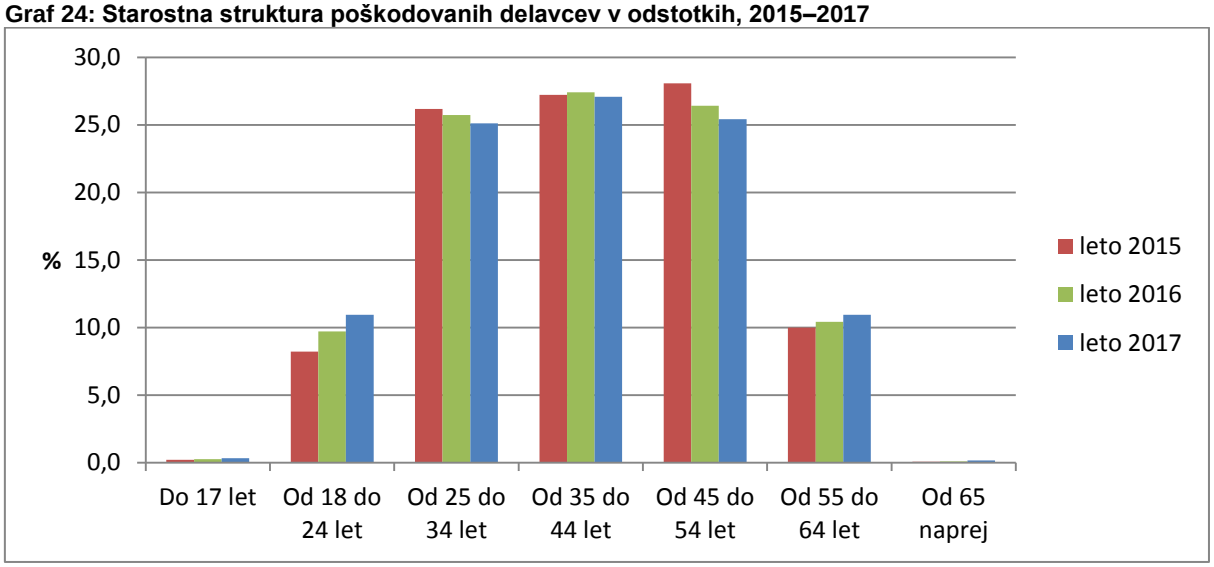

V letu 2017 je bilo izmed vseh prijavljenih nezgod pri delu 27,4 % takšnih, v katerih so bile poškodovane ženske (2016: 26 %), v ostalih 72,6 % prijavljenih nezgod pri delu pa so bili poškodovani moški. Podobno velja tudi za leti 2014 in 2015.

Pri analizi podatkov z vidika državljanstva poškodovanih delavcev ugotavljamo, da je 89,1 % poškodovanih delavcev slovenskih državljanov. 7,6 % poškodovanih delavcev je tujcev, predvsem delavcev iz bivše Jugoslavije, iz nekaterih prijavljenih nezgod pa državljanstvo ni bilo razvidno.

Graf 25: Državljanstvo poškodovanih delavcev v odstotkih, 2017

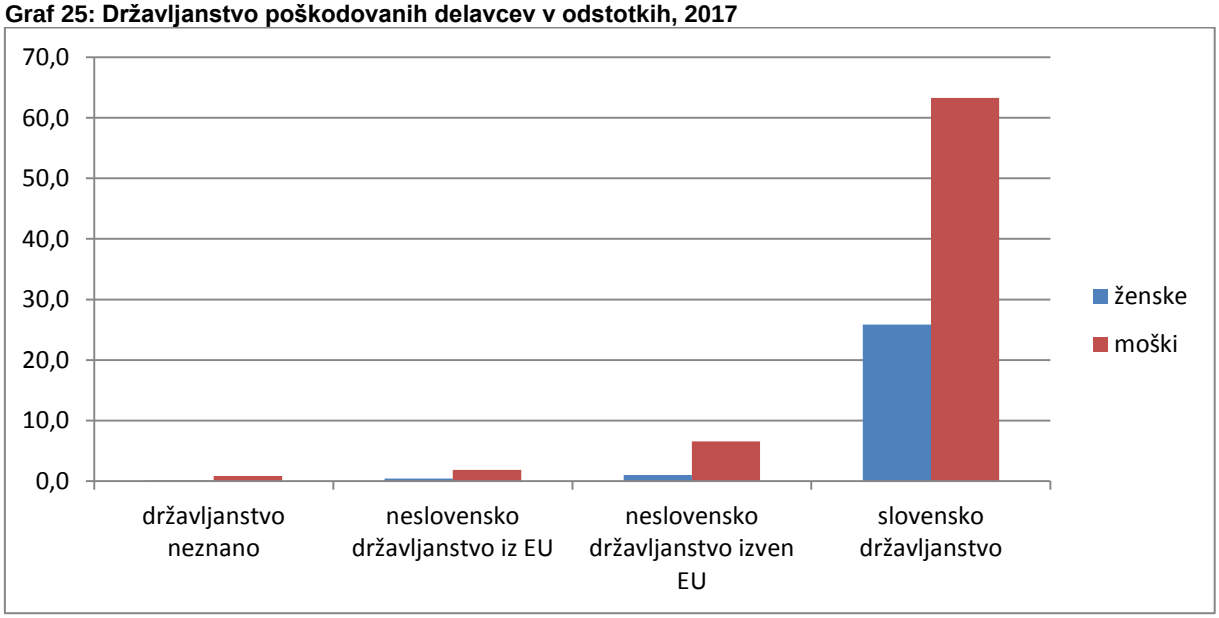

3.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu

Dejavnost izvajanja rudarskih del je v letu 2017 predstavljalo pridobivanje lignita v Premogovniku Velenje, v omejenem obsegu so se pridobivali ogljikovodiki na naftnih poljih v Lendavi, zmeren delež pa je predstavljalo tudi podzemno pridobivanje blokov naravnega kamna v Sežani in v Hotavljah. V piranskih solinah se je pridobivala morska sol.

Poleg pridobivanja mineralnih surovin so se izvajala zapiralna dela na površini Rudnika Trbovlje – Hrastnik. V rudnikih Zagorje, Senovo, Kanižarica in Žirovski vrh so rudarska dela zaključena. Za rudnik Idrija je pristojni organ izdal odločbo o ukinitvi pravic in obveznosti.

Število nezgod pri delu v rudarstvu v letu 2017 predstavlja okoli 16 % vseh nezgod glede na leto 1995, kar pomeni 84 % zmanjšanje v tem obdobju. Število nezgod se je zmanjšalo tudi v primerjavi z letom 2016, in sicer za 2 %, kljub temu, da se je število zaposlenih v rudarstvu v primerjavi z letom 2016 povečalo za 6,5 % (2016: 3045 zaposlenih in 2017: 3244 zaposlenih).

V primerjavi z letom 2016 se je v letu 2017 povečalo število težjih nezgod (2016: 3 težje nezgode in 2017: 8 težjih nezgod), ni pa bilo zabeleženih smrtnih nezgod.

V letu 1995 je znašal delež težjih nezgod glede na število zaposlenih 0,14 %, v letu 2014 je znašal ta delež le 0,085 %, v letu 2015 se je ponovno povečal in znašal 0,24 %. V letu 2016 se je delež ponovno znižal na 0,10 %, v letu 2017 pa povečal na 0,24%.

Indeks nezgod pri delu glede na število zaposlenih je v letu 1995 znašal 9,5, kar pomeni, da se je na 9,5 zaposlenih zgodila ena nezgoda pri delu. Ta indeks je v letu 2016 znašal 21,0 in v preteklem letu 22,8.

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

4.1. SPLOŠNO

Kljub dejstvu, da je Republika Slovenija prebrodila gospodarsko krizo, vsaj tako kažejo ekonomski kazalci, pa na področju delovnih razmerij še vedno beležimo številne prijave, kot tudi kršitve delovnopravne zakonodaje. Največ evidentiranih kršitev sicer izvira iz dela, a so finančne narave, kot je razvidno v nadaljevanju. Največji delež ugotovljenih kršitev se nanaša na plačilo za delo, ki ga v skladu z normativno ureditvijo seveda obravnavamo v širšem smislu (poleg neizplačila plač se v to uvršča tudi prepozno izplačilo plač, neizplačilo regresa, dodatkov, kršitve v zvezi z minimalno plačo, itd.). Kršitve v zvezi z neizplačilom plač so pretežno povezane z zamudami pri izplačilu. S **spremembo Zakona o inšpekciji dela** (v nadaljevanju ZID-1A) pa je bila v zvezi z neizplačilom plač dodana možnost ukrepanja inšpektorju za delo, in sicer lahko v primeru, da je bil pri zavezancu v obdobju preteklih 12 mesecev dvakrat ali večkrat pravnomočno ugotovljen prekršek, da ni izplačal plače v skladu z določbami o plačilnem dnevu, kot to določa zakon, ki ureja delovna razmerja, začasno prepove opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti. Zaskrbljujoče je, da so bile v letu 2017 evidentirane številne kršitve v zvezi z opustitvijo izdaje pisnega obračuna o plači do plačilnega dne (kar 646 kršitev), saj le-ta predstavlja izvršilni naslov. Zato bomo tej problematiki v letu 2018 posvetili posebno pozornost. Številne kršitve so se nanašale tudi na izplačilo regresa za letni dopust.

V poročevalskem obdobju smo beležili zlorabe na področju prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju z **Zakonom o delovnih razmerjih** (v nadaljevanju ZDR-1), na katere že nekaj let opozarjamo v letnih poročilih o delu. Razreševanje teh primerov je nekoliko dolgotrajnejše, saj se kršitve običajno nanašajo na večje število delavcev, pri čemer je treba ugotavljati in dokazovati elemente delovnega razmerja za vsakega delavca posebej. Tudi v zvezi z obravnavano tematiko smo dobili z ZID-1A dodatna pooblastila. V primeru sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju s predpisi namreč inšpektor v odločbi, s katero začasno prepove opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, hkrati odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi v roku treh delovnih dni po tem, ko inšpektor vroči odločbo, v kateri ugotovi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja. Oseba, na katero se nanaša prepoved, sklene pogodbo o zaposlitvi najkasneje tri delovne dni po prejemu pisne pogodbe o zaposlitvi.

Prav tako smo beležili primere zagotavljanja dela delavcev uporabniku v nasprotju z določbami **Zakona o urejanju trga dela** (v nadaljevanju ZUTD).

Pri opravljanju svojega dela zaznavamo kršitve delovnopravne zakonodaje delavcem, napotenim v tujino. Obstoječo problematiko v zvezi z izdajanjem A1 obrazcev naj bi razrešil **Zakon o čezmejnem izvajanju storitev** (v nadaljevanju ZČmIS). Navedeni zakon je namreč na novo uredil pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v Republiki Sloveniji, začasno izvajajo storitve v drugi državi članici EU (in posledično izdajanje potrdil A1) ter pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v drugi državi članici EU, začasno izvajajo storitve v Republiki Sloveniji. Inšpektorat RS za delo in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) sta za izvajanje ZČmIS sklenila sporazum in protokol o izmenjavi podatkov med organoma, v katerih sta opredelila podatke, ki si jih izmenjujeta za opravljanje svojih z zakonom določenih nalog oziroma za vodenje in odločanje v postopkih, ki jih vodita po uradni dolžnosti ali na predlog strank ter način njihove izmenjave. Konec leta 2017 smo že vzpostavili spletni servis, na podlagi katerega ZZZS vse od začetka uporabe zakona pridobiva podatke, na podlagi katerih ugotavlja izpolnjevanje pogojev za izdajo potrdila A1 (podatki o pravnomočno izrečenih globah v skladu z ZČmIS). Podatke in način njihove izmenjave smo s sporazumom in pripadajočim protokolom uredili tudi za vse druge postopke, v katerih si ZZZS in Inšpektorat RS za delo izmenjujeta podatke na podlagi zakona. ZČmIS se je pričel uporabljati šele dne 1. 1. 2018, zato bo treba na njegove učinke v praksi še nekoliko počakati.

Nekateri postopki, ki jih opredeljuje ZČmIS, zahtevajo dodatno delo Inšpektorata RS za delo (na primer ugotavljanje, ali delodajalec oziroma samozaposlena oseba dejansko običajno opravlja dejavnost v Republiki Sloveniji - 10. člen ZČmIS; vročanje dokumentov tujih pristojnih organov delodajalcem, registriranim v RS, zaradi kršitev predpisov na področju napotitve delavcev v tujini - 17. člen ZČmIS; izvedba preverjanj, pregledov in preiskav na podlagi prošenj pristojnih organov drugih

držav članic EU - 18. člen ZČmIS), za kar pa nismo dobili kadrovskih okrepitev. Inšpektorat RS za delo je ob sprejemanju ZČmIS navedel, da bi za izvajanje dodatnih pristojnosti potreboval 7 dodatnih zaposlitev, vendar ob sprejetju zakona takšna odobritev oziroma okrepitev ni bila določena.

V zvezi z izvajanjem inšpekcijskih nadzorov lahko rečemo, da »preprostih« nadzorov dejansko ni več. V vsakem nadzoru, ki izhaja iz prijave ali usmerjene akcije, se nadzorujejo specifične zahteve, ki od inšpektorja poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja. Daljši potrebni čas za izvedbo nadzora ter kadrovska podhranjenost vodita do tega, da odprtih zadev ni več možno obravnavati v razumnih rokih. Poleg tega se nekateri zavezanci izogibajo inšpekcijskemu nadzoru, v postopkih pa pogosto nastopajo tudi odvetniki.

Srečujemo se s problematiko vodenja inšpekcijskih postopkov oziroma vročanja pravnim osebam, ki dejansko ne poslujejo na registriranih sedežih in nimajo urejenih hišnih predalčnikov. Srečujemo se tudi s primeri, ko odgovorne osebe pravnih oseb nimajo prijavljenega niti stalnega niti začasnega bivališča v Centralnem registru prebivalstva. Poleg tega ugotavljamo, da v vse večjem številu prihaja do sprememb odgovornih oseb pravnih oseb, in sicer tako, da se za zakonitega zastopnika postavlja osebe iz tretjih držav, kar otežuje vodenje inšpekcijskih postopkov oziroma onemogoča izrek ukrepov za kršitve, ugotovljene v postopku in izterjavo glob. V zvezi z navedenim menimo, da bi bilo potrebno določiti pravne podlage za vročanje tako pravnim kot odgovornim osebam v varen elektronski predal kot tudi določiti podatka o varnem elektronskem predalu za vročanje pravnim in odgovornim osebam kot obvezna podatka v AJPES.

Precej ugotovljenih kršitev se nanaša tudi na delovni čas in z njim povezane počitke ter vodenje evidenc o izrabi delovnega časa. Če smo bili še pred časom priča odpuščanju delavcev z namenom znižanja stroškov dela delodajalcev, sedaj opažamo ravno nasproten trend. Številni delodajalci namreč želijo zaposlovati nove delavce, vendar kvalitetnega kadra ne dobijo, zato vse delo odpade na pri delodajalcu že zaposlene delavce. Ocenjujemo, da je tovrstnih kršitev še bistveno več, kot je prijavljenih na inšpektorat. Kot že omenjeno, ugotavljamo tudi številne kršitve v zvezi z regresom za letni dopust, ki so v tesni korelaciji z delovnim časom, posledično pa vplivajo tudi na področje varnosti in zdravja pri delu. Navedene kršitve so zaskrbljujoče, saj naj bi regres po svojem namenu delavcem omogočal kvalitetnejšo izrabo letnega dopusta, slednji je namenjen ravno obnovi psihofizičnih sposobnosti delavca. Izčrpani delavci so v končni posledici mnogo bolj podvrženi verjetnosti za nastanek poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

Še vedno opažamo precejšnje razlike glede spoštovanja posameznih institutov delovnopravne zakonodaje v zasebnem in javnem sektorju, saj se razlikujejo glede na vrste ugotovljenih kršitev. Le redko prejmemo prijavo s področja javnega sektorja, v kateri ni, poleg široke palete drugih kršitev, ki po vsebini večinoma ne sodijo v delovno področje inšpektorata za delo, na koncu omenjen še »mobbing«. Zato tudi te prijave obravnavamo z vidika varstva dostojanstva delavca na delovnem mestu.

4.1.1. Statistični pregled

V letu 2017 smo na področju delovnih razmerij opravili skupno **7.649 inšpekcijskih pregledov,** kar je nekoliko manj v primerjavi z letom 2016. Nižje število inšpekcijskih nadzorov na tem področju je nedvomno posledica vse bolj zahtevnih inšpekcijskih nadzorov, saj opažamo, da se z enostavnejšimi nadzori na področju delovnih razmerij vse redkeje srečujemo.

V letu 2017 smo prejeli **5.573 novih prijav** s področja delovnih razmerij. Zato še vedno največji delež inšpekcijskih nadzorov predstavljajo izredni nadzori, pri katerih se praviloma preveri navedbe iz prijave. Med pobudniki se pogosto pojavljajo Finančna uprava RS, Policija, Komisija za preprečevanje korupcije, sindikati, Inšpektorat RS za šolstvo in šport, Tržni inšpektorat RS, Zavod RS za zaposlovanje, Varuh človekovih pravic, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti itd. Največ prijav še vedno vlagajo delavci, pretežno po elektronski pošti, med drugim tudi anonimne prijave z nerazumljivo ali nepopolno vsebino, zaradi česar jih ni mogoče obravnavati. Inšpekcijske nadzore pa smo v določenem obsegu, glede na svoje zmožnosti, opravljali tudi v okviru usmerjenih akcij s področja nadzora delovnih razmerij ter koordiniranih akcij, ki jih izvajamo skupaj z drugimi nadzornimi organi. Opravljeni nadzori v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi so se izkazali za bolj učinkovite predvsem pri tistih subjektih, ki kršijo široko paleto predpisov, ki se nanašajo na pristojnosti več organov.

Pri izvedenih nadzorih smo ugotovili tudi nekoliko manj kršitev delovnopravne zakonodaje, kot v letu 2016, in sicer skupno **11.363 kršitev**. Spodnja tabela prikazuje podatke o številu opravljenih nadzorov glede na ugotovljene kršitve v obdobju od leta 2009 do 2017.

Tabela 2: Število ugotovljenih kršitev ter število inšpekcijskih nadzorov, 2009 – 2017

Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Število kršitev	6.013	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802	10.358	11.788	11.363
Število nadzorov	9.965	9.908	9.626	9.027	10.958	9.759	8.539	7.754	7.649

Glede števila ugotovljenih kršitev v primerjavi s številom nadzorov lahko rečemo, da je stanje spoštovanja delovnopravne zakonodaje še vedno zelo pereče, saj je število ugotovljenih kršitev v razmerju do števila opravljenih nadzorov od leta 2009 do 2017 naraslo.

Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti gradbeništva **(1.999),** gostinskih nastanitvenih dejavnostih s strežbo jedi in pijač **(1.328)** ter v dejavnosti trgovine **(943**). K temu velja dodati, da smo v teh dejavnostih tudi precej prisotni.

Kot že omenjeno, najpogosteje ugotavljamo kršitve na področju plačila za delo in drugih prejemkov iz delovnega razmerja **(6.064)**. Po številu kršitev se na drugo mesto uvrščajo kršitve v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu **(1.732)**, temu sledijo nepravilnosti v zvezi z evidencami na področju dela in socialne varnosti **(1.152)**. V poročevalskem obdobju pa smo ugotovili tudi **733** kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov.

V postopkih, pri katerih nadzor opravljamo v zvezi s prijavami, se pogosto soočamo s pritiski prijaviteljev, ki pričakujejo takojšnjo odzivnost in ukrepanje inšpektorata, kar pa je mnogokrat zaradi objektivnih dejavnikov težko izvedljivo. Prijavitelji imajo pogosto tudi prevelika pričakovanja od inšpektorata glede razreševanja njihovih težav, ki so posledica ravnanja delodajalcev. Navedeno se namreč odraža predvsem na področju neizplačila denarnih prejemkov iz naslova delovnega razmerja.

Inšpektorat RS za delo pri svojem delu že nekaj let tudi opaža, da se njegovo delovno področje pogosto prepleta s področji dela drugih organov, še posebej v javnem sektorju (Inšpektorat za javno upravo, Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za šolstvo in šport itd.), zaradi česar zaradi pogoste nejasnosti razmejitve delovnega področja prihaja do opravljanja parcialnega nadzora in delnega odstopanja zadev drugim organom ter ne nazadnje do »podajanja« zadev in izrekanja nepristojnosti organov. Z namenom odprave težav v praksi bi bilo treba jasneje določiti pristojnosti nadzornih organov, na kar smo že opozarjali v preteklih poročilih o delu Inšpektorata RS za delo.

V poročevalskem obdobju smo namenjali precejšnjo pozornost tudi preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v obliki nudenja strokovne pomoči, najpogosteje delavcem. Pisnih zaprosil za strokovno pomoč smo prejeli skupno **1.234**. Strokovno pomoč smo nudili v pisni obliki, kot tudi ustno preko telefona na uradnih urah, odvisno od tega, na kakšen način so se prosilci obrnili na Inšpektorat RS za delo.

V letu 2017 smo bili zelo aktivni pri predlogih za spremembe obstoječe zakonodaje tako z našega delovnega področja, kot tudi z nekaterih drugih delovnih področij, in sicer pri spremembi Zakona o inšpekciji dela, spremembi Zakona o urejanju trga dela, predlogu sprememb Zakona o inšpekcijskem nadzoru, predlogu sprememb Zakona o športu in drugih. Aktivno smo sodelovali tudi pri pripravi predloga ZČmIS.

Z namenom bolj učinkovitega odkrivanja in preprečevanja kršitev, kot tudi ukrepanja, smo pri svojem delu intenzivno sodelovali s socialnimi partnerji, tako s sindikati kot delodajalci ter nekaterimi nadzornimi institucijami v Republiki Sloveniji. Vključeni smo bili tudi v različne medresorske delovne skupine. Sodelovali smo tudi z različnimi mednarodnimi organi oziroma organizacijami, državnimi organi Republike Slovenije, kot tudi z nevladnimi organizacijami.

4.2 UKREPI

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti smo v letu 2017 v **1.543 primerih** odpravo nepravilnosti delodajalcem naložili z **ureditveno odločbo**. V poročevalskem obdobju smo v **113 primerih** ukrepali z izdajo **odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti**. Inšpektorji so v postopku o prekršku ukrepali **s 1.107 plačilnimi nalogi, 2.770 odločbami o prekršku ter 479 opozorili. Kaznivo dejanje** smo prijavili v **27 primerih**. **V 157 primerih** smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali **z opozorili po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru** (v nadaljevanju ZIN). V letu 2017 smo na področju delovnih razmerij izdali tudi **29 odločb glede soglasja k odpovedi pogodbe o zaposlitvi** delavkam oziroma delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva.

4.3. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V JAVNEM SEKTORJU

Uvodoma naj navedemo, da gre za področje, ki predstavlja specifiko, saj je pristojnost inšpektorata omejena z več predpisi, ki predstavljajo »lex specialis«, pristojnosti pa niso jasno razmejene, kar je predstavljeno že v splošnem delu. Tudi v letu 2017 se stanje na področju izvajanja delovnopravne zakonodaje v javnem sektorju v primerjavi z letom 2016 ni bistveno spremenilo. Na splošno je ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje v javnem sektorju bistveno manj kot v zasebnem, iz javnega sektorja prejemamo tudi manj prijav v primerjavi z zasebnim sektorjem, kar posledično pomeni, da inšpektorji opravijo manj inšpekcijskih nadzorov.

Tako kot pretekla leta se večina prijav v javnem sektorju nanaša na domnevno trpinčenje na delovnem mestu oziroma na varovanje dostojanstva delavcev pri delu, na izbiro kandidatov za prosta delovna mesta ter na neizpolnjevanje pogojev za zasedbo delovnega mesta v povezavi z diskriminacijo pri zaposlovanju. Za prijave v javnem sektorju je značilno tudi, da gre za individualne primere, v katerih delavci ob prijavi Inšpektoratu RS za delo navadno uveljavljajo tudi sodno varstvo, saj se praviloma pogosteje zavedajo svojih pravic in zaščite v primerjavi z delavci v zasebnem sektorju. Kadar so v javnem sektorju kršene pravice delavcev, navadno ne gre za sistemsko kršenje, ampak le za posamezne primere. Prav tako velja poudariti, da primere kršitev pravic v javnem sektorju obravnavamo tudi na pobudo drugih organov, na primer Inšpektorata RS za šolstvo in šport, Inšpektorata za javni sektor in Komisije za preprečevanje korupcije itd.

V javnem sektorju se je v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 število opravljenih inšpekcijskih nadzorov sicer povečalo. Največ inšpekcijskih pregledov je bilo v dejavnosti izobraževanja, sledita zdravstvo in socialno varstvo ter dejavnost kulture. Statistično največ kršitev v povezavi z opravljenimi pregledi smo ugotovili v dejavnosti kulture. V tej dejavnosti so bili opravljeni **103 pregledi**, ugotovljenih pa je bilo kar **93 kršitev**. Inšpektorji so tako v celotnem letu 2017 v javnem sektorju opravili **554 nadzorov** in ugotovili **259 kršitev**, izrekli pa **289 ukrepov**. Kot najpogostejše kršitve delovnopravne zakonodaje izpostavljamo nespoštovanje določb, ki se nanašajo na pogoje v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi in objavo prostega delovnega mesta, na ukrepe za varovanje dostojanstva delavca pri delu ter kršitve v zvezi s spremembo ali sklenitvijo nove pogodbe o zaposlitvi zaradi spremenjenih okoliščin. V primerjavi s preteklimi leti smo zaznali kršitve v zvezi s sklepanjem pogodb civilnega prava v primerih, ko so obstajali elementi delovnega razmerja. Ugotovljene kršitve so se nanašale tudi na vodenje evidenc s področja dela in socialne varnosti oziroma na evidentiranje delovnega časa in delovni čas na sploh.

4.4. POSEBNOSTI INŠPEKCIJSKEGA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ V ZASEBNEM SEKTORJU

Večina prejetih prijav v letu 2017 se še vedno nanaša na kršitve delovnopravne zakonodaje v zasebnem sektorju. S predlogi za inšpekcijski nadzor oziroma z zaprosili za posredovanje podatkov o morebitnih ugotovljenih kršitvah tako pravnih kot fizičnih oseb pa se na nas obračajo tudi nekateri drugi organi, kot so Finančna uprava RS, Policija, Varuh človekovih pravic, sodišča, Komisija za preprečevanje korupcije, sindikati, ministrstva, upravne enote, Zavod RS za zaposlovanje, in drugi. Tako kot pretekla leta smo tudi v 2017 zaznali, da se v zasebnem sektorju največji delež ugotovljenih kršitev nanaša na plačilo za delo, pretežno so se kršitve nanašale na prepozno izplačilo plače.

Številne kršitve smo zabeležili tudi v zvezi s pisnimi obračuni plač. Precejšnje število kršitev se je nanašalo na izplačilo regresa za letni dopust.

Po številu ugotovljenih kršitev izstopajo še kršitve v zvezi s pogodbo o zaposlitvi v širšem smislu ter glede izvajanja **Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti** (v nadaljevanju ZEPDSV). V zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov ne beležimo povečanja števila kršitev, pri čemer pa ocenjujemo, da je teh kršitev v praksi več.

Dokaj številne kršitve so bile tudi kršitve glede varovanja dostojanstva delavcev pri delu. Predvsem gre za primere, ko delodajalec nima sprejetih ukrepov v zvezi s preprečevanjem trpinčenja na delovnem mestu ter za primere, ko delodajalec s sprejetimi ukrepi ni seznanil delavcev.

V segmentu napotovanja delavcev v tujino prejmemo številne prijave, ugotavljali pa smo tudi kršitve 208. in 209. člena ZDR-1, ki urejata predmetno tematiko. V primerjavi z ugotovljenimi kršitvami, ki se nanašajo na napotene delavce v Republiki Sloveniji, smo zabeležili bistveno več nepravilnosti glede napotovanja delavcev v tujino. Še vedno je bila prisotna problematika izdajanja A1 obrazcev oziroma potrdil brez dodatnega preverjanja, kar naj bi, kot omenjeno že uvodoma, razrešil novi ZČmIS.

Tudi v letu 2017 beležimo zlorabe na področju sklepanja pogodb civilnega prava v nasprotju z ZDR-1. Delodajalci z delavcem oziroma samostojnim podjetnikom, študentom ali upokojencem sklenejo pogodbo civilnega prava (podjemno pogodbo, pogodbo o naročilu avtorskega dela in podobno), četudi obstajajo elementi delovnega razmerja.

Prav tako smo ugotovili primere kršitev določb ZUTD, ki urejajo opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku in določajo, da lahko delodajalec opravlja to dejavnost po pridobitvi ustreznega dovoljenja oziroma po vpisu v ustrezni register ali v evidenco. Zagotavljanje dela delavcev uporabniku je sicer v skladu z zakonom vsako zagotavljanje dela delavcev, ki ga pravna ali fizična oseba, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, nudi uporabniku, pri katerem delavec opravlja delo pod nadzorom in v skladu navodili uporabnika ali pretežno uporablja sredstva za opravljanje dela, ki so del delovnega procesa uporabnika. Pri tem lahko gre tako za posamične primere nezakonitega zagotavljanja dela delavcev uporabniku, kot tudi za poslovne sisteme, kjer poslovni subjekti sodelujejo na tak način.

V zasebnem sektorju smo v številnih primerih priča izogibanju inšpekcijskemu nadzoru ter vročanju dokumentov, kar je širše tudi opisano že uvodoma.

Podobno kot v preteklih poročevalskih obdobjih, so inšpektorji ugotovili največ kršitev pri delodajalcih, katerih glavna dejavnost je gradbeništvo.

4.5. PLAČILO ZA DELO

Že nekaj let zapovrstjo so kršitve v zvezi s plačilom za delo najpogosteje ugotovljene kršitve na področju nadzora delovnih razmerij. Tako je bilo tudi v letu 2017, ko so inšpektorji ugotovili **6.064 kršitev** instituta plačila za delo, kar je za 1.051 kršitev več kot v letu 2016 in predstavlja **več kot 50 % vseh kršitev** na področju nadzora delovnih razmerij. Trend ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo tako kaže, da se posledice gospodarske krize vsaj na tem področju izražajo z določenim časovnim zamikom.

Tabela 3: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju nadzora delovnih razmerij, 2010 – 2017

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vse ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij	6.456	5.986	8.323	9.762	10.802	10.358	11.788	11.363
Število kršitev instituta plačila za delo	2.596	2.643	3.488	3.601	3.542	3.776	5.013	6.064

Graf 26: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2008 – 2017

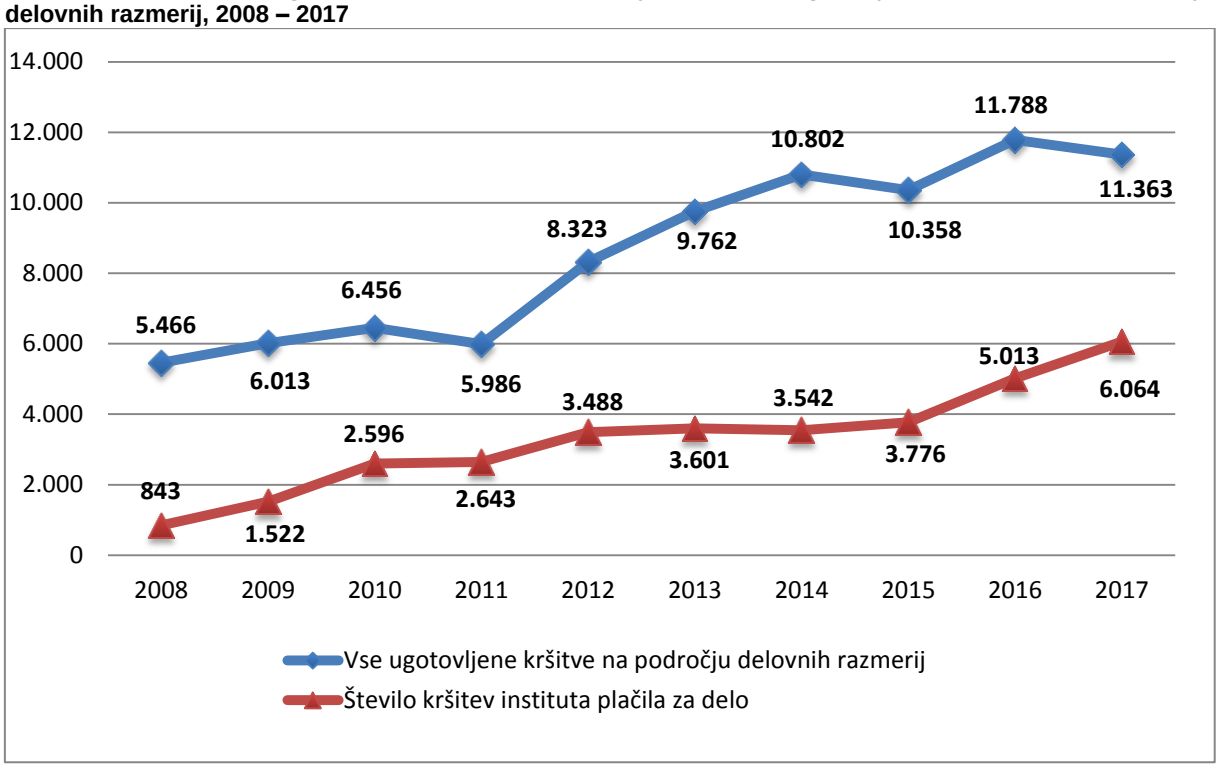

Med vsemi kršitvami v zvezi s plačilom za delo so v letu 2017 najbolj izstopale kršitve v zvezi s plačilnim dnem, pri čemer v teh primerih ne gre le za neizplačilo plače, temveč pogosto za nepravočasno izplačilo plače. Teh so inšpektorji ugotovili kar **2.275**. V zvezi z regresom za letni dopust je bilo ugotovljenih **2.084 kršitev**.

Ugotovljenih je bilo tudi **1.085 kršitev** določb v zvezi s krajem in načinom izplačila plače, od tega v zvezi s pisnim obračunom plače, ki ga je delodajalec dolžan izdati delavcu do konca plačilnega dne, kar **646 kršitev**. Delodajalci delavcem namreč mnogokrat ne izdajajo pisnih obračunov plače, pogosta so tudi izplačila v gotovini, brez plačilnih list.

Glede višine dodatkov za delo v posebnih pogojih dela je bilo ugotovljenih **274 kršitev**, glede dodatka za delovno dobo **107 kršitev**, glede povračila stroškov v zvezi z delom **71 kršitev**, glede zadrževanja in pobota izplačila plače **63 kršitev** in glede nadomestila plače **44 kršitev.**

Druge kršitve ZDR-1 glede plačila za delo so bile ugotovljene v manjšem številu. Tako so inšpektorji zabeležili **14 kršitev** določb v zvezi z začasno nezmožnostjo zagotavljanja dela iz poslovnega razloga, **7 kršitev** določb v zvezi z odpravnino ob upokojitvi, **8 kršitev** določb, ki urejajo vrsto plačil in **6 kršitev** določb v zvezi z določitvijo osnovne plače in dodatkov za posebne pogoje dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa.

Glede plačila za delo so inšpektorji v letu 2017 ugotovili tudi **26 kršitev Zakona o minimalni plači**. Minimalna plača za delo s polnim delovnim časom, opravljeno od 1. januarja 2017 dalje, je znašala **804,96 EUR**, vanjo pa se v skladu z zadnjo spremembo Zakona o minimalni plači, ki je začela veljati s 1. januarjem 2016, ne vštevajo dodatek za nočno delo, dodatek za delo v nedeljo ter dodatek za delo na praznike in dela proste dneve po zakonu.

Graf 27: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2017

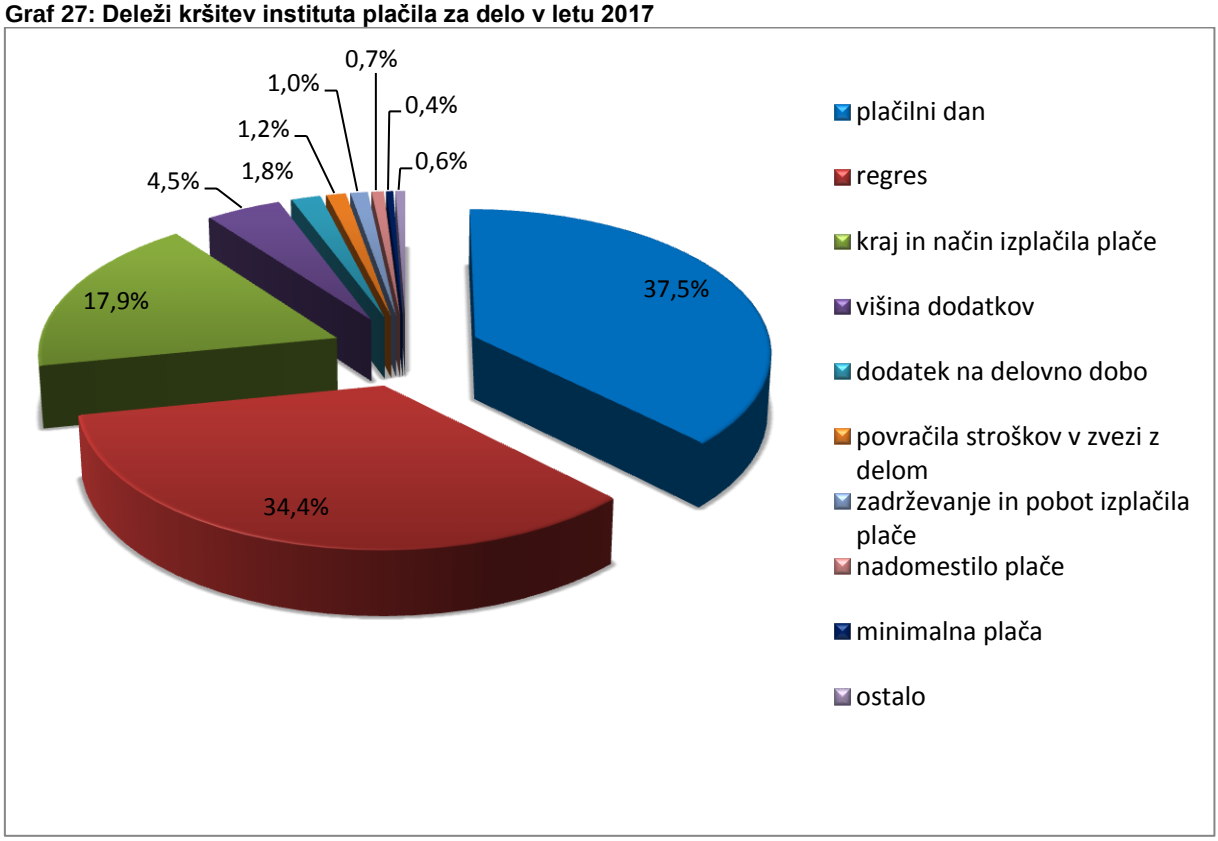

Glede kršitev v zvezi z regresom za letni dopust inšpektorji poročajo, da delodajalci regresa v veliki meri še vedno ne izplačujejo oziroma ga izplačujejo z zamikom in se pri tem nemalokrat sklicujejo na likvidnostne težave. Inšpektorat za delo je v mesecu decembru 2017 izvedel akcijo v zvezi z izplačilom regresa, ki je bila po poročanju inšpektorjev zelo učinkovita, saj so delodajalci, ki regresa niso izplačali v zakonskem roku, le-tega v številnih primerih izplačali po prihodu inšpektorjev.

Podobno je v zvezi s kršitvami, ki se nanašajo na plačilni dan - inšpektorji ugotavljajo, da je izplačilo plače po z zakonom določenem datumu pri nekaterih delodajalcih postalo kar stalnica. Pri tem poudarjamo, da se je število prijav, ki so se nanašale na večje število delavcev in na neizplačilo plač za daljše časovno obdobje, precej znižalo, prevladovale so predvsem individualne kršitve.

Kot omenjeno že uvodoma, je v letu 2017 v veljavo stopila sprememba Zakona o inšpekciji dela, ki inšpektorju omogoča izdajo prepovedne odločbe tudi na tem področju. Tako lahko inšpektor, v kolikor je bil pri zavezancu v obdobju preteklih 12 mesecev dvakrat ali večkrat pravnomočno ugotovljen prekršek, da ni izplačal plače v skladu z določbami o plačilnem dnevu, kot to določa zakon, ki ureja delovna razmerja, z odločbo prepove opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti.

V letu 2017 je izjemno naraslo število prejetih predlogov s strani Finančne uprave RS (v nadaljevanju FURS) za uvedbo postopka o prekršku zaradi neizplačila plač, ki so se v večini primerov nanašali na enoosebne družbe oziroma družbe z manjšim številom zaposlenih delavcev, ki so pogosto družinski člani. Inšpektorji so predloge FURS-a obravnavali tudi v okviru usmerjene akcije nadzora.

Inšpektorji prav tako opozarjajo na nepravilnosti pri plačevanju delavcev, napotenih na delo v tujino. Med drugim ugotavljajo, da nekateri delodajalci ne zagotavljajo plačila za delo skladno z zakonodajo države, v katero so napoteni delavci, čeprav bi bilo to za delavca ugodneje, temveč jim izplačujejo zgolj minimalno plačo po predpisih Republike Slovenije, del plačila pa jim plačajo v obliki drugih prejemkov (na primer kot dnevnice).

4.6. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA

V letu 2017 so inšpektorji ugotovili **733 kršitev** s področja delovnega časa ter odmorov in počitkov. Kršitve, ki so se nanašale samo na delovni čas, so ugotovili v **467 primerih**, od tega je bilo ugotovljenih **8 kršitev** v zvezi z nočnim delom.

Največ ugotovljenih kršitev glede delovnega časa, to je **321**, predstavljajo kršitve v zvezi z razporejanjem delovnega časa. Delodajalci v ugotovljenih primerih niso upoštevali določil ZDR-1, da se razporeditev in pogoji za začasno razporeditev delovnega časa določijo s pogodbo o zaposlitvi in v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo ter da morajo delodajalci pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta določiti letni razpored delovnega časa in o tem pisno obvestiti delavce in sindikate na pri delodajalcu običajen način.

Pogoste so tudi kršitve določb ZDR-1, ki urejajo nadurno delo in prepoved opravljanja dela preko polnega delovnega časa, skupno je bilo teh kršitev v letu 2017 ugotovljenih kar **129**.

Na področju zagotavljanja odmorov in počitkov je bilo v letu 2017 največ kršitev ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma, in sicer **129 kršitev**. Temu sledijo kršitve v zvezi s tedenskim počitkom, katerih je bilo **125**. Najmanj kršitev, le **11**, pa je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem ustreznega odmora delavcem med delovnim časom.

Največ kršitev glede delovnega časa in zagotavljanja odmorov ter počitkov delavcem je bilo ugotovljenih v dejavnosti gostinstva in turizma, in sicer **137**. Temu sledita dejavnost gradbeništva, kjer je bilo ugotovljenih **122 kršitev** in dejavnost trgovine z **68 kršitvami**.

Ugotavljanje kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov je v tesni povezavi s kršitvami ZEPDSV. Inšpektorji so v letu 2017 ugotovili **1.152 kršitev** omenjenega zakona. Največ kršitev so ugotovili glede evidenc o izrabi delovnega časa ter vodenja le-teh, in sicer **519**, in glede splošne obveznosti vodenja evidenc po 12. členu ZEPDSV, **334 kršitev**. Kršitve tega predpisa so najštevilčnejše v dejavnosti gradbeništva (**226**) ter v dejavnosti gostinstva in turizma (**176**).

Ugotovitve inšpektorjev so v zvezi z institutom delovnega časa ter vodenjem evidenc enake kot vsa leta poprej, opažajo pa tudi, da je vse več delavcev zaposlenih za krajši delovni čas, delajo pa več kot to predvideva pogodba o zaposlitvi, kar širše predstavljamo v nadaljevanju.

4.7. ZAPOSLOVANJE

4.7.1. Pogodba o zaposlitvi

Na področju zaposlovanja v najširšem smislu smo tudi v letu 2017 ugotavljali veliko kršitev. Tako smo v tem letu ugotovili v zvezi z institutom pogodbe o zaposlitvi **1.732 kršitev**, kar predstavlja približno 15 % vseh kršitev, ugotovljenih v letu 2017 na področju nadzora delovnih razmerij. Število kršitev na tem segmentu delovnopravne zakonodaje je sicer manjše kot v letu 2016, ko je bilo ugotovljenih 1.918 kršitev.

Inšpektorji za delo so v letu 2017 znotraj instituta pogodbe o zaposlitvi ugotavljali kršitve 47. člena ZDR-1, ki se nanašajo na **ukrepe za varovanje dostojanstva delavca pri delu**. Ugotovili so **389 kršitev** (od tega večino, **235**, v zvezi s sprejetjem ukrepov za varovanje dostojanstva; drugih **154** se je nanašalo na seznanitev delavcev s sprejetimi ukrepi). Navedeno je tudi odraz izvajanja Akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij v povezavi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih, v kateri smo želeli predvsem manjše delodajalce še posebej opozoriti na spoštovanje določb ZDR-1 v povezavi varovanjem dostojanstva delavca pri delu. Z vidika ozaveščanja smo delodajalce spodbujali k izpolnjevanju vprašalnika - ankete, ki smo ga/jo pripravili na inšpektoratu in objavili na naši spletni strani. K izpolnjevanju istega vprašalnika v e-obliki smo pozivali tudi delavce oziroma njihove predstavnike. Prejete odzive bomo posebej analizirali.

Inšpektorji so poročali, da manjši delodajalci pogosteje nimajo sprejetih tovrstnih ukrepov. V kolikor pa jih sicer imajo pravno-formalno (tudi v okviru izjave o varnosti z oceno tveganja), le-te v praksi poredko uporabljajo, delavci pa pogosto z njimi niso seznanjeni oziroma jih sploh ne poznajo. Večina

delodajalcev tudi ne preverja zadovoljstva v organizaciji in ne deluje preventivno. Splošna ocena inšpektorjev je, da delodajalci temu področju še vedno posvečajo premalo pozornosti. O tej tematiki podrobneje pišemo v nadaljevanju.

Po številu ugotovljenih kršitev v okviru tega področja se na drugo mesto uvrščajo ugotovljene kršitve v zvezi s **sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas** – v letu 2017 so inšpektorji ugotovili **386** takšnih **kršitev,** kar je manj kot leto prej (525 kršitev) in na isti ravni kot v letu 2015. Največ, kar **312 kršitev**, se jih je nanašalo na razloge, zaradi katerih so bile sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas – ti niso bili določeni v pogodbi o zaposlitvi ali pa niso ustrezali dejanskim razlogom za opredelitev dela za določen čas. V povezavi z omejitvijo sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas, ki jo določa 55. člen ZDR-1, je bilo ugotovljenih 43 kršitev. V **31 primerih** pa so inšpektorji ugotovili, da delodajalci niso upoštevali posledic nezakonito sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas.

Inšpektorji so v letu 2017 obravnavali večje število kršitev kot v preteklem letu glede **obveznih sestavin, ki jih mora vsebovati pogodba o zaposlitvi** – ugotovili so **224 kršitev**. Opažali so, da so bile pogodbe o zaposlitvi večkrat brez posameznih obveznih sestavin (manjkali so, na primer, razlog zaposlitve za določen čas, dolžina odpovednega roka in podobno) in niso nujno odražale tega, o čemer sta se dogovorila delavec in delodajalec.

Kršitev **prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja** so inšpektorji v letu 2017 ugotovili nekaj več kot leto pred tem, in sicer je bilo ugotovljenih **176 kršitev,** pri čemer se posamezna kršitev lahko nanaša tudi na več delavcev. Obravnava te problematike je eden večjih izzivov inšpektorjev za področje nadzora delovnih razmerij. Na podlagi naših aktivnosti na tem področju v zadnjih letih so večji delodajalci zaposlili večje število delavcev (v medijih, telekomunikacijah in drugi.). Več o tem v nadaljevanju.

V zvezi z **izročitvijo pisne pogodbe o zaposlitvi in predloga te pogodbe delavcu predvidoma tri dni pred sklenitvijo** so inšpektorji v letu 2017 ugotovili **143 kršitev,** kar je manj kot v letu 2016, ko je bilo ugotovljenih 212 kršitev.

Manj kot v letu 2016 je bilo v poročevalskem obdobju ugotovljenih kršitev tudi v zvezi s **prijavo delavcev v socialna zavarovanja** ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in v zvezi z **izročitvijo fotokopije prijave v zavarovanje**, kar je obveznost delodajalca v skladu z drugim odstavkom 11. člena ZDR-1. Inšpektorji so ugotovili **121 kršitev**. Pri ugotovljenih kršitvah v povezavi z izročitvijo predloga pogodbe predvidoma tri dni pred sklenitvijo in izročitvijo fotokopije prijave v zavarovanje inšpektorji poročajo, da pogosto delujejo preventivno in z namenom odprave nepravilnosti z izdajo ureditvenih odločb.

Med ugotovljenimi so tudi kršitve v zvezi z **izpolnjevanjem pogojev za sklenitev pogodbe o zaposlitvi** (kršitve 22. člena ZDR-1) – inšpektorji so jih v letu 2017 evidentirali v **64 primerih,** kar je manj kot v letu 2016, ko so bili ugotovljeni 103 primeri. Inšpektorji so v posameznih primerih opazili tudi nepravilnosti v zvezi s tem, da so delodajalci sklenili pogodbo o zaposlitvi za določen čas s kandidatom, ki še ni izpolnjeval pogojev (kar je sicer mogoče na podlagi tretjega odstavka 22. člena ZDR-1, če noben od prijavljenih kandidatov ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela), kasneje pa so ga zaposlili za nedoločen čas.

V zvezi s spoštovanjem **pravic in obveznosti delodajalca pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi** s kandidatom so inšpektorji v letu 2017 ugotovili **58 kršitev** (gre za kršitve 28. člena ZDR-1), in sicer vse v zvezi z napotitvijo kandidata na predhodni zdravstveni pregled zaradi ugotovitve kandidatove zdravstvene zmožnosti za opravljanje dela (na stroške delodajalca).

Tudi področje **sklepanja pogodb o zaposlitvi za krajši delovni čas ostaja eno bolj problematičnih**, saj se po opažanjih inšpektorjev v praksi dogajajo **zlorabe tega instituta** (delavec je uradno zaposlen le za nekaj ur na teden, v resnici pa dela polni delovni čas in še dlje). Žal pa inšpektorji za delo za zdaj nimajo pravih možnosti oziroma ukrepov, da bi se lahko učinkovito borili zoper ta pojav. Če namreč delavec dela več, kot je določeno v pogodbi o zaposlitvi za krajši delovni čas, predstavlja takšna kršitev prekršek le, če tovrstna možnost daljšega dela ni predvidena v pogodbi o zaposlitvi. V letu 2017 so inšpektorji zabeležili **49 kršitev** instituta pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, le-te so se nanašale na kršitev šestega odstavka 65. člena ZDR-1, ki določa prepoved nalaganja dela preko dogovorjenega delovnega časa delavcu, ki dela krajši delovni čas, če v pogodbi o zaposlitvi ni drugače dogovorjeno. Tovrstne kršitve je brez prijave izredno težko ugotoviti,

sploh, če so evidence delovnega časa pri delodajalcu prirejene oziroma jih delodajalec ne vodi na način, ki bi omogočal njihovo odkritje. Pri tem je zanimivo, da ne prejmemo večjega števila prijav na tem področju, kar kaže na to, da je tovrstno zaposlovanje tudi v interesu delavcev, verjetno zaradi prejemanja plačila na roke. Na tem segmentu je dobrodošlo sodelovanje s Finančno upravo RS. Že v preteklem letnem poročilu pa smo predlagali, da se opredelijo časovne omejitve dela po pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom (v primerih, ko ne gre za varovane kategorije delavcev) in da se določijo ostrejše sankcije za prekoračitev dogovorjenega delovnega časa. Predlagali smo tudi, da se po vzoru preračuna delovnega časa v skladu z 149. členom ZDR-1, ki zdaj velja le za delavce, ki opravijo delo prek polnega delovnega časa, predvidi tudi preračun delovnega časa za delavce, ki imajo sicer z delodajalcem sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas, a opravijo več ur dela, kot je določeno v pogodbi o zaposlitvi.

V zvezi z **objavo prostega delovnega mesta oziroma vrste dela** so inšpektorji v poročevalskem letu ugotovili **17 kršitev** določb ZDR-1, v zvezi s **postopkom sprejema splošnega akta delodajalca**, ki je določen v 10. členu ZDR-1, pa so ugotovili **18 kršitev**.

Število ugotovljenih primerov kršitve **prepovedi diskriminacije** (kršitev 6. člena ZDR-1) se vrača na raven iz leta 2015 - inšpektorji so evidentirali **11 primerov** tovrstnih kršitev (v letu 2016 je bilo ugotovljenih 20 primerov). Večinoma so bile navedene kršitve ugotovljene v zvezi z delavci v delovnem razmerju, manj pa pri kandidatih za zaposlitev. Več o tem v nadaljevanju.

V letu 2017 so inšpektorji zabeležili tudi **18 kršitev prepovedi zaposlovanja na črno** – ker nadzor spoštovanja zakonodaje na tem področju ni več v pristojnosti Inšpektorata RS za delo (razen v segmentu, ki se nanaša na objavo potrebe po delavcu za delo, ki ni vezano na delodajalčevo registrirano ali priglašeno dejavnost), inšpektorji zabeležijo te kršitve samo v primerih, ko pri delodajalcu ob obravnavi drugih delovnopravnih vprašanj naletijo tudi na zaposlovanje na črno. Inšpektorji za delo pa imajo v skladu z 19. členom Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno možnost, da v primeru suma zaposlitve na črno izdajo odločbo, s katero prepovejo opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in o tem nemudoma obvestijo FURS. Na naš naslov še vedno, kljub temu, da je nadzor nad prepovedjo zaposlovanja na črno že od leta 2014 v pristojnosti FURS-a, prejmemo veliko število prijav domnevnih tovrstnih kršitev.

Graf 28: Deleži kršitev znotraj instituta pogodbe o zaposlitvi v letu 2017

4.7.2. Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi pogodbe civilnega prava

Število kršitev (**176**), ki so jih ugotovili inšpektorji za delo v zvezi z opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava kljub obstoju elementov delovnega razmerja, še vedno ne odraža dejanskega razmaha tega pojava v praksi. Znova tudi poudarjamo, da glede na razsežnost in naravo tovrstnih kršitev, nadzor inšpektorjev za delo ne more biti edino in tudi ne glavno sredstvo za boj proti temu pojavu.

Navedene ugotovljene kršitve sicer ostajajo na približno isti ravni kot v letu 2016 (ugotovljenih 160 kršitev), vendar ocenjujemo, da se trend opravljanja dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi, v praksi ne zmanjšuje in se pojavlja v najrazličnejših dejavnostih. Srečujemo se z mejnimi primeri, kjer pravzaprav ne obstaja enotno mnenje in stališče (npr. medijsko odmevni primer obravnave »trafik«).

Na pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi, opravljajo delo upokojenci, študenti, samostojni podjetniki, brezposelni in delavci, ki so že zaposleni za polni delovni čas. Število ugotovljenih kršitev ne sledi naraščajoči pojavnosti tovrstnih oblik dela, saj imajo inšpektorji pri ugotavljanju elementov delovnega razmerja in iskanju dokazov za njihov obstoj velikokrat težave. V praksi se razlagajo veliko preveč ohlapno in v smeri neobstoja posameznega elementa. Postopek iskanja in celovite presoje dokazov za prisotnost elementov delovnega razmerja je lahko zelo zapleten in dolgotrajen, še posebno, če ni ustreznega sodelovanja konkretnega delavca z inšpektorjem in tako zahteva veliko angažiranost inšpektorja. Dokazni standardi so namreč zelo visoki in se približujejo tistim, ki jih imajo za odločanje o obstoju delovnega razmerja delovna sodišča. S tega vidika je težavno predvsem preverjanje kontinuitete dela (»nepretrganega dela«) posameznega delavca, še posebno v primerih, ko so evidence tovrstnega dela prirejene, neustrezne, ali pa jih delodajalec sploh ne vodi.

Zanimivo je, da ne prejmemo večjega števila prijav, ki bi opozarjale na tovrstne kršitve pri konkretnih delodajalcih, zato primere kršitev ugotovimo predvsem v okviru usmerjenih poostrenih nadzorov v posameznih dejavnostih.

Ob ugotovljeni tovrstni kršitvi delodajalcu v upravnem postopku prepovemo opravljanje dela delavcev do odprave nepravilnosti, in sicer na podlagi določbe 6. točke prvega odstavka 19. člena Zakona o inšpekciji dela. Kot že omenjeno, je bila zaradi obsežnosti problematike na tem področju sprejeta sprememba zakonodaje (ZID-1A je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 55 z dne 6. oktober 2017 in je začel veljati 15 dan po objavi), ki je prinesla dodatne pristojnosti Inšpektorata RS za delo v primeru ugotovljenih kršitev in novo globo: tako inšpektor v odločbi hkrati odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi v roku treh delovnih dni po tem, ko inšpektor vroči odločbo, v kateri ugotovi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja. Oseba, na katero se nanaša prepoved, sklene pogodbo o zaposlitvi najkasneje tri delovne dni po prejemu pisne pogodbe o zaposlitvi. Pisna pogodba o zaposlitvi mora biti ustrezna ugotovljenemu dejanskemu stanju kot izhaja iz odločbe, upoštevaje plačilo za delo vsaj v višini, kot je primerljivo za vrsto, obseg in kakovost dela, upoštevaje kolektivno pogodbo in splošne akte, ki zavezujejo zavezanca ter obveznosti plačila davkov in prispevkov. Oseba, ki ji ni bila vročena pogodba o zaposlitvi v tem navedenem roku, lahko v roku 30 dni od poteka roka oziroma od dneva, ko je izvedela za kršitev te pravice, zahteva sodno varstvo pred pristojnim delovnim sodiščem oziroma oseba, ki ji je bila vročena pogodba o zaposlitvi v nasprotju z navedenim, lahko v roku 30 dni od vročitve zahteva sodno varstvo pred pristojnim delovnim sodiščem. Ugotovljena kršitev predstavlja tudi prekršek. Inšpektor lahko kaznuje v skladu s kazenskimi določbami in v kolikor so za to izpolnjeni pogoji po Zakonu o prekrških. Z globo od 4.500 do 20.000 eurov se kaznuje za prekršek zavezanec – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ne ravna v skladu z odredbo iz odločbe, izdane na podlagi drugega odstavka 19. člena tega zakona. Z globo od 350 do 2.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori tovrstni prekršek.

Inšpektorji so v letu 2017 izdali 55 odločb, s katerimi so prepovedali opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, ker so pri

inšpekcijskem nadzoru ugotovili opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja. Po predhodno opisani spremembi Zakona o inšpekciji dela beležimo 3 primere, v katerih je inšpektor hkrati odredil, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi. Izkušnje iz teh prvih primerov so pozitivne, gre za primere manjših delodajalcev. Dodajamo, da smo tudi pred spremembo zakonodaje aktivno delovali na področju zaposlovanja delavcev, ki opravljajo delo po pogodbah civilnega prava ob obstoju vseh elementov delovnega razmerja, saj je prišlo po naši oceni na podlagi našega posredovanja do zaposlitve precejšnjega števila prekarnih delavcev.

Inšpektorat v okviru izvajanja inšpekcijskega nadzora namenja pozornost tistim področjem, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in dejansko ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana področja za večje kršitve pravic delavcev, tako namenjamo pozornost tudi različnim oblikam dela, ki jih delavci večinoma ne opravljajo v okviru delovnega razmerja, pri čemer to ni njihova prostovoljna odločitev, tudi v okviru usmerjenih akcij oziroma poostrenih nadzorov. S tem bomo nadaljevali in spremljali učinke spremembe zakona.

4.7.3. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

Tudi v letu 2017 smo na inšpektoratu ugotovili dokaj visoko število kršitev določbe 47. člena ZDR-1, ki se nanaša na varovanje dostojanstva delavcev pri delu. Skupno je bilo ugotovljenih **389 kršitev** te določbe, od tega jih je bila večina povezanih s sprejetjem ustreznih ukrepov za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu, in sicer **235 kršitev**. Ostalih **154 kršitev** se je nanašalo na pisno obveščanje delavcev o sprejetih ukrepih. Večje število ugotovljenih kršitev kot v preteklih letih (v letu 2016 smo ugotovili 300 kršitev 47. člena zakona) je najbrž mogoče pripisati predvsem usmerjenim poostrenim nadzorom nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij v povezavi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih, ki so jih izvajali inšpektorji v drugi polovici leta 2017. V omenjenih nadzorih so preverjali, kako delodajalci sprejemajo ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem oziroma pred trpinčenjem na delovnem mestu in kako o sprejetih ukrepih obveščajo delavce.

Inšpektorji sicer ocenjujejo, da je v poročevalskem letu število prijav domnevnega nadlegovanja ali trpinčenja na delovnem mestu nekoliko poraslo. Za tovrstne prijave je značilno, da jih prijavitelji (največkrat so to žrtve omenjenih prepovedanih ravnanj) podajo najpogosteje šele po prenehanju pogodbe o zaposlitvi - ko se jim je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas ali po tem, ko so sami podali ali prejeli odpoved pogodbe o zaposlitvi. Poleg strahu, da bodo zaradi prijave izgubile službo, možnost kariernega napredovanja ali naklonjenost kolegov, pa žrtve tovrstnih ravnanj ovira pri prijavi tudi strah, da bi jih okolica obravnavala kot tiste, ki so nadlegovanje same izzvale. Seveda je mogoče razumeti prijavitelje, da tovrstne kršitve prijavijo šele takrat, ko se umaknejo iz delovnega okolja, kjer so izpostavljeni nasilju, in ko se ne bojijo več povračilnih ukrepov (viktimizacije). Je pa treba poudariti, da je po prenehanju pogodbe o zaposlitvi delavca, ki je domnevna žrtev trpinčenja ali nadlegovanja, ugotavljanje okoliščin in kršitev v zvezi z opustitvijo varstva dostojanstva delavcev na delovnem mestu v inšpekcijskem postopku praviloma še težje. Zaradi narave tovrstnih kršitev lahko v splošnem rečemo, da je ugotavljanje dejstev in dokazov o obstoju trpinčenja, nadlegovanja in diskriminacije toliko težje, kolikor so tovrstne kršitve časovno oddaljene.

Treba je poudariti, da je po oceni inšpektorjev naraslo tudi število izrednih odpovedi, ki jih podajo delavci, ker jim delodajalci niso zagotovili enake obravnave (sedma alineja prvega odstavka 111. člena ZDR-1) oziroma jim niso zagotovili varstva pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem na delovnem mestu v skladu s 47. členom ZDR-1.

Zanimiva je še ugotovitev, da delavci prijavljajo domnevne kršitve varovanja dostojanstva delavcev pri delu pretežno pri delodajalcih v javnem sektorju. Ob tem pa je treba opozoriti, da je že iz marsikatere prijave razbrati, da prijavitelji štejejo za trpinčenje ali nadlegovanje tudi posamezna ravnanja nadrejenih, ki sicer sodijo med vodenje delovnega procesa, kot recimo organizacija dela, nalaganje dela, opozarjanje na pomanjkljivosti pri opravljanju dela in podobno.

Po opažanjih inšpektorjev žal mnogi delodajalci kot »sprejem ustreznih ukrepov« za varovanje dostojanstva delavcev pri delodajalcu razumejo zgolj formalno sprejetje določenega splošnega oziroma internega akta (npr. pravilnika o trpinčenju na delovnem mestu). Ko pa se delavec pritoži pri

delodajalcu zaradi tovrstnih kršitev, delodajalci postopkov v zvezi s trpinčenjem ne vodijo v skladu z internimi akti, ki so jih sprejeli sami. Delavci s sprejetimi ukrepi v nekaterih primerih sploh niso seznanjeni. Podobno tudi delavci postopkov glede uveljavljanja kršitev pri delodajalcu ne vodijo na način, predviden v splošnih aktih, in prav tako ne v skladu z 200. členom ZDR-1. Tudi za tožbo zoper delodajalca na delovno sodišče iz tega naslova se po oceni inšpektorjev redko odločijo.

Glede kršitev prepovedi diskriminacije (kršitev 6. člena ZDR-1) kažejo ugotovitve za leto 2017, da so inšpektorji tovrstno kršitev evidentirali v skupno **11 primerih**. V tem letu pa so ugotovili tudi **eno kršitev** 7. člena ZDR-1, ki določa prepoved spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu. V **petih primerih** se je kršitev prepovedi diskriminacije nanašala na kandidate pri zaposlovanju, v ostalih **(šestih) primerih** pa je šlo za diskriminacijo delavcev v času trajanja delovnega razmerja v zvezi s pravicami iz naslova delovnega razmerja (regres za letni dopust, javna objava prostega delovnega mesta, napotitev delavcev na čakanje na delo doma in podobno).

V primerih, ko so bile žrtve diskriminacije kandidati za zaposlitev, so inšpektorji ugotovili, da je prišlo do diskriminacije zaradi naslednjih osebnih okoliščin:

- vera ali prepričanje (delodajalec je v konkretnem primeru v razpisu za prosto delovno mesto javno objavil, da išče delavca določene veroizpovedi, pri čemer ni šlo za nobeno od izjem iz 13. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo),
- spol (delodajalec je javno objavil, da išče »dekle za strežbo«) in
- sorodstveno razmerje oziroma osebno poznanstvo z odgovorno osebo pri delodajalcu.

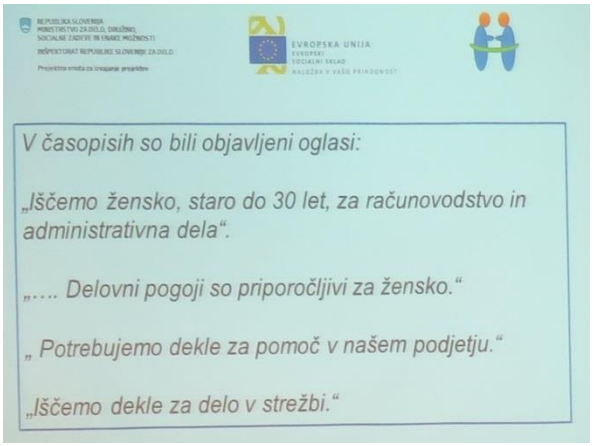

Slika 11: Primeri diskriminacije pri kandidatih za zaposlitev.

V primerih, ko so inšpektorji ugotovili kršitev prepovedi diskriminacije v zvezi z že zaposlenimi delavci, pa so bili razlogi za diskriminacijo naslednje osebne okoliščine:

- delavec je predhodno uveljavljal varstvo svojih pravic pri delodajalcu zaradi trpinčenja na delovnem mestu,
- čas trajanja zaposlitve pri delodajalcu (delavci, zaposleni v letu 2017, so bili neupravičeno obravnavani slabše od delavcev, ki so bili zaposleni pri delodajalcu že pred tem letom),
- dolgotrajna odsotnost z dela iz zdravstvenih razlogov,
- več osebnih okoliščin hkrati (delodajalec je pri odločanju o obsegu ene od pravic za delavce upošteval tudi kriterije, ki bi lahko bili diskriminatorni za določene skupine delavcev (starši, invalidi in podobno).

V večini od navedenih primerov je šlo za neposredno diskriminacijo (sedem primerov), v treh primerih za posredno diskriminacijo, v enem pa za viktimizacijo. V enem od ugotovljenih primerov posredne diskriminacije je šlo hkrati tudi za večkratno oziroma množično diskriminacijo na podlagi več osebnih okoliščin, ki bi lahko vključevale nosečnost, materinstvo, starševstvo, invalidnost in podobno.

Na inšpektoratu se zavedamo, da je področje diskriminacije, nadlegovanja in trpinčenja v delovnem okolju takšno, da zahteva (poleg ustreznih ukrepov zoper kršitelje ob ugotovljenih primerih kršenja zakonskih določb) veliko preventivnega delovanja. Delavcem, prijaviteljem in delodajalcem nudimo veliko strokovne pomoči glede navedenih problematik, predvsem v smislu pojavnih oblik in možnih ukrepov. Bistveno je, da ljudje poznajo te pojave, da se bodo lahko pravočasno obrnili po pomoč na ustrezne institucije. Hkrati pa jih je potrebno osveščati, da ne bi zaradi nepoznavanja kršili predpisov in da bi se zavedali pomena ter posledic tovrstnih pojavov na delovnem mestu. Tudi iz tega razloga na naše delavnice oziroma predavanja v okviru projekta »Odpravimo konflikte na delovnem mestu« vključujemo vsebine s področja psihosocialnih dejavnikov tveganja, trpinčenja, prepovedi diskriminacije in nadlegovanja. S tem želimo udeležence senzibilizirati za to področje, da bodo pazili, da s svojim ravnanjem ne bi kršili pravic delavcev in kandidatov na tem področju, hkrati pa želimo, da se seznanijo, kako lahko ukrepajo v primeru suma na tovrstne kršitve.

4.8. TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI

V primerjavi s preteklimi leti, ko inšpektorji za delo niso ugotovili večjega števila kršitev določb, ki urejajo pogoje zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji, se je število ugotovljenih kršitev **Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev** (v nadaljevanju ZZSDT) v letu 2017 povečalo. Tako v primerjavi z letom 2016, ko je bilo ugotovljenih skupno 20 kršitev ZZSDT, število ugotovljenih kršitev v letu 2017 znaša **45**.

Ugotovljenih je bilo **20 kršitev** četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, in sicer je šlo za primere, ko so delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kot tisto, za katerega je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve podano soglasje ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo. Inšpektorji so ugotovili tudi **1 kršitev** petega odstavka navedenega člena, ki določa, da lahko delodajalec, ki lahko v skladu z zakonom, ki ureja trg dela, opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku, v okviru opravljanja te dejavnosti sklepa pogodbe o zaposlitvi samo s tujci, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi modre karte EU, s tujci, za katere je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma izdaje pisne odobritve podano soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, ter s tujci, ki imajo v skladu s tem zakonom prost dostop na trg dela.

Slika 12: Gradbeništvo je dejavnost, kjer opravljajo delo večinoma tuji delavci

Ker so v letu 2017 inšpektorji nadzirali tudi prej veljavne določbe ZZSDT (sprememba zakona je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 59/17 z dne 27. 10. 2017 in se je začela uporabljati s 1. januarjem 2018), so ugotovili tudi **3 kršitve** prej veljavnega drugega odstavka 16. člena, ki je določal, da je lahko tujec v Republiki Sloveniji zaposlen le za poln delovni čas, razen tujca z najmanj visokošolsko izobrazbo ali tujca, ki se mu delovni čas skrajša v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ali predpisi o starševskem varstvu.

Ugotovljene so bile **3 kršitve** prej veljavnega prvega odstavka 35. člena ZZSDT, ki se je nanašal na delodajalca s sedežem v državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, ki je izvajal storitve v Republiki Sloveniji z delavci, ki pri njem niso bili zaposleni, ali izvajal storitve kljub prepovedi dela tujcev. Ugotovljene pa so bile tudi kršitve prej veljavnega tretjega odstavka 35. člena ZZSDT, ki se je nanašal na delodajalca s sedežem v državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, zavezanca za prijavo, ki ni prijavil začetka izvajanja storitve v Republiki Sloveniji, in sicer je bilo ugotovljenih **7 kršitev**.

Ugotovljena je bila **1 kršitev** prvega odstavka 45. člena ZZSDT, ki določa, da so delodajalci in naročniki del dolžni sodelovati s pristojnimi organi in jim omogočiti dostop do vseh razpoložljivih dokazil, na podlagi katerih so izdani dokumenti, ki dovoljujejo zaposlitev, samozaposlitev ali delo v Republiki Sloveniji.

Prav tako je bilo ugotovljenih **8 kršitev** prej veljavnega tretjega odstavka 45. člena ZZSDT glede hrambe dokumentacije na kraju opravljanja storitev med obdobjem napotitve delavcev na delo v Slovenijo (za delodajalce iz prej veljavnega prvega odstavka 35. člena ZZSDT).

Poleg navedenega je bila ugotovljena **1 kršitev** petega odstavka 36. člena navedenega zakona, ki določa, da lahko tuji delodajalci z napotenimi delavci v Republiki Sloveniji izvajajo storitve, vezane na dobavo blaga in servisiranje, na podlagi prijave začetka izvajanja storitev neprekinjeno 14 dni ter v skupnem trajanju 90 dni v koledarskem letu. Isti napoteni delavec je lahko ponovno napoten na delo v Republiko Slovenijo po vmesni prekinitvi, ki traja toliko časa, kolikor je trajalo predhodno izvajanje storitev. Prav tako je bila ugotovljena **1 kršitev** drugega odstavka 37. člena ZZSDT, ki ureja prijavo kratkotrajnega dela zastopnika in določa, da je tujec začetek opravljanja dela dolžan prijaviti pri zavodu pred začetkom opravljanja dela zastopnika.

Kršitve v zvezi z obveznostjo prijave izvajanja storitev v večini primerov preverjamo na podlagi prejetih prijav prijaviteljev ali na podlagi ugotovitev drugih inšpekcijskih organov, ki na terenu ugotovijo, da izvajanje storitve ni bilo prijavljeno na Zavod RS za zaposlovanje (npr. ugotovitve mobilnih enot FURS-a). V takih primerih je hitro ukrepanje in dobro sodelovanje med različnimi nadzornimi organi ključnega pomena, saj je obdobje, v katerem se izvajajo storitve na ozemlju Republike Slovenije, velikokrat zelo kratko, tudi enodnevno.

Ob ugotovljenih kršitvah so inšpektorji ukrepali v skladu s pristojnostmi v postopku o prekršku in z izdajo odločb, s katerimi inšpektorji za delo prepovejo opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovijo, med drugim, da je delodajalec omogočil delo tujcu ali osebi brez državljanstva v nasprotju s predpisi, ki urejajo zaposlovanje tujcev.

Kot že v preteklih letih, inšpektorji za delo pri zaposlovanju in napotovanju delavcev tujcev oziroma delavcev, ki so državljani držav članic EU, še vedno opažajo, da delodajalci, ki opravljajo neposredni proizvodni proces na trgu v Sloveniji, ne dobijo ustreznih delavcev. V praksi v takih primerih določene pravne osebe ali posamezniki tem delodajalcem zagotavljajo delavce iz tujine oziroma iz držav članic EU (npr. Bolgarija, Romunija in podobno).

Tudi v letu 2017 so inšpektorji na področju zaposlovanja tujcev v RS opažali podobno problematiko kot v letu 2016. Ugotavljajo, da delodajalci, ki zaposlujejo delavce tujce, v nekaterih primerih prikažejo na plačilnih listah delavcem, ki podajo vlogo za pridobitev dovoljenja za prebivanje v RS za družinske člane (za združevanje družine) precej višjo plačo (tudi več tisoč eurov) kot jo dejansko izplačajo, s tem pa tujci na upravni enoti dokazujejo zmožnost preživljanja družinskih članov. Pred in po obdobju treh mesecev pred vložitvijo vloge, za kolikor se zahteva predložitev plačilnih list, plače teh tujcev po ugotovitvah inšpektorjev praviloma ne presegajo zneska minimalne plače, marsikdaj pa sploh niso izplačane. Tako tujci oziroma njihovi družinski člani po tem, ko pridobijo dovoljenje za prebivanje, nemudoma zaprosijo na centrih za socialno delo za priznanje pravic iz socialnega varstva – tam pa jim zaradi podatkov o nizkih oziroma neplačanih dohodkih takšne pravice tudi odobrijo. Ocenjujemo, da gre v teh primerih za izigravanje zakonodaje na področju socialnega varstva.

Kar se tiče zagotavljanja pravic delavcem, ki so bili napoteni na začasno delo v Republiko Slovenijo na podlagi pogodbe o zaposlitvi po tujem pravu, v letu 2016 inšpektorji za delo niso ugotovili kršitev 210. člena ZDR-1, ki posebej ureja položaj napotenih delavcev, medtem ko so v letu 2017 ugotovili **3 kršitve** drugega odstavka 210. člena ZDR-1, ki določa, da mora delodajalec tem delavcem zagotoviti pravice po predpisih Republike Slovenije in po določbah kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki urejajo delovni čas, odmore in počitke, nočno delo, minimalni letni dopust, plačo, varnost in zdravje pri delu, posebno varstvo delavcev in zagotavljanje enakopravnosti, če je to za delavca ugodneje. Dodajamo pa, da kršitve naše delovnopravne zakonodaje evidentiramo predvsem po vsebini kršitve in ne nujno kot kršitev 210. člena ZDR-1.

Tudi v letu 2017 ugotavljamo, da se povečuje število prijav in da obravnavamo več kršitev pravic delavcev, ki jih na delo v tujino oziroma v države članice EU napotujejo delodajalci, registrirani v Republiki Sloveniji. Pri tem gre poudariti, da delodajalci napotujejo iz Republike Slovenije tako delavce, ki so državljani Republike Slovenije, kot tudi tuje delavce.

Inšpektorji opažajo, da je v Republiki Sloveniji še vedno registriranih veliko delodajalcev, ki opravljajo svojo dejavnost pretežno v tujini oziroma v državah članicah EU, posebej v gradbeni dejavnosti in v prevozih v cestnem prometu.

Zaključimo lahko, da Republika Slovenija trenutno ni toliko država sprejemnica tuje delovne sile, ampak pretežno država pošiljateljica, ki v večjem številu napotuje delavce v tujino. To dokazujejo naše ugotovitve kršitev 208. in 209. člena ZDR-1 (ki urejata pravice delavcev, ki so napoteni na delo iz Republike Slovenije v druge države), le-te so ugotovljene v precej večjem številu (**156 kršitev** v 2017) kot kršitve, ugotovljene v zvezi z zagotavljanjem pravic delavcev, napotenih v Slovenijo iz drugih držav. Navedemo naj tudi, da se je v letu 2017 število omenjenih kršitev zmanjšalo v primerjavi z letom 2016, ko je bilo ugotovljenih 246 kršitev.

Za področje izvajanja čezmejnih storitev z napotenimi delavci je vzpostavljen t.i. IMI sistem, preko katerega si izmenjujemo informacije s pristojnimi organi držav članic EU, o čemer smo podrobneje pisali v podpoglavju 2.5. Delovanje IRSD v mednarodnem prostoru.

4.9. ZAKON O UREJANJU TRGA DELA

Inšpektorji za delo so v letu 2017 ugotovili **113 kršitev** določb **Zakona o urejanju trga dela** (v nadaljevanju ZUTD), kar je manj kot v letu 2016. Največ, kar **94 kršitev,** se je nanašalo na področje **zagotavljanja dela delavcev uporabniku,** ki je urejeno v XI. poglavju zakona, v členih od 163. do 174.a. Tudi število teh zabeleženih kršitev se je v primerjavi z letom 2016, ko so inšpektorji za delo ugotovili 112 kršitev, znižalo.

Med kršitvami s področja zagotavljanja dela delavcev uporabniku je bilo največ kršitev določb prvega in drugega odstavka 163. člena in drugega odstavka 168. člena ZUTD – skupno **48 kršitev** določb, ki urejajo opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku, kamor sodi vsako zagotavljanje dela delavcev s strani pravne ali fizične osebe, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, uporabniku, pri katerem delavec opravlja delo pod nadzorom in v skladu navodili uporabnika ali pretežno uporablja sredstva za opravljanje dela, ki so del delovnega procesa uporabnika in določajo, da lahko delodajalec opravlja to dejavnost po pridobitvi ustreznega dovoljenja oziroma po vpisu v ustrezni register ali v evidenco.

Sledijo jim kršitve, ki se nanašajo na to, da je uporabnik sprejel napotene delavce od delodajalca, ki ni imel dovoljenja za opravljanje dejavnosti oziroma ni bil vpisan v register ali v evidenco za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku, kot to predpisuje navedeni zakon v drugem odstavku 166. člena. Inšpektorji so zabeležili **43** takih **kršitev**.

Druge ugotovljene kršitve – **3 kršitve –** so se nanašale na nespoštovanje določbe drugega odstavka 169. člena ZUTD, ki določa, da lahko pravna ali fizična oseba s sedežem v drugi državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, ki želi na območju Republike Slovenije opravljati dejavnost in vloži vlogo za izdajo dovoljenja, dejavnost zagotavljanja dela začne opravljati z dnem vpisa v evidenco.

Pravice delavcev, ki so zaposleni pri delodajalcu, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku, posebej ureja tudi ZDR-1**,** in sicer v določbah od 59. do 63. člena. V letu 2017 smo ugotovili **10 kršitev,** kar je več kot v letu 2016, ko smo ugotovili samo 2 kršitvi teh določb.

Nadalje so inšpektorji za delo ugotovili **18 kršitev** glede začasnega ali občasnega dela upokojencev, ki ga prav tako ureja ZUTD, in sicer v členih od 27.a do 27.g. Ugotovljenih kršitev je veliko manj kot v enakem obdobju lani, ko so inšpektorji ugotovili skupno 40 kršitev.

Največ kršitev so inšpektorji zabeležili v zvezi z določbami 27.c in 27.č člena zakona – **14 kršitev** določb, ki urejajo omejitev začasnega in občasnega dela ter vodenje evidenc o opravljenih urah tovrstnega dela.

Sledijo jim kršitve v zvezi z določbami 27.a in 27.b člena zakona – **4 kršitve** določb, ki urejajo sklenitev pogodbe o opravljanju začasnega in občasnega dela med delodajalcem in upravičencem (pri čemer ima ta pogodba lahko tudi nekatere elemente delovnega razmerja) ter določajo kot upravičenca do začasnega ali občasnega dela po tem zakonu upokojenca.

V letu 2017 so inšpektorji ugotovili tudi **1 kršitev** tretjega odstavka 7. člena ZUTD, ki za delodajalce iz javnega sektorja in gospodarske družbe v večinski lasti države določa, da morajo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje javno objaviti vsako prosto delovno mesto oziroma vrsto dela, razen v primerih izjem, ki jih ureja ZDR-1.

4.10. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

Med drugimi kršitvami ZDR-1 izpostavljamo še ugotovljene kršitve glede prenehanja delovnega razmerja, glede pravice do letnega dopusta in kršitve v zvezi z varstvom nekaterih kategorij delavcev.

4.10.1. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi

Glede prenehanja pogodbe o zaposlitvi so inšpektorji v letu 2017 v primerjavi z letom prej ugotovili nekaj več kršitev, in sicer **388 kršitev**. Največ kršitev je povezanih s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi za določen čas, kar **109 kršitev.** Izmed teh najbolj izstopajo kršitve v zvezi z pravico do odpravnine pri prenehanju pogodbe za določen čas, kar je bilo ugotovljeno v **87 primerih.** V **69 primerih** so inšpektorji ugotovili, da delodajalci, ki so odpovedali pogodbo o zaposlitvi, delavcem niso izplačali odpravnine. Nadalje so inšpektorji v **76 primerih** ugotovili, da delodajalec ni spoštoval določb ZDR-1, ki določajo, da mora biti odpoved pogodbe o zaposlitvi izražena v pisni obliki, da mora delodajalec pisno obrazložiti dejanski razlog za odpoved ter delavca pisno obvestiti o pravnem varstvu ter pravicah.

4.10.2. Letni dopust

V letu 2017 so inšpektorji ugotovili **235 kršitev** glede odmere in izrabe letnega dopusta, pri čemer se jih je **99** nanašalo na dolžnost delodajalca, da do 31. marca delavce pisno obvesti o odmeri letnega dopusta za tekoče leto. Tudi v tem poročevalskem obdobju so sledile kršitve glede izrabe letnega dopusta (**66 kršitev**).

4.10.3. Varstvo nekaterih kategorij delavcev

Inšpektorji za delo so na področju varstva nekaterih kategorij delavcev ugotovili skupaj **18 kršitev**, od teh se je **5** ugotovljenih **kršitev** nanašalo na varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti v zvezi z nočnim delom. Nadalje so inšpektorji ugotovili še **3 kršitve** v zvezi z varstvom invalidov. Gre pretežno za kršitve pravic delovnih invalidov, ki jim mora glede na preostalo delovno zmožnost delodajalec zagotoviti opravljanje drugega dela, ustreznega preostali delovni zmožnosti, opravljanje dela s krajšim delovnim časom, poklicno rehabilitacijo in nadomestilo plače v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. **9 kršitev** pa je bilo ugotovljenih v zvezi varstvom starejših delavcev, le-te se nanašajo na omejitev nadurnega in nočnega dela oziroma na pisno soglasje starejših delavcev za nadurno ali nočno delo. Ena ugotovljena kršitev se je nanašala na varstvo nosečnosti in starševstva v zvezi z nočnim in nadurnim delom, saj je delodajalec naložil delavcu opravljanje dela brez njegovega pisnega soglasja.

5. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA RS ZA DELO V LETU 2017

V letu 2017 je Inšpektorat RS za delo izvedel **16 usmerjenih nadzorov**, od tega **5** samo na področju nadzora delovnih razmerij, **6** samo na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu, **5** pa smo jih izvedli na obeh področjih nadzora.

Tabela 4: Usmerjeni nadzori Inšpektorata RS za delo v letu 2017

Naziv akcije	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Akcija nadzora na začasnih in premičnih gradbiščih (jesen 2017)	x	x
Akcija nadzora pri delodajalcih v dejavnosti čiščenja	x	x
Akcija nadzora v dejavnosti prometa	x	x
Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov v zvezi z zagotavljanjem dela delavcev drugemu uporabniku	x	x
Akcija nadzora v zvezi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih	x	x
Akcija nadzora v trafikah	x	
Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1 (izplačilo regresa)	x	
Akcija obravnave predlogov za uvedbo postopka o prekršku s strani FURS-a zaradi suma storitve prekrška po 27. točki prvega odstavka 217. člena ZDR-1 (neizplačilo plač)	x	
Akcija nadzora nad tujimi delodajalci, ki izvajajo čezmejne storitve v RS oz. napotujejo delavce na delo v RS	x	
Akcija nadzora pri kršiteljih povratnikih na področju plačila za delo	x	
Akcija nadzora nad izvajanjem Zakona o omejevanju porabe alkohola v sklopu koordinirane preventivne akcije "0,0 ŠOFER - Trezna odločitev 2017"		x
Akcija nadzora nad izvajanjem Zakona o omejevanju porabe alkohola in ZVZD-1		x
Akcija nadzora nad izvajanjem Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov in ZVZD-1		x
Akcija nadzora pri delodajalcih izbranih na osnovi metodologije naključnih številk – reprezentativni vzorec		x
Akcija nadzora na začasnih in premičnih gradbiščih (pomlad 2017)		x
Akcija nadzora na začasnih in premičnih gradbiščih (celoletni usmerjeni nadzor gradbišč)		x

Z usmerjenimi akcijami inšpektorat opravlja nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogosteje ugotavljajo, oziroma preverja izvajanje določenega instituta delovnega prava. Številne izvedene akcije niso bile načrtovane v okviru Programskih usmeritev za leto 2017, vendar so predstavljale odziv IRSD na aktualno problematiko, ki se je sproti porajala tekom poročevalskega obdobja. Inšpekcijski pregledi v okviru akcij (5.795 inšpekcijskih pregledov v okviru akcij od 14.308 vseh inšpekcijskih pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu ter delovnih razmerij v letu 2017) sicer zajemajo 40,5 odstotkov opravljenih inšpekcijskih pregledov in tako predstavljajo pomemben segment delovanja Inšpektorata RS za delo.

Več informacij o namenu, izvedbi in ugotovitvah posameznih akcij je razvidnih iz poročil o izvedbi posameznih akcij, ki jih objavljamo na spletišču Inšpektorata RS za delo.

Inšpektorji pri svojem delu sodelujejo z drugimi inšpekcijami oziroma drugimi organi, najpogosteje s Finančno upravo RS, predvsem na področju zaposlovanja oziroma dela tujcev in pri nadzoru gradbišč ter s Policijo in Tržnim inšpektoratom RS, ravno tako predvsem na področju zaposlovanja in dela tujcev. Poleg tega smo sodelovali z Zdravstvenim inšpektoratom RS, Inšpektoratom RS za

infrastrukturo, Inšpektoratom RS za okolje in prostor, Inšpektoratom RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Uradom RS za kemikalije - Inšpekcijo za kemikalije in Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Pri izvajanju akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti prometa smo k sodelovanju povabili tudi Inšpektorat RS za infrastrukturo, ki se je akciji pridružil v omejenem obsegu. Poleg tega se je inšpektorica s področja delovnih razmerij pridružila skupnemu koordiniranemu nadzoru Inšpektorata RS za infrastrukturo in Policije nad tujimi prevozniki, ki so opravljali prevoz v ali iz RS. K izvajanju akcije nadzora nad izvajanjem predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih smo v omejenem obsegu povabili Inšpektorat RS za okolje in prostor. Nadalje, v naši akciji nadzora izvajanja delovnopravne zakonodaje nad tujimi delodajalci, ki izvajajo čezmejne storitve v RS oz. napotujejo delavce na delo v RS, so sodelovali Finančna uprava RS, Tržni inšpektorat RS in Policija.

Inšpektorji za delo so sodelovali tudi v nekaterih skupnih akcijah oziroma nadzorih, ki so bili organizirani v okviru regijskih koordinacij.

6. PROJEKTNA ENOTA INŠPEKTORATA RS ZA DELO

V začetku leta 2017 je na inšpektoratu za delo začela delovati Projektna enota, ki od 1. februarja 2017 izvaja projekt »Odpravimo konflikte na delovnem mestu« - ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem. Projekt se izvaja s finančno podporo Evropskega socialnega sklada. Cilj projekta je okrepitev svetovalne in posredovalne vloge IRSD. Dosegamo ga s spodbujanjem uporabe in s promocijo izvajanja instituta posredovanja v reševanju sporov med delavcem in delodajalcem ter z nudenjem pomoči akterjem na trgu dela glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja, z namenom preprečevanja delovnih sporov. Ciljne skupine našega projekta so delodajalci (še posebej manjši, za katere predstavljajo navedene tematike zaradi omejenih finančnih in kadrovskih virov poseben izziv) in posredno tudi vse osebe, ki vstopajo v delovna razmerja. Projekt bomo izvajali vse do konca novembra 2022.

Glavni podaktivnosti projekta sta:

- posredovanje v sporih med delavcem in delodajalcem ter vzpodbujanje uporabe in promocija izvajanja instituta posredovanja v reševanju sporov med delavcem in delodajalcem na delavnicah oz. predavanjih ter strokovnih srečanjih, in
- opolnomočenje deležnikov na trgu dela glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja - v okviru te podaktivnosti izvajamo predavanja in delavnice o obveznostih delodajalcev na področju varnosti in zdravja pri delu po vsej državi (v šestih letih bomo z našo mobilno informacijsko pisarno obiskali vseh 212 občin).

V projektni enoti je zaposlenih šest sodelavcev:

- 2 strokovna sodelavca in 1 strokovni pomočnik za področje podaktivnosti »Opolnomočenje deležnikov na trgu dela glede zagotavljanja dostojnega dela zaposlenih, zlasti varnega in zdravega delovnega okolja«,
- 2 strokovni sodelavki za področje podaktivnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter
- koordinator projekta, ki poleg koordinacije projektnih aktivnosti opravlja tudi naloge administrativnega izvajanja projekta in deloma zgoraj navedeni dve podaktivnosti.

Vzpostavitev projektne enote je bila za inšpektorat kar velik zalogaj, saj nismo imeli veliko izkušenj s projektnim delom, sploh pa ne kot edini nosilci projekta (pri čemer smo orali ledino med nadzornimi državnimi organi). Pomanjkanje izkušenj smo premostili s trdim delom in usposabljanji. Na finančnem področju smo v prvem letu izvajanja projekta zagotovili podlage za redno poravnavanje sprejetih obveznosti. Nekateri postopki so trajali dlje od predvidenega, saj je bilo ob dejstvu, da je upravičenec operacije, Inšpektorat RS za delo, neposredni proračunski uporabnik in organ v sestavi Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je hkrati tudi posredniški organ, kar nekaj težav pri vzpostavitvi delujočih finančnih mehanizmov. Težave, ki so se ob izvajanju pojavljale, smo sprotno reševali s posredniškim organom. Postopki so tako trajali dlje od predvidenega, a smo jih kljub temu postopno, drugega za drugim, privedli v delujoče stanje.

Na projektu imamo natančno postavljene cilje oz. kazalnike, ki jih moramo doseči. Večino postavljenih kazalnikov smo v prvem letu izvajanja projekta dosegli oz. presegli. Tako je bilo na projektu v prvih mesecih njegovega izvajanja zaposlenih vseh šest sodelavcev, prav tako smo nabavili mobilno informacijsko pisarno v obliki avtomobila, ki smo jo promocijsko polepili in z njo obiskali že veliko občin po Sloveniji, kjer smo predstavljali vsebine projekta.

Kazalnike, ki se nanašajo na število informiranih delodajalcev o vsebinah projekta, smo krepko presegli, saj smo v letu 2017:

- o pomenu zagotavljanja dostojnega dela (zlasti varnega in zdravega delovnega okolja) informirali **1.287** delodajalcev (letni cilj tega kazalnika je: 1.080 delodajalcev) oz. 1.777 udeležencev (nekateri delodajalci so bili zastopani s strani udeležencev v večjem številu);
- o institutu posredovanja v sporu smo na predavanjih in strokovnih srečanjih seznanili skupno **442** delodajalcev (letni cilj tega kazalnika je: **300** delodajalcev) oz. **621** udeležencev.

Zastavljene cilje smo na zgoraj omenjenih segmentih presegli, kljub temu, da smo z našimi delavnicami oz. predavanji v skladu s terminskim načrtom izvedbe projekta začeli šele meseca maja. Veliko dela smo opravili tudi v poletnih mesecih, saj se ni vedelo, ali nam bo do konca leta uspelo

privabiti dovolj udeležencev na naše dogodke. Vložen napor, trud in veliko dodatnega dela so se obrestovali, tako da smo v drugi polovici leta začeli na naše dogodke prejemati vedno več prijav. Zaradi tega smo morali v jeseni poiskati večjo predavalnico v Ljubljani, da bi lahko tam pripravljali dogodke za več udeležencev (sodelovali smo z Agencijo RS za okolje, ki nam je za nekaj dogodkov odstopila predavalnico v svojih prostorih).

Poleg kvalitete izvedbe naših predavanj, ki jo redno spremljamo z anonimnimi anketami – te razdelimo vsem udeležencem naših dogodkov - velja poudariti tudi dodaten trud in napore strokovnega sodelavca, ki na projektu skrbi za komunikacijo z udeleženci (pripravlja in pošilja vabila na naše dogodke) ter išče kontakte delodajalcev glede na lokacije njihovih sedežev in naših dogodkov. To zahteva veliko časa, iskanja in izdelan sistem evidentiranja ter vodenja seznamov vabljenih oz. že udeleženih strank. Na posamezno delavnico, ki se je na koncu dejansko udeleži od 30 do 50 udeležencev, se pošlje od 500 do 2.500 vabil, udeležence pa vabimo tudi po telefonu.

Slika 13: Mobilna informacijska pisarna

Zagon projekta je v prvem letu terjal svoj čas in napor, a s kvalitetnim delom in promocijo projekta nam je uspelo, da so se delodajalci, organizacije predstavnikov delodajalcev in delavcev ter različni organizatorji dogodkov po nekaj mesecih izvajanja projekta že začeli obračati na nas s prošnjami po izvedbi naših predavanj oz. delavnic. Številni so izrazili željo po ponovni udeležbi na naših dogodkih oz. so nas povabili, da bi predavanja ponovili z istimi ali drugimi vsebinami. Glede na številne pohvale udeležencev naših nastopov, ki pozdravljajo projekt in ga vidijo kot veliko dodano vrednost k delu inšpektorata za delo, vemo, da smo na pravi poti.

Še posebej pa nas veseli, da je naše projektno delo - ozaveščanje delodajalcev o njihovih obveznostih, ki se nanašajo na zagotavljanje dostojnega dela delavcem - vplivalo na val sprememb v miselnosti nekaterih delodajalcev. Vsebina predavanj je bistveno prispevala k spremembi kulturnih navad teh delodajalcev v smislu, da so začeli prepoznavati realen cost-benefit področja varnosti in zdravja pri delu. Zaposleni na projektu namreč opažajo velike razlike v tem, kar Zakon o varnosti in zdravju pri delu zahteva, in v tem, kar se ponuja delodajalcem na trgu storitev s tega področja. Zato bodo predavatelji tudi v prihodnje seznanjali delodajalce z dejanskimi zahtevami iz omenjenega zakona.

Vzpodbujanje uporabe instituta posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem je tisto področje, kjer nas v prihodnjih letih čakajo največji izzivi. V letu 2017 namreč še nismo dosegli večjih uspehov na tem področju. Ob tem je treba upoštevati, da sta se zaposleni na tej podaktivnosti v prvi polovici leta šele usposobili za izvajanje mediacije in da deležniki na trgu dela v glavnem niso dovolj seznanjeni z možnostmi alternativnega reševanja sporov. Predpogoj za uporabo tega instituta v praksi pa je pobuda delavca oz. delodajalca, da se njun konkretni spor reši na tak način. Ob promoviranju te podaktivnosti na delavnicah in predavanjih po Sloveniji so zaposleni na projektu neredko ugotovili, da

ljudje na splošno premalo poznajo alternativne načine reševanja sporov, do uvajanja sprememb pa so zelo zadržani in nezaupljivi (navajajo, da so konflikte na delovnem mestu navajeni reševati bodisi s pogovorom bodisi na sodišču, o kakšni tretji možnosti pa niso pripravljeni razmišljati).

Uporaba instituta posredovanja v sporu po naših ugotovitvah v praksi tako terja spremembo kulturnih navad deležnikov na trgu dela, kar je seveda velik zalogaj za zgolj dve zaposleni na projektu. Zato se je potrebno še posebej skrbno in premišljeno lotiti promocije tega instituta ter o njem seznaniti čim več delavcev in delodajalcev, pa tudi strokovnjakov (kot so npr. inšpektorji za delo, sindikati, delodajalska in obrtna združenja, odvetniki, mediatorji, zavod za zaposlovanje, upravne enote idr.) na področju zaposlovanja in dela, da bodo tudi oni lahko seznanili vsakogar, ki se nanje obrne po pomoč v sporu, o možnosti posredovanja v sporu oziroma mediacije, ki jo nudimo v okviru projekta. V ta namen se bomo še dodatno izobraževali v smeri izvajanja mediacije in promocije alternativnih oblik reševanja sporov ter se povezali še z več strokovnjaki na trgu dela oz. z njihovimi strokovnimi združenji.

Kljub omenjenim izzivom pa je vzpodbudno, da smo že v prvem letu izvajanja projekta prejeli **9 pobud** za reševanje sporov na delovnem mestu s pomočjo posredovanja v sporu. V štirih primerih sicer narava spora ni bila takšna, da bi omogočala učinkovito posredovanje v sporu oz. niso bili izpolnjeni pogoji za takšno posredovanje (kolektivni spor, hujše oz. grobe kršitve delodajalca ipd.), trije primeri posredovanja so se nadaljevali v leto 2018, dva primera pa sta bila v letu 2017 zaključena. Od slednjih je v enem primeru prišlo po posredovanju projektne enote do sporazumne rešitve spora, v drugem primeru pa je delodajalec po več mediacijskih srečanjih umaknil svoje soglasje za posredovanje v sporu. A tudi v primeru umika soglasja sta udeleženi stranki priznali, da sta s posredovanjem projektne enote dobili boljši uvid v razsežnosti svojega spora in sta v mediaciji videli dodano vrednost za medsebojno komunikacijo in morda v prihodnosti za razrešitev njunega spora.

Poleg navedenih aktivnosti so zaposleni na projektni enoti opravili tudi veliko svetovanja delavcem in delodajalcem o vsebinah, ki jih pokrivajo na projektu, v smislu strokovne pomoči – s pisnimi odgovori, po telefonu in osebno na delavnicah ter v času uradnih ur inšpektorata.

7. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

7.1. SPLOŠNO

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje **Zakona o socialnem varstvu** (v nadaljevanju ZSV) in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev ter pravnih in fizičnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve in so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena zakona (v nadaljnjem besedilu: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih zakon nalaga občinam.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad izvajanjem navedenega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani fizičnih in pravnih oseb, za katere obstaja sum, da izvajajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena zakona.

Inšpekcijski nadzor izvajajo socialni inšpektorji, ki so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor in zakona, ki ureja inšpekcijo dela, v kolikor posamezna vprašanja niso drugače urejena z ZSV.

Socialna inšpekcija je v letu 2017, poleg izvajanja inšpekcijskega nadzora, aktivno sodelovala v delovni skupini za spremembo Zakona o duševnem zdravju in v delovni skupini za delo z dementnimi osebami. Poleg tega smo sodelovali v aktivu socialnih delavcev pri Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in bili vključeni v pripravo sistema in Zakona o dolgotrajni oskrbi, pripravo reorganizacije centrov za socialno delo ter smernic za delo z mladostnicami, ki begajo od doma. Podali smo pripombe in predloge za spremembo sistema skrbništva, sodelovali pa smo tudi z drugimi organi in organizacijami (Varuh človekovih pravic, Socialna zbornica, Skupnost centrov za socialno delo, Skupnost socialnih zavodov, Policija, ipd.). Predstavnik socialne inšpekcije je bil imenovan v Komisijo za nadzor nad delom centrov za socialno delo s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

7.2. STATISTIČNI PODATKI O DELU SOCIALNE INŠPEKCIJE V LETU 2017

V inšpekciji je bilo v letu 2017 zaposlenih 5 inšpektorjev, eden od njih opravlja tudi naloge direktorja inšpekcije. Zaradi postopka zaposlitve je socialna inšpekcija štiri mesece v letu 2017 delovala z inšpektorjem manj. Zaradi kadrovske omejenosti ima vsaka odsotnost inšpektorja zaradi opravljanja drugih delovnih nalog, ki niso neposredno inšpekcijske, na primer organizacijska dela, obveščanje javnosti, sodelovanje v strokovnih delovnih organih, ali zaradi bolniške odsotnosti, pomemben vpliv na obseg opravljenega neposrednega inšpekcijskega dela.

7.2.1. Inšpekcijski nadzori

V letu 2017 je Socialna inšpekcija prejela 273 prijav za inšpekcijske nadzore (v letu 2016: 236 prijav) ter zaključila z obravnavo 283 inšpekcijskih zadev (v letu 2016: 267 zadev).

Največ inšpekcijskih zadev, kar 58 %, se je zaradi raznolikosti nalog in pooblastil ter zlasti občutljivosti nalog in pooblastil, ki jih opravljamo, pričakovano nanašalo na ravnanja centrov za socialno delo.

Te zadeve so se največkrat nanašale na urejanje razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (34 %), izvajanje nalog, povezanih z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (18 %), obravnavo nasilja v družini (13 %), na naloge, povezane s postavitvijo skrbnika in izvajanjem skrbniških nalog (11 %), izvajanjem socialnovarstvenih storitev (11 %), zaščito ogroženih otrok ter rejništvom (4 %) in posvojitvami (7 %).

Približno 21 % zaključenih inšpekcijskih zadev se je nanašalo na delo izvajalcev institucionalnega varstva starejših. Očitki so bili praviloma povezani z izračunavanjem cen oskrbe, nezadovoljstvom nad kakovostjo izvajanja storitev ter uveljavljanjem pravic oseb, ki se pri določeni starosti zaradi različnih razlogov težje samostojno odločajo oziroma je vprašljiva njihova izražena volja (na primer dementna

stanja). Velik del očitkov iz prijav se je nanašal tudi na domnevno sporna ravnanja izvajalcev, ki jih socialna inšpekcija ne nadzoruje (na primer glede zdravstvene nege v institucionalnem varstvu).

7.2.2. Število izrečenih naročil in ukrepov

V letu 2017 smo zaključili 283 inšpekcijskih zadev, kar predstavlja 6 % več zaključenih zadev v primerjavi s preteklim letom. V zaključenih inšpekcijskih zadevah so bila izvajalcem v 96 zadevah izrečena naročila oziroma ukrepi za odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ali pa je izvajalec dejavnosti na zahtevo inšpektorja še pred izvedbo inšpekcijskega nadzora odpravil pomanjkljivosti, ki so bile navedene v prijavi za nadzor. Delež ugotovljenih nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na položaj uporabnikov storitev, se je zvišal iz 5 % v letu 2016 na 8 % v letu 2017. Delež vseh ugotovljenih pomanjkljivosti, ki sicer niso neposredno vplivale na pravice uporabnikov, so pa zviševale verjetnost za kršitev pravic uporabnikov pri nadaljnji obravnavi, pa se je zvišal iz 14 % v letu 2016 na 26 % v letu 2017. V prekrškovnih zadevah je bilo izdanih 11 odločb o prekršku, podano pa je bilo tudi eno naznanilo kaznivega dejanja.

7.3. VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE

V nadaljevanju navajamo ključne vsebinske ugotovitve socialne inšpekcije v zaključenih inšpekcijskih zadevah po posameznih skupinah izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti.

7.3.1. Centri za socialno delo (CSD)

CSD-ji izvajajo socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in druge naloge na podlagi določil 55 različnih zakonov in več kot 50 pravilnikov, ki podrobneje urejajo posamezna določila zakonov.

Prijave za nadzor se v največjem deležu nanašajo na tista področja dela, pri katerih se CSD-ji srečujejo z uporabniki z nasprotujočimi se interesi (na primer uporabniki po razpadu družinske skupnosti, v primerih nasilja v družini), z uporabniki, za katere CSD-ji izvajajo posebne oblike varstva (na primer ogroženi otroci ali odrasli, ki ne zmorejo sami skrbeti za svoje pravice in koristi) ter z uporabniki, ki uveljavljajo pravice iz javnih sredstev.

Dokaj velik odstotek prijav vsebuje očitek, da se CSD neupravičeno vpleta v življenje njihove družine. Strokovni delavci naj bi neupravičeno oziroma brez potrebe ter brez pravne in vsebinske podlage obravnavali posamezno družino, opravljali naj bi neupravičene obiske na njihovem domu in drugače poizvedovali o dogajanju v družini. Na starše naj bi izvajali konstantne pritiske predvsem v zvezi z vzgojo in varstvom mladoletnih otrok.

V prijavah se CSD-jem očita, da so pretirano in neupravičeno (pro)aktivni, del prijaviteljev pa navaja, da so določeni strokovni delavci pasivni, se izmikajo svojemu delu z razlago, da za določeno nalogo niso pristojni. Prav tako prijavitelji pogosto očitajo CSD-ju, da jim ne pomaga, da nima posluha za težave strank in/ali ne nudi nobene strokovne pomoči (jim npr. ne omogoči nastanitve v materinski dom, niti v varno hišo). Po proučitvi prijav smo v večini primerov ugotovili, da so očitki o ne-nudenju pomoči strankam neutemeljeni, vendar pa prav te prijave osvetljujejo težave v delovnem odnosu, zaradi katerih se lahko le-ta tudi nenačrtovano prekine.

Nekaj očitkov se je nanašalo na odnos strokovnih delavcev do strank. Prijavitelji navajajo, da so nekateri strokovni delavci do njih neprijazni, nesramni, med razgovorom naj bi povzdigovali glas, stranke naj bi celo zmerjali z neprimernimi izrazi (npr. pijanec, narkoman) in jih psihično maltretirali. CSD-ji takšne očitke ostro zavračajo. Glede na nasprotujoče si izjave ter pomanjkanje dokaznega gradiva se inšpekcija v zvezi s takšnimi očitki ni mogla opredeliti, imajo pa stranke v takšnih primerih možnost svoje očitke (vezane na odnos uporabnika s strokovnim delavcem) posredovati Častnemu razsodišču pri Socialni zbornici Slovenije.

Velik delež pobudnikov za inšpekcijski nadzor se pred prijavo na socialno inšpekcijo obrne na odgovorno osebo CSD-ja. V prijavah izpostavljajo očitke, da direktorji njihove prošnje za zamenjavo določenega strokovnega delavca ne obravnavajo, da ne storijo ničesar. V inšpekcijskih nadzorih je ugotovljeno, da temu ni tako. Direktorji imajo izoblikovan postopek ob pritožbi na delo strokovnega delavca, ki mu tudi sledijo.

7.3.1.1. Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti

CSD-ji imajo po **Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih** (v nadaljevanju ZZZDR) med drugim tudi pooblastilo nudenja pomoči staršema pri sporazumevanju o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživljanju, stikih z obema staršema in drugimi, za otroka pomembnimi osebami ter o izvrševanju roditeljske pravice v zadevah, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj.

Večina prijav s tega področja, ki očita CSD-jem pristranskost ali diskriminatorno obravnavo, se izkaže za neutemeljene, saj CSD-ji praviloma omogočajo vsem vpletenim, da v procesu iskanja skupne rešitve sodelujejo, vendar morajo CSD-ji ob neuspešnem iskanju sporazumnih rešitev izdelati svojo oceno oziroma mnenje o sodelujočih, ki predstavlja podlago za ureditev razmerij v sodnih postopkih. Ne glede na to, da CSD-ji ne odločajo o spornih vprašanjih, pač pa spodbujajo starša k iskanju sprejemljivih rešitev, je veliko pobudnikov prepričanih, da morajo predvsem CSD-ju in ne sodišču dokazati svoj prav. Ocena ali mnenje CSD-ja, ki ni v skladu z njihovim prepričanjem ali pričakovanjem, pa je neutemeljeno šteta za pristransko oziroma diskriminatorno.

Če starša, ki ne živita skupaj, zaradi različnih razlogov ne zmoreta oblikovati sporazuma v zvezi z varstvom in vzgojo otrok, ki bi bil v otrokovo korist, lahko na zahtevo enega od staršev o spornem vprašanju odloči sodišče, ki si pred odločitvijo o otrokovi koristi pridobi mnenje CSD-ja. CSD v takih primerih pri oblikovanju mnenja v z zvezi z varstvom in vzgojo (ter tudi v zvezi s preživljanjem, stiki in izvrševanjem roditeljskih pravic) o tem, kakšna ureditev razmerij med starši in otroki bi bila v največjo korist otroka, žal ne more oblikovati mnenja, ki bi bilo za oba starša zadovoljivo (tudi sodišče ne more v sporu odločiti tako, da bi bila oba starša zadovoljna). Če CSD oziroma konkretni strokovni delavec popusti »zahtevi« staršev, da »odloči« o sporu, potem se lahko poskus sporazumevanja preobrazi v proces dokazovanja svojega prav, iskanje za vse sprejemljivih rešitev pa v »tekmovanje« med staršema. Izid tovrstnega popuščanja zahtevam staršev zbuja občutke pristranskosti, predvsem pa večinoma ni mogoče nadaljevati iskanja za otroka najboljšega možnega izida.

Inšpekcija ugotavlja, da CSD-ji svoje mnenje v večini primerov oblikujejo na podlagi strokovno izvedenega sodelovanja s starši in otrokom, pri čemer pa poseben strokovni izziv predstavlja varovanje otrokove koristi v primerih, ko otrok izrazi svoje mnenje in hkrati ne želi, da se starša s tem mnenjem seznanita. Upoštevanje mnenja otroka (ki pa ni in ne sme biti edini element pri oblikovanju mnenja CSD) ter ga pri tem ne izpostavljati v konfliktih med staršema, je eden od najkompleksnejših strokovnih izzivov pri delu z otroki. Temu izzivu bo v letu 2018 posvečena tudi konferenca Inšpektorata RS za delo.

Pogost način pridobivanja mnenja otroka v upravnih in pravdnih postopkih je bila pomoč zagovornikov otrokovih pravic v projektu Varuha človekovih pravic Glas otroka, s sprejetjem Zakona o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic v letu 2017 pa je zagovorništvo postala redna dejavnost varuha.

V inšpekcijskih zadevah, v katerih so ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti s tega področja, pa je bilo ugotovljeno, da nekaterih mnenj CSD-jev, posredovanih na sodišče, ne moremo šteti za mnenja, saj gre predvsem za povzetke izjav vpletenih, navedbe, da sporazum med strankama ni možen ter za predloge za postavitev izvedenca.

CSD kot strokovni organ, pristojen za oblikovanje mnenja, na podlagi katerega se bo sodišče lažje odločalo, bi moral na podlagi ugotovljenih dejstev in ob upoštevanju strokovnih konceptov vedno pripraviti vsebinska, strokovno utemeljena in konkretizirana mnenja. Tudi v primerih, ko bi predlagal vključitev izvedenca, bi moral pojasniti, zakaj podaja tak predlog in katerih dejstev s svojimi strokovnimi znanji ni mogel ustrezno pojasniti, oziroma katera so do te mere protislovna, da potrebujejo dodatno poglobljeno raziskavo s strani izvedenca.

Enemu od CSD-jev je bilo med drugim očitano tudi kaznivo dejanje pomoči pri odtujitvi otroka. Mama je namreč kljub nestrinjanju očeta odpeljala skupnega otroka v matično državo, še preden se je o sporu izreklo sodišče. Inšpekcija je ugotovila, da CSD nima pristojnosti, da bi v takih primerih enemu od staršev preprečil samovoljni odhod z otrokom v drugo državo. ZZZDR določa način, kako se starša dogovarjata o spornih vprašanjih glede izvajanja roditeljske pravice ter v 105. oz. 106. členu izpostavlja izrecno pristojnost sodišč v zvezi z odločanjem o zaupanju v vzgojo in varstvo oz. stikih. ZZZDR torej določa, da če se starša tudi ob pomoči CSD ne sporazumeta o stikih, odloči o tem

sodišče na zahtevo enega ali obeh staršev. Ker je mama jasno izrazila svoje mnenje, da se z očetom ne želi dogovarjati o stikih, je bil oče s strani CSD usmerjen na sodišče. V nadzoru je bilo ugotovljeno, da je bilo postopanje CSD v zvezi s tem vprašanjem skladno z navedenim zakonskim določilom. Glede na to, da ogroženost otroka ni bila ocenjena na način, ki bi CSD-ju narekoval izvajanje ukrepov za zaščito koristi otroka po 120. členu ZZZDR (mama oz. starša nista zanemarila otrokove vzgoje in varstva), staršema pa je izrecno zagotovljena možnost uveljavljanja svojega videnja rešitve spora na sodišču, smo ugotovili, da je CSD ravnal skladno s predpisi in strokovnimi smernicami za delo na področju socialnega varstva.

7.3.1.2. Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok

CSD lahko z namenom uveljavljanja posebnega družbenega varstva otrok omeji staršem izvajanje neposredne vzgoje in varstva ter otroka (med drugimi ukrepi) odda v vzgojo in varstvo drugi osebi ali zavodu.

V tistih nadziranih zadevah, v katerih so inšpektorji ugotovili pomanjkljivosti ali nepravilnosti, CSD pred ali po odvzemu otroka staršem ni zmogel vzpostaviti sodelovanja s staršema pri odpravi razlogov, ki so vodili do odvzema. Strokovni delavci praviloma dobro poznajo procesne vidike izrekanja ukrepov, vendar v posameznih zadevah vso pozornost posvetijo prav procesnim vidikom in zanemarijo strokovna izhodišča za delo na področju socialnega varstva. Načrtovanje, izvajanje ter reflektirano prilagajanje izvirnega delovnega projekta pomoči je v takih primerih zapostavljeno na račun procesnih vidikov vodenja postopkov izrekanja ukrepov.

Menimo, da veljavni procesni vidiki zagotavljanja koristi otrok v postopkih, ko država posega v razmerja med starši in otroki, niso najbolj primerni. Otrokov procesni položaj je namreč izrazito pasiven, o njemu se še vedno odloča praviloma brez njegove aktivne vloge v postopku, še vedno se, kar je najbolj razvidno iz pritožbenih postopkov, presoja morebitno kršenje pravic in koristi staršev in ne otrok, vseeno pa je tudi z njihovim doslednim upoštevanjem mogoče vzpostaviti in vzdrževati procese izvirnega projekta pomoči za vsakega posameznega otroka.

Z otrokovega vidika pa žal, v večini preučenih pobud, starši niso bili pripravljeni ali sposobni sodelovati s CSD-jem v smeri spreminjanja svojih, za otroka ogrožujočih ravnanj, kar bi jim omogočilo, da bi se otrok v najkrajšem možnem času vrnil v matično družino.

Obravnava družine pred odločitvijo o izreku ukrepa za zaščito otrok velikokrat traja predolgo in ni učinkovita. Kljub vnaprej sporočenim posledicam kaj se bo zgodilo, če se v družini odnosi ne bodo spremenili, CSD ne ukrepa, staršem so dana napotila na zapisnik, kjer pa so navodila premalo konkretna, brez določenih rokov in posledic, tako pozitivnih kot negativnih (katera ravnanja staršev pomenijo, da je potrebno zaščititi otroka z začetkom postopka za izrek ukrepa za zaščito otrok oziroma, do kdaj so samo dogovori s starši še mogoči).

Še vedno se zgodi, da CSD z odločbo v upravnem postopku odvzame otroka le enemu od staršev, kljub temu, da 120. člen ZZZDR jasno določa, da sme CSD odvzeti otroka staršem – ne enemu od njiju, temveč obema.

Velik strokovni izziv predstavlja tudi odločanje o prenehanju ukrepa. CSD namreč kljub prepoznanim spremembam v razumevanju in ravnanju staršev ne more z gotovostjo vedeti, ali starši po teh spremembah (npr. prenehanju prekomernega uživanja alkoholnih pijač) zmorejo na ustrezen način varovati oziroma skrbeti za otrokove pravice in koristi. Namesto, da bi se tudi v tej fazi CSD odločal za ciljno usmerjeno spodbujanje oblikovanja izvirnega delovnega projekta pomoči s starši, otrokom in drugimi vpletenimi, se zateka v ugotavljanje dejstev, ki pa sama po sebi ne pomenijo prav veliko (npr. samo prenehanje pitja še ne pomeni, da starši lahko ustrezno skrbijo za otroka, vendar brez konkretnega »preizkusa« tega nihče ne bo nikoli vedel). **Predlagamo, da bi se še med trajanjem ukrepa poiskalo možnosti za večdnevno neposredno izvajanje skrbi staršev za otroke, ki bi jih potem skupno evalvirali.** Principi delovanja individualnih projektnih skupin to namreč omogočajo že danes.

V zvezi z namestitvijo otrok v vzgojne zavode ugotavljamo, da CSD-ji naslavljajo prošnje oziroma vloge za sprejem otrok, ne da bi za to imeli konkretno pravno podlago. CSD o namestitvi mladoletnega v vzgojni zavod odloča sam na podlagi 121. člena ZZZDR, z ali brez soglasja staršev.

Soglasje oziroma odobritev vzgojnega zavoda za sprejem mladoletnega na podlagi odločitve CSD ni potrebna. Prav tako kdaj sklenejo dogovor o pogojni namestitvi in šolanju otroka v vzgojnem zavodu (gre za pogojno namestitev, v kateri določijo, da lahko vzgojni zavod z otrokom nemudoma prekine sodelovanje v primeru, če bi kršil določila dogovora), na podlagi katerega bi vzgojni zavod lahko otroka nemudoma premestil, če se ne bi držal pogojev in bi s svojimi dejanji ogrožal nemoteno delo v zavodu. Za takšne dogovore CSD-ji nimajo pravne podlage.

Ugotavljamo, da so odločbe o namestitvi otroka v vzgojni zavod pomanjkljive, saj jim v uvodu manjka pravilna pravna podlaga, iz izreka ni razvidno, od kdaj naprej se otroka namešča in na kakšen način se mora odločba izvršiti. Obrazložitve v odločbah so pomanjkljive in z njimi v celoti ni mogoče preveriti pravilnosti odločitve, navedene v izreku.

Tudi mnenja strokovne komisije so vsebinsko pogosto pomanjkljiva, skopa in brez konkretnih obrazložitev zakaj, na podlagi česa je sprejeta ocena in iz česa izhaja, da je namestitev mladoletnika v vzgojni zavod primerna in koristna.

7.3.1.3. Obravnava nasilja v družini

Na inšpekciji prejmemo tako prijave žrtev nasilja kot tudi oseb, ki se jim očita izvajanje nasilja v družini. CSD-ji se praviloma hitro in strokovno odzivajo na informacije o nasilju v družini. Očitki, da v konkretnih zadevah niso ničesar naredili, se največkrat izkažejo za neutemeljene. CSD-ji običajno tudi tako povzročiteljem nasilja kot žrtvam ponudijo različne oblike pomoči in sodelovanja, vendar jih vpleteni v nasilje prepogosto zavračajo. Razlogov za to je več, uporabniki pogosto omenjajo, da za razliko od nevladnih organizacij, pri CSD-jih nimajo brezpogojne podpore pri uveljavljanju svojega videnja rešitve.

Glede sodelovanja CSD-jev z nevladnimi organizacijami na področju obravnave nasilja v družini bi bilo treba po naši oceni čim prej organizirati več delovnih srečanj, namenjenih iskanju bolj učinkovitih načinov sodelovanja.

Tudi v letu 2017 smo, kot v preteklih letih, obravnavali primere, ko je bilo sodelovanje z vpletenimi v nasilje v družini oteženo, ker so CSD-ji opravljali tudi druge naloge v zvezi z njimi. CSD namreč pogosto, poleg neposredne obravnave nasilja v družini, sodeluje z družino še pri zagotavljanju pravic iz javnih sredstev, nudi svetovalne oblike pomoči posamezniku in družini, v primerih nasilja, katerega posledica je ogroženost otroka, pa mora v skladu s svojimi pooblastili tudi izreči ukrepe za zaščito otroka. Ta večplastna obravnava družine, ki je usmerjena v spremembo ravnanj in odnosov pri vseh družinskih članih tako predstavlja poseben strokovni izziv, saj je neposredna zaščita žrtve lahko zelo »aktivistično« in zagovorniško ravnanje, medtem, ko zahteva iskanje drugačnih oblik skupnega življenja aktivno sodelovanje vseh vpletenih.

V primerih nudenja pomoči pri sporazumevanju o vprašanjih, povezanih z razmerji do skupnih otrok, vodenju svetovalnih razgovorov pred razvezo zakonske zveze in tudi v zadevah uveljavljanja pravic iz javnih sredstev pa se še vedno prepogosto zgodi, da strokovni delavci nasilja, ki (še) ni kvalificirano kot kaznivo dejanje (po možnosti z že pravnomočno obsodbo) ne obravnavajo kot pomembnega in specifičnega elementa pri vzpostavljanju delovnega odnosa ter načrtovanju in izvajanju konkretnega projekta pomoči.

Ugotovljene nepravilnosti pri obravnavi nasilja v družini se najpogosteje nanašajo na to, da ocena ogroženosti ni obrazložena in ni mogoče razbrati, na podlagi katerih kriterijev je bila določena oziroma opredeljena (visoka, srednja, nizka).

Na sodišča strokovni delavci posredujejo poročila in mnenja na zaprosila, vendar brez zakonske podlage. Zakon o preprečevanju nasilja v družini namreč za to nima primerne zakonske podlage, strokovni delavec lahko posreduje le že pripravljeno oceno ogroženosti za žrtev in še to izključno na željo žrtve ter v dogovoru z njo in ne na zahtevo sodišča.

Pri obravnavi odraslih žrtev se zgodi, da CSD presoja, kdo ima prav in kaj se je dejansko zgodilo med žrtvijo in povzročiteljem. Prav pri obravnavi nasilja v družini je zelo pomembno poiskati in vzdrževati položaj strokovnega delavca v interpoziciji. Nevtralna (»objektivna«) obravnava nasilja ni možna in dopustna, saj gre za posameznike v odnosu, ki razpolagajo z bistveno različno stopnjo moči (fizične,

ekonomske, statusne, odnosne…), nereflektirano aktivistično »zagovorništvo« pa tudi ne vodi h končni uveljavitvi ciljev obravnave, to je iskanju načina za nadaljnje sodelovanje pri reševanju skupnih težav (seveda ob doslednem spoštovanju zahteve po odpovedi nasilju).

V posameznih primerih se pokaže težava, da si strokovni delavci izberejo »stran« oziroma stranko, ki ji bodo verjeli in nastopajo kot njihovi »zagovorniki«.

V načrtu pomoči žrtvi pogosto niso navedena vsa ravnanja CSD-ja, ki jih načrtuje v prihodnje (npr. situacijo z otrokom preveriti v določenem času in ugotoviti, ali je zanj dovolj poskrbljeno, ali je še izpostavljen nasilju in ali bo morda potrebno izvesti določene ukrepe za njegovo zaščito). Vsa ravnanja v izvajanju nalog za preprečevanje nasilja v družini za odraslo žrtev nasilja je potrebno izvajati v sodelovanju z njo in z njeno privolitvijo, kar pa je v osnovi drugačen strokovni in vsebinski princip dela, kot pri otrocih, ki so žrtve nasilja v družini.

7.3.1.4. Skrbništvo

Glede skrbništva se vedno znova ponavljajo predvsem nestrinjanja med skrbnikom in CSD-jem na eni, ter bližnjimi osebe, postavljene pod skrbništvo na drugi strani o tem, ali morata skrbnik in CSD skrbeti za konkretne koristi in pravice osebe, postavljene pod skrbništvo, ali za v prihodnosti pričakovane koristi njegovih bližnjih. V primerih, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, pa je potrebna še dodatna skrbnost in pozornost, da ne pride do oškodovanja varovančevega premoženja.

Popis premoženja mora biti izveden v vsakem primeru, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, tudi če je npr. skrbnik za poseben primer imenovan samo za plačilo posameznega računa.

Kar nekaj kršitev dela CSD-jev smo ugotovili v primeru postavitve skrbnikov, še posebej skrbnikov za posebni primer. Pri odločanju o postavitvi skrbnika za poseben primer ne gre za dolžnost CSD-ja, da osebi postavi skrbnika za določeno vrsto opravil zato, ker to od njega zahtevajo ali pričakujejo določene osebe ali institucije. CSD mora ugotavljati vsaj sum kršenja pravic in koristi osebe, ki jo postavlja pod skrbništvo, in tako postaviti skrbnika za poseben primer ali za določeno vrsto opravil le, če je to potrebno za varstvo pravic in koristi posameznika, in jih je center z institutom skrbništva dolžan zaščititi.

V postopku postavitve skrbnika za poseben primer večina CSD-jev po uradni dolžnosti sploh ne ugotavlja, če posamezniku res ni mogoče zagotoviti pomoči (npr. pri sprejemu v dom) z drugimi, blažjimi sredstvi, kot je skrbništvo. Institut skrbništva bi moral posamezniku zagotavljati le toliko pomoči, kot jo potrebuje, in samo na tistih področjih življenja oziroma v tistih zadevah in situacijah, kjer jo potrebuje in kolikor časa jo potrebuje. Posameznikom, ki se jim postavlja skrbnik za poseben primer, ni niti delno odvzeta poslovna sposobnost, ampak so se v nekem trenutku zgolj znašli v življenjskih situacijah, v katerih takrat sami ne morejo poskrbeti za varstvo svojih pravic in koristi. V praksi se žal prepogosto dogaja, da posamezniki in tudi različne institucije pričakujejo, da bodo v imenu varovanca o vsem odločali skrbniki za poseben primer.

CSD in skrbnik morata dosledno spoštovati 190. člen ZZZDR in se z varovancem pred vsakim skrbniškim dejanjem posvetovati. Še posebej je to pomembno v primerih, ko skrbnik zastopa varovanca v postopkih pred sodiščem v njegovem imenu in za njegov račun. Na omenjeno določilo bi moral CSD skrbnika opozoriti in zagotoviti njegovo pravilno ravnanje.

V konkretnem nadzoru se je pojavilo vprašanje, ali je varovanec, ki mu je bila delno odvzeta poslovna sposobnost, sploh lahko podajal zahteve za vpogled v zadeve CSD in ali v postopkih (katerih koli) lahko nastopa kot stranka s procesnimi pravicami. **Zakon o nepravdnem postopku** (v nadaljevanju ZNP) v 39. členu določa, da sodišče dovoli, da udeleženec, ki ni poslovno sposoben, zaradi uveljavitve svojih pravic ali interesov sam opravi posamezna procesna dejanja, če oceni, da je sposoben razumeti pomen in pravne posledice takih dejanj. 41. člen ZNP pa določa, da če se s sklepom sodišča spreminja osebni status ali družinsko razmerje, nastopijo pravne posledice sklepa z njegovo pravnomočnostjo. Iz navedenega izhaja, da oseba, kateri je bila s pravnomočnim sklepom odvzeta poslovna sposobnost od dneva pravnomočnosti sklepa poslovne sposobnosti več nima in tako ne more izvajati procesnih dejanj v katerem koli postopku, razen v postopku uveljavitve svojih

pravic ali interesov na podlagi ZNP v postopkih, ki se vodijo po ZNP. V postopku postavitve varovanca pod skrbništvo in imenovanja skrbnika na CSD se na podlagi zakonodaje in standarda vedno pridobi mnenje varovanca in njegove želje. To pa seveda še ne pomeni, da varovanec lahko opravlja v postopku tudi procesna dejanja, saj sposobnosti zanje nima več, ne glede na to, da gre za postopek postavitve pod skrbništvo in imenovanje skrbnika. Navedeno potrjuje tudi VSRS sklep I Up 273/2015, v katerem je navedeno, da pravdno nesposobna oseba ne more samostojno opravljati procesnih dejanj, posledično pa se njene vloge ne upoštevajo, zato vlog, ki jih pravdno nesposobna stranka vloži samostojno ni mogoče obravnavati in o njih odločiti kot o procesnih vlogah, ne glede na njihovo poimenovanje. Takšna vloga namreč nima pravnega učinka. Enako mnenje je navedeno tudi v sklepu Višjega sodišča v Ljubljani, opr.št. II Cp 1980/2017, ki med drugim pravi, da ima oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost za vse aktivnosti povezane s sodnimi in upravnimi postopki, sposobnost biti naslovnik pravic oziroma sposobnost biti stranka, nima pa sposobnosti vlaganja procesnih aktov oziroma procesne sposobnosti.

Varovanec je večkrat posredoval na CSD svoje nestrinjanje s postavljenim skrbnikom, njegovim delom in njegovo primernostjo, pa vendar CSD varovančevega ugovora ni obravnaval skladno z 200. členom ZZZDR, kjer bi o ugovoru nad delom skrbnika moral odločati CSD. Za ugotavljanje primernosti dela skrbnika in CSD ima varovanec možnost podati ugovor, kar ni procesno dejanje v smislu splošnega upravnega postopka, ampak gre za dejansko varovanje pravic in koristi varovanca, ki jih do neke mere lahko uresničuje tudi sam, skladno z njegovo preostalo sposobnostjo in izpolnjevanje zakonske zahteve, da je potrebno pridobiti in upoštevati mnenje varovanca in njegove želje, kolikor se le da. Ker oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost večinoma ne razume pomena in posledic svojih ravnanj ne more procesno aktivno sodelovati v postopku kot enakovredna stranka. Iz tega razloga daje ZZZDR v 200. členu možnost ugovora varovanca zoper delo tako skrbnika kot tudi CSD-ja. Ne gre za možnost procesnega dejanja podaje pritožbe, temveč možnost izraziti dejansko nestrinjanje z delom skrbnika ali delom CSD-ja. Zakonodajalec je s tem uredil možnost lastne zaščite varovančevih koristi, ne da bi pri tem bila potrebna poslovna in procesna sposobnost osebe za to, da izrazi svoje nestrinjanje. Na ta način je urejena tako zaščita varovanca kot tudi dana možnost varovancu, da izrazi svoje mnenje in želje glede dela osebe, ki v celoti ali v določenem delu nadomešča varovančevo voljo. Zakonodajo je potrebno razlagati celostno in ne samo delno, saj na ta način težko stojimo na stališču, da je oseba v vseh postopkih, razen v postopku postavitve pod skrbništvo in imenovanju skrbnika, poslovno nesposobna. ZNP samo v primerih sodnih postopkov glede odvzema in vrnitve poslovne sposobnosti določa možnost, da varovanec, ki nima poslovne sposobnosti, opravi posamezna procesna dejanja sam. Torej varovanec, ki mu je odvzeta poslovna sposobnost, od trenutka pravnomočnosti sodne odločitve dalje, v vseh postopkih procesnih dejanj samostojno ne more več opravljati, kar pomeni, da tudi samostojno ne more vložiti pritožbe zoper odločbo CSD-ja o postavitvi pod skrbništvo in imenovanju skrbnika.

7.3.1.5. Rejništvo

CSD-ji otrokom, njihovim družinam in rejniškim družinam tako pred kot tudi po sprejemu ukrepa oddaje v rejništvo, ki ga večinoma sprejmejo v soglasju s starši, nudijo storitve in druge ustrezne pomoči, s ciljem, da bi bil ukrep čim manj stresen za otroke.

Delo CSD-jev na področju rejništva je večinoma dobro organizirano, CSD-ji v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z rejništvom poskušajo slediti predvsem otrokovi koristi. Kakovost dela nekaterih CSD-jev na področju rejništva temelji tudi na vzorčno dobrem delu v paru, timskem delu in delu v skupinah ter na supervizijskih metodah dela, tudi z rejnicami in otroki v rejništvu.

V posameznih zadevah pa ugotavljamo, da CSD dopušča, da rejniki sčasoma prevzamejo »zagovorniški« položaj za otroka in niso več pripravljeni ali zmožni slediti navodilom CSD-ja, zlasti dogovorom individualne projektne skupine v smeri vzpostavljanja stikov otroka s starši in v obdobju prenehanja ukrepa namestitve otroka v rejništvo.

7.3.1.6. Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Prijavitelji za področje uveljavljanja pravic iz javnih sredstev od inšpekcije praviloma pričakujejo, **da bo namesto organa druge stopnje presodila o utemeljenosti pritožbe zoper konkreten upravni akt, s katerim je CSD odločil o pravici. Inšpekcija teh pooblastil nima.** Ob prejetih prijavah pa

ugotavljamo, da je večina prijaviteljev premalo seznanjena s postopkom, pogoji, kriteriji ter dolžnostmi v zvezi z dodeljeno pravico.

V konkretni zadevi je bilo ugotovljeno, da strokovni delavci zadev, o katerih je bilo že odločeno in za katere so naknadno prejeli informacije, da je morda bilo o njih napačno odločeno zaradi lažnega prikazovanja podatkov, ne preverjajo za nazaj in ne vodijo postopkov po 43. členu Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. CSD namreč lahko v treh letih po prenehanju pravice iz javnih sredstev po uradni dolžnosti začne postopek ugotavljanja upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, kadar ugotovi, da so nastopile okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba izdati drugačno odločbo o upravičenosti do pravice iz javnih sredstev, ker oseba do pravice iz javnih sredstev ni bila upravičena ali je bila upravičena v nižjem znesku ali za krajše obdobje, ker je podatke prikazovala lažno ali jih je zamolčala ali ni pravočasno sporočila podatkov in ravnala po 42. členu tega zakona ali je sporočila neresnične podatke.

Med ugotovljenimi pomanjkljivostmi na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev je pogosto opaziti podajanje informacij, ki niso celostne kot tudi podajanje stranki nerazumljivih, čeprav pravilnih informacij.

Pri odločanju o izredni denarni socialni pomoči prevečkrat prihaja do odločanja na podlagi nejasnih in spremenljivih kriterijev, odločitve pa v odločbah niso konkretno dodatno obrazložene.

7.3.1.7. Prva socialna pomoč

Prva socialna pomoč je storitev, ki upravičencu v sodelovanju s strokovnim delavcem omogoča instrumentalno definicijo problema, kar je temelj za nadaljnje vzpostavljanje učinkovitega delavnega odnosa s ciljem spreminjanja problemskega sistema v sistem reševanja. Storitev se zaključi, ko ni več razloga in pobude za nadaljnje sodelovanje, ko so izpolnjeni pogoji za vključitev in nadaljnje sodelovanje v drugi storitvi oziroma, ko se začnejo izvajati druge naloge po zakonu ali javna pooblastila.

V posameznih izrednih nadzorih je bilo ugotovljeno, da strokovni delavci namesto zapisa pogovora pišejo zapisnike, na katerih je navedeno tudi opozorilo, da morajo stranke govoriti resnico in pošteno uporabljati pravice, ki so jim priznane, skladno z 11. členom Zakona o splošnem upravnem postopku. V prvi socialni pomoči so strokovni delavci izvajali dejanja, ki po standardu ne sodijo v njeno izvajanje, v dokumentaciji so se nahajali dokumenti iz drugih zadev (npr. sklic in izvedba multidisciplinarnega tima, skupaj z oceno ogroženosti in načrtom pomoči žrtvi na podlagi Zakona o preprečevanju nasilja v družini, tudi brez prisotne žrtve nasilja).

7.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa

V letu 2017 so bile pri približno četrtini izvajalcev ugotovljene nepravilnosti pri izvajanju storitve institucionalnega varstva starejših. Na področju zagotavljanja in izvajanja storitve pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe na domu ter izvajanja storitve socialni servis pa je bilo ugotovljeno, da se storitvi zagotavljata in izvajata skladno s predpisi in strokovnimi načeli ter skladno z nacionalnim programom socialnega varstva.

Opravljeni so bili tudi inšpekcijski nadzori pri izvajalcih, ki za izvajanje socialnovarstvenih storitev niso vpisani v register pri ministrstvu, pristojnem za socialno varstvo. Na podlagi tega sta bili izdani prepovedni odločbi za izvajanje dejavnosti.

V letu 2017 so se pri izvajanju storitve institucionalnega varstva stopnjevale nepravilnosti in težave pri izvajanju posebnega institucionalnega varstva v varovanih oddelkih, ker so sodišča s sklepi nameščala upravičence na varovane oddelke, ne glede na to, da so izvajalci sodiščem poročali, da ne razpolagajo s prostimi kapacitetami. Zaradi vztrajanja sodišč pri takšnem nameščanju upravičencev (stališče Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, št. Su 448/2016), so bili izvajalci primorani zniževati bivalni standard uporabnikom in večati obseg te storitve pri enakem številu zaposlenih, zaradi česar so bili kršeni predpisi bivalnega in kadrovskega standarda storitve za vse uporabnike storitve na teh varovanih oddelkih. Ob tem so sodišča s sklepi nameščala na varovane oddelke teh izvajalcev pogosto osebe, ki glede na zdravstveno in psihosocialno stanje potrebujejo zahtevnejšo strokovno

obravnavo, kot je predpisana za to storitev (potreba po dodatnih zaposlenih, drugačna usposobljenost za obravnavo uporabnikov), o čemer so izvajalci sprotno seznanjali sodišča, vendar njihova pojasnila niso bila upoštevana. Zaradi teže potreb, slabše kadrovske opremljenosti varovanih oddelkov in prenatrpanosti oddelkov, storitev več v celoti ne dosega svojih namenov in ciljev ter predstavlja nezdravo in ogrožujoče okolje, tako za uporabnike kot za osebje. Takšne obojestranske stiske in kršenje predpisov glede omenjene storitve izstopajo pri vseh izvajalcih posebnega domskega varstva z verificiranimi varovanimi oddelki, s čimer je razvrednotena tudi sama verifikacija teh oddelkov. Ministrstvo je bilo na to večkrat opozorjeno s strani več organov, med njimi tudi z naše strani.

Še vedno ni jasna pristojnost Socialne inšpekcije za nadzor v zadevah bivanja otrok in mladostnikov v zavodih, ki delujejo in so registrirani na področju izobraževanja, otroci in mladostniki pa sodijo v skupino upravičencev iz 4. A in B točke 8. b člena Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev. Gre za upravičence do socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva za otroke in mladostnike, ki potrebujejo nadomestilo za družinsko vzgojo in oskrbo, in ki potrebujejo ob tem tudi dodatno strokovno obravnavo ter za otroke in mladostnike s hudimi motnjami vedenja in osebnosti. Socialna inšpekcija je že v letu 2014 odprla na to temo medresorsko vprašanje, na katerega do decembra 2017 še ni prejela odgovora.

Skupnost socialnih zavodov Slovenije je po 68. b členu ZSV izdelala predlog Podrobnejših standardov storitve institucionalnega varstva starejših, ki je bil v letu 2008 pri izvajalcih sprejet kot poenoteni interni akt. V inšpekcijskih pregledih je bilo ugotovljeno, da ta akt med izvajalci ni več poenoten, ker so ga od sprejema dalje spreminjali vsak po svoje in imajo tako nekateri izvajalci po posameznih vrstah oskrbe ob opravilih navedeno tudi pogostost izvajanja opravila za uporabnika, nekateri pa imajo navedena samo opravila, pogostost izvajanja opravil je med izvajalci različno navedena, nekateri pa imajo v tem aktu izdelan točkovni sistem po opravilih za uvrstitev upravičencev v vrsto oskrbe. Prav tako nekateri izvajalci dosledno upoštevajo pogostost posameznih opravil v okviru standarda vrste oskrbe iz tega internega akta in preseženo izvedena opravila po dogovoru z uporabnikom zaračunavajo kot dodatne storitve, drugi pa, kljub večji pogostosti opravil, slednjih ne zaračunavajo kot dodatne storitve oziroma jih izvajajo brezplačno (prinos obroka hrane v sobo, dodatno čiščenje bivalnega prostora, spremstvo, menjavanje plenic).

Podrobnejši standardi storitve institucionalnega varstva starejših (vsebinski nabor opravil oskrbe s pogostostjo izvajanja) so osnova za sklenitev dogovora o izvajanju storitve, v katerem je, med drugim, opredelitev vrste oskrbe in cena storitve, kar je nadalje osnova za zaračunavanje storitve. Sedanja ureditev povzroča neenako dostopnost do storitve, neenakost zaračunavanja storitve in predstavlja tudi nelojalno konkurenco med samimi izvajalci te storitve. Na to je bilo ministrstvo opozorjeno v letnem vsebinskem poročilu ugotovitev nadzorov v preteklih letih. Na sestanku s predstavniki Direktorata za socialne zadeve pri ministrstvu, pristojnem za socialno varstvo, v marcu 2016 nam je bilo pojasnjeno, da je stališče ministrstva, da je ta akt sprejela Skupnost socialnih zavodov Slovenije po javnem pooblastilu iz 68. b člena ZSV in je zato uradno veljaven splošni podzakonski akt, ki so ga izvajalci dolžni spoštovati, skupnost zavodov pa je dolžna skrbeti za uresničitev navedenega javnega pooblastila. V dopisu Skupnosti socialnih zavodov Slovenije z dne 8.3.2017 smo bili seznanjeni, da je bil v letu 2008 izdelan le osnutek, da se pravilnik pripravlja in še ni bil sprejet.

V inšpekcijskih pregledih pri izvajalcih storitve institucionalnega varstva starejših v obliki trajnega celodnevnega domskega varstva je bilo tudi v letu 2017 ugotovljeno sprejemanje drugih upravičencev v domsko varstvo starejših, čeprav v nekoliko zmanjšanem številu, zaradi zapolnjenih namestitvenih kapacitet z upravičenci do te storitve ter zaradi sprejemanja oseb, ki so upravičene do drugih varstvenih in skrbstvenih oblik pomoči, ki pa jim jih država ne zagotavlja v zadostni meri. Na Socialni inšpekciji **smo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve že v prejšnjih letnih opozorili, da je potrebno zagotoviti institucionalno varstvo v obliki trajnega celodnevnega domskega varstva tudi drugim skupinam upravičencev v specializiranih oblikah ali v programih socialnega varstva (mlajši invalidi, osebe s posebnimi potrebami, osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, brezdomci**, ostale mlajše osebe, ki iz socialnih razlogov ne morejo bivati v domačem okolju), kar predvideva tudi nacionalni program socialnega varstva. V nadzorih v letu 2017 je bilo ugotovljeno, da še vedno ni zadosti nastanitvenih kapacitet za upravičence do posebnega institucionalnega varstva.

Po podatkih iz nadzorov so bile vse kapacitete, tudi kapacitete kriznih namestitev v trajno celodnevno domsko varstvo, od druge polovice leta 2016 dalje polno zasedene in so se povsod po državi čakalne

dobe za sprejem v domsko varstvo ponovno povečale za več mesecev. Podatke o izvajalcih storitve institucionalnega varstva z različnimi oblikami storitve, o prostih kapacitetah in o izvajalcih, ki omogočajo krizne namestitve zbira in javnostim nudi Skupnost socialnih zavodov Slovenije, dostopni pa so tudi na spletnih straneh izvajalcev storitve.

V letih 2016 in 2017 se je povečalo število izdanih sklepov sodišč za nastanitev oseb z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, mlajših od 65 let, na varovane oddelke, namenjene storitvi institucionalnega varstva starejših v vrsti oskrbe IV (ta vrsta oskrbe je namenjena uporabnikom z najzahtevnejšimi dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki zaradi starostne demence ali sorodnih stanj potrebujejo delno ali popolno osebno pomoč in nadzor ter posebne oblike varstva, stalni nadzor ter pogosto uporabo tehničnih in zaščitnih sredstev).

Posamezni izvajalci domskega varstva nimajo vpliva na lastno kadrovsko opremljenost, saj jih vežejo predpisani normativi, predpisi o zaposlovanju, pogajanja oziroma pogodbe z Zavodom za zdravstveno varstvo Slovenije. Po naših informacijah, pridobljenih neposredno od izvajalcev, je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zadnjih dveh pogajanjih precej omejil sredstva za zdravstvene storitve in dejavnosti v domovih za starejše oziroma izvajalcem ne prizna potrebnega števila zdravstvenega kadra, na kar že dve leti opozarja Skupnost socialnih zavodov Slovenije. Ob tem je od leta 2016 dalje na trgu dela še pomanjkanje izobraženega zdravstvenega kadra – bolničar. Na več ponovljenih razpisov se izvajalcem domskega varstva ta kader ne prijavlja. Za potrebe dela zato izvajalci zaposlijo delavce s podobno izobrazbo in jih priučijo ter dodatno izobražujejo ob delu za bolničarje, ali pa se na ta delovna mesta s soglasjem zaposlujejo zdravstveni tehniki. Kadrovski standard storitve institucionalnega varstva je minimalen in izdelan za primer vsakodnevne prisotnosti vseh predvidenih kadrov, kar ni skladno s prakso, v kateri so pogoste fluktuacije in absentizmi in pri kateri je potrebno upoštevati tudi predpise na področju dela (pravice iz delovnih razmerij, pravice varnosti in zdravja na delovnem mestu), ki jih odgovorne osebe izvajalca morajo sprotno upoštevati in reševati organizacijo dela. Kadrovski primanjkljaj je velik zlasti pri socialni oskrbi, ki je vse zahtevnejša zaradi stanja in potreb uporabnikov oziroma spremenjene ciljne skupine uporabnikov v obdobju od nastanka teh standardov in normativov do danes (v zadnjih letih so uporabniki v povprečju starejši, s težjimi zdravstvenimi težavami, potrebujejo več osebne pomoči). **Na socialni inšpekciji v letnih poročilih redno opozarjamo na nujnost povečanega kadrovskega normativa za socialno oskrbo.**

Ugotavljamo, podobno kot Varuh človekovih pravic, da pri izvajalcih socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših niso v celoti zaščitene pravice uporabnikov storitev, ki koristijo vrsto oskrbe IV in III b – zahtevnejše vrste oskrbe zaradi hujše obnemoglosti uporabnikov v kognitivnem, telesnem ali psihofizičnem funkcioniranju, ko sami ne zmorejo več uveljavljati svojih pravic in koristi. Število takšnih uporabnikov domskega varstva se veča, za pomoč pri urejanju njihovih zadev pa se jim najpogosteje imenujejo skrbniki za poseben primer ali jih zastopajo pooblaščenci. V zvezi s tem smo sodelovali pri pripravi in izvedbi razširjene problemske konference, ki jo je v novembru 2017 organiziral Aktiv socialnih delavcev pri Skupnosti socialnih zavodov Slovenije.

Po našem mnenju je 9. člen Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev diskriminatoren do uporabnikov, ker je v 2. točki opredeljeno, da eno ciljno skupino predstavljajo upravičenci, starejše osebe od 65 let, ki potrebujejo manj zahtevno vrsto oskrbe, drugo ciljno skupino pa upravičenci s kroničnimi boleznimi v terminalni fazi. Pri tem je za uporabnike iz prve skupine upravičencev predvideno, da se morajo ob nastali potrebi po zahtevnejši vrsti oskrbe (starostna oslabelost, invalidnost, demenca) premestiti k drugemu izvajalcu, ki izvaja storitev v obliki trajnega celodnevnega domskega varstva, za drugo ciljno skupino iste oblike storitve pa je predvideno, da lahko v oskrbnem domu koristi najzahtevnejše vrste oskrbe. V praksi se uporabniki in njihovi svojci premestitvam iz oskrbnih domov, po našem mnenju, upravičeno upirajo, ker se storitev izvaja enako strokovno kot v drugih oblikah institucionalnega varstva, pri čemer je bivanje v oskrbnem domu tudi bolj prilagojeno domačemu okolju. Predpis, ki predvideva premestitev iz takšnega okolja zaradi poslabšanja psihofizičnega stanja posameznika poleg tega ni skladen s strokovnim načelom kakovosti storitve iz vidika stalnosti, zaupnosti in individualizacije obravnave upravičenca.

V dosedanjih nadzorih je bilo ugotovljeno, da se storitev institucionalnega varstva starejših ne razvija v vseh predvidenih oblikah, oziroma so se druge oblike zelo malo uveljavile. Tako se po naših podatkih storitev izvaja v obliki oskrbnega doma samo pri dveh izvajalcih z dovoljenji za delo, v obliki varstva v drugi družini pri eni izvajalki z dovoljenjem za delo in pri dveh izvajalkah po pogodbi skladno s 3.

odstavkom 65. člena ZSV ter v obliki dnevnega varstva pri enem izvajalcu z dovoljenjem za delo in pri posameznih izvajalcih domskega varstva (natančnejše podatke o dnevnem varstvu starejših vodi Skupnost socialnih zavodov Slovenije). Uveljavila se je oblika storitve institucionalnega varstva starejših v oskrbovanih stanovanjih, ne izvaja pa se v obliki stanovanjskih skupin, bivalnih enot in z individualnim paketom storitve. Glede na obseg (96%) **lahko rečemo, da je uveljavljena le ena oblika storitve, in to je trajno ali kratkotrajno celodnevno domsko varstvo, kar ni povsem skladno z razvojnimi smernicami nacionalnega programa socialnega varstva ter nacionalnega programa varstva starejših, ki predvidevajo spodbujanje in razvoj drugih oblik storitve.**

Kot omenjeno, se uveljavlja oblika storitve institucionalnega varstva starejših v oskrbovanih stanovanjih. Predpisi za to obliko storitve so ohlapni ali pa jih ni, zato je inšpekcijski nadzor oviran. Zaradi menjavanja lastnikov, stavbne namembnosti in nejasnih evidenc o upravičencih in uporabnikih v takšnih stanovanjih ni možno oceniti, kakšna je dejanska kapaciteta oziroma obseg te oblike storitve. V dosedanjih nadzorih je bilo ugotovljeno, da se storitev v tej obliki izvaja različno tako po pravno formalnih podlagah (pogodbe med lastniki, upravnikom in izvajalcem oskrbe, pogodbe med lastniki in najemnikom), po obliki osnovne in socialne oskrbe (institucionalno varstvo, pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu, socialni servis v kombinaciji z zdravstvenimi storitvami), po varstvu (varovanje na daljavo kot storitev socialni servis, telefonska povezava z ICE številko za nujno pomoč po mobilnem telefonu, telefonski klic za medicinsko pomoč, vezan na glavno sestro bližnjega izvajalca domskega varstva, telefonski klic, vezan na recepcijo bližnjega izvajalca domskega varstva, telefonski klic, vezan na center varnostne službe) kot po zaračunavanju storitve (paketi storitve, subvencionirana storitev pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu, naročanje tržnih storitev ali kombinirane oblike). Ugotovljeno je bilo, da v predpisih socialnega varstva ni izdelane metodologije za izračun cene za to obliko storitve, kar ni skladno s 101. členom ZSV. Vsak izvajalec ima tudi po svoje izdelan paket z različnimi stopnjami zahtevnosti osnovne in socialne oskrbe oziroma drugačne podrobnejše standarde storitve in merila za stopnjo zahtevnosti oskrbe, kar ni skladno s 4. odstavkom 68.b člena ZSV. Na osnovi navedenega se oblika storitve ne izvaja po enakem standardu in na način, ki bi upravičencem zagotavljal enako dostopnost in kakovost storitve, prav tako ta oblika storitve tudi ni cenovno enako dostopna, čeprav se opravljajo ista predvidena opravila osnovne in socialne oskrbe.

Iz prijav za inšpekcijski nadzor in iz dokumentacije reševanja ugovorov s strani izvajalcev storitve v poročevalskem obdobju je razviden porast števila ugovorov na zaračunavanje storitve v delu zaračunavanja za balkon, kopalnico in toaletni prostor pri tistih uporabnikih, ki koristijo vrsto oskrbe III a (namenjena uporabnikom z najzahtevnejšimi starostnimi težavami, ki v celoti potrebujejo neposredno osebno pomoč) in III b (za uporabnike z najzahtevnejšimi težavami, ki v celoti potrebujejo neposredno osebno pomoč, stalni nadzor ter pogosto uporabo tehničnih in zaščitnih sredstev), in ki so zaradi zdravstvenega stanja negovani in oskrbovani na postelji ter iz zdravstvenih razlogov ne koristijo toaletnih prostorov, kopalnice in balkona. Takšno zaračunavanje storitve ima osnovo v 33. členu Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev. S tem povezano izvajalci storitve in uporabniki menijo, da bi bilo potrebno pri nadaljnjem predpisovanju bivalnih pogojev in bivalnih standardov za izvajanje storitve institucionalnega varstva starejših v povezavi s predpisi o zaračunavanju storitve spremeniti predpise tako, da bodo upoštevane potrebe uporabnikov oziroma dejstva stanja uporabnikov, ki koristijo vrsto oskrbe III a in III b in predvideti v domovih starejših tudi »oaze« - večposteljne sobe za vrsto oskrbe III a in III b, brez zaračunavanja dodatnih stroškov za uporabo prostorov, ki jih uporabniki ne koristijo.

V predpisih socialnega varstva ni jasno opredeljeno, kdo je plačnik dela za bivalni nadstandard in za dodatne storitve domskega varstva, ki jih koristi uporabnik storitve, ki je upravičen do oprostitve plačila storitve in storitev (do)plačujejo drugi zavezanci. Nekateri izvajalci s plačilom dodatnih storitev v celoti obremenijo druge zavezance (svojce, občino), na to pa ti zavezanci ugovarjajo. Ni jasno opredeljeno, ali se stroški dodatnih storitev porazdelijo procentualno po deležih iz odločbe centra za socialno delo o oprostitvi plačila storitve in katere dodatne storitve so obvezni (do)plačati vsi zavezanci, vključno z uporabnikom, oziroma samo drugi zavezanci. Pri tem se pojavlja predvsem problem plačila storitve, kjer je večinski (do)plačnik občina ali svojec, ki je sam v težji finančni situaciji, uporabnik pa koristi storitev nadstandardnega bivanja in/ali dodatne storitve oskrbe, ki jih koristi izključno na podlagi želje in ne iz objektivnih vzrokov in/ali dodatne tržne storitve izvajalca (dodatno kopanje s pomočjo osebja, prinos obroka hrane v sobo, storitve frizerja, pedikerja, maserja), pri tem pa uporabnik odklanja premestitev v nižji bivalni standard (v manjšo kvadraturo enoposteljne sobe brez priključkov, ki predstavljajo nadstandard, enak bivalni standard v javnem zavodu, pri katerem je cena storitve nižja) ter se noče odreči dodatnim in tržnim storitvam. V takšnih primerih občine in svojci odklanjajo plačilo

svojih deležev plačila, za katere so zavezani po odločbi ali z dodatno izstavljenimi računi v primeru zaračunavanja mesečnih dodatnih in tržnih storitev.

V povezavi z zavezanostjo k plačilu storitve institucionalnega varstva starejših ter koriščenjem nadstandardne oblike te storitve, je v obrazložitvi Odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti št. 12302-110/2013/10 z dne 13.2.2015 med drugim navedeno, »…..(da)… ima vsakdo prosto pravico izbire socialnovarstvene storitve, kar izhaja iz 4. člena ZSV, ki določa, da se pravice do storitev uveljavljajo po načelih enake dostopnosti in proste izbire oblik za vse upravičence pod pogoji, ki jih določa zakon. Navedeno pomeni, da lahko vsakdo, ki potrebuje določeno storitev (npr. institucionalno varstvo) sam izbere katerikoli zavod, ki je vključen v mrežo javne službe, če za to izpolnjuje zakonske pogoje.« S tem je bil kot neutemeljen zavrnjen ugovor zavezanca za plačilo storitve zoper odločitev centra za socialno delo, da se uporabnik ne premesti k cenovno ugodnejšemu izvajalcu storitve. V zvezi z omenjeno razlago predpisa o pravici do enake dostopnosti do storitev menimo, da lahko takšna razlaga velja le pri izhodiščni odločitvi, ko se uveljavlja pravica do storitve (postopek sprejema), vezano na osnovni standard storitve, kar je v primeru institucionalnega varstva starejših standardna dvoposteljna soba s souporabo sanitarij in na to navezana zahtevnostna stopnja vrste oskrbe. Ta osnovni standard storitve izvajajo vsi izvajalci. Izjema je nekaj koncesionarjev in izvajalca z dovoljenji za delo, ki izvajajo storitev le z bivalnim nadstandardom.

V zvezi s pravico do izbora nadstandardne storitve v povezavi z zavezanostjo do plačila takšne storitve je v 18. členu Pravilnika o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva opredeljeno, da pri ugotavljanju upravičenosti in pogojev za uveljavljanje pravice do institucionalnega varstva in pri odločanju za sprejem ni dopustno upoštevati, ali so uporabnik in njegovi svojci zmožni plačevati ali (do)plačevati storitev, kar po mnenju inšpekcije velja v primeru nujnih namestitev in le v postopku sprejema v domsko varstvo ter le za osnovni standard storitve, kot je bil že predhodno naveden. V primeru nujne namestitve zaradi objektivnih okoliščin v nadstandardno obliko domskega varstva, pri čemer je že iz spremne dokumentacije razvidno, da upravičenec nima dovolj finančnih sredstev za pokrivanje stroškov storitve, lahko velja takšna namestitev za začasno nujno namestitev. V praksi se namreč dogaja, da v primeru, ko takšna namestitev traja dalj časa in uporabnik ne zmore plačevati storitve, nastane huda socialna stiska, tako pri uporabniku, kot tudi pri zavezancih po Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev (sorodniki in/ali občina). Takšno stanje lahko plačnika (katerega od sorodnikov) pripelje na rob ali čez rob revščine (pogosto so zavezanci tudi sami že upokojenci s povprečno ali nižjo pokojnino ali ima zavezanec družino z več šoloobveznimi otroki ali je v družini sorodnika - zavezanca, samo en član ali nihče zaposlen), povzroča težave občinam, ki nimajo predvidenih dovolj sredstev za ta namen v občinskem letnem proračunu, povzroča nepotrebne konflikte med sorodstvom ali znotraj družine in s tem slabljenje socialne mreže uporabnika, povzroča dodatne uradne postopke za ponovno uveljavljanje oprostitev plačila storitve, s tem povezane pritožne postopke ter gospodarsko škodo izvajalcu storitve zaradi neplačanih računov za izvedeno storitev. V zvezi s tem menimo, da zoper doplačilo nadstandardne storitve upravičeno ugovarjajo sorodniki in občine, ki jih v takih primerih k doplačilu zavezujejo predpisi, družinski in občinski proračuni pa ne zdržijo takšnega, pogosto nepredvidenega stroška. Predpisi bi lahko z upoštevanjem različnih situacij omogočili drugačno reševanje takšnih situacij, če že na drugi strani omogočajo različne cene te storitve pri izvajalcih.

Ugotavljamo cenovno neenako dostopnost storitve glede na izvajalce storitve institucionalnega varstva starejših v javni mreži, ker so, po odločitvi Vlade Republike Slovenije, v prvih letih podeljevanja teh koncesij, v izračunu cene pri koncesionarjih dovoljeno vključeni tudi elementi stroškov investicij oziroma kreditov izvajalca, zato so cene pri koncesionarjih 20 % višje od cen storitve v javnih socialnovarstvenih zavodih. To pomeni, da **uporabniki koncesionarjem plačujejo mesečno poleg storitve tudi investicije oziroma kredite, kar je po mnenju inšpekcije z vidika socialne situacije uporabnikov in izvajalcev etično sporno in diskriminatorno z vidika dostopnosti storitve**. Zaradi navedenega se predvsem v zadnjih štirih letih s strani uporabnikov, ki storitev koristijo pri koncesionarjih, vršijo pritiski na javne socialnovarstvene zavode za premestitve.

V zvezi z (do)plačevanjem storitve za zavezance na podlagi odločbe centra za socialno delo o oprostitvi plačila storitve po Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev je bilo ugotovljeno, da nastajajo časovni zamiki oziroma izpad plačila storitve v primeru spremembe vrste oskrbe iz manj zahtevne v bolj zahtevno ali v primeru začasnega povečanega obsega storitve. Ob zaključku meseca se preveri opravljanje storitve pri posameznih uporabnikih in v

primeru, da je bil pri uporabniku opravljen večji obseg storitve in se zviša zahtevnost vrste oskrbe, se sklene z uporabnikom dodatek k dogovoru. Slednji se posreduje pristojnemu CSD, da na osnovi tega ponovno odloči o oprostitvi plačila, kar pa se po sedaj veljavni zakonodaji določi šele s prvim dnem naslednjega meseca, zaradi česar plačilo izpade en mesec izvajanja storitve, kljub podpisanemu dogovoru za zahtevnejšo vrsto oskrbe. V praksi to pomeni, da se izvaja zahtevnejša vrsta oskrbe en mesec po ceni predhodno manj zahtevne vrste oskrbe, ker izvajalci zaradi navedenega nimajo pravne podlage, da za tisti mesec zaračunajo storitev skladno z podpisanim dogovorom.

V inšpekcijskih pregledih so izvajalci storitve institucionalnega varstva starejših v javni mreži, centri za socialno delo in tudi izvajalci, ki so storitev izvajali brez ustreznih pravnih podlag navajali, da svojci starejših oseb slednje namesto v domove starejših v bližnjem okolju, nameščajo k posameznikom v neposredni soseščini ali k družinam in k izvajalcem podobnih dejavnosti na Hrvaškem in na Madžarskem. Strokovne službe za takšne namestitve zvedo slučajno od drugih oseb ali od drugih organov in institucij (inšpekcijske službe, bolnišnice, sodišča), kadar pride do konfliktnih situacij ali hujšega oškodovanja oseb, nameščenih na tak način. Pogosto svojci tako namestijo hudo bolne ali dementne osebe. Svojci svoja ravnanja utemeljujejo s tem, da sami ne zmorejo in ne znajo skrbeti zanje, da so izvajalci javne mreže predragi in da so že podali prošnje za sprejem, pa so namestitve v javni mreži zasedene. Pri tem so svojci v letu 2016 in 2017 izražali tudi nezadovoljstvo in nezaupanje do uveljavljanja pravice do varstvenega dodatka in do uveljavljanja pravice do oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev zaradi njihovega slabega finančnega in premoženjskega stanja, v povezavi s pravico občine do zaznambe na nepremičnini v zemljiški knjigi v primeru, da občina prevzame del plačila storitve in zaradi naknadnega terjanja obveznosti upravičencev do povrnitve teh sredstev.

Predpisi za uveljavljanje pravice do pogrebnine (oblika izredne denarne pomoči) in pravice do zadnje pokojnine po umrlem upravičencu ne zagotavljajo teh dveh pravic enako za vse, ker lahko po smrti uporabnika storitve institucionalnega varstva navedeni pravici uveljavljajo le ožji družinski člani: zakonec in otroci (oziroma dediči po zakonu), ne pa tudi drugi svojci in tudi ne skrbniki. Zaradi tega ostajajo neporavnani računi za plačilo storitve za mesec, v katerem je uporabnik umrl pri uporabnikih, ki nimajo zakonca oziroma otrok oziroma se terjatev za plačilo lahko uveljavlja šele v zapuščinski razpravi, kar je več mesečni ali letni odmik. Menimo, da bi bila smiselna sprememba teh dveh predpisov tako, da bi lahko ti dve pravici uveljavljali tudi drugi svojci pokojnika (teta, bratranec, nečak, svak, ipd.) ali skrbniki, ker v praksi predstavljajo socialno mrežo in tudi skrbijo ter urejajo zadeve za uporabnika, ki nima zakonca oziroma otrok in bi tako lahko hitreje poplačali nastale dolgove pokojnika.

Na spletnih straneh (kot informacijski vir trga storitev) so glavni vir informacij za javno mrežo storitve pomoči na domu kot socialne oskrbe na domu na eni strani Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, na drugi strani pa dva zasebna zavoda za posredovanje neposrednih pomočnikov na domu (ProDomi in Matija), ob tem, da obstaja tudi več spletnih domen, ki na podlagi gesla »pomoč starejšim« ali »pomoč na domu«, združujejo in prikažejo vse izvajalce, ki v imenu firme ali opisu dejavnosti vključujejo te besedne zveze. Na teh domenah je več izvajalcev, ki niso vpisani, kot je tistih, ki so vpisani v register izvajalcev socialnovarstvenih storitev pri ministrstvu, pristojnem za socialno varstvo, opravljajo pa gospodarske dejavnosti ali osebno dopolnilno delo s podobni opravili, kot sta standarda socialnovarstvenih storitev pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu in socialni servis. Po navedbah uporabnikov je vir informacij o pomoči na domu na osebni ravni zdravstveni kader v bolnišnicah ter patronažni službi, ki upravičencem ponuja za pomoč kolegice, ki so brez zaposlitve ali upokojene in to opravljajo na podlagi osebnega dopolnilnega dela ali brez ustreznih pravnih podlag.

Predpisi socialnega varstva nimajo opredeljene posredniške dejavnosti za socialnovarstvene storitve. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti nam je v zvezi s tem posredovalo tolmačenje predpisov v dopisu št. 1221-3/2013-2 z dne 20.3.2013, v katerem je med drugim navedeno, da v kolikor posredovalec izbira za naročnike izvajalce, ki so vpisani v register izvajalcev na podlagi dovoljenja za delo, ali izvajajo storitev v okviru mreže javne službe, potem bodo uporabniki imeli zagotovljene storitve v skladu z zakonom, podzakonskimi akti in določenimi standardi, medtem ko v primeru izbora izvajalcev, ki izvajajo opravila na podlagi osebnega dopolnilnega dela ali izbora drugih izvajalcev, ta zaščita ni zagotovljena. Ministrstvo smo od leta 2013 dalje ves čas opozarjali na nezadostno zaščito upravičencev storitve pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe in storitve socialnega servisa. O tem smo v letu 2015 seznanili tudi Finančni urad Republike Slovenije in Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

V izrednih nadzorih je bilo ugotovljeno, da posamezniki, ki so upravičenci do socialnovarstvenih storitev, po lastni izbiri in želji ter po lastni odločitvi sklepajo različne pogodbe z osebami-laiki ali pravnimi osebami, ki obljubljajo pomoč, ne da bi prej preverili poti za uveljavljanje svojih pravic do socialnovarstvenih storitev in/ali pridobili informacije o javni mreži socialnovarstvenih storitev, ob kasneje nastalih zapletih in neugodnih situacijah pa zahtevajo in pričakujejo zaščito Socialne inšpekcije in vršijo socialni pritisk preko medijev za rešitev nastale situacije. Pri tem menimo, da so upravičenci do socialnovarstvenih storitev na eni strani premalo informirani o socialnovarstvenih storitvah, izvajalcih in o poteh uveljavljanja njihovih pravic na področju socialnega varstva ter na drugi strani preveč zaupljivi do vsega »nedržavnega in neinstitucionalnega« in premalo ozaveščeni o možnih neugodnih posledicah sklepanja poslov z medsebojnimi pogodbami oziroma o možnih negativnih posledicah laičnih oblik pomoči invalidnim in ostarelim osebam.

Socialna inšpekcija po 102. členu ZSV ni pristojna za nadziranje pravnih poslov odraslih oseb, ki jim ni odvzeta poslovna sposobnost. Prav tako v takšno poslovanje fizičnih oseb ne sme posegati center za socialno delo, kar se pogosto izraža v medijih kot pričakovanje javnosti. Glede proste izbire pomoči imajo po nacionalnem programu socialnega varstva upravičenci do socialnovarstvenih storitev pravico do lastne izbire uveljavljanja svojih pravic (ali jih uveljavljajo ali pa ne), prav tako lahko izbirajo med različnimi vrstami storitev ter med različnimi izvajalci znotraj javne mreže (javni zavodi in koncesionarji) in zunaj javne mreže (izvajalci z dovoljenji za delo) socialnovarstvenih storitev. Pri tem je pomembno, da uveljavljajo pravice do varstvenih skrbstvenih oblik pomoči pravočasno in se prej o tem informirajo. Informacije so dostopne na spletnih straneh ministrstva, pristojnega za socialno varstvo, v obliki informativnih zgibank pa tudi pri samih izvajalcih storitev in na centrih za socialno delo. Prav tako lahko vsakdo pridobi informacije o tem neposredno v razgovorih pri izvajalcih storitev in v okviru storitve prva socialna pomoč na centrih za socialno delo. V zvezi s tem smo že v letu 2010 oblikovali opozorilo, v letu 2017 pa dodali še obširnejše javno opozorilo z dodatkom v januarju 2018 o ugotovitvah nadzorov v zvezi z izvajanjem storitve institucionalnega varstva starejših brez ustreznih podlag oziroma na črno. Opozorila so stalno dostopna na spletnih straneh Socialne inšpekcije: http://www.id.gov.si/si/delovna_podrocja/socialne_zadeve/.

7.3.3. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov

Postopki sprejema v varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov potekajo v skladu s predpisi, do težav pa prihaja pri nameščanju uporabnikov v varovane oddelke na podlagi sklepov sodišč. Na varovane oddelke prihajajo forenzični bolniki, ki zaradi nevarnosti ponovitve kaznivih dejanj po odpustu iz forenzične enote potrebujejo dolgotrajno specializirano in varovano obravnavo. Za te uporabnike namestitev v varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov ni primerna rešitev, vendar trenutno v Sloveniji ni primernejše rešitve. Poleg tega imajo posebni zavodi v varovanih oddelkih premalo mest glede na število sklepov o namestitvi, kar povzroča prenatrpanost varovanih oddelkov, otežuje pogoje za kakovostno strokovno delo s temi uporabniki ter povečuje možnost izbruha različnih nasilnih dejanj.

V Pravilniku o standardih in normativih so kot upravičenci do storitve institucionalnega varstva v posebnih socialnovarstvenih zavodih v 7. točki navedene tudi odrasle osebe z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja. Posebni socialnovarstveni zavodi prejmejo veliko prošenj oseb z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja, vendar jih ponudniki storitev ne morejo sprejeti, saj ne morejo oblikovati cene storitve, ker za to nimajo pravne podlage.

7.3.4. Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje

Prijave za inšpekcijski nadzor nad delom varstveno-delovnih centrov se nanašajo na osebje, organizacijo dela, hrano, bivanjske razmere ter obravnavo varovancev. V nekaterih pobudah je izraženo nezadovoljstvo s pogoji dela v okviru zaposlitve pod posebnimi pogoji (npr. nizka urna postavka za opravljeno delo).

Poleg tega smo v letu 2017 prejeli tudi pobudo oziroma informacijo o uporabi zamreženih postelj oziroma mrež nad posteljami uporabnikov. V nadzoru je bilo ugotovljeno, da je izvajalec socialnovarstvenih storitev dejansko uporabljal tovrstne mreže. Glede na 29. člen Zakona o duševnem zdravju, ki določa, da se posebni varovalni ukrepi, kamor spada tudi omejitev gibanja znotraj enega prostora in med katere se lahko uvršča tudi zamrežene postelje, uporabljajo v oddelkih pod posebnim

(zdravstvenim) nadzorom in v varovanih oddelkih socialnovarstvenih zavodov, je bilo ugotovljeno, da dotični izvajalec nima zakonske podlage za uporabo tovrstnega ukrepa, saj ni psihiatrična bolnišnica, niti nima varovanega oddelka. V zvezi z ugotovljenim smo mu s strani socialne inšpekcije izdali naročilo za odpravo mrež.

SEZNAM PREDPISOV

1. SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE INŠPEKTORATA RS ZA DELO

- Konvencija MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, 1947
- Konvencija MOD št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu, 1969
- Konvencija MOD št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju, 1981
- Konvencija MOD št. 161 o službah medicine dela, 1985
- Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu
- Zakon o socialnem varstvu
- Zakon o inšpekciji dela
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru
- Zakon o splošnem upravnem postopku
- Zakon o prekrških
- Pravilnik o stroških postopka o prekršku
- Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih
- Pravilnik o evidencah prekrškovnih organov, evidenci pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, skupni evidenci kazenskih točk v cestnem prometu ter skupni informacijski infrastrukturi
- Zakon o sodnih taksah
- Zakon o upravnih taksah
- Zakon o državni upravi
- Uredba o organih v sestavi ministrstev
- Poslovnik Inšpekcijskega sveta
- Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorja
- Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja
- Uredba o upravnem poslovanju
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
- Zakon o varstvu osebnih podatkov

Drugi pravni viri so navedeni po področjih dela v nadaljevanju.

2. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ (INŠPEKCIJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ):

Konvencije Mednarodne organizacije dela (MOD):

- Konvencija št. 2 o brezposelnosti, 1919
- Konvencija št. 14 o tedenskem počitku v industrijskih podjetjih, 1921
- Konvencija št. 19 o enakem obravnavanju tujih in domačih delavcev glede zavarovanja za nesreče pri delu, 1925
- Konvencija št. 24 o zdravstvenem zavarovanju industrijskih in trgovinskih delavcev ter domačih storitvenih delavcev, 1927
- Konvencija št. 25 o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, 1927
- Konvencija št. 29 o prisilnem ali obveznem delu, 1930
- Konvencija št. 48 o mednarodni ureditvi varovanja pravic iz invalidskega, starostnega in družinskega zavarovanja, 1935
- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28. zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 87 o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic, 1948
- Konvencija št. 88 o organizaciji službe zaposlovanja, 1948
- Konvencija št. 90 o nočnem delu otrok v industriji (revidirana), 1948
- Konvencija št. 91 o plačanem letnem dopustu pomorščakov (revidirana), 1949
- Konvencija št. 95 o zaščiti plač, 1949
- Konvencija št. 97 o delavcih migrantih (revidirana), 1949

- Konvencija št. 98 o uporabi načel o pravicah organiziranja in kolektivnega dogovarjanja, 1949
- Konvencija št. 100 o enakem plačilu delavcev in delavk za delo enake vrednosti, 1951
- Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti, 1952
- Konvencija št. 105 o odpravi prisilnega dela, 1957
- Konvencija št. 106 o tedenskem počitku v trgovini in uradih, 1957
- Konvencija št. 108 o nacionalnih osebnih dokumentih pomorščakov, 1958
- Konvencija št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih, 1958
- Konvencija št**.** 114 o pogodbi o zaposlitvi ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32. zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 121 o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni, 1964
- Konvencija št. 122 o politiki zaposlovanja, 1964
- Konvencija št. 131 o minimalnih osebnih dohodkih, s posebnim ozirom na države v razvoju, 1970
- Konvencija št. 132 o plačanem letnem dopustu (revidirana), 1970
- Konvencija št. 135 o varstvu in olajšavah za predstavnike delavcev v podjetju, 1971
- Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja, 1973
- Konvencija št. 140 o plačanem dopustu za izobraževanje, 1974
- Konvencija št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti, 1975
- Konvencija št. 143 o migracijah v pogojih zlorabljanja ter o podpiranju enakih možnosti in tretmaja delavcev migrantov, 1975
- Konvencija št. 149 o zaposlovanju ter delovnih pogojih in življenjskih razmerah izvajalcev zdravstvene nege, 1977
- Konvencija št. 151 o varstvu pravice do organiziranja in postopkih za določitev pogojev zaposlitve v javnem sektorju, 1978
- Konvencija št 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja, 1981
- Konvencija št. 156 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju (delavci z družinskimi obveznostmi), 1981
- Konvencija št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca, 1983
- Konvencija št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, 1983
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 173 o varstvu zahtevkov delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca, 1992
- Konvencija št. 175 o delu s krajšim delovnim časom, 1994
- Konvencija št. 180 o delovnem času pomorščakov in številu članov posadke na ladji, 1996
- Konvencija št. 182 o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo, 1999
- Konvencija št. 183 o spremembi (spremenjene) Konvencije o varstvu materinstva iz leta 1952
- Konvencija št. 186 o delu v pomorstvu, 2006

Pravni viri EU ali Sveta Evrope (Evropsko delovno pravo):

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
- Evropski kodeks o socialni varnosti, 1964
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000
- Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredba (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva
- Uredba (EU) št. 1024/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg in razveljavitvi Odločbe Komisije 2008/49/ES (uredba IMI)
- Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. Junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti

- Uredba Sveta (ES) št. 1223/98 z dne 4. junija 1998 o spremembi Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71
- Uredba Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. Junija 1998 o spremembah Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 574/2 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 zaradi razširitve njune veljavnosti na posebne sisteme za javne uslužbence

Inšpektorat RS za delo prav tako opravlja svoje naloge oz. posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja delovnih razmerij, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih.

Zakoni:

- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o uveljavitvi prehodnega obdobja za zaposlovanje in delo državljanov Republike Hrvaške v Republiki Sloveniji po vstopu Republike Hrvaške v Evropsko unijo
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o minimalni plači
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti
- Zakon o stavki
- Zakon o kolektivnih pogodbah
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o evropskih svetih delavcev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruge
- Zakon o urejanju trga dela
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (prenehal veljati 27.10.2010 - s sprejemom ZUTD, uporaba do 1. 1. 2011, za posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom se določbe 5., 6., 6.a, 6.b, 6.c, 6.č, 6.d, 6.e, 7. in 8. člena poglavja II. »Posredovanje zaposlitev in posredovanje dela«, uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom)
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o zdravniški službi
- Zakon o zdravstveni dejavnosti
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o varstvu pred diskriminacijo
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo

- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja
- Zakon o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa
- Zakon o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov
- Zakon o delavcih v državnih organih
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih
- Zakon o prostovoljstvu
- Zakon o socialnem podjetništvu
- Pomorski zakonik
- Zakon o javnih uslužbencih
- Zakon za uravnoteženje javnih financ
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o pravdnem postopku
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku

Podzakonski predpisi:

- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov
- Uredba o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje
- Uredba o nadzoru izvajanja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi
- Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino
- Uredba o nagradi in priznanjih za prostovoljstvo
- Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva
- Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide
- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju zdravja nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile in doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (prenehal veljati, razen določb pravilnika, ki se nanašajo na posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom – te se uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom)
- Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sestavi komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o načinu in postopku za pridobitev in izgubo licence
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sprejemu katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o obrazcu javne listine o nacionalni poklicni kvalifikaciji
- Pravilnik o vodenju registra izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o nomenklaturi poklicev
- Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah

- Pravilnik o prijavi in objavi prostega delovnega mesta ali vrste dela, postopku posredovanja zaposlitve ter vsebini in načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu ali vrsti dela Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, javni objavi ter postopku posredovanja zaposlitve
- Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja
- Pravilnik za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku
- Pravilnik o odpisu in delnem odpisu dolga, odlogu plačila ter obročnem plačilu pri financiranju ukrepov trga dela in izvajalcev
- Pravilnik o postopku vključevanja delavca v ukrepe na trgu dela med odpovednim rokom
- Navodilo za obračun in plačilo dajatve od začasnega ali občasnega dela
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov o tujcih, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov v zvezi z zaposlitvijo in delom tujcev v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela

Kolektivne pogodbe:

- Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine
- Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust
- Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti
- Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn Slovenije
- Kolektivna pogodba za papirno in papirno-predelovalno dejavnost
- Kolektivna pogodba grafične dejavnosti
- Kolektivna pogodba za dejavnost elektroindustrije Slovenije
- Kolektivna pogodba časopisnoinformativne, založniške in knjigotrške dejavnosti
- Kolektivna pogodba za kovinsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba za zavarovalstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba dejavnosti Cestnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije
- Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko-predelovalne dejavnosti
- Kolektivna pogodba za lesarstvo
- Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije
- Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbence
- Kolektivna pogodba za dejavnost vodenja in kontrole zračnega prometa - podjetniška kolektivna pogodba
- Kolektivna pogodba za zaposlene v zdravstveni negi
- Kolektivna pogodba za dejavnost železniškega prometa
- Kolektivna pogodba premogovništva Slovenije
- Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije
- Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba za javni sektor
- Kolektivna pogodba o skupni metodologiji za uvrščanje orientacijskih delovnih mest in nazivov v plačne razrede

- Kolektivna pogodba za državno upravo, uprave pravosodnih organov in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost
- Kolektivna pogodba za dejavnost obvezne socialne varnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost poklicnega gasilstva – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost okolja in prostora – tarifni del
- Kolektivna pogodba za kmetijsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za gozdarsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo
- Kolektivna pogodba za poštne in kurirske dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije
- Kolektivna pogodba med delavci in družbami drobnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za policiste
- Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami
- Kolektivna pogodba za poklicne novinarje
- Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja
- Kolektivna pogodba Banke Slovenije
- Kolektivna pogodba celulozne, papirne in papirno predelovalne dejavnosti
- Kolektivna pogodba o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009

Splošni akti delodajalcev

3. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (INŠPEKCIJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU):

Konvencije Mednarodne organizacije dela (MOD):

- Konvencija št. 13 o uporabi svinčenega belila pri barvanju, 1921
- Konvencija št. 32 o varstvu delavcev, zaposlenih pri nakladanju in razkladanju ladij, pred nesrečami pri delu, 1932
- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28. zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 113 o zdravniškem pregledu ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32. zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 126 o prostorih za posadko na ribiških ladjah, 1966
- Konvencija št. 119 o zavarovanju strojev, 1963
- Konvencija št. 136 o varstvu pred nevarnostjo zastrupitve z benzolom, 1971
- Konvencija št. 139 o preprečevanju in kontroli poklicnih nevarnosti, ki jih povzročajo kancerogene substance in agensi, 1974
- Konvencija št. 148 o varstvu delavcev pred profesionalnimi riziki zaradi onesnaženosti zraka, hrupa in vibracij v delovnem okolju, 1981
- Konvencija št. 162 o varnosti pri uporabi azbesta, 1986
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 174 o preprečevanju večjih industrijskih nesreč, 1993
- Konvencija št. 187 o spodbujanju varnosti in zdravja pri delu, 2006
- Protokol MOD št. 155 iz leta 2002 h Konvenciji o varnosti in zdravju pri delu, 1981

Pravni viri EU ali Sveta Evrope (Evropsko delovno pravo):

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996

- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000

Inšpektorat RS za delo prav tako opravlja svoje naloge oz. posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih. Uporabljajo pa se še:

- Smernice glede izvajanja direktiv v zvezi z uporabo delovne opreme
- Smernice za preprečevanje in zmanjševanje tveganj v zvezi z delom, ki je povezano z Azbestom
- Smernice glede izvajanja direktiv, ki temeljijo na izhodiščih »novega in globalnega« pristopa
- Smernice glede izvajanje direktive v zvezi z varnostjo in zdravjem na začasnih in premičnih gradbiščih

Strategija evropske unije na področju varnosti in zdravja pri delu

- Strategija EU na področju varnosti in zdravja pri delu 2014 – 2020
- Poročilo o učinkovitih inšpekcijah dela kot strategiji za izboljšanje pogojev dela v Evropi (2013/2112 (INI)) A7-0458/2013

Zakoni:

- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov
- Zakon o omejevanju uporabe alkohola
- Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih
- Zakon o splošni varnosti proizvodov
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
- Zakon o varstvu pred utopitvami
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku
- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu

Podzakonski predpisi:

- Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti elektromagnetnim sevanjem
- Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki
- Uredba o ukrepih pri uničevanju eksplozivov in pirotehničnih izdelkov
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
- Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen

- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
- Pravilnik o varnostnih znakih
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
- Pravilnik o protieksplozijski zaščiti
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
- Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za oceno tveganja pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za izvajanje zdravstvenega nadzora in biološkega monitoringa za svinec
- Praktične smernice za merilne metode za določanje koncentracij nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu
- Pravilnik o varnosti strojev
- Pravilnik o varnosti dvigal
- Pravilnik o osebni varovalni opremi
- Pravilnik o omogočanju dostopnosti električne opreme na trgu, ki je načrtovana za uporabo znotraj
- določenih napetostnih mej
- Pravilnik o elektromagnetni združljivosti
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni
- Navodilo za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov
- Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
- Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
- Pravilnik o stalnem strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu
- Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
- Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
- Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
- Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalca energetskih naprav
- Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o tlačni opremi
- Pravilnik o enostavnih tlačnih posodah
- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu na ribiških ladjah
- Pravilnik o minimalnih zahtevah pri zagotavljanju medicinske oskrbe posadke na ladjah
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadilnica
- Pravilnik o minimalnih standardih in normativih za izvajanje pogrebne dejavnosti
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil

- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali
- Praktične smernice za varovanje delavcev pred hrupom na glasbenem in razvedrilnem področju
- Tehnična smernica TSG-N-002:2009: Nizkonapetostne električne inštalacije
- Tehnična smernica TSG-N-003:2009: Zaščita pred delovanjem strele

4. SEZNAM PREDPISOV S PODROČJA DELA SOCIALNE INŠPEKCIJE

Mednarodne konvencije:

- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, 1994
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, 1989
- Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, 1992
- Konvencija o varstvu otrok in sodelovanje pri meddržavnih posvojitvah, 1999
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah, 1992
- Konvencija o pravicah invalidov, Izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov, 2008
- Konvencija o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, 2015
- Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, 1993

Pravni viri EU ali Sveta Evrope (Evropsko delovno pravo):

- Uredba (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 o določitvi potrebnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004
- Uredba (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
- Uredba (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71
- Uredba (EGS) št. 859/2003 o razširitvi določb Uredbe št. 574/72 in Uredbe št. 1408/71 na državljane tretjih držav, ki niso že vključeni v navedbe določbe le na podlagi svojega državljanstva

Mednarodni sporazumi:

- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah

Zakoni:

- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
- Zakon o socialno varstvenih prejemkih
- Zakon o štipendiranju
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom
- Zakon o duševnem zdravju
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih
- Družinski zakonik
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Zakon o nepravdnem postopku
- Zakon o pravdnem postopku
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o izvršbi in zavarovanju
- Stanovanjski zakon
- Zakon o dedovanju
- Zakon o državljanstvu Republike Slovenije

- Zakon o prijavi prebivališča
- Zakon o tujcih
- Zakon o mednarodni zaščiti
- Temeljni zakon o posvojitvi (velja za posvojitve, sklenjene po dotedanjih predpisih)
- Zakon o matičnem registru
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o pacientovih pravicah
- Zakon o vrtcih
- Zakon o osebnem imenu
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije
- Zakon o nadzoru državne meje
- Zakon o denacionalizaciji
- Zakon o urejanju trga dela
- Obligacijski zakonik
- Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
- Zakon o brezplačni pravni pomoči
- Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku
- Zakon o osnovni šoli
- Energetski zakon

Podzakonski predpisi:

- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika
- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva
- Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register
- Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljene socialno varstvene storitve zasebnikov
- Pravilnik o načrtovanju, spremljanju in izvajanju supervizije strokovnega dela na področju socialnega varstva
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev
- Pravilnik o načrtovanju in organiziranju stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja
- Pravilnik o določitvi vrste in stopnje programov izobraževanja za strokovne sodelavce v socialnem varstvu
- Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev
- Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči
- Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev
- Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkih, ki niso oproščeni plačila dohodnine
- Pravilnik o določanju cen subvencioniranega prevoza
- Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti
- Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije
- Pravilnik o postopku in vsebini izvajanja svetovalnega razgovora

- Pravilnik o postopku za popis in ocenitev premoženja oseb pod skrbništvom in pripravi skrbniških poročil
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
- Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti
- Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo
- Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti
- Pravilnik centrom za socialno delo o načinu izvajanja nalog šolskih uprav, ki jih določa zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Pravilnik o kazenski evidenci
- Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah
- Pravilnik o izvrševanju kazni zapora
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnih ukrepov
- Pravilnik o izvrševanju varstvenega nadzorstva
- Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist
- Navodilo o obveščanju v primerih pobegov mladoletnikov ali njihovem izogibanju izvrševanju vzgojnega ukrepa
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnega ukrepa oddaje mladoletnika v prevzgojni dom
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem
- Uredba o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin
- Pravilnik o postopku s tujcem, ki izrazi namen podati prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, ter postopku sprejema prošnje za mednarodno zaščito
- Uredba o načinu izvajanja zakonitega zastopanja mladoletnikov brez spremstva ter načinu zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva zunaj azilnega doma ali njegove izpostave
- Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju
- Pravilnik o policijskih pooblastilih
- Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1a

ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE NEZGOD				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU									
			REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE / NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNSOTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI	NEPOSREDNA IN NEIZOGIBNA NEVARNOST	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	14	2	4	15	1	1	0	0	10	1	0	2	2	0	12	12	1	1	0	0	2	0	0
A02	Gozdarstvo	27	6	4	24	1	0	0	0	16	0	2	0	0	0	31	6	4	0	0	0	6	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	4	0	0	4	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	69	7	15	70	0	0	0	0	32	0	5	1	2	2	45	26	1	1	2	3	4	1	0
C11	Proizvodnja pijač	4	0	0	4	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	2	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	6	1	2	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	21	4	6	13	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	10	6	0	1	8	4	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	82	12	27	65	0	1	1	0	48	0	5	4	0	5	59	61	2	4	3	4	5	3	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	5	4	0	1	0	0	0	0	5	0	1	0	0	0	13	5	0	0	3	2	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	26	3	5	28	0	0	0	0	20	0	2	1	2	1	55	17	1	0	4	2	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	25	0	11	21	0	0	0	0	13	0	0	2	0	1	15	14	0	0	0	1	0	7	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	70	10	25	46	0	4	1	0	37	0	2	2	3	9	50	39	2	0	0	0	2	5	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	30	3	12	23	0	2	0	0	16	0	1	2	0	6	28	8	0	0	2	1	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	37	3	7	29	0	5	0	1	16	0	0	0	2	7	18	14	1	0	0	0	9	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	263	29	63	230	3	6	2	1	135	0	9	4	6	14	103	110	11	2	8	9	8	14	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	19	6	4	11	0	1	0	0	16	0	2	0	0	3	59	14	2	1	2	3	3	5	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	34	7	10	28	0	0	0	0	20	0	0	0	0	5	11	20	1	0	0	0	0	2	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	55	5	15	52	0	1	0	0	30	0	4	1	2	2	28	35	2	1	0	1	2	2	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	24	4	4	22	0	1	0	0	10	0	1	1	0	0	14	10	1	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	2	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	4	1	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	34	8	1	28	0	0	0	0	13	0	1	0	1	1	19	11	0	0	2	3	2	1	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	12	1	1	13	0	0	0	0	9	0	1	0	0	0	21	6	1	0	2	1	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	46	5	8	46	0	0	0	0	26	0	5	2	3	1	46	14	1	1	3	8	5	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	21	4	2	17	0	0	0	0	4	0	0	0	2	1	3	3	0	0	0	0	0	1	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	26	0	3	26	0	0	0	0	10	0	2	1	1	0	5	3	0	0	0	0	0	2	0
E37	Ravnanje z odplakami	2	0	2	3	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	27	0	0	31	0	0	1	0	8	0	1	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	426	14	59	413	0	1	1	0	282	0	23	6	27	9	112	122	6	0	6	5	7	1	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	147	2	16	183	0	0	0	0	98	0	6	1	6	5	12	37	1	0	2	3	2	2	0
F43	Specializirana gradbena dela	677	47	124	688	1	6	0	0	461	2	51	15	56	24	312	216	7	1	23	20	20	2	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	168	34	31	147	0	1	0	0	86	0	6	0	2	6	103	57	3	1	10	11	4	8	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	296	26	56	302	0	0	0	0	130	0	14	3	4	4	227	88	3	2	10	11	5	2	1
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	291	25	43	313	0	0	3	0	137	0	6	6	2	11	170	68	3	3	13	16	7	2	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	263	21	42	256	2	1	0	0	154	0	9	4	10	8	204	51	4	1	14	14	21	0	0
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2a

ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE NEZGOD				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU									
			REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE / NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNSOTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI	NEPOSREDNA IN NEIZOGIBNA NEVARNOST	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
H51	Zračni promet	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	42	4	11	46	1	0	0	0	25	0	3	1	2	9	94	8	1	0	0	1	1	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	8	1	4	6	0	0	0	0	4	0	0	0	0	2	8	2	1	0	2	1	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	56	3	14	52	0	0	0	0	21	0	2	1	1	2	26	17	2	0	3	1	2	2	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	278	56	75	247	0	0	0	0	170	0	16	6	10	7	347	147	6	5	44	31	4	0	0
J58	Založništvo	15	2	1	14	0	0	0	0	6	0	1	0	0	0	47	0	0	0	0	2	2	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	6	0	1	7	0	0	0	0	18	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	2	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4	1	1	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	34	4	6	31	0	0	0	0	13	0	0	1	0	0	50	9	0	0	0	2	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	4	0	0	6	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	12	0	0	13	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	3	1	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	17	0	6	15	0	0	0	0	5	0	0	0	1	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	87	4	10	100	0	0	0	0	34	0	2	2	3	0	43	11	1	1	3	3	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	67	2	3	76	0	0	0	0	29	0	1	1	1	2	82	14	1	0	9	8	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	139	8	11	142	0	0	0	0	56	0	15	3	2	0	106	16	1	2	4	3	0	1	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	239	10	24	237	0	1	0	0	97	0	6	4	4	0	76	36	3	1	12	9	1	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	31	2	1	30	0	0	0	0	12	1	3	1	0	0	11	4	0	0	0	1	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	14	2	4	11	0	0	0	0	6	0	4	1	0	0	9	2	0	0	0	1	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	24	1	7	31	0	0	0	0	16	0	2	0	0	3	24	4	2	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	2	2	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	4	2	1	1	1	0	1	0
N77	Dajanje v najem in zakup	13	0	5	16	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	17	2	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	47	3	5	47	1	0	0	0	22	0	1	1	1	1	12	13	0	0	5	2	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	10	1	1	11	0	0	0	0	7	0	1	0	0	1	14	3	1	0	2	1	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	17	3	3	23	0	0	0	0	7	0	1	1	0	0	11	3	0	0	1	0	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	116	1	13	143	0	1	0	0	50	2	1	1	4	3	78	10	0	0	1	2	2	2	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	8	1	2	6	0	0	0	0	4	0	2	0	0	0	36	3	1	0	0	1	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	122	1	3	122	0	0	0	0	26	3	2	0	0	3	20	5	0	0	0	0	1	0	0
P85	Izobraževanje	144	24	14	129	0	0	6	0	64	0	2	4	1	1	81	34	0	0	11	6	0	5	0
Q86	Zdravstvo	62	14	6	48	0	0	0	0	29	0	2	0	0	3	34	20	2	0	6	1	2	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	16	2	2	16	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	6	8	0	0	2	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	10	0	1	10	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	9	0	2	9	0	0	0	0	6	0	0	0	0	1	11	3	0	0	2	1	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	11	1	0	10	0	0	0	0	7	0	1	0	0	0	10	3	2	0	0	0	0	1	0
R92	Prirejanje iger na srečo	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	30	0	15	29	0	0	0	0	7	0	1	1	1	0	13	5	0	0	0	1	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	33	0	7	38	0	0	0	0	15	0	1	1	0	1	18	8	0	1	0	1	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	6	0	1	4	0	2	0	0	4	0	0	0	0	0	3	2	0	0	2	2	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	74	6	12	76	0	0	0	0	44	0	0	0	1	0	44	22	1	4	14	9	0	1	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	334	0	10	341	0	2	2	0	607	0	166	73	326	2	166	58	3	0	1	0	0	0	0
	Skupaj	**5413**	**454**	**885**	**5320**	**10**	**37**	**17**	**2**	**3308**	**9**	**397**	**164**	**493**	**168**	**3307**	**1564**	**90**	**35**	**242**	**214**	**131**	**73**	**1**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1b

		KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU																	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV						
ŠIFRA	DEJAVNOST	STROKOVNI DELAVEC	NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	PRAVICE DELAVCEV	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL,DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSLENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_EEPVD	P_OMOPPDM	P_OVO	P_OVODUP	P_PZ
1	2	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	1	1	9	0	4	3	0	0	1	0	0	0	3	0	0	5	0	0	2	0	0	2
A02	Gozdarstvo	0	0	1	9	6	0	20	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	5	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	1	0	1	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	5	1	2	7	17	0	34	3	0	0	3	0	2	4	0	1	1	1	0	0	3	2	2	0
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	10	6	0	21	0	0	0	5	0	0	4	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	3	4	10	16	1	26	6	0	2	3	0	2	4	1	10	0	12	0	0	1	0	11	1
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	1	9	3	0	18	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	1	0	3	13	17	0	23	0	0	1	5	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	1	5	0	10	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	1	0	17	12	5	17	1	0	0	7	0	0	1	0	18	0	0	0	0	3	3	14	3
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	1	0	1	1	3	1	12	1	0	0	2	0	1	1	0	0	0	1	0	0	3	0	3	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	2	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	6	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	2	5	7	29	43	8	57	25	0	0	9	0	8	10	4	41	1	19	0	0	17	3	26	1
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	3	3	6	2	17	3	0	0	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	4	2	8	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	1	0	0	22	5	4	9	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	1	0	3	2	10	4	9	3	0	0	0	0	0	1	0	3	0	25	0	0	5	0	0	5
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	9	2	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	0	1	2
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	1	2	8	1	17	0	0	0	3	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	1	6	3
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	1	0	4	0	8	3	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	4	14	12	3	18	3	0	2	1	0	0	4	3	13	0	8	0	0	1	2	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	2	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	1	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	10	4	0	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	2	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	0	7	8	18	39	5	65	140	0	6	11	0	37	5	5	79	0	700	0	0	7	3	24	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	1	1	1	8	7	0	20	30	0	0	0	0	15	4	0	21	0	211	0	0	2	0	9	0
F43	Specializirana gradbena dela	5	14	25	63	121	16	203	208	4	7	27	0	42	24	17	205	1	678	0	0	13	6	67	0
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	2	0	4	34	40	4	74	4	0	1	11	0	0	13	1	10	0	5	0	1	5	0	9	4
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	8	1	15	48	67	8	102	17	0	0	13	0	1	16	0	33	2	45	0	0	7	1	16	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	6	1	11	47	64	4	124	7	0	0	11	0	4	22	2	30	0	32	0	0	10	2	12	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	22	2	22	49	97	5	144	7	0	4	10	0	3	16	2	51	0	20	0	1	4	5	50	0
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2b

		KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU																	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV						
ŠIFRA	DEJAVNOST	STROKOVNI DELAVEC	NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	PRAVICE DELAVCEV	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL,DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSLENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_EEPVD	P_OMOPPDM	P_OVO	P_OVODUP	P_PZ
1	2	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	1	0	1	1	6	2	13	6	0	1	4	0	0	4	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	1	1	1	0	6	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	0	0	0	1	0	2	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	3	0	1	3	13	1	19	4	1	1	3	0	0	1	0	0	0	6	0	0	0	0	7	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	10	0	32	116	132	3	366	9	0	0	33	0	0	38	6	102	0	3	0	0	26	3	11	0
J58	Založništvo	0	0	2	2	4	0	8	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	4	7	8	1	7	0	0	0	4	0	0	2	2	3	0	0	0	0	0	0	6	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	9	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	1	2	0	0	3	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	2	1	3	5	11	0	13	6	0	0	3	0	1	3	0	6	0	42	0	0	1	0	3	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	3	0	6	8	17	1	55	0	0	0	11	0	0	5	0	12	2	5	0	0	1	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	1	0	4	14	17	1	25	9	0	1	4	0	0	5	5	10	13	21	0	0	2	1	1	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	1	3	8	8	28	3	51	31	0	0	6	0	4	11	2	14	17	117	0	0	9	0	5	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	2	0	0	2	4	0	3	0	0	0	1	0	1	1	0	6	0	5	0	0	0	0	1	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	2	1	4	0	7	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	1	0	0	14	6	1	5	4	0	0	2	0	0	0	0	0	4	6	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	4	3	6	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	1	2	2	1	6	0	13	12	0	0	2	0	2	2	0	16	1	9	3	0	1	0	1	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	1	3	5	0	8	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	1	0	0	0	6	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	3	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	7	19	26	0	19	18	0	0	6	0	0	4	9	8	0	5	0	0	2	0	13	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	2	0	2	1	2	0	3	0	0	0	1	0	0	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	1	1	1	0	5	3	0	0	2	0	0	1	2	2	1	25	0	0	1	0	0	0
P85	Izobraževanje	2	0	9	11	24	1	88	3	0	0	16	0	0	11	2	7	0	7	0	0	1	0	9	0
Q86	Zdravstvo	0	0	1	2	15	1	28	2	0	0	3	0	0	2	0	2	0	0	0	0	2	1	1	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	1	1	1	1	0	0	3	0	0	7	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	1	1	2	1	6	4	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	1	0	3	0	2	0	15	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	2	1	5	0	8	3	0	0	0	0	1	2	0	0	0	6	0	0	0	0	3	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	1	3	7	0	13	0	0	0	1	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1	0	2	0	1	1	8	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	6	76	26	0	56	0	0	0	6	0	0	10	0	7	0	8	0	0	2	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	10	0	0	0	93	3	73	23	2	11	0	2	213	0	4	4	1	257	0	0	2	0	6	0
	Skupaj	**101**	**43**	**222**	**751**	**1118**	**100**	**2018**	**622**	**7**	**39**	**256**	**2**	**337**	**269**	**72**	**748**	**46**	**2316**	**3**	**2**	**155**	**39**	**357**	**23**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1c

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV																								
		P_PZPD	P_VD	P_VDG	P_VDNET	P_VDTZIAD	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHD	P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VDTZIVD	P_VNRTMV	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	U_REACH	ZAKON O TEHNIČNIH ZAHTEVAH ZA PROIZVODE IN O UGOTAVLJANJU SKLADNOSTI	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA	OSTALE KRŠITVE
1	2	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	1	0	0	16	0	0	1	1	0	0	0	0	3	0	7	1	0	1	21	0	0	0	0	0	2
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	11	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	2	1	0	7	0	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	3	0	0	8	0	0	11	8	0	0	1	0	1	0	17	4	0	0	13	0	0	1	1	0	2
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	8	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	9	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	2	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	4	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	4	0	0	1	3	0	0	0	0	0	1
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	1	0	0	8	0	0	0	12	2	0	0	0	4	0	12	1	0	0	28	0	0	1	2	0	1
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	1	0	8	2	0	0	8	0	0	0	0	0	1
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	17	0	0	0	0	0	1
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	12	0	0	35	0	0	22	22	0	0	2	0	9	1	82	10	1	4	56	2	1	0	9	0	3
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	2	0	0	4	0	0	0	4	0	0	1	0	1	1	13	0	0	0	5	0	0	1	0	0	1
C27	Proizvodnja električnih naprav	5	0	0	0	0	0	1	16	0	0	0	0	0	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	4	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0	26	3	1	0	23	0	0	0	1	0	1
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	10	0	0	1	5	0	0	0	0	1	0	4	1	0	0	9	0	0	0	0	0	1
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	1	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	2	0	0	4	0	0	0	1	0	5
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	10	0	0	5	2	0	1	2	0	0	0	0	0	0	34	1	0	0	3	0	0	0	1	0	12
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1	0	0	1	0	0	0	1	0	2
F43	Specializirana gradbena dela	14	0	0	28	17	0	4	2	0	0	0	0	0	0	37	1	0	2	15	0	0	1	1	0	32
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	3	0	0	45	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	22	3	2	0	32	0	0	0	2	1	3
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	11	0	0	59	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	19	5	1	0	40	0	0	0	1	0	8
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	8	0	0	40	0	0	0	1	0	0	2	0	2	2	20	0	1	7	55	0	1	0	0	0	3
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	11	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	12	2	3	26	2	1	2	24	0	0	1	0	0	7
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2c

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV																								
		P_PZPD	P_VD	P_VDG	P_VDNET	P_VDTZIAD	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHD	P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VDTZIVD	P_VNRTMV	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	U_REACH	ZAKON O TEHNIČNIH ZAHTEVAH ZA PROIZVODE IN O UGOTAVLJANJU SKLADNOSTI	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA	OSTALE KRŠITVE
1	2	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	5	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	4	0	0	149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	66	9	0	3	82	0	0	1	1	0	12
J58	Založništvo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	1	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
L68	Poslovanje z nepremičninami	2	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	7	0	0	0	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	3	0	0	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	15	0	0	0	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	5	0	0	10	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	6	0	0	0	0	0	3
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	4	0	0	20	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	12	0	0	0	13	0	0	0	0	0	3
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N77	Dajanje v najem in zakup	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	1	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	10	0	0	0	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	3	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	1
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	8	0	0	4	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	10	0	0	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	2	0	0	20	0	0	8	3	0	0	0	0	0	0	19	2	0	1	47	0	0	0	4	0	2
Q86	Zdravstvo	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43	0	0	0	11	0	0	0	1	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	3	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	1
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	2	0	0	4	0	0	0	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	13	0	0	0	2	0	0	0	2	0	80
	Skupaj	**146**	**1**	**1**	**618**	**19**	**2**	**66**	**103**	**2**	**1**	**9**	**14**	**34**	**15**	**608**	**61**	**8**	**23**	**647**	**2**	**3**	**6**	**39**	**1**	**196**

LEGENDA	
UR_ZVZDZPG S PRILOGO	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
P_DMSNTZDRS	Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
P_EEPVD	Pravilnik o evidencah in prijavah s področja varstva pri delu
P_OMOPPDM	Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
P_OVO	Pravilnik o osebni varovalni opremi
P_OVODUP	Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
P_PZ	Pravilnik o protieksplozijski zaščiti
P_PZPD	Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
P_VD	Pravilnik o varnosti dvigal
P_VDG	Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
P_VDNET	Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
P_VDTZIAD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
P_VDTZIBDD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
P_VDTZIHD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
P_VDTZIKSD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
P_VDTZIRMS	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
P_VDTZIVD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
P_VNRTMV	Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
P_VS	Pravilnik o varnosti strojev
P_VZ	Pravilnik o varnostnih znakih
P_VZDSZ	Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
P_VZUDO	Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
P_ZNEIS	Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
P_ZSDS	Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
P_ZVZRPB	Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
P_ZZVZDDM	Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
UR_VDTZIUOS	Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
U_REACH	Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 1a

		ŠTEVILO PREGLEDOV				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLITVI	PRENEHANJE POGODBBE O ZAPOSLITVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	12	3	1	21	5	0	4	2	0	12	1	1	3	0	0	0	1
A02	Gozdarstvo	29	2	1	34	9	0	3	3	0	19	0	0	9	3	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	3	0	1	2	1	0	1	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	3	0	1	4	1	0	1	2	1	2	3	0	1	0	1	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	152	17	18	213	59	1	25	16	12	161	11	14	58	13	5	0	0
C11	Proizvodnja pijač	8	0	1	9	1	0	1	0	4	11	1	0	0	3	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	20	0	1	26	5	0	4	0	3	10	0	0	7	2	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	18	2	2	17	4	0	2	2	3	12	0	0	0	1	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	7	0	0	8	1	0	0	0	1	1	3	0	0	2	0	0	1
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	55	3	10	60	17	1	11	5	3	35	2	0	11	3	0	0	8
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	12	1	0	17	2	0	1	0	4	5	0	2	1	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	33	3	5	35	5	0	5	0	7	12	2	9	4	5	2	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	10	3	2	10	2	0	1	0	1	4	0	0	4	0	0	0	1
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	3	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	38	1	6	42	15	1	5	2	3	13	12	6	8	0	4	1	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	28	3	3	30	11	0	5	0	2	24	11	0	9	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	14	1	1	15	5	0	0	0	1	2	2	3	1	0	1	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	186	6	21	242	61	0	49	19	23	197	20	4	53	10	4	1	2
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	26	1	3	36	10	0	2	0	0	10	2	0	9	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	15	0	0	20	4	0	5	1	1	4	2	0	0	2	4	0	1
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	46	4	6	65	16	0	8	4	2	33	5	1	7	1	3	1	1
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	21	0	2	24	1	0	1	1	2	12	2	0	4	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	2	1	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	33	8	5	29	10	0	8	6	1	32	0	2	4	1	1	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	12	1	1	14	1	0	1	1	1	5	0	0	1	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	56	3	6	69	28	1	18	3	8	81	6	3	21	5	9	0	8
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	11	2	0	14	4	0	3	1	0	11	0	2	1	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	5	0	0	9	2	0	0	1	0	0	0	1	8	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	4	0	0	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	11	0	1	16	2	0	1	2	0	2	2	0	3	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	3	0	0	5	2	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0
F41	Gradnja stavb	269	13	43	354	91	6	58	43	52	269	14	8	69	14	19	0	33
F42	Gradnja inženirskih objektov	59	2	9	88	21	1	14	9	9	49	18	6	10	4	3	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	528	29	80	716	224	6	148	80	127	637	73	3	228	45	28	1	89
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	94	8	15	102	27	0	21	11	5	65	7	0	22	4	4	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	326	29	34	394	82	0	63	38	43	284	13	6	63	16	12	0	1
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	475	27	51	630	109	2	55	17	31	171	24	18	72	6	9	3	1
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	376	9	58	493	161	2	78	31	53	350	28	12	119	21	17	2	18
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 2a

		ŠTEVILO PREGLEDOV				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREP			KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLITVI	PRENEHANJE POGODBBE O ZAPOSLITVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
H51	Zračni promet	2	0	0	3	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	42	3	1	50	14	0	6	6	7	38	2	2	15	2	1	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	13	0	0	18	5	0	1	3	3	8	3	0	0	0	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	69	1	10	81	34	0	11	6	7	33	26	29	42	3	2	0	1
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	628	87	108	780	265	0	119	51	67	497	41	41	279	36	27	6	2
J58	Založništvo	14	3	1	16	5	0	6	3	4	27	0	0	11	0	6	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	5	0	2	8	1	0	5	0	0	13	0	0	0	0	0	0	1
J60	Radijska in televizijska dejavnost	10	0	0	18	3	0	4	2	5	4	2	0	3	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	8	0	0	10	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	39	4	5	40	11	0	15	8	2	38	2	0	3	3	3	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	3	2	1	2	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	11	0	0	15	0	0	0	2	3	3	0	0	3	0	0	0	3
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	13	3	2	16	2	0	5	2	0	13	0	0	0	2	1	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	46	2	2	59	11	0	7	0	1	21	1	0	11	1	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	91	15	4	82	22	0	13	5	7	54	3	0	22	7	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	100	6	9	122	19	1	29	20	22	100	9	1	15	4	4	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	93	8	13	102	23	0	30	5	19	107	11	2	11	1	3	0	2
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	19	0	3	22	6	0	9	1	1	15	0	0	7	0	3	0	1
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	13	1	3	15	6	0	7	5	1	16	3	0	6	1	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	21	1	2	25	17	0	5	5	2	16	3	5	8	2	0	0	0
M75	Veterinarstvo	3	1	1	3	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	12	0	2	17	5	0	4	1	1	10	2	0	20	0	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	141	0	4	218	28	1	14	6	10	43	2	0	31	9	15	0	1
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	16	2	0	20	4	0	3	2	0	8	0	1	4	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	51	1	7	74	14	1	9	2	3	28	6	5	12	1	2	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	132	2	15	202	43	0	25	12	15	88	3	3	28	8	5	0	2
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	17	0	2	26	8	0	6	4	2	25	4	0	11	1	0	0	1
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	36	1	0	49	8	1	0	0	0	0	3	3	6	0	0	0	0
P85	Izobraževanje	168	8	8	208	33	0	19	9	5	31	1	0	60	1	1	1	6
Q86	Zdravstvo	67	1	5	91	11	1	4	0	3	5	6	4	4	0	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	36	0	1	50	8	0	3	0	0	0	1	4	6	0	2	1	1
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	22	1	1	27	7	0	3	0	0	5	2	0	6	1	2	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	18	1	3	22	4	0	1	0	1	2	0	2	0	0	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	7	0	0	8	3	0	0	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	8	0	0	12	2	0	1	0	0	4	0	2	1	1	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	34	2	4	51	12	0	12	7	1	30	2	1	21	0	3	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	25	0	4	31	12	0	4	2	2	21	0	0	14	0	0	0	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	11	3	2	10	2	0	2	0	0	3	0	0	1	0	1	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	95	7	8	123	24	0	15	3	12	50	9	5	33	4	7	0	2
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	50	3	2	63	17	1	861	431	498	2136	53	51	168	138	20	1	17
	Skupaj	**5196**	**351**	**623**	**6675**	**1694**	**27**	**1863**	**907**	**1107**	**6038**	**467**	**265**	**1681**	**388**	**235**	**18**	**207**

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ TABELA 2 - 1b

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
		ZAPOSLOVANJE,SAMOZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	1	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	0	0	13	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	0	62	0	0	5	0	4
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	5
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	1	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	1	0	1	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	1
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	1	0	12	5	0	1	0	4
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	1	0	0	0	0	2
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	1	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	7	0	0	0	0	2
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	16	0	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	2	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	0	1	36	0	0	6	3	29
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	6	0	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0	0	1	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	7	0	0	2	0	3
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	2	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	3	0	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	25	0	0	0	0	12
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	1	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odplakami	0	0	0	0	0	0	0	1
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	3	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	3	0	66	0	0	1	8	38
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	6	0	0	0	0	3
F43	Specializirana gradbena dela	2	0	154	0	4	7	4	83
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	1	0	20	0	0	0	3	2
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	0	45	0	1	2	3	13
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	28	0	0	4	9	11
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	5	0	136	48	4	8	0	31
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ TABELA 2 - 2b

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
		ZAPOSLOVANJE,SAMOZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
1	2	20	21	22	23	24	25	26	27
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	4	3	0	8	0	1
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	3
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	2	0	6	0	0	1	5	6
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	1	0	170	0	2	5	9	56
J58	Založništvo	0	0	2	0	0	0	6	2
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	2	0	5
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	19	0	0	2	0	2
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	2
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	2
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	5	0	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	9	0	0	1	0	4
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	25	0	0	3	0	4
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	23	1	0	3	0	15
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	20	0	0	0	0	5
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	6	0	2	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	5	0	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	4	0	0	0	0	1
M75	Veterinarstvo	0	0	1	0	0	1	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	9	0	0	0	0	3
N78	Zaposlovalne dejavnosti	1	0	13	0	0	4	0	6
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	9	0	0	0	0	1
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	1	0	39	0	0	4	0	9
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	1	0	11	0	0	0	0	1
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	1	1
P85	Izobraževanje	0	0	12	0	0	2	2	5
Q86	Zdravstvo	0	0	2	0	1	0	0	3
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	1	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	5	0	0	0	4	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	5	0	0	2	0	1
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	1	0	0	0	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	3	0	1	2	0	3
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	16	0	0	1	1	5
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	23	0	0	2	0	2
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	27	1	49	4	10	32	0	215
	Skupaj	**45**	**2**	**1152**	**61**	**26**	**113**	**58**	**607**